

การกระจายอำนาจกับเครือข่ายทุนในชุมชน : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

นายปริญญา วิเศษรินทอง

สถาบันวิทยบริการ

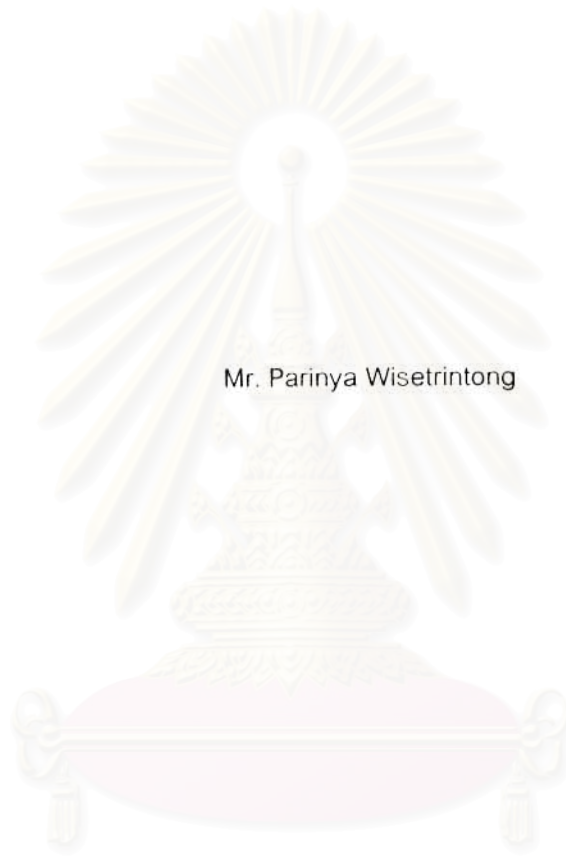
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DECENTRALIZATION AND THE COMMUNITY CAPITAL NETWORK: A CASE STUDY OF TAMBOL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN MAHASARAKHAM PROVINCE

Mr. Parinya Wisetrintong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

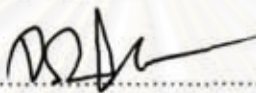
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491237

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกระจายอำนาจกับเครือข่ายทุนในชุมชน ศึกษากรณี;
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
โดย นายปริญญา วิเศษรินทอง
สาขาวิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุชาย ตวีรัตน์

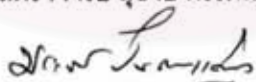
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สุชาย ตวีรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภาส ปิ่นตบแต่ง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายปริญญา วิเศษรินทอง : การกระจายอำนาจกับเครือข่ายทุนในชุมชน ศึกษากรณี: องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม. (DECENTRALIZATION AND THE COMMUNITY CAPITAL NETWORK: A CASE STUDY OF TAMBOL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN MAHASARAKHAM PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา: รศ. สุชาย ตีรรัตน์, 162 หน้า.

การศึกษาในครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะ และทิศทางของเครือข่ายทุนในชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญแตกต่างกันภายหลังการยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พรบ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ที่มีความเจริญสูง กลุ่มทุนในพื้นที่ได้ทำการสะสมทุน และเกิดการต่อสู้แข่งขันระหว่างทุนในชุมชนเป็นระยะเวลากันยาวนาน จนในปัจจุบันทุนได้กระจุกตัวอยู่ในมือของนายทุนเพียงบางกลุ่ม และภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มทุนที่ครอบงำอำนาจทางเศรษฐกิจของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และสร้างเครือข่ายในองค์การบริหารส่วนตำบล จนสามารถผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองในชุมชนไว้ได้ ส่วนในพื้นที่เจริญต่ำอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองในอดีตได้ถูกครอบงำโดยกำนันผู้ใหญ่บ้านจนกระทั่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลให้อำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่แม้จะมีอยู่ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสุดแรกเริ่มเสื่อมคลายลง และจางหายไปในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสุดต่อมา และผลประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้กลุ่มอำนาจต่างๆ ในชุมชนเข้ามาแข่งขันกันจนเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆในชุมชน โดยเฉพาะภายหลังจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงเมื่อนายทุนได้เข้ามามีอำนาจทางการบริหาร ทำให้ได้เกิดการปะทะกันระหว่างนายทุนกับสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากฐานอำนาจเก่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การปกครอง..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....การปกครอง..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2549.....

4681134424 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: DECENTRALIZATION / TAMBOL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION / MAHASARAKHAM PROVINCE / CAPITAL NETWORK

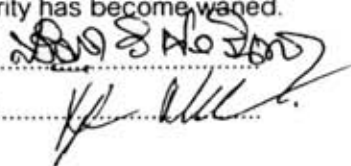
PARINYA WISETRINTONG: DECENTRALIZATION AND THE COMMUNITY CAPITAL NETWORK: A CASE STUDY OF TAMBOL ADMINITRATIVE ORGANIZATION IN MAHASARAKHAM PROVINCE. THESIS ADVISOR: Assoc.PROF.SUCHAI TREERAT, 162 pp.

The purpose of this research is to study the aggregation character of capital networks after rural communities changed from the Tambol (sub-district) Council to Tambol Administrative Organization pursuant to the Tambol Council to Tambol Administrative Organization Act, 1994. The direction of the capital networks has contrasted of prosperity as it depends on each area. There are the consequences as the assumption of this research, the area of prosperous economy will become more centralized of economic power than an undeveloped one.

The research finds that in areas of prosperous economy had long term accumulated capitals and competition in their communities since 1885. At present the capitals has been centralized in only some group of the capitalists until an enforcement of the Tambol Council to Tambol Administrative Organization Act, 1994. In the year 1997 the major construction capitalists (the new power) has been involved with the local administrative organization through being members of the local administrative organization as a capitalist networks. Therefore, consequences economic and political monopoly as seen obviously in the direct elections of Tombol organization management executive pursuant to the Tambol Council to Tambol Administrative Organization Act, 1994 (Fifth Amendment), had only one candidate. As to an undeveloped areas has become conflict between the old and the new authorities, as a former executive of Tambol Council as well as their authority has become waned.

DepartmentGovernment.....
Field of studyGovernment.....
Academic year2006.....

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ สุชาย ตรีรัตน์ ซึ่งรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย ซึ่งรับเป็นประธาน สอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ปิ่นตบแต่ง ซึ่งรับเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนในรุ่นภาควิชาปกครอง/2546 ที่คอยช่วยเหลือ และเป็น กำลังใจยามผู้เขียนต้องการที่พึ่งเสมอมา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นผู้ให้ทุนในการเก็บ ข้อมูลภาคสนาม และกรุณาแนะนำหนังสือที่มีประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้

และสุดท้ายสำหรับกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็คือ คุณพ่อคุณแม่ และครอบครัวของผู้เขียน คุณงามความดีหรือ ประโยชน์ใดๆ ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอน้อมมอบให้แก่ครอบครัวผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีแก่ ผู้เขียนตลอดมา อย่างไรก็ตาม ด้วยความอ่อนด้อยประสบการณ์ของผู้เขียน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึง อาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งหากมีข้อบกพร่องประการใดแล้ว ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1. สภาพทั่วไปและภูมิหลังการวิจัย.....	1
2. ที่มาของปัญหา.....	8
ปัญหาการวิจัย.....	13
แนวคิดและทฤษฎี.....	15
ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของคาร์ล มาร์กซ.....	16
ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของแมก เวเบอร์.....	19
ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของชุมปีเตอร์.....	22
กรอบที่ใช้ในการอธิบาย.....	24
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	25
สมมติฐานในการวิจัย.....	25
ขอบเขตของการวิจัย.....	26
วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
นิยามศัพท์.....	28
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	28
2. การเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่.....	30
2.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการชี้วัด และเปรียบเทียบความเจริญขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	31
1. ด้านประชากร.....	31
2. ด้านเศรษฐกิจ.....	32
3. ด้านสังคม.....	33

บทที่	หน้า
4. ด้านกายภาพ.....	34
2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง.....	36
2.2.1 สภาพของพื้นที่.....	36
สภาพทั่วไปของพื้นที่.....	36
ประวัติความเป็นมาของพื้นที่.....	37
ประชากร.....	40
งบประมาณ.....	42
การผลิต และการค้า.....	42
2.2.2 การพิจารณาความเจริญของพื้นที่.....	44
ด้านประชากร.....	44
ด้านเศรษฐกิจ.....	45
ด้านสังคม.....	46
ด้านกายภาพ.....	47
2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง.....	49
2.3.1 สภาพของพื้นที่.....	49
สภาพทั่วไปของพื้นที่.....	49
ประวัติความเป็นมาของพื้นที่.....	50
ประชากร.....	51
งบประมาณ.....	51
การผลิต และการค้า.....	52
2.3.2 การพิจารณาความเจริญของพื้นที่.....	53
ด้านประชากร.....	53
ด้านเศรษฐกิจ.....	54
ด้านสังคม.....	56
ด้านกายภาพ.....	57
2.4 การพิจารณาเปรียบเทียบพื้นที่ทำการศึกษา 2 แห่ง.....	58
2.5 สรุป.....	61
3. การระจุกตัวของกลุ่มทุนในพื้นที่เจริญสูง.....	62
3.1. การสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชน.....	62
3.2. การขยายตัว และการแข่งขันของนายทุน.....	71

บทที่	หน้า
3.3. การผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุน.....	75
3.4. การผูกขาดอำนาจทางการเมือง.....	82
3.5. สรุป.....	103
4. การแข่งขันในพื้นที่เจริญต่ำ.....	105
4.1. การสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชน.....	105
4.2. การแข่งขันทางเศรษฐกิจ.....	108
4.3. การแข่งขันทางการเมือง.....	113
4.4. สรุป.....	131
5. ข้อสรุป และข้อเสนอแนะ.....	133
ข้อสรุป.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	136
รายการอ้างอิง.....	137
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงจำนวนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนจาก หน่วยงานราชการ.....	4
2. ตารางแสดงสัดส่วนรายได้ของท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2539-2547.....	5
3. ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างที่มาของรายได้สภาพัฒนบาลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 และองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พรบ.สภาพัฒนบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.....	6
4. ตารางแสดงการสรุปหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัด และดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการพิจารณาความเจริญ ที่ใช้ในการวิจัย.....	35
5. ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านของ อบต.หนองแสง ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549.....	40
6. ตารางแสดงรายได้ และงบประมาณของ อบต.หนองแสงปี 2541-2550.....	42
7. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านประชากรของ อบต.หนองแสง.....	45
8. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจของ อบต.หนองแสง.....	46
9. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านสังคมของ อบต.หนองแสง.....	47
10. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านกายภาพของ อบต.หนองแสง.....	48
11. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมดของ อบต.หนองแสง.....	48
12. ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านของ อบต.ดงบัง ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2549	51
13. ตารางแสดงรายได้ และงบประมาณของ อบต.ดงบัง ปี 2541-2550.....	52
14. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านประชากรของ อบต.ดงบัง.....	54
15. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจของ อบต.ดงบัง.....	56
16. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านสังคมของ อบต.ดงบัง.....	57
17. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านกายภาพของ อบต.ดงบัง.....	57
18. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมดของ อบต.ดงบัง.....	58
19. ตารางแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมด กับข้อมูลของ อบต.หนองแสง และ อบต.ดงบัง.....	59
20. ตารางแสดงการค้าในอดีตของพ่อค้าในช่วงแรกตั้งชุมชน.....	63

ตารางที่

หน้า

21. ตารางแสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลทองสมบูรณ์.....	66
22. ตารางแสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจ.....	68
23. ตารางแสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลวงศ์วิศิษฐ์.....	69
24. ตารางแสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลปวงปะชัน.....	71
25. ตารางแสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลพ่อค้ายุคแรกเริ่ม ของชุมชน.....	72
26. ตารางแสดงธุรกิจการค้าแรกเริ่ม และธุรกิจในปัจจุบัน ของตระกูลที่เข้ามาทำการค้าในชุมชน	73
27. ตารางแสดงกิจการ และเจ้าของกิจการที่สำคัญใน อบต.หนองแสง.....	76
28. ตารางแสดงรายนาม อาชีพ และวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันตำบลหนองแสง.....	85
29. ตารางแสดงกิจการที่สำคัญ ปีที่เริ่มกิจการ และเงินลงทุนแรกเริ่มของกิจการ ในพื้นที่ อบต.ดงบังในปี พ.ศ. 2549	107
30. ตารางแสดงประเภทการผลิต และการค้า และเครือข่ายการแข่งขันใน อบต.ดงบัง	109
31. ตารางแสดงกิจการที่มีการผูกขาดในพื้นที่ อบต.ดงบัง	112
32. ตารางแสดงหวัคະແນນในการเลือกตั้งของผู้สมัครหมายเลขต่างๆ ของ อบต.ดงบัง.....	123

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การค้า และการสะสมทุน กับอำนาจทางเศรษฐกิจ.....	75
2. แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การค้าและการสะสมทุน กับอำนาจทางเศรษฐกิจการเมือง.....	83
3. แผนภาพแสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายภฯใน อบต.หนองแสง ชุดปี พ.ศ.2540-2544.....	90
4. แผนภาพแสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายภฯใน อบต.หนองแสง ชุดปี พ.ศ.2544-2548.....	93
5. แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการของ อบต หนองแสง.....	95
6. แผนภาพแสดงโครงสร้างองค์กรของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของ อบต. หนองแสง.....	100
7. แผนภาพแสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายภฯ ใน อบต.หนองแสง ชุดปี พ .ศ. 2548 –ปัจจุบัน.....	102

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มา และความสำคัญของปัญหา

สภาพทั่วไป และภูมิหลังการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่มีการบริหารงาน มีรายได้ มีอำนาจในการตราข้อบัญญัติตำบลของตนเอง และมีอำนาจหน้าที่ที่เรียกว่า "กิจการส่วนตำบล" ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลแยกเป็นสภาตำบล และคณะกรรมการตำบล โดยสภาตำบลมีหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบล ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการตำบลซึ่งทำหน้าที่ควบคุม และรับผิดชอบการดำเนินกิจการส่วนตำบล ประกอบด้วยกำนันตำบลท้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล และกรรมการอื่นซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น จำนวนไม่เกิน 5 คน (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 3-4)

ในปี พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 275/2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล และหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ให้จัดรูปแบบการบริหารงานในตำบลใหม่ โดยการรวมคณะกรรมการตำบล และสภาตำบลเข้าเป็นองค์การเดียวกัน เรียกว่า "คณะกรรมการสภาตำบล" ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการสภาโดยตำแหน่ง และมีสมาชิกที่มาจากครูประชาบาลในตำบลที่นายอำเภอคัดเลือก 1 คน และราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน โดยมีกำนันเป็นประธานกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง มีรองประธานกรรมการสภาตำบลที่ได้รับการเลือกตั้งจากกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งกันเองอีก 1 คน โดยสภาตำบลจะบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการที่ประชุมร่วมกันเพื่อลงมติในการดำเนินงานตามหน้าที่ในด้านการพัฒนาตำบล และหมู่บ้าน โดยสภาตำบลมีรายได้จากรายได้ที่สภาตำบลจัดหาเอง และรายได้ที่รับจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ทั้งนี้ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสภาตำบล(สถาบันดำรงราชานุภาพ: 40-41)

ภายหลังจากการปฏิวัติในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2514 คณะปฏิวัติได้ออกประกาศคณะปฏิวัติที่ 326 พ.ศ. 2515 ซึ่งผลของประกาศคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลถูกยกเลิกไป และมีการจัดระเบียบบริหารในตำบลเพียงรูปแบบเดียว คือ สภาตำบล โดยสภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และถือเป็นหน่วยย่อยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผลให้ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ประเทศไทยก็ไม่มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลอีก (อุดม เขยทิววงศ์, 2545)

การบริหารตำบลในรูปแบบ "สภาตำบล" ได้ดำเนินต่อมาค่อนข้างยาวนาน กล่าวคือ จากปี พ.ศ. 2515 ถึงปี 2535 ซึ่งเป็นเวลากว่า 20 ปี จนกระทั่งในปี 2535 สถานการณ์ต่างๆ ทั้งของประเทศ และของโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก ประชาชนโดยทั่วไปเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจจากการบริหารราชการส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น ทำให้รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ขึ้น โดยให้ยกฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ต้องมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท(อุดม ทุมโรสิต, 2545 : 85-86)

ผลของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับฐานรากของสังคม และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เห็นได้จากการกำหนดในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 และ หมวดที่ 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตราที่ 282-290 ซึ่งโดยรวมแล้วเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้มุ่งที่จะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทั้งตนเอง และตัดสินใจในกิจกรรมท้องถิ่นได้เองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 78 และ 282) มีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (มาตรา 284)

อรทัย ก๊กผล (2547: 3-1 ถึง 3-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และบทบาทของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นได้อย่างน่าสนใจว่า ในอดีตที่ผ่านมาความสนใจเรื่องการกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอยู่จำกัดสืบเนื่องมาจากการการบริหารบ้านเมืองมีลักษณะรวมศูนย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อย ประกอบกับการขาดความเป็นอิสระ และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด หากแต่ในปัจจุบันสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย

เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาที่ผ่านมาการกระจายอำนาจได้กลายเป็นประเด็นทางการเมือง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น โดยความสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาได้จากจำนวน อำนาจหน้าที่ และเป็นรายได้ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบทบาทที่เพิ่มขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

ด้านจำนวนขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจากเดิมรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และเขตปกครองพิเศษ 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยจำนวนหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนปี พ.ศ. 2537 มีจำนวนน้อยมาก แต่ผลของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ทำให้เกิดหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว 4 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 มีผลวันที่ 3 มีนาคม 2538 จำนวน 617 แห่ง ครั้งที่ 2 มีผลวันที่ 30 มีนาคม 2539 จำนวน 2,143 แห่ง ครั้งที่ 3 มีผลวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 จำนวน 3,637 แห่ง ครั้งที่ 4 มีผลวันที่ 14 ธันวาคม 2542 จำนวน 350 แห่ง ส่งผลให้จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนถึง 6,744 แห่ง (กองราชการส่วนตำบล, 2544) และคาดว่าจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต และส่งผลให้สภาตำบลจะหมดไปในที่สุด

ด้านอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยผลของมาตรา 16 และมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น โดยมีการกำหนดการถ่ายโอนภารกิจของส่วนราชการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีระยะเวลาของการถ่ายโอนแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นระยะถ่ายโอน 1-4 ปีแรก กรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในภารกิจ ให้ดำเนินการภายใน 4 ปี (เริ่มจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2544-2547) ระยะที่ 2 เป็นระยะเวลาหลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรกจนถึงระยะเวลา 10 ปี (ปีงบประมาณ 2548-2553) สำหรับกรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถจะรับโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจในช่วงแรกได้ ซึ่งรูปแบบของการถ่ายโอนดังกล่าวมี 3 ลักษณะ คือ ภารกิจที่ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง ภารกิจที่ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ และภารกิจที่รัฐยังดำเนินการอยู่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการได้ โดยภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นมีจำนวน 245 ภารกิจ จาก 15 กระทรวง 57 กรม และ 1 หน่วยงานอิสระ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับ
การถ่ายโอนจากหน่วยงานราชการ

ภารกิจ	จำนวน (ภารกิจ)	กระทรวง	กรม	หน่วยงาน อิสระ
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	87	5	15	1
ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	103	9	27	1
ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และ การรักษาความสงบเรียบร้อย	17	6	9	1
ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์กรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยว	19	7	5	-
ด้านการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	17	4	10	-
ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2	1	1	-
รวม	245	32	67	3

ที่มา : วุฒิสภา ต้นไชย (2546: 29-32)

นอกจากจำนวน และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเพิ่มมากขึ้นแล้ว รายได้ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เพิ่มความสำคัญให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมี 4 ประเภท คือ 1) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง 2) รายได้ที่รัฐบาลเก็บให้ 3) รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ตามพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และ 4) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลแบ่งให้ โดยตามมาตรา 30 (4) แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีการกำหนดการจัดสรรภาษีอากร และเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 35 ในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาลแสดงไว้ในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 แสดงสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาลในปี พ.ศ. 2539-2547

ปีงบประมาณ	รายได้ของท้องถิ่น (ล้านบาท)	รายได้ของรัฐบาล (ล้านบาท)	สัดส่วนรายได้ (ร้อยละ)
2539	68,361.3	850,458.8	8.04
2540	93,879.4	843,542.3	11.13
2541	97,836.8	733,136.9	13.34
2542	100,8005.4	708,826.0	14.22
2543	96,295.3	750,079.0	12.84
2544	158,693.7	771.269.0	20.58
2545	172,606.0	802,599.0	21.51
2546	199,080.0	829,496.0	24.00
2547	260,260.0	929,499.0	28.00

ที่มา : ปรับปรุงจาก เอกนิตติ นิติภัณฑ์ประกาศ (2545: 37)

การเพิ่มขึ้นทั้งด้านจำนวน และงบประมาณที่เกิดจากพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนรูปแบบ และภารกิจของหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่ และเกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง กล่าวคือ

ด้านเศรษฐกิจ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมภายในท้องถิ่น และเงินรายได้ที่ได้รับการจัดสรรอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อมาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก โดย พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จาก 4 แหล่ง ซึ่งแตกต่างจากการบริหารงานแบบสภาตำบล ซึ่งไม่มีงบประมาณในการจัดทำกิจกรรมของตนเองแต่จะต้องเสนอขอรับการสนับสนุนจากรัฐขึ้นไปตามระบบงบประมาณแผ่นดินปกติ (ชูชีพ พงษ์ไชย, 2541: 51)

ความแตกต่างระหว่างแหล่งที่มาของรายได้สภาตำบล ตามคำสั่งคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 กับ องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แสดงไว้ในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 แสดงความแตกต่างระหว่างที่มาของรายได้สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 และองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ที่	สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515	องค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
1	ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และสิ่งปลูกสร้าง อากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน	ภาษีจัดเก็บเอง ประกอบไปด้วย - ภาษีบำรุงท้องที่ - ภาษีโรงเรือน และที่ดิน - ภาษีป้าย - อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อันเกิดจากการฆ่าสัตว์
2	เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
3		ภาษีที่รัฐจัดเก็บหรือเก็บเพิ่มเพื่อมอบให้ท้องถิ่น ประกอบไปด้วย - ภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน - ภาษีจากทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ - ภาษีมูลค่าเพิ่ม - ภาษีสุรา - ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น
4		รายได้อื่นๆ ประกอบไปด้วย - รายได้จากทรัพย์สิน - รายได้จากกิจการพาณิชย์ - รายได้จากเงินกู้ - รายได้จากเงินค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต ค่าปรับตามกฎหมาย

ที่มา : สุเมธ ธีรนิติ (2540: 76-96)

ด้านการเมือง การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้เกิดการซ้อนทับของอำนาจกับหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ก่อให้เกิดซ้อนทับอำนาจ และความรับผิดชอบกับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ซึ่งย่อมมีผลกระทบกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ของ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากเดิมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มิมีบทบาททั้งในด้านการปกครอง และการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ซึ่งในระดับนโยบายได้เกิดการประนีประนอมกันระหว่างการบริหารงานส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น โดยร่องรอยของการปะทะประสานกันเห็นได้จากการคงไว้ซึ่งอำนาจในการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในสมัยแรกของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยยังคงให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้านสามารถเข้ามามีบทบาทในการบริหารในสมัยแรกของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และยังจะเห็นได้จากบทเฉพาะกาลตามมาตรา 95 วรรคสุดท้ายที่บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า “ในวาระแรกเริ่มเป็นเวลา 4 ปี นับแต่วันที่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ให้บังคับมีให้นำความในมาตรา 58 วรรคสองมาใช้บังคับ กล่าวคือ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารเป็นประธานคณะกรรมการบริหารแต่ให้กำนัน เป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง” นอกจากนั้นยังได้กำหนดคุณสมบัติของตำแหน่งคณะกรรมการบริหารจำนวน 6 ตำแหน่งว่าต้องประกอบไปด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง(ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 2 ตำแหน่ง แต่ผลของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 7 ที่ได้ยกเลิกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ทำให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ถูกตัดขาดการการเข้าถึงอำนาจในทางนิตินัยในองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการแยกการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้นโครงสร้างของอำนาจ และบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนจึงได้รับผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด

นอกจากนั้นความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่ตั้งขึ้นเป็นแหล่งรวบรวมอำนาจ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งหมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินของตนเอง ตลอดจนสามารถที่จะกำหนดหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่ใช้บังคับในท้องถิ่นนั้นเอง โดยความผูกพันที่มีอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางจะเป็นเพียงแต่การควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือเพื่อเหตุผลด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยของส่วนรวมเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากสภาตำบลที่ไม่สถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย กล่าวคือ ไม่มีเอกเทศในการบริหารกิจการของตนเอง อยู่ใต้การบังคับบัญชาของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และไม่มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองซึ่งถือเป็นหลักสำคัญที่กฎหมายจะต้องกำหนดให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองเป็นการเฉพาะ(ซูชีพ: 37-38) กล่าวคือ หลังจากยกฐานะจากสภาตำบล

เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ท้องถิ่นสามารถที่จะกำหนดระบบระเบียบการบริหาร ตลอดจนการจัดการบริหารสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด หรือ กิจกรรมสาธารณะประโยชน์อื่นๆ ที่อาจริเริ่มจัดทำหรือดำเนินการเองได้ตามสมควร โดยที่มีอำนาจการวินิจฉัยสั่งการตามนโยบายด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเองได้ ซึ่งมีความแตกต่างจากการดำเนินงานของสภาตำบล ซึ่งถือเป็นหน่วยการปกครองกึ่งภูมิภาค - กึ่งท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด (สุเมธ ธีรนิติ, 2540: 75)

ที่มาของปัญหา

การศึกษาท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันนักวิชาการได้ใช้แนวทางการศึกษาทางรัฐศาสตร์หลากหลายแนวทาง และผลของการศึกษาในแต่ละแนวทางก็แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่า แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน นิยมใช้แนวทางการศึกษาหลักๆ ดังนี้

ศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงสถาบัน (Institution Approach)

การศึกษาตามแนวทางนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองที่เป็นทางการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยอาศัยข้อมูลทางการเมืองนับแต่รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และเอกสารการทางราชการต่างๆ มาพิจารณาวิเคราะห์ว่าอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยที่ทำการศึกษามีมากน้อยเพียงใด หรือ การปฏิบัติงานของหน่วยที่ทำการศึกษาเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ โดยตัวอย่างงานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงสถาบัน ประกอบไปด้วย

วุฒิสาร ตันไชย (2546) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และยังได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเห็นได้จากการกำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ(มาตรา 78) และและหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 282-290) ที่ให้อิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเอง และตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ รัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายเท่านั้น

จากการพิจารณางานดังกล่าว พบว่า จุดเด่นของแนวการวิเคราะห์ตามแนวทางเชิงสถาบัน คือ การพิจารณาจากเอกสารขั้นต้นที่เป็นตัวบทกฎหมาย ทำให้สามารถเห็นแนวทางการดำเนินงานของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีหน้าที่ และบทบาทมากน้อยเพียงใด แต่แนวการวิเคราะห์นี้ยังไม่สามารถที่จะเห็นสภาพการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมได้ กล่าวคือ การวิเคราะห์เชิงสถาบันเป็นการวิเคราะห์สภาพสังคมที่หยุดนิ่ง ไม่เห็นกลุ่ม ความร่วมมือ ความขัดแย้ง และการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายในสังคม

ศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างหน้าที่ (Structural-Functional Approach)

การศึกษาตามแนวทางนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยที่ทำการศึกษา โดยตัวอย่างงานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างหน้าที่ประกอบไปด้วย

นันทภพ เอื้ออารีย์ (2539) ศึกษาความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า ในส่วนสภาพทั่วไปของบุคคล คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง 1-2 ปี ในส่วนคุณสมบัติของบุคคล คณะกรรมการบริหารมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ การจัดทำแผนงาน การบริหารงบประมาณตามแผนงาน และความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามแผนงานในระดับปานกลาง มีความสามารถในการดำเนินตามแผนงาน และอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามแผนงานในระดับสูง ส่วนทรัพยากรทางการบริหารนั้น คณะกรรมการบริหารมีความเห็นว่ามีผลต่อความสามารถในการดำเนินงานค่อนข้างมาก กล่าวคือ งบประมาณในการดำเนินงาน รายได้ที่ได้จากการจัดเก็บ สถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เชษฐา โมสิกรัตน์ (2539) ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระยะแรกของการจัดตั้งว่าสามารถสนองต่อความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นในระดับใด ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษาก่อนจะสนองต่อความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น สาเหตุประการแรก คือ การขาดทรัพยากรในการบริหารด้านต่างๆ โดยเฉพาะการขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านหลักการปกครองท้องถิ่น การจัดการ และการบริหารงบประมาณของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ

เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล สาเหตุประการที่สอง คือ การเมืองในระดับตำบลมีลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละหมู่บ้านมากกว่าการจัดสรรงบประมาณที่เป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งตำบล อย่างไรก็ตามแม้องค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษามีลักษณะร่วมกันดังที่ได้กล่าวมา แต่ก็มี ความแตกต่างในด้านการบริหาร และการเมือง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเป็นชนบท จะมีการบริหาร และการเมืองที่ไม่ซับซ้อน เรียบง่าย เนื่องจากเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ส่วนลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเป็นชนบทกึ่งเมืองมีการบริหาร และการเมืองที่ไม่ซับซ้อนเช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเป็นชนบท โดยก้ำกั้นจะมี บทบาทอย่างมากในฐานะประธานกรรมการบริหาร ซึ่งแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความ เป็นเมือง มีการบริหาร และการเมืองซับซ้อนกว่า เนื่องจากมีขนาดใหญ่ และมีความแตกต่าง หลากหลายในพื้นที่

อัครพันธ์ พูลศิริ (2541) ศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่ ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมใน กิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการบริหารแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมาก จะทำ ให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมาก จะส่งผลให้บริการสาธารณะมี ประสิทธิภาพมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากการเข้า ไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจะส่งผลให้เกิดการตรวจสอบ และการลดการผูกขาดอำนาจในการบริหารงานของผู้นำชุมชน รวมทั้งการกำหนดปัญหาเพื่อการ วางแผนพัฒนาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

จากการพิจารณางานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์ตามแนวทางโครงสร้างหน้าที่ พบว่า จุดเด่นของแนวการวิเคราะห์ตามแนวทางโครงสร้างหน้าที่ คือ การทำให้เห็นผลของการนำ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ ว่าเกิดผลกระทบแก่ชุมชน มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพสังคมที่ชัดเจนมากกว่าการศึกษาแนวสถาบัน แต่การศึกษา ตามแนวทางโครงสร้างหน้าที่ยังขาดการพิจารณาถึง ความขัดแย้ง และผลของความขัดแย้งที่ เกิดขึ้นว่าส่งผลต่อชนชั้นนำ และโครงสร้างของอำนาจในสังคมว่ามีลักษณะไปในทิศทางใด

ศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงอำนาจ (Power Approach)

การศึกษาตามแนวทางนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพความสัมพันธ์ของคน ในสังคม โดยศึกษาชนชั้นนำ และโครงสร้างอำนาจในหน่วยที่ทำการศึกษา ว่าใครมีอิทธิพล และ

กุมอำนาจการตัดสินใจในสังคมไว้อย่างไร งานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงอำนาจ โดยตัวอย่างงานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงอำนาจ ประกอบไปด้วย

อังกูร สุนกุล (2540) ที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบว่ากลุ่มบุคคลใด ที่เป็นชนชั้นนำที่มีอำนาจ และคุณสมบัติที่ได้รับการยอมรับเป็นชนชั้นนำในการปกครองชุมชน ผลการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษามีชนชั้นนำของชุมชนคือ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในชุมชน โดยมีคุณสมบัติสำคัญคือ มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อปีสูง มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินมาก มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ มีความเป็นผู้นำทางความคิดเห็น และเป็นเครือญาติกับชนชั้นนำเก่า ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับชนชั้นนำมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในกลุ่มชนชั้นนำระดับสูง ส่วนลักษณะโครงสร้างอำนาจของชุมชนที่ทำการศึกษามีลักษณะเป็นปรัมาติด โดยที่คนชั้นนำเป็นคนจำนวนน้อยที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดของปรัมาติดสังคม และเป็นผู้ที่ผูกขาดการใช้อำนาจรวมถึงการตัดสินใจของสังคมไว้ทั้งหมด โดยบุคคลเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงในองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ทำการศึกษา

จากการพิจารณางานดังกล่าว พบว่า จุดเด่นของการวิเคราะห์แนวทางเชิงอำนาจ คือ การทำให้เห็นถึงการแบ่งสรรอำนาจ การดำเนินการใช้อำนาจ การขยาย และหดตัวของอำนาจ แต่จุดอ่อนในการใช้แนวการวิเคราะห์เชิงอำนาจ คือ ในการวัดอำนาจ หรือเปรียบเทียบอำนาจขาดการมองเชิงโครงสร้างทางสังคม และการสะสมปัจจัย ความมั่งคั่ง อันเป็นที่มาแห่งอำนาจ กล่าวคือ การศึกษาแนวทางนี้เป็นการเน้นการศึกษาที่ตัวบุคคลที่กุมอำนาจในขณะที่ทำการศึกษ หากบริบทหรือประเด็นทางการเมืองในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้บทสรุปหรือผลที่ได้จากการวัดอำนาจจากประชากรที่ใช้ศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วย

ศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture Approach)

การศึกษาตามแนวทางนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในหน่วยที่ทำการศึกษา ซึ่งจะทำให้การศึกษาระบบความเชื่อ (belief) ค่านิยม (value) และทัศนคติ (attitude) จนก่อให้เกิดแบบแผนของพฤติกรรมในการปฏิบัติของคนในชุมชน โดยตัวอย่างงานศึกษาตามแนวการวิเคราะห์เชิงวัฒนธรรมทางการเมือง ประกอบไปด้วย

สุจิต ล้นชัย (2527) ศึกษาบทบาทของข้าราชการปกครองส่วนภูมิภาคในการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ข้าราชการปกครองส่วนภูมิภาคมีจิตใจที่สนับสนุนหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีทัศนคติที่ดีต่อการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่

ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ส่วนในด้านประชาชน ข้าราชการปกครอง ส่วนภูมิภาคเห็นว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความสำนึกทางการเมืองต่ำมาก และมองไม่เห็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนจึงมีความรู้สึกที่เฉื่อยเฉยต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านองค์กรส่วนท้องถิ่น ข้าราชการปกครองส่วนภูมิภาคเห็นว่าความเป็นสถาบันทางการเมืองน้อยมากเนื่องจากองค์การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ และข้าราชการปกครองส่วนภูมิภาคยังมีความเห็นว่ารัฐบาลยังไม่ค่อยเชื่อมั่น และไว้ใจในองค์การปกครองท้องถิ่นมากนัก จึงไม่มีการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจัง และจริงจัง อย่างไรก็ตามบทบาทหน้าที่ที่ข้าราชการปกครองคาดหวังว่าควรจะมีควรจะเป็นตามความคิดเห็นกับบทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นยังมีช่องว่างอยู่มาก

พินิจ ราชวัฒน์ (2539) ศึกษาความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านต่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ผลการศึกษาพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ทำการศึกษา ส่วนมากเห็นว่าพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ตำบลมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล และสภาตำบล กับอายุการดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล และอายุการดำรงตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล

จากการพิจารณางานดังกล่าว พบว่า จุดเด่นของแนวการวิเคราะห์ตามแนวทางวัฒนธรรมทางการเมืองทำให้เราเห็นมูลเหตุของพฤติกรรมที่เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ แต่จุดอ่อนของการวิเคราะห์ตามแนวทางนี้ คือ เป็นการพิจารณาที่ขาดการมองถึงโครงสร้างหลักของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นของความเชื่อ และค่านิยมดังกล่าว กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่ปลายเหตุของพฤติกรรมโดยไม่พิจารณาต้นเหตุที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์รูปแบบ และแบบแผนของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม

กล่าวโดยสรุป จากการพิจารณางานศึกษาเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวการวิเคราะห์ของนักวิชาการในข้างต้น พบได้ว่า แนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในท้องถิ่นทั้งสี่แนวยังขาดการพิจารณาในแง่มุมที่มีความเป็นพลวัต และขาดการศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ (actors) ในสังคม ดังนั้นจึงนำสู่ปัญหาในการวิจัยในครั้งนี้

ปัญหาการวิจัย

บริบททางการเมืองของสังคมไทยได้มีการคลี่คลาย ขมวดตัว และปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ และแรงกดดันที่เกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยทั้งภายในสังคม และภายนอกตัวสังคมเอง ในยุคที่พ่อค่านักธุรกิจยังไม่สามารถเข้าถึงตัวผู้นำทางการเมืองได้สะดวก กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ สามารถใช้สมาคมการค้า หรือหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้น เช่น กรอ. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรอง และผลักดันได้อย่างมีประสิทธิภาพ(มนตรี เจนวิทย์การ, 2517) แต่ในช่วงโครงสร้างอำนาจหลังยุคกึ่งประชาธิปไตยของสังคมไทยผู้ทรงอำนาจ-อิทธิพล และกลุ่มอำนาจที่สามารถแสวงหาอำนาจ และผลประโยชน์สูงสุดในระบบการเมือง และเศรษฐกิจได้เปลี่ยนไปจากแบบแผนเดิม คือเกิดการเปลี่ยนวิถีการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง อำนาจรัฐ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุน-ธุรกิจขนาดใหญ่ และกลุ่มทุน-ธุรกิจใหม่ กับกลุ่มข้าราชการประจำ โดยได้อำนาจมาจากกระบวนการคัดสรรโดยช่องทางการแข่งขันเลือกตั้งมาจากประชาชน (เชาวนะ ไตรมาศ, 2537) ซึ่งการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจะเน้นความสำคัญของทุนทรัพย์ในการรณรงค์หาเสียง ทำให้ผู้มีอิทธิพลทางการเงินในท้องถิ่น พยายามใช้ปัจจัยที่ได้เปรียบทางเศรษฐกิจสร้างฐานอำนาจทางการเมือง โดยกระบวนการที่สำคัญของการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มทางการเมือง คือ การพยายามรักษาฐานอำนาจของตนไว้ยาวนานมากที่สุด โดยอาศัยคุณสมบัติส่วนตัวของหัวหน้ากลุ่มที่มีบารมี อิทธิพล และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองได้เป็นระยะเวลายาวนานประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ การให้ผลประโยชน์ และการอุปถัมภ์สมาชิกทั้งภายใน และภายนอกกลุ่ม เช่น ผู้รับเหมา ข้าราชการ นักการเมือง คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น และการเป็นเจ้าของข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น โดยการรวมตัวกันในทางการเมืองในท้องถิ่นโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นประการสำคัญมิใช่เพื่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่เหมือนกันของสมาชิก แต่เป็นการรวมตัวกันเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองมากกว่า ขณะที่นักการเมืองที่เป็นสมาชิกของกลุ่มก็ยังคงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา และสั่งการต่างๆจากหัวหน้ากลุ่ม การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจะเน้นความสำคัญของทุนทรัพย์ในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งทำให้ผู้มีอิทธิพลทางการเงินในท้องถิ่นพยายามใช้ปัจจัยที่ได้เปรียบทางเศรษฐกิจ

สร้างฐานอำนาจทางการเมือง และพยายามขยายฐานอำนาจทางการเมืองออกไปให้กว้างมากที่สุดอันจะนำมาซึ่งการผูกขาดทางการเมือง (เดชะ สิทธิสุทธิ, 2541)

ดาร์วิน เมตตาริกานนท์ (2532) ได้ศึกษาเครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ากลุ่มการเมืองที่มีบทบาทภูมิอำนาจในการบริหารท้องถิ่นเป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้แกนนำของพ่อค้าชาวจีนที่เป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ในชุมชน นอกจากนี้แกนนำดังกล่าวยังมีเครือข่ายที่มีธุรกิจต่างๆ เข้ามามีบทบาทในกลุ่มร่วมกับพ่อค้าชาวจีนอื่น และได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้น ฐานของ "ทุน" ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของที่มาแห่งอำนาจนั้นอยู่ที่แกนนำของกลุ่ม นอกจากนี้ดาร์วินยังพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ทางการเมืองภายในกลุ่มการเมืองที่ตั้งขึ้น เครือข่ายความสัมพันธ์ที่สำคัญได้แก่ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางการค้า (โดยเฉพาะกลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้าง) เครือข่ายความสัมพันธ์ทางด้านประเพณีวัฒนธรรม และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางด้านองค์กร ซึ่งมีอยู่อย่างเหนียวแน่นและลึกซึ้ง ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในสนามเลือกตั้งแทบทุกครั้ง และนอกเหนือจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงแล้ว กลุ่มโดยเฉพาะหัวหน้ากลุ่มยังมีบทบาทผลักดันทางการเมืองตั้งแต่ระดับ ส.จ. จนถึงระดับ ส.ส. โดยอาศัยเครือข่ายความสัมพันธ์ของตนที่มีอยู่อย่างกว้างขวาง จึงมีแนวโน้มของการกระจุกตัวของอำนาจของกลุ่ม

ตระกูล มีชัย (2537) ได้กล่าวถึงอนาคตของการเมืองที่เกิดขึ้นจากองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่า หมู่บ้านต่างๆ ในสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะกลายเป็นสนามทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่เล็กแต่รุนแรง โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองของหมู่บ้านจะถูกทำลายลงเรื่อยๆ สังคมที่อยู่อย่างพินิจจะกลายเป็นสังคมของการแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ การปกครองตำบล หมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่จะได้รับผลกระทบ อำนาจของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านจะถูกทำลายจากกลุ่มอำนาจใหม่ การทำงานจะมีการแข่งขันเพื่อแย่งชิงความนิยมจากประชาชน ด้านหนึ่งประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการแข่งขัน อีกด้านหนึ่งประชาชนจะเสียประโยชน์จากสังคมที่ขาดความสมานฉันท์กันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 จนถึงปัจจุบันมีการแก้ไขกฎหมายมาแล้ว 5 ฉบับ ซึ่งฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไข(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับบทบาท และภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีบทบาทหน้าที่ที่กว้างขวาง และมีความเป็นอิสระมากขึ้นดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ตามมาตรา 58 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการเลือกตั้ง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งกันเองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลของมาตราดังกล่าว ส่งผลให้บทบาท และความรับผิดชอบของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเปลี่ยนแปลงไปจากที่เดิมซึ่งต้องรับผิดชอบต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในหมู่บ้านที่ตนได้รับเลือกตั้งมา กลายมาเป็นความรับผิดชอบต่อประชาชนทุกคนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ คนที่จะสามารถดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นที่จะต้องสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจ และผลประโยชน์กับกลุ่มคนเพิ่มมากขึ้นอีกหลายเท่าตัว ซึ่งผู้ที่จะสามารถที่จะทำการสร้างเครือข่ายในขั้นต้นได้จึงจำเป็นที่จะต้องเป็นบุคคลที่มีปัจจัยในการสร้างอำนาจ และผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ครอบครองปัจจัยการผลิตเพื่อใช้ในการสะสมทุนเป็นจำนวนมากนั่นเอง

ดังนั้น ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะให้แนวคิดเรื่อง ระบบทุนนิยม มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายของนายทุนในชุมชน ซึ่งแนวคิดเรื่องทุนนิยมจะสามารถอธิบายสภาพสังคม และการมีอำนาจทางการเมืองของชนชั้นนายทุนในท้องถิ่นได้ โดยในขั้นต้นผู้วิจัยจะพิจารณาแนวคิด และลักษณะของ "ระบบทุนนิยม" ที่จะใช้ในการศึกษาจากนักคิด 3 ท่าน คือ คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx), แมก เวเบอร์ (Max Weber) และชุมปีเตอร์ (Shumpeter) ตามลำดับ ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะสรุปความคิดในเรื่องระบบทุนนิยมที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาในการวิจัยครั้งนี้

แนวคิด และทฤษฎี

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะให้แนวคิดเรื่อง ระบบทุนนิยม มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายของนายทุนในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดในเรื่องทุนนิยมจะสามารถอธิบายสภาพสังคม และอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นได้ โดยจะใช้แนวคิดเรื่องทุนนิยมของนักคิด 3 ท่านมาประกอบกัน คือ คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx), แมก เวเบอร์ (Max Weber) และชุมปีเตอร์ (Josept Shumpeter) ซึ่งผู้วิจัยจะให้แนวคิดของคาร์ล มาร์กซในกรอบกว้างๆ โดยจะให้แนวคิดของแมก เวเบอร์ และชุมปีเตอร์เป็นส่วนเพิ่มเติมในการอธิบายสภาพของสังคมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำเสนอแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยจะเริ่มจากการพิจารณางานของคาร์ล มาร์กซ, แมก เวเบอร์ และชุมปีเตอร์ ตามลำดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะได้กำหนดกรอบในการศึกษาต่อไป

ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของคาร์ล มาร์กซ(Karl Marx)

การศึกษาโดยใช้แนวคิดมาร์กซิสในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเน้นพิจารณาในเรื่องการสะสมทุน และการกระจุกตัวของทุนมาเป็นกรอบหลักในการศึกษา โดยจะมุ่งศึกษาในเรื่องการแข่งขันและผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองของชนชั้นนายทุนเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยจะไม่เจาะลึกในเรื่องการวิเคราะห์ความขัดแย้งทางชนชั้นที่เป็นเรื่องใหญ่โตซับซ้อนมากเกินไปกว่าขอบข่ายของการศึกษาในครั้งนี้

ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของมาร์กซ เป็นการผสมผสานความคิดในเรื่องแรงงาน และทฤษฎีการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของสังคมนิยม ซึ่งจะเห็นได้จากงานเขียนในช่วงปี พ.ศ. 2383(1840) และในหนังสือ the German Ideology ที่มาร์กซได้กล่าวไว้ว่ามโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับรูปแบบของกระบวนการการผลิตจริง (Real Process of Production) และรูปแบบของความเชื่อมโยง และสร้างโดยวิถีการผลิต (Mode of Production) มาร์กซเห็นว่าระบบทุนนิยมเป็นเพียงรูปแบบหนึ่ง(Form) ของสังคมนิยมที่แรงงานส่วนเกินจะถูกดึงออกจากผู้ที่ลงมือทำการผลิต และแรงงานส่วนเกินจะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของการครอบงำต่างๆ ในสังคมนิยม (Bottommore, 1985: 5-21)

การสะสมทุน (Capital Accumulation) ตามความหมายของ Karl Marx หมายถึง การเปลี่ยนแปลงบางส่วนของมูลค่าส่วนเกินเป็นทุนใหม่ กฎนี้ถือว่าเป็นพลังผลักดันที่สำคัญของระบบทุนนิยมทำให้เกิดวิธีการผลิตแบบทุนนิยม และการแข่งขันจะผลักดันให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้น และการผลิตขนาดใหญ่ขึ้น นำไปสู่การกระจุกตัวและการรวมศูนย์ทุนการผลิตขนาดใหญ่ (วิษณุ บุญมาร์ตัน และวุฒิชัย พรรณเชษฐ์, 2546: 100) ซึ่งจุดกำเนิดของการสะสมทุนสามารถสืบหาได้จากการพิจารณาในสังคมนิยมที่มีการผลิตสินค้าขั้นต้น ซึ่งผู้ผลิตแต่ละคนต่างมีปัจจัยในการผลิต(Means of Production)ของตน พลังแรงงานยังไม่ได้กลายเป็นสินค้า และทุนอุตสาหกรรมยังไม่ได้ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน โดยเมื่อผู้ผลิตมีปัจจัยในการผลิตของตน พวกเขาจะมีอิสระในการใช้พลังงานของตนต่อสินค้าที่ถือว่าเป็นสินทรัพย์ของพวกเขา แต่ถึงแม้ว่าผู้ผลิตจะมีอิสระในการที่จะใช้พลังงานของตน เขายังที่จะต้องพึ่งพิงกับผู้ผลิตรายอื่น เพราะเขาไม่สามารถที่จะทำการผลิตทุกสิ่งที่เขาต้องการได้ โดยเขาจะขายสินค้าที่ตนผลิตได้แล้วจะซื้อสินค้าที่ตนต้องการจากผู้ผลิตรายอื่น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้จากวงจร $C - M - C'$ (C แทน สินค้า และ M แทน เงินตรา) ที่เป็นการขายเพื่อซื้อ โดย $C - M$ แสดงการขาย และ $M - C'$ แสดงการซื้อ ซึ่งวงจรจะเริ่มและจบลงโดยสินค้าในรูปของมูลค่าใช้สอย (Use-Value) การผลิตซ้ำของสังคมนิยม (Social Reproduction) เป็นกระบวนการพื้นฐานในทุกสังคมนิยม วงจร $P...C_n$ จะทำงานผ่าน

วงจร $P...C - M - C'...C_n$ (P แทน การผลิต) โดยสินค้าจะถูกผลิตก่อนที่จะนำสู่ตลาด ($P...C$) และสินค้าจะถูกซื้อเพื่อนำไปใช้สอย ($C'...C_n$) ซึ่งการแลกเปลี่ยน ($C - M - C'$) จะเป็นตัวเชื่อมขั้ว (pole) ทั้งสองของวงจรข้างต้น การซื้อ และการขายได้กลายมาเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จำเป็นและทำให้เกิดตลาดสำหรับการแลกเปลี่ยนสินค้าขึ้น แล้วจะนำสู่พัฒนาการของการแบ่งงานกันทำของแรงงาน (Division of Labour) ซึ่งสภาพที่เกิดขึ้นในขั้นต้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดขึ้นของทุน (Capital)(Kay, 1982: 63-64)

ภายใต้การผลิตสินค้าเบื้องต้น ผู้ผลิตเผชิญหน้ากับพ่อค้าในบริบทของการค้าอย่างเดี่ยว โดยการขายสินค้าของเขา ($C - M$) แก่พ่อค้า แล้วซื้อสินค้าอย่างอื่น ($M - C'$) จากพ่อค้า แต่ในสังคมทุนนิยมชนชั้นทั้งสองต่างก็ทำการค้าซึ่งกันและกันเมื่อคนงานซื้อปัจจัยการบริโภค ($m - c$) จากนายทุน ($C - M'$) ที่ท้ายสุดของวงจร คนงานขายพลังแรงงาน ($L - m$) และนายทุนซื้อมัน ($M - C'$) แต่การแลกเปลี่ยนของทั้งสองสังคมเป็นการแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกัน ในการผลิตสินค้าเบื้องต้นผู้ผลิตอิสระขายสินค้าของเขา มันจะเป็นสินค้าสุดท้ายที่ได้ผ่านกระบวนการของการผลิตในสังคมทุนนิยมแรงงานรับจ้างจะขายสินค้า คือ พลังแรงงาน แต่มันไม่ใช่สินค้าสุดท้ายเสมอไป พลังแรงงานที่นายทุนซื้อจะมีมูลค่าใช้สอยจริงเมื่อมันถูกใช้ในกิจกรรมการผลิต ความแตกต่างระหว่างการผลิตสินค้าเบื้องต้นกับการผลิตแบบทุนนิยมมีจุดเดียว ในทั้งสองกรณีวงจรของผู้ทำการผลิตถูกส่งผ่านสู่วงจรของทุน แต่วงจรของผู้ผลิตอิสระ และทุนการค้าจะมีจุดร่วมทุนแคใน ตลาด ส่วนแรงงานรับจ้าง และทุนอุตสาหกรรมมีจุดร่วมในการผลิต ทุนได้เข้าครอบงำการควบคุมการผลิต ซึ่งมันไม่เพียงแต่จะเปลี่ยนผู้ผลิตอิสระเป็นกรรมมาชีพ (Proletarian) แต่มันยังปลดปล่อยมันเองสู่การสะสม (Kay: 70)

วงจรทุนทั้งทุนการค้า และทุนอุตสาหกรรม จะเปลี่ยนรูปแบบจากมูลค่าหนึ่งสู่อีกมูลค่าหนึ่ง โดยมูลค่าดังกล่าวจะไม่มี ความแตกต่างทางด้านคุณภาพ มูลค่าของสินค้า หรือเงินตราต่างก็มีคุณลักษณะเช่นเดียวกันในด้านแรงงานอ้างอิง (Abstract Labour) หากมองจากด้านมูลค่าทุนจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงจากสินค้าหนึ่งสู่อีกสินค้าอื่นหรือความมั่งคั่งรูปแบบหนึ่งสู่ความมั่งคั่งรูปแบบอื่นตลอดเวลา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (Quantitative) กล่าวโดยสรุปคือ วงจรของทุนเป็นการเคลื่อนไหวของมูลค่าทางด้านปริมาณ และทุนคือการรวมตัวของการสะสมมูลค่านั้นเอง (Kay: 67)

ตลาด (Market) มีหน้าที่พื้นฐานคือ การกระจายสินค้าในสังคมตามมูลค่าใช้สอย ส่วนหน้าที่ของการค้า (Trading) คือ การส่งเสริม และอำนวยความสะดวกแก่กระบวนการกระจายสินค้าในข้างต้น โดยการค้ามีความจำเป็นต่อโครงสร้างของการผลิต การค้าไม่เพียงเป็นตัว

เชื่อมโยงผู้ผลิต แต่ยังเป็นตัวสำคัญในการเชื่อมโยงขั้วทั้งสองของวงจรการผลิตซ้ำของสังคม โดยผู้ผลิตจะนำผลผลิตสู่ตลาดเพื่อขาย(C - M) และซื้อของที่ต้องการ (M - C') โดยผ่านพ่อค้า (Merchant) ซึ่งพ่อค้าจะซื้อสินค้าจากผู้ผลิตรายหนึ่ง (M - C) เพื่อขายให้อีกรายหนึ่ง(C - M') ความมั่งคั่งของพ่อค้า คือ ทุน ดังนั้นพ่อค้าจะนำเงินมาเปลี่ยนเป็นสินค้าเพื่อขายซ้ำเร็วเท่าที่จะทำได้ และในไม่ช้าพ่อค้าจะได้รับความมั่งคั่งกลับมาเป็นเงิน นายทุนจะใช้เงินซื้อสินค้าเพื่อผลิตสินค้าชนิดใหม่ออกมาขาย และเปลี่ยนกลับเป็นเงินอีกครั้ง แต่กระบวนการขั้นต้นยังไม่จบสิ้นเขาจะยังขยาย และเพิ่มขนาดให้ใหญ่โตมากยิ่งขึ้นซึ่งวงจรทุนทั้งทุนการค้า และทุนอุตสาหกรรม จะเปลี่ยนรูปแบบจากมูลค่าหนึ่งสู่อีกมูลค่าหนึ่ง โดยมูลค่าดังกล่าวจะไม่มี ความแตกต่างทางด้านคุณภาพมูลค่าของสินค้า หรือ เงินตราต่างก็มีคุณลักษณะเช่นเดียวกันในด้านแรงงานอ้างอิง หากมองจากด้านมูลค่าทุนจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงจากสินค้าหนึ่งสู่อีกสินค้าอื่นหรือความมั่งคั่งรูปแบบหนึ่งสู่ความมั่งคั่งรูปแบบอื่นตลอดเวลา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงเชิงปริมาณ (Kay: 66-67)

ลักษณะพิเศษของทุนนิยมมี 3 ลักษณะ คือ 1) ความมั่งคั่งจะรวมศูนย์อยู่ในมือคนหมู่น้อย(ชนชั้นนายทุน) โดยพวกเขาจะเข้าควบคุมกิจการผลิตทั้งหมด รวมทั้งความมั่งคั่งทางเงินตรา 2) ประชาชนจำนวนมากจะไม่มีปัจจัยการทำการหาเลี้ยงชีพอย่างหนึ่งอย่างใดในมือเลยนอกจากค่าแรงที่ได้จากการขายแรงงานของพวกเขาเองเท่านั้น 3) การผลิตทุกอย่างทุกประเภทจะมีให้ผลิตเพื่อให้ผู้ผลิตได้ใช้สอยเอง แต่ผลิตเพื่อการแลกเปลี่ยน เพื่อนำออกจำหน่ายในตลาดผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียกว่าสินค้า เพราะฉะนั้นภายใต้ระบบทุนนิยมจึงได้มีการผลิตสินค้าอย่างแพร่หลาย (เมธี เอี่ยมวรา, 2542: 17)

ทุนมีความแตกต่างกันสองด้านคือ ความเชื่อมโยงกับกระบวนการของแรงงานที่กระทำตัวอยู่ในปัจจัยการผลิต และความเชื่อมโยงกับนายทุนซึ่งแสดงถึงความมั่งคั่งในสังคมที่กระทำตัวอยู่ในมือของนายทุนซึ่งก็คือ ทุน(Capital) โดยทุนมี 2 ลักษณะ คือ เป็นกระบวนการของการเพิ่มการกระทำตัวผ่านการสะสมทุน ที่มาร์กซเรียกว่า การกระทำตัวของทุน (Concentration of Capital) และกระบวนการของการเพิ่มการกระทำตัวผ่านการแข่งขัน และการให้เครดิต(credit) ที่มาร์กซเรียกว่า การรวมศูนย์ของทุน(Centralization of Capital) (Bottomore, 1983: 68-69)

การสะสมทุนเป็นกระบวนการลงทุนซ้ำของกำไร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของการลงทุนขั้นต่ำสุดของการลงทุน และการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนของการลงทุนต่อแรงงาน ซึ่งการสะสมทุนมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนของนายทุน โดยที่การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสมาชิกใน

ครอบครัว การแยกทุนใหม่ออกจากทุนเก่า และการเกิดขึ้นของทุนใหม่ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนของนายทุน และลดการกระจุกตัวของนายทุนในสังคม แต่การแข่งขันและการให้เครดิตได้เพิ่มการกระจุกตัวของทุน โดยการแข่งขันมักจะเพิ่มขนาดในการลงทุน เพราะเกิดขึ้นที่ต่ำลงในการผลิต และได้ทำลายนายทุนที่อ่อนแอกว่า และระบบเครดิตได้สร้างให้นายทุนสามารถเพิ่มขนาดการลงทุน และมีส่วนช่วยให้ผู้ที่แข็งแกร่งกลืนผู้ที่อ่อนแอ (Bottomore, 69)

ในหนังสือ Capital vol.1 มาร์กซได้กล่าวไว้ว่า สนามรบของการแข่งขัน คือ การต่อสู้ด้วยสินค้าที่ราคาถูกที่สุด โดยสินค้านั้นจะขึ้นอยู่กับผลผลิตของการผลิต (Productiveness) ของแรงงาน และขนาดของการผลิต (Scale of Production) ที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นนายทุนขนาดใหญ่จึงชนะนายทุนขนาดเล็ก นอกจากนี้ระบบการให้เครดิต (Credit) ซึ่งเริ่มต้นจากการให้ความช่วยเหลือต่อการสะสมทุนเล็กน้อย จนท้ายสุดกลายเป็นอาวุธใหม่ในการต่อสู้แข่งขันกันของทุน และสุดท้ายก็เปลี่ยนผ่านตัวมันเองไปสู่กลไกขนาดใหญ่ของสังคมซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการรวมศูนย์ของทุน (Marx, 1967: chapter 25. อ้างใน วรวิทย์ จำลองนาค, 2548: 25)

สิ่งที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการพัฒนาเทคนิคการผลิต คือ แนวโน้มของการรวมศูนย์มากยิ่งขึ้นของทุนที่ใช้ในการผลิต โดยนายทุนที่มีเทคนิคล้ำหน้าที่สุดจะมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกำไรมากที่สุด และทุนขนาดใหญ่จะได้เปรียบจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ทันสมัยในการผลิต และการขยายการผลิต ส่งผลให้นายทุนอื่นไม่สามารถที่จะเข้ามาทำการแข่งขันได้ โดยนายทุนเหล่านี้จะค่อยๆ หมดยุคความเป็นอิสระในทุนของเขา พร้อมกับตกอยู่ใต้อิทธิพลของการรวมตัวหรือรวมกลุ่มจากทุนขนาดใหญ่กว่า (เมธี เขียววรา, 2542: 126-127) โดยทิศทางของทุนนิยมจะมีลักษณะ เป็นการแข่งขันของที่ก่อให้เกิดการกระจุกตัว และการรวมศูนย์ สิ่งที่เข้ามาแทนที่การแข่งขัน คือ การผูกขาดซึ่งเป็นแหล่งของกำไรอันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม ซึ่งการผูกขาดมี 2 ประเภท คือ 1. ผูกขาดตลาด คือ การหาช่องทาง และใช้กลไกเครื่องมือ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ 2. ผูกขาดการบริหารรัฐบาล คือ การใช้อำนาจรัฐบาลในการควบคุมตลาด (ปัทมา อารังสิริภาคย์, 2547: 1-10 ถึง 1-14)

ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของแมก เวเบอร์ (Max Weber)

ในผลงานที่ชื่อว่า The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism เวเบอร์ (Max Weber) เสนอว่า การพัฒนาของในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยม มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยาที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ 16 เมื่อในยุโรปตะวันตกมีการแพร่กระจายคำสอนของศาสนาคริสต์ ลัทธิโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethic) ที่สอนให้ศาสนิกชนเกิดจิตวิญญาณแบบทุนนิยม (Spirit of Capitalism) เป็นนักแสวงหาสิ่งใหม่ มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิด

การยอมรับ ทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุน สร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง เวเบอร์ยังเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ ชื่อสัตย์ สุจริต ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ เวเบอร์เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมาโดยแก่นสารหลักในงานของเวเบอร์ คือ แนวความคิดในเรื่องความเชื่อในหลักเหตุผล ซึ่งเป็นตัวตัดสินการดำเนินชีวิตในยุคสมัยใหม่ที่หลักของเหตุผลมีอยู่โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ (วิทยาศาสตร์) ศาสนา กฎหมาย และการบริหาร ซึ่งหลักการสำคัญของการกระทำที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจในสังคมนายทุน คือ การแลกเปลี่ยนในตลาดซึ่งเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์ของการพิจารณาทางเศรษฐกิจ และนอกเหนือจากด้านเศรษฐกิจยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการคิดคำนวณอย่างสมบูรณ์ในการบริหารสาธารณะ และระเบียบทางกฎหมาย รวมไปถึงการประกันความน่าเชื่อถือของอำนาจทางการเมือง (Bottommore, 1983: 22)

เวเบอร์ได้ให้คำจำกัดความของระบบทุนนิยม ว่า ระบบทุนนิยม เป็นกระบวนการของกิจการ (Enterprise) ที่ผู้ประกอบการเป็นผู้สรรค์สร้างเศรษฐกิจยุคสมัยใหม่ขึ้นมา ซึ่งเขามองการเกิดขึ้นของระบบทุนนิยมแตกต่างจากมาร์กซ์ในหลายประเด็น คือ เขามองว่าระบบทุนนิยมเกิดมาจากระบบตลาดมากกว่ากระบวนการของการผลิต โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นต้นกำเนิดของระบบทุนนิยม และการเพิ่มขึ้นของประชากรจะมีความเกี่ยวพันกับการก่อรูปของชนชั้นที่มีผลประโยชน์ที่จำเพาะ นอกจากนั้นเวเบอร์ยังไม่เห็นด้วยกับมาร์กซ์ในเรื่องชนชั้น และไม่ได้ให้ความสำคัญกับความขัดแย้งทางชนชั้น ซึ่งเขาได้ให้คุณค่ากับ “นายทุน (Bourgeois)” โดยเชื่อว่านายทุนเป็นชนกลุ่มเดียวที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนสังคม (Bottommore: 23)

เวเบอร์ได้สรุปการดำรงอยู่ของระบบทุนนิยมว่าเกิดขึ้นจากปัจจัย 6 ประการ (Bottommore: 24) คือ

1. การจัดสรรวิธีการผลิตทางกายภาพ เช่น ที่ดิน เครื่องมือ เครื่องจักร ที่เป็นทรัพย์สินของกิจการมีความเป็นอิสระ
2. ความอิสระของตลาดซึ่งไม่มีข้อจำกัดทางการค้า
3. ความมีเหตุผลทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งกิจการต้องมีการคำนวณให้เทคโนโลยีมีขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แสดงให้เห็นถึงการทำงานอย่างเป็นจักรกล
4. มีลักษณะของการใช้กฎการคิดคำนวณ

5. แรงงานเป็นแรงงานเสรี ซึ่งนอกจากจะเป็นบุคคลที่สิทธิตามกฎหมายแล้วยังถูกผลักดันทางเศรษฐกิจในการที่จะขายแรงงานในตลาดโดยปราศจากการถูกบังคับ
6. การดำเนินชีวิตที่เน้นการค้า ซึ่งหมายถึงการใช้เครื่องมือทางการค้าเพื่อที่จะแสดงสิทธิในกิจการ และในทรัพย์สินส่วนตัว

ในทางการเมืองเวเบอร์เชื่อว่านายทุนเป็นพลังครอบงำสังคม และนำสู่พลังทางการเมือง (Political force) โดยชนชั้นนายทุนเป็นชนชั้นที่ส่งผลกระทบต่อสังคมตามความคิดของเวเบอร์ ชนชั้นแรงงานจะถูกทำให้จางหายไปที่สุดในหนังสือ Economy and Society เขาได้สรุปความขัดแย้งทางชนชั้นว่า ความขัดแย้งในระบบทุนนิยมเป็นขัดแย้งทางการเมืองแข่งขันระหว่างปัจเจกในทางตลาด (Market Struggles) เพื่อมุ่งขยายผลประโยชน์ของตน (Bottommore: 25)

ทฤษฎีของเวเบอร์มีพื้นฐานอยู่ที่อำนาจสูงสุดในผลประโยชน์ของชาติ โดยเวเบอร์ได้วิเคราะห์ลักษณะของระบบทุนนิยม ว่ามี 2 ลักษณะ คือ เป็นกระบวนการของเหตุผล (Process of Rationalization) เวเบอร์มองว่ากระบวนการเหตุผลจะทำให้เกิดมโนทัศน์ของสังคมสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยี อุตสาหกรรม กฎเกณฑ์ราชการ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ และอีกประการหนึ่ง คือ ชาติ (Nation State) ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการเมือง และประสิทธิภาพการผลิตของระบบทุนนิยมซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดการสร้างอำนาจรัฐ (Nation Power) แต่ผู้ประกอบการยังเป็นชนชั้นที่คงไว้ซึ่งความเป็นผู้นำของชาติ (National Leadership) โดยผู้ประกอบการที่มีทรัพย์สินของตนเองเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่จะเป็นผู้รักษาสังคมที่มีการเคลื่อนไหว (สังคมที่มีการแข่งขันระหว่างปัจเจก) ไปได้และผู้ประกอบการเป็นชนชั้นที่มีประสิทธิภาพในการครอบงำสังคม และเป็นผู้นำสังคม (Bottommore: 32)

กล่าวโดยสรุป เวเบอร์มองระบบทุนนิยมว่าเป็นสังคมที่เกิดจากกระบวนการของเหตุผล โดยเขาให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการในฐานะของผู้ธำรงรักษาสังคมที่มีการแข่งขันระหว่างปัจเจกเอาไว้ และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ยังเป็นชนชั้นที่มีประสิทธิภาพในการครอบงำ และเป็นผู้นำสังคม ซึ่งจะนำสู่พลังทางการเมือง (Political Force) โดยเขาได้สรุปความขัดแย้งทางชนชั้นว่า ความขัดแย้งในระบบทุนนิยมเป็นขัดแย้งทางการเมืองแข่งขันระหว่างปัจเจกในทางตลาด (Market Struggles) เพื่อมุ่งขยายผลประโยชน์ของตน

ทฤษฎีเรื่องทุนนิยมของชุมปีเตอร์ (Josept Shumpeter)

ในหนังสือ Business Cycle ชุมปีเตอร์(1939) ได้สรุป "ทุนนิยม" ว่า ทุนนิยมเป็นรูปแบบของเศรษฐกิจแบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ที่มีการพัฒนาจากการกู้ยืมเงินจนเกิดการสร้างสินเชื่อ (Credit) โดยคนที่สร้างนวัตกรรมดังกล่าว คือ ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ชุมปีเตอร์เห็นด้วยกับการมองทุนนิยมของมาร์กซ์ว่าเป็นขบวนการที่เป็นพลวัตร และนวัตกรรมของทุนจะเป็นตัวทำลายสังคมนายทุนเอง แต่ความคิดเขาต่างจากมาร์กซ์ในแง่ที่ว่าเขาได้ปฏิเสธความคิดด้านความขัดแย้งทางชนชั้นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาของระบบทุนนิยม และเขามองว่าผู้ประกอบการเป็นตัวหลักในการพัฒนาของระบบทุนนิยม ในหนังสือ The Theory of Economic Development ชุมปีเตอร์(1911) มองว่าการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุมาจากการเกิดการรวมกันใหม่(New Combinations) ของวัตถุ และพลังในการผลิต ซึ่งกระบวนการรวมตัวกันใหม่ดังกล่าว มี 3 ทิศทาง(Bottommore: 38) คือ

1. การก่อตัวขึ้นของหน่วยธุรกิจ (Firm) ใหม่ที่มีได้เกิดจากหน่วยธุรกิจเดิม
2. การควบคุมเหนือการผลิตจำเป็นที่จะต้องสร้างการรวมกันใหม่
3. พื้นฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ ผู้ประกอบการ

ชุมปีเตอร์ให้คำจำกัดความของ นวัตกรรม หมายถึง องค์ประกอบใหม่ ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบห้าประการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550) ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือคุณสมบัติใหม่ของผลิตภัณฑ์เดิมก็ได้
2. กระบวนการผลิตใหม่ที่เสนอเข้าสู่อุตสาหกรรม
3. การเปิดตลาดใหม่
4. การเปลี่ยนแปลงองค์การใหม่
5. การพัฒนาแหล่งวัตถุดิบ หรือปัจจัยนำเข้า (Inputs) ใหม่

นวัตกรรมสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง นวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ให้ดีขึ้นหรือเป็นสิ่งใหม่ในตลาด ประการที่สอง นวัตกรรมทางกระบวนการ (Process Innovation) เป็น

การเปลี่ยนแนวทาง หรือ วิธีการผลิตสินค้า หรือบริการ ให้การให้บริการในรูปแบบที่แตกต่าง ออกไปจากเดิม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550)

ซุมปีเตอร์เห็นว่า ระบบทุนนิยมเป็นระบบแพ้คัดออก ใครเข้มแข็งไม่พอจะถูก ทำลายซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เสียหายเพราะการปล่อยให้คนที่ไม่เข้มแข็งยังคงอยู่ในระบบจะกลายเป็น ปัญหาของระบบได้ การทำลายจากการแข่งขัน (Competitive Destruction) ถือเป็น การสร้างสรรค์ อย่างหนึ่งคือคัดเฉพาะคนที่มีคุณภาพเท่านั้นให้คงอยู่ในระบบ (วุฒิสักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์, 2549)

ทฤษฎีวิวัจจักรธุรกิจ (Business Cycle) ของซุมปีเตอร์ได้ชี้ให้เห็นว่าการเกิด วิฤติการณ์ทุนนิยมโลก มีสาเหตุมาจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ไม่ต่อเนื่องในระบบทุนนิยม นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นผลที่สร้างผลอีกด้านหนึ่ง กล่าวคือ นวัตกรรมทำให้เกิด นวัตกรรมเสมอ กระบวนการสร้างนวัตกรรมอย่างไม่ต่อเนื่องก็คือ การทำลายอย่างสร้างสรรค์ (Process of Creative Destruction) นวัตกรรมใหม่ย่อมทำลายนวัตกรรมเก่าในช่วงเวลาแห่งการ ทำลายอย่างสร้างสรรค์นี้ ผลิตภัณฑ์เก่า ผู้ผลิตและผู้ประกอบการล้วนถูกทำลายเพื่อการรังสรรค์ ผลิตภัณฑ์ใหม่ พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจก็คือ ผู้ประกอบการ ซุมปีเตอร์ได้สร้างทฤษฎีวิวัจจักร ธุรกิจโดยอาศัยการปฏิวัติทางเทคนิคหรือเทคโนโลยีเป็นแกนกลาง ซึ่งเป็นกระบวนการของการ สร้างสรรค์จากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมของระบบทุนนิยม การปฏิวัติทางเทคนิคที่ทอดตัวใน ประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยตบแต่งโครงสร้างอุตสาหกรรม(วิมลรัตน์ สุขเจริญ, 2539: 23)

กล่าวโดยสรุป ซุมปีเตอร์เห็นว่าผู้ประกอบการ(Entrepreneur) เป็นตัวหลักใน การพัฒนาของระบบทุนนิยม เขาได้เน้นบทบาท และความสำคัญของผู้ประกอบการที่มีต่อระบบ เศรษฐกิจ ในฐานะของผู้ที่นำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาใช้ในการผลิต หรือใช้ให้เกิด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพสินค้า การสร้างสินค้านิดใหม่ ให้เกิดขึ้น การนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิต การเปิดตลาดใหม่ ๆ การค้นหาแหล่ง วัตถุดิบ รวมถึงการปรับปรุงองค์การการผลิตต่าง ๆ ซึ่งพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุมาจาก การเกิดการรวมกันใหม่(New Combinations) ของวัตถุ และพลังในการผลิต โดยพื้นฐานการ พัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ ผู้ประกอบการ และเมื่อบรรยากาศในการแข่งขันเริ่มมีความเข้มข้นมาก ขึ้น การนำเอาความรู้และการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ของผู้ประกอบการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทาง เศรษฐกิจก็จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยระบบทุนนิยมเป็นระบบแพ้คัดออก ใครเข้มแข็งไม่พอจะ ถูกทำลายซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เสียหายเพราะการปล่อยให้คนที่ไม่เข้มแข็งยังคงอยู่ในระบบจะกลายเป็น ปัญหาของระบบได้ การทำลายจากการแข่งขัน (Competitive Destruction) ถือเป็น การสร้างสรรค์

อย่างหนึ่งคือคัดเฉพาะคนที่มีคุณภาพเท่านั้นให้คงอยู่ในระบบ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเห็นได้
อย่างชัดเจนในทฤษฎีวิวัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle) ของเขา

กรอบที่ใช้ในการอธิบาย

จากการพิจารณาแนวความคิดเรื่องทุนนิยมของนักคิดทั้ง 3 ท่าน นำสู่การสร้าง
กรอบในการศึกษาในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะใช้แนวความคิดเรื่องการสะสมทุน และการกระจุกตัวของ
ทุนของมาร์กซเป็นแกนหลักในการอธิบาย โดยการสะสมทุน เป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลง
บางส่วนของมูลค่าส่วนเกินเป็นทุนใหม่ ความมั่งคั่งของพ่อค้า คือ ทุน ดังนั้นพ่อค้าจะนำเงินมา
เปลี่ยนเป็นสินค้าเพื่อขายซ้ำเร็วเท่าที่จะทำได้ และในไม่ช้าพ่อค้าจะได้ความมั่งคั่งกลับมาเป็นเงิน
นายทุนจะให้เงินซื้อสินค้าเพื่อผลิตสินค้าชนิดใหม่ออกมาขาย และเปลี่ยนกลับเป็นเงินอีกครั้ง แต่
กระบวนการขั้นต้นยังไม่จบสิ้นเขาจะยังขยาย และเพิ่มขนาดให้ใหญ่โตมากยิ่งขึ้นซึ่งวงจรทุนทั้งทุน
การค้า และทุนอุตสาหกรรม จะเปลี่ยนรูปแบบจากมูลค่าหนึ่งสู่อีกมูลค่าหนึ่ง โดยมูลค่าดังกล่าวจะ
ไม่มีความแตกต่างทางด้านคุณภาพ โดยทุนจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงจากสินค้าหนึ่งสู่อีก
สินค้าอื่นหรือความมั่งคั่งรูปแบบหนึ่งสู่ความมั่งคั่งรูปแบบอื่นตลอดเวลา

ทุนมีแนวโน้มของการรวมศูนย์มากยิ่งขึ้นของทุนที่ใช้ในการผลิต โดยนายทุนที่มี
เทคนิคล้ำหน้าที่สุดจะมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกำไรมากที่สุด และทุนขนาดใหญ่จะได้เปรียบจาก
การใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัยในการผลิต และการขยายการผลิต ส่งผลให้นายทุนอื่นไม่สามารถที่
จะเข้ามาทำการแข่งขันได้ โดยนายทุนเหล่านี้จะค่อยๆ หมดความเป็นอิสระในทุนของเขา พร้อม
กับตกอยู่ใต้อิทธิพลของการรวมตัวหรือรวมกลุ่มจากทุนขนาดใหญ่กว่า โดยการแข่งขันในระบบทุน
นิยมเป็นการต่อสู้ด้วยสินค้าที่ราคาถูกที่สุด โดยสินค้านี้ราคาถูกที่สุดจะขึ้นอยู่กับผลิตภาพของการ
ผลิต (Productiveness) ของแรงงาน และขนาดของการผลิต (Scale of Production) ที่เพิ่มมาก
ขึ้น ดังนั้นนายทุนขนาดใหญ่จึงชนะนายทุนขนาดเล็ก นอกจากนี้ระบบการให้เครดิต (Credit) ซึ่ง
เริ่มต้นจากการให้ความช่วยเหลือต่อการสะสมทุนเล็กน้อย จนท้ายสุดกลายเป็นอาวุธใหม่ใน
การต่อสู้แข่งขันกันของทุน และสุดท้ายก็เปลี่ยนผ่านตัวมันเองไปสู่กลไกขนาดใหญ่ของสังคมซึ่งมี
เป้าหมายเพื่อการรวมศูนย์ของทุน โดยทิศทางของทุนนิยมจะมีลักษณะ เป็นการแข่งขันของที่
ก่อให้เกิดการกระจุกตัว และการรวมศูนย์ โดยสิ่งที่เข้ามาแทนที่การแข่งขัน คือ การผูกขาดซึ่งเป็น
แหล่งของกำไรอันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม ซึ่งการผูกขาดมี 2 ประเภท คือการผูกขาดตลาด คือ
การหาช่องทาง และใช้กลไกเครื่องมือ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการผูกขาดการ
บริหารรัฐบาล คือ การใช้อำนาจรัฐบาล หรือกลไกของรัฐในการควบคุมตลาด

ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการของเหตุผลของเวเบอร์ในมองระบบทุนนิยม ว่าเป็นสังคมที่ใช้กระบวนการของเหตุผล โดยผู้ประกอบการ(Entrepreneur) เป็นชนชั้นที่มีประสิทธิภาพในการครอบงำ และเป็นผู้นำสังคม ซึ่งจะนำสู่พลังทางการเมือง (Political Force) โดยผู้ประกอบการจะแข่งขันเพื่อมุ่งขยายผลประโยชน์ของตน ส่วนแนวคิดของชุมปีเตอร์ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องผู้ประกอบการ(Entrepreneur) ของชุมปีเตอร์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของเวเบอร์มาใช้ในการพิจารณา ซึ่งนอกจากผู้ประกอบการจะเป็นตัวหลักในการพัฒนาของระบบทุนนิยมแล้วผู้ประกอบการยังเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมาใช้ในการผลิต หรือใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพสินค้า การสร้างสินค้าชนิดใหม่ให้เกิดขึ้น การนำวิธีการใหม่มาใช้ในการผลิต การเปิดตลาดใหม่ๆ การค้นหาแหล่งวัตถุดิบ และเมื่อบรรยากาศในการแข่งขันเริ่มมีความเข้มข้นมากขึ้น การนำเอาความรู้และการเปลี่ยนแปลงของผู้ประกอบการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจก็จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการรวมตัวเป็นเครือข่ายของทุนภายหลังจากการนำรูปแบบการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาใช้ ว่ามีลักษณะอย่างไร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะ และทิศทางของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีความเจริญแตกต่างกันภายหลังจากการนำรูปแบบการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมาใช้ ว่ามีลักษณะ และทิศทางของการร่วมมือ การแข่งขัน และการแย่งชิงเพื่อเข้าถึงศูนย์อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในชุมชนผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง การกระจายอำนาจจะส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ส่วนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ การกระจายอำนาจส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจในทิศทางที่ตรงกันข้าม คือ เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันของกลุ่มผู้มีอำนาจทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมืองในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลง และทิศทางของทุนที่ดำรงอยู่ในสังคม และบทบาทของนายทุนภายหลังจากการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

การคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้เป็นกรณีศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case-Study Approach) มุ่งศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 131 แห่ง โดยผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 แห่ง ที่มีลักษณะชุมชน (ความเจริญสูง – ต่ำ) และสถานะทางการคลังที่แตกต่างกันเป็นกรณีศึกษา เกณฑ์ในการคัดเลือกจะใช้วิธีการคัดเลือกตามแนวทางของ จรัส สุวรรณมาลา (2542) ดังนี้

ลักษณะชุมชน ผู้วิจัยคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญสูง และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญต่ำ โดยการคัดเลือกจะใช้เกณฑ์องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อพื้นที่สูงที่สุด 25% ของจังหวัดมหาสารคาม และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อพื้นที่ต่ำที่สุด 25% ของจังหวัดมหาสารคาม จำนวนกลุ่มละ 1 แห่ง มาใช้เป็นกรณีศึกษา

สถานะทางการคลัง ผู้วิจัยคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ประจำ (ไม่รวมรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ในปีงบประมาณ 2547 จัดอยู่ในกลุ่ม 25% สูงสุดของจังหวัดมหาสารคาม และ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ประจำจัดอยู่ในกลุ่ม 25% ต่ำสุดของจังหวัดมหาสารคาม มาใช้เป็นกรณีศึกษากลุ่มละ 1 แห่ง

จากการใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้พื้นที่ที่เป็นหน่วยในการศึกษา โดยชุมชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่มีความเจริญสูง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง โดย มีความหนาแน่นของประชากร 265 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ 2547 จำนวน 13,983,223 บาท ส่วนชุมชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่มีความเจริญต่ำ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง โดยมีความหนาแน่นของประชากร 73 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ 2547 จำนวน 2,661,419 บาท (ดูเกณฑ์การคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้เป็นกรณีศึกษาได้ในภาคผนวก ก.)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบพิสูจน์สมมติฐาน โดย

1. วิธีการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Study)

การศึกษาค้นคว้าทางเอกสารมีที่มาจากสองแหล่ง คือ ข้อมูลขั้นต้น จากพระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา ระเบียบกระทรวงมหาดไทย เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลขั้นสอง ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนการศึกษาเอกสาร จะเป็นการศึกษาในสวนทฤษฎี และแนวคิด

1.2. วิจัยการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

เป็นส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม และลักษณะของสังคมโดยการสัมภาษณ์ (Interview) และฝังตัวอยู่ในชุมชน โดยใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Focus Group)

2. การเสนอผลการวิจัย ใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษานี้ช่วยยืนยัน ทดสอบทฤษฎี และแนวความคิดเกี่ยวกับระบบทุนนิยมในการศึกษาชุมชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ผลการศึกษาช่วยในการอธิบายปรากฏการณ์ และแนวโน้มทางการเมืองการปกครองในระดับตำบลได้อย่างชัดเจน และใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น
3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาทางวิชาการต่อไป

นิยามศัพท์

ประธานคณะกรรมการบริหาร/คณะกรรมการบริหาร คือ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการบริหารตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งการศึกษาในบทต่อไปจะใช้คำย่อว่า “ประธานคณะกรรมการฯ” และ “คณะกรรมการฯ”

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ซึ่งการศึกษาในบทต่อไปจะใช้คำย่อว่า “นายกฯ”

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ถึงพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ซึ่งการศึกษาในบทต่อไปจะใช้คำย่อว่า “ประธานสภาฯ”

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ถึงพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ซึ่งการศึกษาในบทต่อไปจะใช้คำย่อว่า “ส.อบต.”

ประชาชนในชุมชน คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทำการศึกษา

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงสภาพปัญหา แนวความคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา
วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอผลการศึกษา

บทที่ 2 กล่าวถึงสภาพโดยทั่วไป และการวัดความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษา

บทที่ 3 กล่าวถึงการกระจุกตัว และการสร้างเครือข่ายของทุนในพื้นที่เจริญสูง

บทที่ 4 กล่าวถึงการแข่งขันของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่เจริญต่ำ

บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ โดยจะเป็นการสรุปเนื้อหาโดยย่อที่ได้จากการ
พิสูจน์ข้อสมมุติฐานการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่

ในบทที่ 1 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงสภาพของปัญหาที่ได้นำมาสู่การวิจัย โดยมีสมมุติฐานในการวิจัยว่า ความเจริญของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อรูปแบบของการกระจุกตัว และการแข่งขันของกลุ่มทุนในการเข้ามาแสดงบทบาททางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง การกระจายอำนาจจะส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มผู้มีอำนาจเพิ่มมากขึ้น ส่วนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ การกระจายอำนาจส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม คือ เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันของกลุ่มผู้มีอำนาจทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

การที่จะพิสูจน์ข้อสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 2 พื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันด้านความเจริญในจังหวัดมหาสารคามมาทำการพิจารณาเปรียบเทียบ ดังนั้นบทนี้จึงเป็นบทที่ว่าด้วยการพิจารณา และเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความเจริญของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นตัวแทนของพื้นที่ซึ่งมีความเจริญสูง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นตัวแทนของพื้นที่ซึ่งมีความเจริญต่ำ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความเจริญของแต่ละพื้นที่ซึ่งจะส่งผลต่อการกระจุกตัว และการแข่งขันของกลุ่มทุนในพื้นที่

การนำเสนอข้อมูลในบทนี้ ผู้วิจัยจะเริ่มจากการพิจารณาเกณฑ์ที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความเจริญในพื้นที่ โดยในขั้นต้นผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) มาพิจารณา และหลังจากนั้นผู้วิจัยจะคัดเลือกเกณฑ์ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมในการใช้วัดความเจริญ และจะนำเกณฑ์ดังกล่าวมาพิจารณาสรุปความแตกต่างด้านความเจริญของแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลสู่การวิเคราะห์ในบทต่อไป

2.1. เกณฑ์ที่ใช้ในการชี้วัด และเปรียบเทียบความเจริญขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีนักวิชาการ และงานศึกษาจำนวนมากที่ได้ให้คำนิยาม และแบ่งเกณฑ์ในการวัดความเจริญหรือความเป็นเมืองไว้มากมาย เช่น งานของดาร์ณี ดิลลิปพัฒน์กุล (2549), อรทัย เลิศจิตติสุทธิ์ (2537) และสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกณฑ์ที่ใช้วัดความเจริญในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) เป็นเกณฑ์ที่มีความครอบคลุมในการที่จะนำมาพิจารณา และเปรียบเทียบพื้นที่ทำการศึกษได้ดีกว่าเกณฑ์ของนักวิชาการอื่นๆ เพราะเกณฑ์ของสถาบันดำรงราชานุภาพมีตัวชี้วัดที่แน่นอนเหมาะสมกับการใช้เปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่ 2 แห่ง ดังนั้น ในการพิจารณาเกณฑ์ที่ใช้เปรียบเทียบความเจริญขององค์การบริหารส่วนตำบลในงานวิจัยครั้งนี้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ ซึ่งมี 4 ด้าน คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะคัดเลือกเกณฑ์ที่เหมาะสมในการใช้เป็นตัวชี้วัดความเจริญของพื้นที่ต่อไป โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความเจริญของพื้นที่ของสถาบันดำรงราชานุภาพประกอบไปด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านประชากร

โดยทั่วไปชุมชนที่เป็นเมืองจะมีจำนวนประชากรขนาดใหญ่ และมีความหนาแน่นของประชากรสูง ตัวชี้วัดในด้านประชากรที่ใช้ในงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร ซึ่งผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) คือ

- ขนาดของประชากร พบว่า ร้อยละ 30.4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีขนาดของประชากรจำนวน 10,000 – 15,000 คน

- ความหนาแน่นของประชากร พบว่า ร้อยละ 67.7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีความหนาแน่นของประชากรมากกว่า 200 คนต่อตารางกิโลเมตร

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกเกณฑ์ด้านประชากรในการพิจารณาเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร โดยมีดัชนีชี้วัด ดังนี้

ขนาดของประชากร หมายถึง จำนวนคนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตของพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษานี้ในเดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 และดัชนีชี้วัดความเป็น ชุมชนที่มีระดับความเจริญสูง คือ ต้องมีขนาดของประชากรจำนวน 10,000 - 15,000 คน ในปี พ.ศ. 2549

ความหนาแน่นของประชากร หมายถึง จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ซึ่งวัดจากจำนวน ประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตของพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษานี้ในเดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 นหารด้วยจำนวนพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และดัชนีชี้วัดความ เป็นชุมชนที่มีระดับความเจริญสูง คือ ต้องมีความหนาแน่นของประชากรในปี พ.ศ. 2549 มากกว่า 200 คนต่อตารางกิโลเมตร

2. ด้านเศรษฐกิจ

คุณลักษณะเด่นประการหนึ่งของเมือง หรือพื้นที่ที่มีความเจริญสูง คือ การเป็น ชุมชนที่ทำหน้าที่สนองความต้องการทางด้านกิจการค้า หรือเป็นตลาด ดังนั้นลักษณะทางด้าน เศรษฐกิจของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองจึงมีลักษณะหลากหลาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ส่วนใหญ่ของประชากรมิได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตร หากแต่ประกอบอาชีพนอกภาค เกษตร และบริการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ตัวชี้วัดในด้านเศรษฐกิจที่ใช้ในงานวิจัยของสถาบันดำรงรา ชานูภาพ คือ รูปแบบการประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ จำนวนกิจการการค้า และรายได้ ที่มาจากภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยของสถาบัน ดำรงราชานุภาพ (2539) คือ

- รูปแบบการประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ พบว่า ร้อยละ 94.3 ของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรมน้อยกว่าร้อยละ 60 ของครัวเรือนทั้งหมด

- จำนวนกิจการการค้า พบว่า ร้อยละ 51.3 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มี ระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีร้านค้า 21 แห่งขึ้นไป และเมื่อพิจารณาพื้นที่ที่มีระดับการเป็น ชุมชนเมืองต่ำจะพบว่าไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดเลยในกลุ่มนี้ที่มีจำนวนร้านค้ามากกว่า 41 แห่ง

- รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ร้อยละ 93.0 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 2,000,000 บาทขึ้นไป

การวิจัยในครั้งนี้จะเลือกตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจในการพิจารณาเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่ที่ทำการศึกษากัน 3 ตัวชี้วัด คือ การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ จำนวนกิจการการค้า และรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีดัชนีชี้วัด ดังนี้

การประกอบอาชีพของประชากร หมายถึง อาชีพหลักของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จะหมายถึง ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะปลูก เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง และอื่นๆ เป็นต้นโดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลการประกอบอาชีพของปี พ.ศ. 2549 มาพิจารณา และดัชนีชี้วัดความเป็นชุมชนที่มีระดับความเจริญสูง คือ ต้องมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยกว่าร้อยละ 60 ของครัวเรือนทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2549

จำนวนกิจการการค้า หมายถึง ร้านค้า และบริการ เช่น ขายของชำ ขายอาหาร ซ่อมเครื่องไฟฟ้า ซ่อมเครื่องยนต์ โรงแรม แต่ไม่นับรวมโรงสีขนาดเล็กในพื้นที่ โดยผู้วิจัยจะใช้จำนวนกิจการการค้า ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 มาพิจารณา และดัชนีชี้วัดความเป็นชุมชนที่มีระดับความเจริญสูง คือ ต้องมีจำนวนร้านค้าและบริการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 41 แห่ง ในปี พ.ศ. 2549

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง เงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วยรายได้จาก 4 หมวด คือ รายได้จากภาษีอากร รายได้จากค่าธรรมเนียม-ค่าปรับ รายได้จากทรัพย์สิน และรายได้อื่นๆ โดยผู้วิจัยจะใช้รายได้ในปีงบประมาณ 2549 มาพิจารณา และดัชนีชี้วัดความเป็นชุมชนที่มีระดับความเจริญสูง คือ ต้องมีรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 2,000,000 บาทขึ้นไปในปีงบประมาณ 2549

3. ด้านสังคม

โดยทั่วไปแล้วความหลากหลายของการให้บริการสาธารณะ และความซับซ้อนของการให้บริการจะมีความสัมพันธ์กับขนาด และระดับความเจริญของชุมชน ดังนั้นเกณฑ์ในด้านสังคมจะหมายถึงกิจกรรมด้านต่างๆ ในชุมชนที่ชุมชนมีให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนซึ่ง ได้แก่ การศึกษา การแพทย์ การรักษาความปลอดภัย และการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ตัวชี้วัดในด้าน

สังคมที่ใช้ในงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ คือ การบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) คือ

- การบริการด้านสาธารณสุข พบว่า ร้อยละ 76.6 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะมีคะแนนการให้บริการสาธารณสุขในช่วง 1 - 21 คะแนน และเมื่อพิจารณาพื้นที่ที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองต่ำจะพบว่าไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดเลยในกลุ่มนี้ที่มีคะแนนการให้บริการสาธารณสุขมากกว่า 60 คะแนน

การวิจัยในครั้งนี้จะเลือกตัวแปรด้านเศรษฐกิจในการพิจารณาเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษา คือ การบริการด้านสาธารณสุข โดยมีดัชนีชี้วัด ดังนี้

การบริการด้านสาธารณสุข หมายถึง การมีสถานอนามัย โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลเอกชน ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภทที่ให้บริการอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการคิดคะแนนการให้บริการสาธารณสุขคิดได้จากจำนวนประเภทของการบริการ โดยหากเป็นโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลเอกชน จะให้คะแนนโดยใช้จำนวนเตียง ส่วนสถานอนามัย ถ้าเป็นสถานอนามัยขนาดเล็ก ให้คะแนนเป็น 1 ถ้าเป็นสถานอนามัยขนาดใหญ่ ให้คะแนนเป็น 2 โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของปี พ.ศ. 2549 มาพิจารณา และดัชนีชี้วัดความเป็นชุมชนที่มีความเจริญสูง คือ ต้องมีคะแนนการให้บริการสาธารณสุขมากกว่า 60 คะแนน

4. ด้านกายภาพ

เนื่องจากชุมชนที่มีความเป็นเมือง หรือมีระดับความเจริญสูงเป็นแหล่งของตลาดและบริการ ทำให้สภาพทางกายภาพของชุมชนจึงได้รับการดัดแปลง และมีลักษณะที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่อสนองต่อกิจกรรมทางด้านสังคม และเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในเขตที่มีความเป็นเมือง หรือมีความเจริญสูงจะมีความเจริญทางกายภาพที่แสดงให้เห็นออกมาในรูปของตัวอาคารบ้านเรือน ร้านค้า อุตสาหกรรม ถนน และยานพาหนะที่ใช้ โดยตัวชี้วัดในด้านกายภาพที่ใช้ในงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ คือ การคมนาคมขนส่ง ซึ่งผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) คือ

- การคมนาคมขนส่ง พบว่า ร้อยละ 55.1 ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการเป็นชุมชนเมืองสูงจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากพื้นที่สู่ตัวอำเภอ จำนวน 16 - 30 นาที

การวิจัยในครั้งนี้จะเลือก การคมนาคมขนส่ง เป็นตัวชี้วัดด้านกายภาพมาใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษา โดยมีดัชนีชี้วัด ดังนี้

การคมนาคมขนส่ง หมายถึง ระยะเวลาโดยเฉลี่ยจากองค์การบริหารส่วนตำบล ถึงอำเภอ และดัชนีชี้วัดความเป็นชุมชนที่มีความเจริญสูง คือ ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากพื้นที่สู่อำเภอ น้อยกว่า 16 นาที

จากการพิจารณาเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพในข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดเลือก และสรุปหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัด และดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการพิจารณาความเจริญของพื้นที่ที่มีความเจริญสูงที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงการสรุปหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัด และดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการพิจารณาความเจริญที่ใช้ในการวิจัย

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร	มีจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2549 > 10,000 คน
	ความหนาแน่นของประชากร	ความหนาแน่นของประชากรในปี พ.ศ. 2549 > 200 คนต่อตารางกิโลเมตร
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพของประชากร	มีครัวเรือนประกอบอาชีพทำการเกษตร < ร้อยละ 60 ของครัวเรือนทั้งหมด
	จำนวนกิจการการค้า	มีร้านค้า > 41 แห่ง ในปี พ.ศ. 2549
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.	มีรายได้ของ อบต. ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาล > 2,000,000 บาท ในปีงบประมาณ 2549
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข	มีคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุข > 60 คะแนน
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง	ใช้เวลาเดินทางจาก อบต. สู่อำเภอ น้อยกว่า 16 นาที

จากการพิจารณาว่าพื้นที่ใดมีความเจริญสูง หรือ ต่ำในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจะยึดการวัดความเจริญของพื้นที่ตามเกณฑ์ ดังนี้

- พื้นที่ความเจริญสูง คือ พื้นที่ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดต่างๆ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 (ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 5 ตัวชี้วัด)

- พื้นที่ความเจริญต่ำ คือ พื้นที่ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดต่างๆ ต่ำกว่า ร้อยละ 70 (ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดต่างๆ ต่ำกว่า 5 ตัวชี้วัด)

หลังจากได้เกณฑ์ที่ใช้วัดความเจริญของพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยจะทำการวัดความเจริญของแต่ละพื้นที่ว่ามีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด โดยการพิจารณาในหัวข้อต่อไปจะกล่าวถึงสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของพื้นที่ หลังจากนั้นจะทำการพิจารณาความเจริญของพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยจะเริ่มพิจารณาจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง และหลังจากนั้นจะได้พิจารณาองค์การบริหารส่วนตำบลงบังตามลำดับ

2.2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

2.2.1 สภาพของพื้นที่

การกล่าวถึงสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของพื้นที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพพื้นที่โดยรวม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน พัฒนาการทางกายภาพของชุมชน และสภาพทางกายภาพของพื้นที่ในปัจจุบันก่อนที่จะพิจารณาข้อมูลเชิงลึกของพื้นที่ทำการศึกษาในขั้นต่อไป

สภาพทั่วไปของพื้นที่

อบต.หนองแสง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็น อบต.ที่อยู่ล้อมรอบบริเวณพื้นที่ของเทศบาลหนองแสงทุกด้าน มีระยะทางจากที่ว่าการอำเภอวาปีปทุมถึงที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล 0.5 กิโลเมตร และมีระยะทางจากตัวจังหวัดมหาสารคามมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 40 กิโลเมตร

อบต.หนองแสง มีเนื้อที่ทั้งหมด 58.87 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับ อบต.ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	อบต.หนองทุ่ม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
ทิศตะวันออก	อบต.หนองไฮ และอบต.ประชาพัฒนา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
ทิศใต้	อบต.หัวเรือ และอบต.โพธิ์ชัย อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
ทิศตะวันตก	อบต.หวาย และอบต.โคกศรีทองกลาง อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

อบต.หนองแสง ประกอบไปด้วยหมู่บ้านต่างๆ จำนวน 28 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านวาปี, หมู่ที่ 2 บ้านหนองแสง, หมู่ที่ 3 บ้านลำโรง, หมู่ที่ 4 บ้านหนองคู, หมู่ที่ 5 บ้านดอนบม, หมู่ที่ 6 บ้านจอกขวาง, หมู่ที่ 7 บ้านห้วยวัง, หมู่ที่ 8 บ้านหนองโน, หมู่ที่ 9 บ้านสองห้อง, หมู่ที่ 10 บ้านโพธิ์, หมู่ที่ 11 บ้านโนนท่อน, หมู่ที่ 12 บ้านแดง, หมู่ที่ 13 บ้านบ่มทุ่ง, หมู่ที่ 14 บ้านปลาบู่, หมู่ที่ 15 บ้านโลกยาง, หมู่ที่ 16 บ้านหนองเต็น, หมู่ที่ 17 บ้านกระยอม, หมู่ที่ 18 บ้านหนองคูไชย, หมู่ที่ 19 บ้านหนองขาม, หมู่ที่ 20 บ้านโพธิ์, หมู่ที่ 21 บ้านสองห้องเหนือ, หมู่ที่ 22 บ้านสองห้องกลาง, หมู่ที่ 23 บ้านไชยทอง, หมู่ที่ 24 บ้านดอนบมพัฒนา, หมู่ที่ 25 บ้านเมืองใหม่, หมู่ที่ 26 บ้านจอกขวางเหนือ, หมู่ที่ 27 บ้านเดินคำ และหมู่ที่ 28 บ้านจิวเจริญ

ประวัติความเป็นมาของพื้นที่

การจะทำความเข้าใจถึงสภาพปัจจุบันของ อบต.หนองแสง จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนเมืองวาปีปทุม เพราะพื้นที่ทั้งสองมีความเชื่อมโยงกันทางเศรษฐกิจ และการเมืองนับจากอดีต ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบเศรษฐกิจการเมืองของทั้งเทศบาลตำบล และ อบต.หนองแสงในปัจจุบัน ซึ่งประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของชุมชนหนองแสงพอจะกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

พระเจริญราชเดช (ฮึง) เจ้าเมืองมหาสารคามคนที่ 2 เห็นว่าอาณาเขตเมืองมหาสารคามทางทิศใต้ห่างไกลจากตัวเมืองมากยากแก่การปกครอง จึงเลือกชัยภูมิที่พอจะตั้งบ้านไต่เมืองหนึ่งให้เป็นเมืองเพื่อความสะดวกในการปกครอง...จึงเห็นว่าบ้านนาเลา หรือ บ้านหนองนาเลาเป็นบ้านใหญ่ มีนายหมวดนายกองรักษาเขตแขวงพอเป็นเมืองได้ จึงเลือกท้าวสุริยวงศ์(บุญมี) เป็นเจ้าเมือง ท้าวมหาพรหม (ย่าง) เป็นอุปฮาด ท้าวเพี้ยพละคร(เกตุ) เป็นราชวงศ์ นำไปบอกขอตั้งเมืองไปทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ที่กรุงเทพมหานคร และได้รับการโปรดเกล้าฯ ตามไปบอกขอตั้งบ้านนาเลาให้เป็นเมือง ชื่อ เมืองวาปีปทุม ในปี พ.ศ. 2422 โดยท้าวสุริยวงศ์(บุญมี)เป็นเจ้าเมืองวาปีปทุม มีบรรดาศักดิ์เป็นพระพิทักษ์นรากร(เสาวนาถ ศิริพรหม, 2544 : 2)

ระหว่างการเดินทางกลับจากกรุงเทพมหานคร เมื่อคณะเจ้าเมืองได้เดินทางมาถึงเขตเมืองพุทไธสง พระพิทักษ์นรากร(บุญมี)ได้เสียชีวิตด้วยโรคหิวขาด และหลังจากกลับถึงบ้านเกิดได้ 4 เดือนท้าวเพี้ยพละคร (เกตุ) ราชวงศ์ ก็ได้เสียชีวิตลงอันเนื่องมาจากไข้ป่าที่ติดมาจากการเดินทาง จึงทำให้เมืองวาปีปทุมขาดเจ้าเมือง และราชวงศ์ไป จากนั้นในปี พ.ศ. 2425 พระเจริญราชเดช (ฮึง) เจ้าเมืองมหาสารคามเห็นว่าเมืองวาปีปทุมไม่มีเจ้าเมืองครองเมือง จึงเห็นสมควรให้ ท้าวโพธิสาร (อุ่น ภวภูตานนท์) นำไปบอกไปกราบบังคมทูลเกล้าฯให้ท้าวโพธิสาร

เป็นพระพิทักษ์นคร (อ๋น ภวภูตานนท์) เจ้าเมืองวาปีปทุม และในปีเดียวกันนี้ พระพิทักษ์นคร (อ๋น ภวภูตานนท์) พร้อมด้วยท้าวมหาพรหม (ย่าง) เห็นสมควรย้ายเมืองวาปีปทุมจากบ้านนาเลา ไปตั้งเมืองที่บ้านหนองแสง เพราะมีชัยภูมิ และทำเลเหมาะสม มีห้วยและหนอง คือ หนองแสง หนองคู หนองซำแฮด หนองแคน หนองกลางตง และกุดแคน พร้อมมีนาเกลือสินเธาว์เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ จึงพาราษฎรบุกเบิกตั้งริมหนองซำแฮด และด้านตะวันตกของหนองแสงเป็น สถานที่ว่าราชการเมืองวาปีปทุม โดยได้เลือกนาหนองแวงที่อยู่ติดลำห้วยทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของบ้านคอนบม และนาหนองแคนที่เป็นบริเวณที่ตั้งวัดสระแคนในปัจจุบันเป็นนาหลวงของเจ้า เมือง (จรัรัตน์ จันทรจาง และคณะ, ม.ป.ป.: 22)

ชุมชนหลักของเมืองสมัยแรกตั้งอยู่ตามแนวริมหนองแสง โดยย่านการค้าที่สำคัญ ของเมืองจะอยู่กระจุกตัวไปตามแนวถนนพิทักษ์นครสภาพถนนในอดีตมีสภาพเป็นดินไม่ได้ปู หิน เพียงแต่ตัดต้นไม้เล็กๆ ออกไป ต้นไม้ขนาดใหญ่บางต้นก็ไม่ได้ตัดมีลักษณะคล้ายทางเกวียน และทางคนเดิน(เสาวนาค ศิริพรหม, 2544 : 58-59) ส่วนเส้นทางคมนาคมในอดีตที่มีความสำคัญ จากตัวเมืองวาปีปทุมไปสู่ภายนอกมีอยู่ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางแรก คือ หนองแสง - พักคณภูมิ พิสัย ผ่านทางหมู่บ้านจอกขวาง - หนองเต็น ทางทิศใต้ (ปัจจุบันเป็นเส้นทางคมนาคมระหว่าง หมู่บ้าน) เส้นทางที่สอง คือ หนองแสง-บรปือ, มหาสารคาม ผ่านทางหมู่บ้านหนองคูไชยที่อยู่ทาง ทิศตะวันตก (ปัจจุบันเป็นเส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน) และเส้นทางที่สาม คือ หนองแสง- ร้อยเอ็ด ผ่านทางหมู่บ้านสำโรงทางทิศตะวันออก (ปัจจุบันคือ ถนนหมายเลข 2045) ซึ่งเส้นทางทั้ง สามเส้นทางดังกล่าวมีลักษณะเป็นทางเกวียนตัดผ่านป่า เต็มไปด้วยทรายทำให้ยากลำบากในการ คมนาคมขนส่งเป็นอย่างยิ่ง (จุ ประภะระ, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2549)

ในอดีตชุมชนหนองแสงเป็นเส้นทางคมนาคมจากเมืองร้อยเอ็ด ไปสู่เมือง นครราชสีมา เจ้านายผู้ใหญ่จากร้อยเอ็ดจะลงไปกรุงเทพฯ ต้องผ่านเมืองวาปีปทุม ทุกไรสง นครราชสีมา ชาวเมืองจึงนิยมเรียกทางหลวงสายนี้ว่า "ทางช้างเผือก" เพราะเจ้านายผู้ใหญ่มา ตรวจราชการหัวเมืองอีสานเสด็จพาหนะช้างเผือกมีข้าทาสบริวารมากมาย (จรัรัตน์ จันทรจาง และคณะ, ม.ป.ป.) เส้นทางที่มีความสำคัญก่อนช่วงปี พ.ศ. 2512 คือเส้นทางสายหมู่บ้านจอก ขวาง-หนองเต็น-ปลาบู่ ซึ่งนอกจากจะเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมจากเมืองต่างๆในภาค อีสานสู่เมืองนครราชสีมา และกรุงเทพฯ แล้ว ยังมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย กล่าวคือ ถนนเส้นนี้เป็นถนนสายหลักที่พ่อค้าออกไปรับซื้อของป่าจากชาวบ้านตามหมู่ใกล้เคียง ซึ่งทำให้ พ่อค้าชาวจีนหลายคนออกมาซื้อที่ดินบริเวณหมู่บ้านหนองคูซึ่งเป็นหมู่บ้านก่อนเข้าสู่ตัวเมืองเพื่อ ครอบครองของป่าจากชาวบ้าน และสร้างโกดังเก็บสินค้าขึ้น (พันธ์ ศัพพันธ์, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2549)

ในปี พ.ศ. 2455 หลวงพิทักษ์นรากร (หาญ ภวภูตานนท์) นายอำเภอวาปีปทุม (พ.ศ. 2454-2477) ได้ย้ายที่ทำการเมืองใหม่เพราะเห็นว่าที่ทำการเมืองเดิมตั้งอยู่ในบริเวณห่างไกลจากชุมชน บริเวณพื้นที่คับแคบ ไม่สามารถขยายตัวเมืองออกไปได้จึงได้ย้ายที่ทำการเมืองมาอยู่ดอนบ้านส้ม แต่ชาวเมืองยังคงตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ดินของตนเองมิได้เคลื่อนย้ายไปตามที่ทำการเมือง โดยถนนสายหลัก คือ ถนนพิทักษ์นรากร ก็ยังคงมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจอยู่เช่นเดิม (เสาวนาถ ศิริพรหม, 2544: 58) จนกระทั่งวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2513 ทางราชการนำโดย นายนิติ จัตตพรพาณิชย์ นายอำเภอวาปีปทุม ร่วมกับ ผู้กองจรัญ จันทร์เพชร และนายทองบัววัน ภูมิสันติ ได้ทำการย้ายตลาดสดที่ตั้งอยู่ที่โรงแรมแสงทองบริเวณปลายถนนพิทักษ์นรากรทางทิศตะวันออกมาตั้งที่ศาลาปูตาทางทิศเหนือติดที่ว่าการอำเภอ ซึ่งแต่เดิมเป็นโรงฆ่าสัตว์ และโรงทอผ้าของรัฐในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นป่าไม่มีใครสนใจ จากนั้นจึงได้ก่อสร้างสถานีขนส่งขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกันทางทิศตะวันตกของตลาดแห่งใหม่ (ทองบัววัน ภูมิสันติ, สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2549) และหลังจากนั้นประมาณ ปี พ.ศ. 2514-2517 พ่อค้าก็มีการย้ายร้านค้าต่างๆ จากถนนพิทักษ์นรากรไปสู่ตลาดสดแห่งใหม่โดยเฉพาะบริเวณรอบสถานีขนส่งเป็นจำนวนมาก และกลายเป็นแหล่งชุมชนการค้าที่สำคัญที่สุดในเมืองวาปีปทุม ส่งผลให้ถนนพระพิทักษ์นรากรกลายเป็นถนนที่มีการค้าคึกคักในอดีต กลับเงียบเหงาลงจนเหลือร้านค้าขายไม่กี่แห่งในปัจจุบัน จนคนทั่วไปมักนิยมเรียกถนนพิทักษ์นรากรว่า "ตลาดเก่า" (มาลัย แซ่เฮง, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549)

ความเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชนหนองแสงได้เกิดขึ้นเมื่อมีการก่อสร้างถนนตัดผ่านบริเวณรอบนอกตัวชุมชนทางทิศตะวันตกประมาณ 0.5 กิโลเมตร คือ ถนนสายบุรีรัมย์- บรบือ (ถนนหมายเลข 2063 และถนนหมายเลข 2045 ช่วงที่ 2) หรือถนนสายนิวซีแลนด์ในปี พ.ศ. 2507 โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลนิวซีแลนด์ เริ่มต้นจากจังหวัดบุรีรัมย์ ตัดผ่านอำเภอสตึก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาดูน อำเภอวาปีปทุม ไปสิ้นสุดที่อำเภอบรบือ ซึ่งจะไปต่อเชื่อมกับถนนสายบรบือ - บ้านไผ่ (ถนนหมายเลข 23) ซึ่งได้ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2512 ทำให้บริเวณที่ถนนตัดผ่านเข้ามาใหม่ได้เริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย และกลายเป็นชุมชน และย่านการค้าแห่งใหม่ที่ชาวบ้านมักเรียกกันว่า "ตลาดนอก"

ชุมชนตลาดนอกเริ่มมีความสำคัญขึ้นหลังจากการสร้างถนนแล้วเสร็จ โดยถนนที่สร้างขึ้นใหม่เป็นถนนที่มีความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง และมีกระแสข่าวว่าจะมีโครงการก่อสร้างสถานที่ทางราชการขึ้นใหม่ตามแนวถนน เช่น โรงพยาบาล ที่ทำการไฟฟ้า ที่ทำการประปา และสำนักงานทางหลวง เป็นต้น ทำให้เกิดการโยกย้ายชุมชนจากตัวเมืองออกมาตั้งร้านค้าต่างๆ ในบริเวณตลาดนอกเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มคนที่มาตั้งถิ่นฐานในระยะแรกส่วน

ใหญ่เป็นกลุ่มนายทุนชาวจีนในเขตตัวเมืองวาปีปทุมโดยจะซื้อที่ดินจากชาวนา ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ เพื่อเก็งกำไร และสร้างห้างเพื่อรองรับซื้อสินค้าทางการเกษตรจากชาวนาตามหมู่บ้าน และอำเภอใกล้เคียง ซึ่งในปัจจุบันบริเวณตลาดนอกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ อบต.หนองแสง และเป็นที่ตั้งของสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงด้วย

จากการพิจารณาประวัติความเชื่อมโยงของชุมชนเมืองวาปีปทุมในอดีตจะพบว่า ชุมชนบ้านหนองแสง และชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ล้อมรอบตลาดเมืองวาปีปทุมถือได้ว่าเป็นชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกัน แต่ในภายหลังเมื่อมีการจัดตั้งสุขาภิบาลหนองแสงขึ้น (ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 83 ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2499) ได้ทำให้ชุมชนรอบข้างดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วย ชุมชนบ้านหนองแสง ชุมชนบ้านวาปี ชุมชนบ้านลำโรง และชุมชนบ้านหนองคู ได้ถูกแบ่งพื้นที่บางส่วน of ชุมชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองรูปแบบสุขาภิบาล ซึ่งสุขาภิบาลหนองแสงมีพื้นที่แรกตั้ง 1.44 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ที่มีใช้พื้นที่ของเทศบาลยังมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ตำบลหนองแสงอยู่ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ประชากร

ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ อบต.หนองแสง ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 14,140 คน ประกอบไปด้วย เพศชาย จำนวน 6,977 คน และเพศหญิง จำนวน 7,163 คน ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านของ อบต.หนองแสง ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			ร้อยละ
		ชาย	หญิง	รวม	
1	วาปี	79	78	157	1.11
2	หนองแสง	284	317	601	4.25
3	ลำโรง	58	58	116	0.82
4	หนองคู	85	80	165	1.17
5	ดอนบม	378	388	766	5.42
6	จอกขวาง	349	349	698	4.94
7	ห้วยจั่ว	210	255	465	3.29

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านของ อบต.หนองแสง ณ
เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 (ต่อ)

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			ร้อยละ
		ชาย	หญิง	รวม	
8	หนองโน	139	149	288	2.04
9	สองห้อง	181	201	382	2.70
10	โพธิ์	263	254	517	3.66
11	โนนท่อน	264	240	504	3.56
12	แดง	489	493	982	6.94
13	บ่มทุ่ง	176	174	350	2.48
14	ปลาบู่	153	165	318	2.25
15	โสภียง	342	336	678	4.79
16	หนองเติน	239	237	476	3.37
17	กระยอม	309	340	649	4.59
18	หนองคูไชย	224	209	433	3.06
19	หนองขาม	288	256	544	3.85
20	โพธิ์	331	384	715	5.06
21	สองห้องเหนือ	199	211	410	2.90
22	สองห้องกลาง	416	428	844	5.97
23	ไชยทอง	224	260	484	3.42
24	ดอนบมพัฒนา	323	329	652	4.61
25	เมืองใหม่	167	132	299	2.11
26	จอกขวางเหนือ	402	413	815	5.76
27	เต็นคำ	178	192	370	2.62
28	จัวเจริญ	227	235	462	3.27
รวม		6,977	7,163	14,140	100

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย ก(2549)

งบประมาณ

อบต.หนองแสงเป็น อบต.ขนาดกลางที่ถือได้ว่ามีงบประมาณมากเป็นอันดับต้นๆ ในจังหวัดมหาสารคามตั้งแต่ช่วงแรกของการตั้ง อบต.นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงรายได้ และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงปีงบประมาณ 2541-2550

หน่วย : บาท

ปี	แหล่งรายได้					งบประมาณ	เปลี่ยนแปลง
	รายได้จากภาษีอากร	ค่าธรรมเนียมค่าปรับ	รายได้จากทรัพย์สิน	เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	อื่นๆ		
2541	2,094,450	1,017,431	113,185	1,83,4200	99,210	3,324,276	
2542	1,906,635	864,761	107,724	2,000,900	62,800	4,942,820	1,618,54
2543	2,137,578	678,525	27,116	1,892,100	139,666	4,874,985	-67,83
2544	3,428,128	3,952	9,243	1,859,100	515,840	5,816,263	941,27
2545	5,192,276	11,350	6,997	1,993,997	378,300	7,582,920	1,766,65
2546	12,218,639	25,710	9,017	1,977,200	102,383	14,332,949	6,750,02
2547	13,805,559	52,728	11,973	5,446,943	112,963	19,430,166	5,097,21
2548	15,538,187	71,052	21,718	9,854,910	284,669	25,770,536	6,340,37
2549	18,075,459	201,785	72,220	7,849,281	244,576	26,443,321	672,78
2550*	22,305,880	58,000	50,000	11,000,000	122,000	33,535,880	7,092,55

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

* รายได้ในปีงบประมาณ 2550 เป็นรายได้ที่ประมาณการไว้

การผลิต และการค้า

การผลิตและการค้าใน อบต.หนองแสงประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ จำนวน 15 ประเภท ประกอบไปด้วย กิจการรับเหมา/ขายวัสดุก่อสร้าง, อู่ซ่อม/ ปล่อยรถยนต์ /โรงกลึง, กิจการล้างอัดฉีด, ร้านขายรถจักรยานยนต์, ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์, บั๊มน้ำมัน, ร้านขายอาหารสัตว์, โรงสีขนาดใหญ่, ร้านรับซื้อทางการเกษตร, ร้านรับซื้อของเก่า, ร้านขายเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร, ร้านขายของชำ(ขายปลี๊ก), ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า, ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ และร้านเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์ โดยกิจการต่างๆ มีจำนวน 188 แห่ง ได้แก่

ประเภทการผลิต/บริการ	จำนวน (แห่ง)
รับเหมา/ขายวัสดุก่อสร้าง	6
ช่างซ่อม/ ปะผุรถยนต์ /โรงกลึง	16
ล้าง อัด ฉีด	1
ร้านขายรถจักรยานยนต์	3
ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	23
ปั้มน้ำมัน	3
ร้านขายอาหารสัตว์	1
โรงสีขนาดใหญ่(กำลังการผลิตมากกว่า 100 เกวียนต่อวัน)	2
ร้านรับซื้อสินค้าการเกษตร	4
ร้านรับซื้อของเก่า	1
ร้านขายเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร	1
ร้านขายของชำ(ขายปลีก)	93
ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	2
ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ	20
ร้านเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์	12
รวม	188

ที่มา : การสำรวจชุมชนโดยนายปริญญา วิเศษรินทอง

จากการพิจารณาสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของพื้นที่จะพบว่า ในอดีต อบต.หนองแสงเป็นชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับเทศบาลตำบลหนองแสงอย่างใกล้ชิด โดย อบต.หนองแสงเป็นชุมชนที่อยู่รอบนอกของเทศบาลหนองแสง และมีบางหมู่บ้านของ อบต.เป็นเขตของ

เทศบาล ซึ่งหลังจากการสร้างถนนลาดยางตัดผ่านเมืองวาปีปทุม ในปี พ.ศ. 2512 ส่งผลให้เกิดการโยกย้ายของประชาชนจากตัวเทศบาลเข้ามาอยู่อาศัย และทำการค้าในบริเวณตลาดนอก ซึ่งเป็นพื้นที่ของ อบต.หนองแสงในปัจจุบัน ทำให้พื้นที่ดังกล่าว และพื้นที่ในหมู่บ้านใกล้เคียงเกิดความเจริญทางการค้าขึ้น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมจากการพิจารณาตามเกณฑ์การชี้วัดความเจริญที่ได้ตั้งไว้แล้วในหัวข้อที่ 2.1 ดังนี้

2.2.2 การพิจารณาความเจริญของพื้นที่

ในหัวข้อนี้จะเป็นการพิจารณาความเจริญของพื้นที่ตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ในหัวข้อที่ 2.1 โดยพื้นที่ที่มีความเจริญสูงต้องผ่านตัวชี้วัดต่างๆ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 หรือ 5 ตัวชี้วัด โดยจะเริ่มพิจารณาความเจริญของพื้นที่ตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ ตามลำดับ ดังนี้

ด้านประชากร

เกณฑ์ด้านประชากร ประกอบไปด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- **ขนาดของประชากร** ขนาดประชากรของ อบต.หนองแสงใน เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 14,140 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 6,977 คน เพศหญิง 7,163 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.2 และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ 10,000 คน พบว่าขนาดประชากรของ อบต.หนองแสงใน เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 มีมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้จำนวนถึง 4,140 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- **ความหนาแน่นของประชากร** อบต.หนองแสงมีความหนาแน่นของประชากร 240.19 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยมีประชากร 14,140 คน มีเนื้อที่ 58.87 ตารางกิโลเมตร และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ 200 คน/ตารางกิโลเมตร พบว่า อบต.หนองแสงมีความหนาแน่นของประชากรมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้จำนวน 40.19 คน/ตารางกิโลเมตร ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านประชากร พบว่า อบต.หนองแสงผ่านเกณฑ์ด้านประชากรทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านประชากรของ อบต.หนองแสง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.หนองแสง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร (คน)	> 10,000	14,140	/	
	ความหนาแน่นของประชากร (คน/ตร.กม.)	> 200	240.19	/	

ด้านเศรษฐกิจ

เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ การประกอบอาชีพของประชากร จำนวนกิจการการค้า และรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- การประกอบอาชีพของประชากร การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ของ อบต.หนองแสงปี พ.ศ. 2549 ประกอบไปด้วย อาชีพการเกษตร อาชีพค้าขาย/รับราชการ และอาชีพรับจ้าง ดังนี้

อาชีพ	ร้อยละ
การเกษตร	55.98
ค้าขาย/รับราชการ	29.53
รับจ้าง	14.49

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ของ อบต.หนองแสงประกอบไปด้วยอาชีพทางการเกษตร อาชีพค้าขาย-รับราชการ และอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 55.98, 29.53 และ 14.49 ตามลำดับ และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ จำนวนประชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรต้องน้อยกว่าร้อยละ 60 พบว่าองค์การบริหาร

ส่วนตำบลหนองแสงมีประชาชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 55.98 ซึ่งน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 4.02 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- จำนวนกิจการการค้า กิจการการค้าในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 188 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วยร้านค้าต่างๆ ดังที่ได้แสดงไว้ในข้อมูลทางเศรษฐกิจของชุมชน และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีจำนวนร้านค้ามากกว่า 41 แห่ง พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงมีจำนวนกิจการการค้าในพื้นที่จำนวน 188 แห่ง ซึ่งมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 147 แห่ง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในปีงบประมาณ 2549 อบต.หนองแสงมีรายได้ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 18,594,040 บาท และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีเงินงบประมาณที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐมากกว่า 2,000,000 บาท พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงมีรายได้ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 16,594,040 บาท ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ พบว่า อบต.หนองแสงผ่านตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจทั้ง 3 ตัวชี้วัด คือ การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน จำนวนกิจการการค้า และรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5. แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจของ อบต.หนองแสง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.หนองแสง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพการเกษตรของประชากร (ร้อยละ)	< 60	55.98	/	
	จำนวนกิจการการค้า(แห่ง)	> 41	188	/	
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.(บาท)	> 2,000,000	18,075,459	/	

ด้านสังคม

เกณฑ์ด้านสังคม ประกอบไปด้วยการบริการด้านสาธารณสุข เพียงด้านเดียว โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- การบริการด้านสาธารณสุข

พื้นที่ของ อบต.หนองแสงประกอบไปด้วยสถานบริการด้านสาธารณสุข คือ โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลวาปีปทุม และสถานีอนามัยจำนวน 1 แห่ง คือ สถานีอนามัยตำบลหนองแสง ซึ่งสามารถสรุปผลข้อมูลที่น่ามาใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้วัดในการวิจัย ดังนี้

แหล่งบริการสาธารณสุข	จำนวน(แห่ง)	จำนวนเตียง	คะแนน
โรงพยาบาลชุมชน	1	60	60
โรงพยาบาลเอกชน	-	-	-
สถานีอนามัยขนาดเล็ก	-	-	-
สถานีอนามัยขนาดใหญ่	1	-	2
รวม	2	60	62

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

ข้อมูลข้างต้นแสดงคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุขของ อบต.หนองแสง ซึ่งมีคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุข 62 คะแนน และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีคะแนนมากกว่า 60 คะแนน พบว่า อบต.หนองแสงมีคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุข 62 คะแนน ซึ่งมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 2 คะแนน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านสังคมของ อบต.หนองแสง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.หนองแสง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข(คะแนน)	> 60	62	/	

ด้านกายภาพ

เกณฑ์ด้านกายภาพประกอบไปด้วยตัวชี้วัด คือ การคมนาคมขนส่งเพียงด้านเดียว โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- การคมนาคมขนส่ง ระยะทางจากที่ตั้งของ อบต.หนองแสงไปสู่ที่ว่าการอำเภอวาปีปทุม มีระยะทาง 0.5 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 1 นาที และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีระยะเวลาเดินทางจากที่ตั้ง อบต.น้อยกว่า 16 นาที พบว่า อบต.หนองแสงใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 1 นาที ซึ่งน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 15 นาที ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านกายภาพ พบว่า อบต.หนองแสงผ่านเกณฑ์ด้านกายภาพ คือ การคมนาคมขนส่ง ตามตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านกายภาพของ อบต.หนองแสง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.หนองแสง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง(นาที)	<16	1	/	

กล่าวโดยสรุป จากเกณฑ์ที่ใช้วัดความเจริญทั้ง 4 ด้าน โดยมีตัวชี้วัดต่างๆ จำนวน 7 ตัว และเมื่อนำมาทดสอบกับข้อมูลของ อบต.หนองแสง พบว่า อบต.หนองแสงผ่านเกณฑ์ความเจริญที่ตั้งไว้ทั้ง 7 ตัวชี้วัด หรือ ร้อยละ 100 ดังตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมดของ อบต.หนองแสง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต. หนองแสง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร (คน)	> 10,000	14,140	/	
	ความหนาแน่นของประชากร(คน/ตร.กม.)	> 200	240.19	/	
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน (ร้อยละ)	< 60	55.98	/	
	จำนวนกิจการการค้า(แห่ง)	> 41	198	/	
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.(บาท)	> 2,000,000	18,075,459	/	
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข(คะแนน)	> 60	62	/	
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง(นาที)	<16	1	/	

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงมีความเป็นเมือง หรือมีระดับความเจริญสูงตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ โดยผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดทั้ง 7 ตัว คือ ขนาดของประชากร, ความหนาแน่นของประชากร, การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน, จำนวนกิจการการค้า, รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต., การบริการด้านสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง

2.3.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่

เช่นเดียวกับ อบต.หนองแสงที่ผู้วิจัยได้พิสูจน์ไปแล้ว ว่าเป็น อบต.ที่มีความเจริญสูงทั้งจากการวิเคราะห์จากภาพรวมที่สามารถเห็นได้ในพื้นที่ และประวัติความเป็นมาของชุมชนที่มีความเป็นมาที่ยาวนาน การวิเคราะห์ความเจริญของ อบต.ดงบังผู้วิจัยก็จะเริ่มพิจารณาพื้นที่จากประวัติความเป็นมาของพื้นที่ และหลังจากนั้นจะใช้เกณฑ์วัดระดับความเจริญมาวัดความเจริญของพื้นที่ตามลำดับ

- สภาพทั่วไป

อบต.ดงบัง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีระยะทางจากที่ตั้งของ อบต.ถึงที่ว่าการอำเภอนาดูน 10 กิโลเมตร และมีระยะทางจากตัวจังหวัดมหาสารคามมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 70 กิโลเมตร

อบต.ดงบัง มีเนื้อที่ทั้งหมด 29 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับ อบต.ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	อบต.พระธาตุ และ อบต.คู่สันตรีรัตน์ อ.นาดูน จ.มหาสารคาม
ทิศตะวันออก	อบต.ดอกลำ อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด
ทิศใต้	อบต.นาสีนวน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม
ทิศตะวันตก	อบต.หัวดง อ.นาดูน จ.มหาสารคาม

อบต.ดงบังเดิมอยู่ในเขตการปกครองของ ต.ภารแอ่น อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2520 ได้แยกออกมาเป็น ต.ดงบัง อ.นาดูน จ.มหาสารคาม และได้รับการจัดตั้งเป็น อบต.ในปี พ.ศ. 2540 โดยประกอบไปด้วย 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองปลิง, หมู่ที่ 2 บ้านยางสะอาด, หมู่ที่ 3 บ้านวังจู้, หมู่ที่ 4 บ้าน
แก่น้อย, หมู่ที่ 5 บ้านดงบัง, หมู่ที่ 6 บ้านโนนเขวา, หมู่ที่ 7 บ้านหนองพอก, หมู่ที่ 8 บ้านดงบัง
และหมู่ที่ 9 บ้านโนนเขวา

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลดงบัง อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม มีประวัติความเป็นมา คือ ชุมชน
เกิดจากการอพยพของผู้คนมาจากเวียงจันทน์ และได้มาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ โดยเดิมทีบริเวณ
หมู่บ้านมีต้นยางขนาดใหญ่อายุประมาณ 100 กว่าปี และใกล้ๆบริเวณเดียวกันจะมีต้นยางต้น
เล็กๆ เกิดเป็นกลุ่ม และมีหนองน้ำ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าหนองยาง พื้นที่ของตำบลมีความอุดม
สมบูรณ์เป็นอย่างดีมาเพราะเป็นที่ราบลุ่ม มีห้วยสองสาย คือ ห้วยห้วยท่ากกเหมือด และห้วยวังจู้
ไหลผ่านบริเวณชุมชนทำให้พื้นที่ตรงเหมาะแก่การเพาะปลูก และนอกจากนั้นบริเวณสามแยกปาก
ทางของชุมชนถือได้ว่าเป็นชุมทางผ่านไปยังเมืองต่างๆ กล่าวคือ ทางทิศเหนือ - ใต้ คือ เส้นทาง
เส้นทางที่ตัดผ่าน คือ ทางสายบุรีรัมย์ - บรบือ (ถนนหมายเลข 2063) ส่วนทางด้านทิศตะวันออก
เส้นทางที่ตัดผ่าน คือ เส้นทางสายดงบัง - ปทุมรัตน์ (ประกาศरण ฝ่ายเทศ, 2545: 8) ซึ่งเป็น
เส้นทางคมนาคมจาก อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไปยังจังหวัดร้อยเอ็ด และประมาณ ปี พ.ศ.
2510 ได้เกิดการโยกย้ายชุมชนจากตัวชุมชนหลัก คือบ้านดงบังหมู่ที่ 5 และ 8 ออกมาบริเวณสาม
แยกปากทาง โดยคนกลุ่มแรกเข้ามาอาศัยในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ครอบครัว คือ ครอบครัว
นายวิบูรณ์ศรี บุญถม ครอบครัวนายจิ้น สีบสิงห์ และครอบครัวนายดี จันดาหัวดง และหลังจาก
นั้นก็เริ่มมีคนจากทั้งหมู่บ้านข้างเคียง และคนจากต่างถิ่นต่างถิ่นเข้ามาซื้อที่ดินจากเจ้าที่ดินเดิม
เพื่อทำการค้าเพิ่มมากขึ้น

เมื่อมีการสร้างถนนสายพุทธโรง - เกษตรวิสัย (ถนนหมายเลข 202) ตัดผ่านถนน
สายบุรีรัมย์ - บรบือ(ถนนหมายเลข 2063)ที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัยในปี พ.ศ. 2515 ทำให้การ
เดินทางไปสู่อำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสะดวกสบายมาก
ยิ่งขึ้น ส่งผลให้ปากทางบ้านยางสะอาดได้ลดความสำคัญทางการคมนาคมลง แต่อย่างไรก็ตามใน
ภายหลังยังปรากฏว่ามีการโยกย้ายของประชากรตามหมู่บ้านข้างเคียงเข้ามาในพื้นที่จนเกิดเป็น
ชุมชนแห่งใหม่ และกลายเป็นชุมชนปากทางบ้านยางสะอาดที่เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญมากที่สุด
ของ อบต. ดงบังในปัจจุบัน

- ประชากร

ประชากรที่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 2,092 คน ประกอบไปด้วย เพศชายจำนวน 1,019 คน และเพศหญิงจำนวน 1,073 คน ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.9 แสดงจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านของ อบต.ดงบัง ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			
		ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1	หนองปลิง	82	91	173	8.26
2	ยางสะอาด	196	225	421	20.12
3	วังคู	44	43	87	4.15
4	แก่น้อย	116	125	241	11.52
5	ดงบัง	172	172	344	16.44
6	โนนเขวา	50	55	105	5.01
7	หนองพอก	77	88	165	7.88
8	ดงบัง	153	150	303	14.48
9	โนนเขวา	129	124	253	12.09
รวม		1,019	1,073	2,092	100

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย ข(2549)

- งบประมาณ

อบต.ดงบังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กที่มีงบประมาณน้อยในจังหวัดมหาสารคาม กล่าวคือ ในปีงบประมาณ 2547 ซึ่งเป็นปีที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก อบต.ดงบัง มีงบประมาณทั้งสิ้น 4,929,635 บาท แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปี 2550 ที่เป็นงบประมาณที่ อบต.ขาดการไว้ ซึ่งสาเหตุที่มีงบประมานน้อยกว่าในปี 2549 อาจเนื่องมาจากในปี 2549 องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนพิเศษจากรัฐในโครงการโครงการพัฒนาโดยระบุวัตถุประสงค์ หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ "งบ CEO" จำนวน 1,573,176 บาท ซึ่งทำให้งบในปี 2550 โดยเปรียบเทียบมีจำนวนน้อยกว่า ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 แสดงรายได้ และงบประมาณของ อบต.ตงบัง ปีงบประมาณ

2541-2550

หน่วย: บาท

ปี	แหล่งรายได้						เปลี่ยนแปลง
	รายได้จาก ภาษีอากร	ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ	รายได้จาก ทรัพย์สิน	เงินอุดหนุน จากรัฐบาล	อื่นๆ	งบประมาณ	
2541	-	-	-	-	-	-	-
2542	574,486	92,109	17,638	1,258,500	5,110	1,947,843	-
2543	666,080	154,299	5,138	1,247,800	17,852	2,091,169	143,326
2544	1,221,851	192	1,685	1,233,400	16,624	2,473,752	382,583
2545	1,815,106	1,860	2,217	2,354,147	31,348	4,204,678	1,730,926
2546	2,460,788	105,496	2,819	1,543,730	92,314	4,205,147	469
2547	2,650,029	35	3,323	2,268,216	8,032	4,929,635	724,488
2548	4,761,889	3,700	7,779	3,625,780	53,269	8,452,417	3,522,782
2549	7,327,133	64,483	37,837	2,726,476	56,938	10,212,867	1,760,450
2550*	4,712,231	0	7,787	2,255,685	56,901	7,032,604	-3,180,263

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลตงบัง ก(2549)

* รายได้ในปีงบประมาณ 2550 เป็นรายได้ที่ประมาณการไว้

- การผลิต และการค้า

การผลิตและการค้าในชุมชนประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ จำนวน 11 ประเภท ประกอบไปด้วยอู่ซ่อม/ ปะศุรณยนต์ /โรงกลึง, ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์, ปั้มน้ำมัน, ร้านขายของชำ (ขายส่ง), ร้านขายของชำ (ขายปลีก), ร้านขายอาหารสัตว์, ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า, กิจการรับเหมา/ขายวัสดุก่อสร้าง, ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ, ร้านถ่ายรูป/ถ่ายเอกสาร และร้านเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์ โดยกิจการต่างๆ มีจำนวน 38 แห่ง ดังนี้

ประเภทการผลิต/บริการ จำนวน (แห่ง)

อู่ซ่อม/ ปะศุรณยนต์ /โรงกลึง 3

ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ 5

ประเภทการผลิต/บริการ	จำนวน (แห่ง)
ปั้มน้ำมัน	1
ร้านขายของชำ(ขายส่ง)	2
ร้านขายของชำ(ขายปลีก)	12
ร้านขายอาหารสัตว์	2
ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	3
ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ	4
ร้านเสริมสวย/ ให้เช่าชุดวิวาห์	2
รวม	38

ที่มา : การสำรวจชุมชนโดย นายปริญญา วิเศษรินทอง

จากการพิจารณาสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของพื้นที่จะพบว่า ในอดีต อบต.ตงบังเป็นชุมชนริมชุมชนทางที่มีความการค้าขายในชุมชนมานาน แต่ในช่วงหลังเมื่อมีการตัดถนนเส้นใหม่ที่มีความสะดวก และย่นระยะเวลาในการเดินทางระหว่างจังหวัดขึ้น ทำให้การค้าในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตงบังซบเซาลง และนอกจากนั้นยังสามารถแสดงให้เห็นถึงสภาพของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมได้จากการพิจารณาตามเกณฑ์การชี้วัดความเจริญที่ได้ตั้งไว้แล้วในหัวข้อที่ 2.1 ดังนี้

2.3.2 การพิจารณาความเจริญของพื้นที่

ในหัวข้อนี้จะเป็นการพิจารณาความเจริญของพื้นที่ตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ในหัวข้อที่ 2.1 โดยพื้นที่ที่มีความเจริญต่ำต้องผ่านตัวชี้วัดตามตัวแปรต่างๆ ไม่เกินร้อยละ 70 หรือ 5 ตัวแปร ซึ่งจะเริ่มพิจารณาตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ ตามลำดับ ดังนี้

ด้านประชากร เกณฑ์ด้านประชากร ประกอบไปด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- **ขนาดของประชากร** องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,092 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 1,019 คน เพศหญิง 1,073 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.9 และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ 10,000 คน พบว่าขนาดประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบังใน เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2549 มีน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้จำนวน 7,908 คน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- **ความหนาแน่นของประชากร** องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังมีความหนาแน่นของประชากร 72.13 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยมีประชากร 2,092 คน มีเนื้อที่ 29 ตารางกิโลเมตร และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ 200 คน/ตารางกิโลเมตร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังมีความหนาแน่นของประชากรน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้จำนวน 127.87 คน/ตารางกิโลเมตร ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านประชากร พบว่า อบต.ดงบังไม่ผ่านเกณฑ์ด้านประชากรทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร และความหนาแน่นของประชากร ตามตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านประชากรของ อบต.ดงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.ดงบัง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร (คน)	> 10,000	2,092		/
	ความหนาแน่นของประชากร(คน/ตร.กม.)	> 200	72.13		/

ด้านเศรษฐกิจ

เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ การประกอบอาชีพของประชากร จำนวนกิจการการค้า และรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- **การประกอบอาชีพของประชากร** การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ของ อบต.ดงบัง ในปี พ.ศ. 2549 ประกอบไปด้วย อาชีพการเกษตร อาชีพค้าขาย/รับราชการ และอาชีพรับจ้าง

อาชีพ	ร้อยละ
การเกษตร	90.99
ค้าขาย /รับราชการ	7.05
รับจ้าง	1.96

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ก(2549)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ของ อบต. ดงบังประกอบไปด้วยอาชีพทางการเกษตร อาชีพค้าขาย-รับราชการ และอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 90.99, 7.05 และ 1.96 ตามลำดับ และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ จำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรต้องน้อยกว่าร้อยละ 60 พบว่า อบต.ดงบังมีประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 90.99 ซึ่งมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ร้อยละ 30.99 ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- จำนวนกิจการการค้า กิจการการค้าในพื้นที่ อบต.ดงบังในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 38 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วยร้านค้าต่างๆ ดังที่ได้แสดงไว้ในข้อมูลด้านเศรษฐกิจเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีจำนวนร้านค้ามากกว่า 41 แห่ง พบว่า อบต.ดงบังมีจำนวนกิจการการค้าในพื้นที่จำนวน 38 แห่ง ซึ่งน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 3 แห่ง ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

- รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในปีงบประมาณ 2549 อบต.ดงบังมีรายได้ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 7,486,391 บาท และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีเงินงบประมาณที่ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐมากกว่า 2,000,000 บาท พบว่า อบต.ดงบังมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 7,486,391 บาท ซึ่งมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 5,486,391 บาท ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ พบว่า อบต.ดงบังผ่านเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจเพียง 1 ตัวชี้วัด คือ รายได้ของอบต.ส่วนตัวชี้วัดที่เหลือ คือ การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน และจำนวนกิจการ อบต.ดงบังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เห็นได้จากตารางที่ 2.12

ตารางที่ 2.12 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจของ อบต.ตงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.ตงบัง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพการเกษตรของประชากร (ร้อยละ)	< 60	90.99		/
	จำนวนกิจการการค้า(แห่ง)	> 41	38		/
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.(บาท)	> 2,000,000	7,486,391	/	

ด้านสังคม

เกณฑ์ด้านสังคม ประกอบไปด้วย การบริการด้านสาธารณสุข เพียงด้านเดียว โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- การบริการด้านสาธารณสุข สถานบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ของ อบต.ตงบัง มีเพียงสถานอนามัยขนาดเล็กเพียงแห่งเดียว คือ สถานอนามัยตำบลตงบัง (ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2) ซึ่งสามารถสรุปผลข้อมูลที่น่ามาใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้วัดในการวิจัย ดังนี้

แหล่งบริการสาธารณสุข จำนวน(แห่ง) จำนวนเตียง คะแนน

โรงพยาบาลชุมชน	-	-	-
โรงพยาบาลเอกชน	-	-	-
สถานอนามัยขนาดเล็ก	1	-	1
สถานอนามัยขนาดใหญ่	-	-	-
รวม	1	-	1

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลตงบัง ก(2549)

ข้อมูลข้างต้นแสดงคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุขของ อบต.ตงบัง ซึ่งมีคะแนนการให้บริการทางสาธารณสุขเพียง 1 คะแนน และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีคะแนนมากกว่า 60 คะแนน พบว่า อบต.ตงบังมีคะแนนการให้บริการทาง

สาธารณสุข 1 คะแนน ซึ่งน้อยกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 59 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านสังคม พบว่า อบต.ดงบังไม่ผ่านเกณฑ์ด้านสังคม คือ การบริการด้านสาธารณสุข ตามตารางที่ 2.13

ตารางที่ 2.13 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านสังคมของ อบต.ดงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.ดงบัง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข(คะแนน)	> 60	1		/

ด้านกายภาพ

เกณฑ์ด้านกายภาพ ประกอบไปด้วยตัวแปรการคมนาคมขนส่งเพียงด้านเดียว โดยสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนี้

- การคมนาคมขนส่ง ระยะทางจากที่ตั้งของ อบต. ดงบังไปสู่ที่ว่าการอำเภอ นาตุน มีระยะทาง 10 กิโลเมตร โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 20 นาที และเมื่อนำมาพิจารณาเทียบกับดัชนีชี้วัดที่กำหนด คือ ต้องมีระยะเวลาเดินทางจากที่ตั้ง อบต.น้อยกว่า 16 นาที พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 20 นาที ซึ่งมากกว่าดัชนีชี้วัดที่กำหนดไว้ 4 นาที ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากการพิจารณาเกณฑ์ด้านกายภาพ พบว่า อบต.ดงบังไม่ผ่านเกณฑ์ด้านกายภาพ คือ การคมนาคมขนส่ง ตามตารางที่ 2.14

ตารางที่ 2.14 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ด้านกายภาพของ อบต.ดงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.ดงบัง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง(นาที)	<16	20		/

กล่าวโดยสรุป จากเกณฑ์ที่ใช้วัดความเจริญทั้ง 4 ด้าน โดยมีตัวชี้วัดต่างๆ จำนวน 7 ตัว และเมื่อนำมาทดสอบกับข้อมูลของ อบต.ดงบัง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพียง 1 ตัวชี้วัด หรือ ร้อยละ 14.28 ดังตารางที่ 2.15

ตารางที่ 2.15 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมดของ อบต.ดงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต.ดงบัง	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร (คน)	> 10,000	2,092		/
	ความหนาแน่นของประชากร(คน/ตร.กม.)	> 200	72.13		/
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน (ร้อยละ)	< 60	90.99		/
	จำนวนกิจการการค้า(แห่ง)	> 41	38		/
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.(บาท)	> 2,000,000	7,486,391	/	
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข(คะแนน)	> 60	1		/
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง(นาที่)	<16	20		/

ดังนั้น จากการพิจารณาข้อมูลของ อบต.ดงบังสามารถกล่าวได้ว่า อบต.ดงบังมีความเป็นเมือง หรือมีระดับความเจริญต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ โดยผ่านเกณฑ์ตามดัชนีชี้วัดเพียง 1 ตัวชี้วัด คือ รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. ส่วนอีก 6 ตัวชี้วัด คือ ขนาดของประชากร, ความหนาแน่นของประชากร, การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน, จำนวนกิจการการค้า, การบริการด้านสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง อบต.ดงบังไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.4 การพิจารณาเปรียบเทียบพื้นที่ทำการศึกษ 2 แห่ง

หัวข้อที่ 2.2 และ 2.3 เป็นการพิจารณาพื้นที่ทำการศึกษ 2 แห่งเทียบตามเกณฑ์วัดระดับความเจริญ โดยจากหัวข้อที่ 2.2 จะเห็นว่า พื้นที่ อบต.หนองแสงมีระดับความเจริญสูงเมื่อเทียบกับตัวชี้วัดที่กำหนด กล่าวคือ อบต.หนองแสง สามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้ ทั้ง 7 ตัวชี้วัด ในขณะที่ หัวข้อที่ 2.3 แสดงให้เห็นว่า อบต.ดงบังมีระดับความเจริญต่ำเมื่อเทียบกับตัวชี้วัดที่กำหนด กล่าวคือ อบต.ดงบัง สามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้เพียง 1 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 6 ตัวชี้วัดไม่สามารถที่จะผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.16

ตาราง 2.16 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์ทั้งหมดกับข้อมูลของ อบต.หนองแสง

และ อบต.ดงบัง

หลักเกณฑ์	ตัวชี้วัด	ดัชนีชี้วัด	อบต. หนองแสง	อบต. ดงบัง
ด้านประชากร	ขนาดของประชากร (คน)	> 10,000	14,140	2,092
	ความหนาแน่นของประชากร(คน/ตร.กม.)	> 200	240.19	72.13
ด้านเศรษฐกิจ	การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน(ร้อยละ)	< 60	55.98	90.99
	จำนวนกิจการการค้า(แห่ง)	> 41	188	38
	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.ในปี 2547 (บาท)	> 2,000,000	18,075,459	7,486,391
ด้านสังคม	การบริการด้านสาธารณสุข(คะแนน)	> 60	62	1
ด้านกายภาพ	การคมนาคมขนส่ง(นาที)	<16	1	20

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางที่ 2.8 และตารางที่ 2.15

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของพื้นที่ตามข้อมูลจากตารางที่ 2.16 พบว่า

ด้านประชากร พบว่า ความแตกต่างระหว่างขนาดประชากรของทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกันมากโดย อบต.หนองแสงมีประชากรมากกว่า อบต.ดงบังถึง 12,048 คน หรือคิดเป็น 6.75 เท่าของจำนวนประชากรของ อบต.ดงบัง และหากพิจารณาความหนาแน่นของประชากร จะพบว่า อบต.หนองแสงมีความหนาแน่นของประชากรมากกว่า อบต.ดงบังถึง 168.06 คนต่อตารางกิโลเมตร ดังนั้นในด้านประชากร อบต.หนองแสงจึงมีขนาดของประชากร และความหนาแน่นมากกว่า อบต.ดงบังอย่างเห็นได้ชัดเจน

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า อบต.หนองแสงสามารถผ่านตามเกณฑ์วัดระดับความเจริญได้ทั้ง 3 ตัวชี้วัด คือ การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน จำนวนกิจการการค้า และรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. ส่วน อบต.ดงบังสามารถผ่านตามเกณฑ์วัดระดับความเจริญได้เพียง 1 ตัวชี้วัด คือ รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลของ อบต.ทั้ง 2 กับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวดังกล่าว จะพบว่า มีความแตกต่างระหว่าง อบต.ทั้ง 2 เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ด้านการประกอบอาชีพทางการเกษตรของประชาชนในพื้นที่ของ อบต.หนองแสงกับ อบต.ดงบัง พบว่า อบต.หนองแสงมีประชาชนการประกอบอาชีพทางการ

เกษตร ร้อยละ 55.98 ซึ่งน้อยกว่า อบต.ดงบังซึ่งมีประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 90.99 ถึง ร้อยละ 35.01 หรือคิดเป็น 1.62 เท่า และหากพิจารณาอาชีพทางการค้า และรับราชการ ของ อบต.หนองแสง ที่มีร้อยละ 29.53 มากกว่ากว่า อบต.ดงบังซึ่งมีประชาชนประกอบอาชีพ ทางการค้า และรับราชการเพียง ร้อยละ 7.05 ถึง ร้อยละ 22.48 หรือคิดเป็น 4.18 เท่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางด้านอาชีพที่ อบต.หนองแสงมีมากกว่า อบต.ดงบัง และหากพิจารณา ตัวชี้วัดด้านกิจการการค้าจะพบว่า จำนวนร้านค้าของ อบต.ตำบลหนองแสง ที่มีร้านค้าจำนวน 188 แห่ง มีมากกว่า อบต.ดงบังที่มีเพียง 38 แห่ง ถึง 150 แห่ง หรือ 4.97 เท่า

ตัวชี้วัดที่ อบต.ดงบังผ่านเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจเพียงตัวชี้วัดเดียว คือ รายได้ไม่รวม เงินอุดหนุนของ อบต. ซึ่งในปีงบประมาณ 2549 อบต.ดงบังมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต. จำนวน 7,486,391 บาท แต่หากเปรียบเทียบกับรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนของ อบต.หนองแสงในปี งบประมาณเดียวกันแล้ว พบว่า มีงบประมาณต่างกันถึง 10,589,068 บาท หรือ 2.41 เท่า ซึ่ง แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านงบประมาณของทั้ง 2 พื้นที่อย่างชัดเจน

ด้านสังคม พบว่า ตัวชี้วัดด้านการบริการด้านสาธารณสุขของทั้ง 2 พื้นที่ที่มีความ แตกต่างกันมาก คือ ในพื้นที่ของ อบต.หนองแสงมีสถานให้บริการทางด้านสาธารณสุข 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลที่มีเตียงผู้ป่วยจำนวน 60 เตียง และมีสถานีอนามัยจำนวน 1 แห่ง ส่วนพื้นที่ของ อบต. ดงบังมีเพียงสถานีอนามัยขนาดเล็กเพียง 1 แห่งเท่านั้น

ด้านกายภาพ พบว่า ระยะทางจากที่ตั้งของ อบต.หนองแสงไปที่ว่าการอำเภอมี ระยะทาง 0.5 กิโลเมตร และใช้ระยะเวลาเดินทางเพียง 2 นาที ซึ่งแตกต่างจาก อบต.ดงบังที่มี ระยะทางจากที่ตั้ง อบต.ไปที่ว่าการอำเภอ 10 กิโลเมตร และต้องใช้ระยะเวลาเดินทางถึง 20 นาที ซึ่งหากเปรียบเทียบกับ อบต.หนองแสงแล้ว ต้องใช้เวลามากกว่าถึง 10 เท่า

กล่าวโดยสรุป การพิจารณาเปรียบเทียบพื้นที่ทำการศึกษาทั้ง 2 แห่ง จากเกณฑ์ ทั้ง 4 ด้าน จะเห็นความแตกต่างระหว่างระดับความเจริญของพื้นที่ทั้งสองที่ได้แสดงออกมาให้เห็น อย่างเป็นรูปธรรมผ่านตัวชี้วัดทั้ง 7 ตัวในข้างต้นอย่างชัดเจน โดยกล่าวสรุปได้ว่า อบต.หนองแสง เป็นพื้นที่มีระดับความเจริญสูง ส่วน อบต.ดงบังเป็นพื้นที่มีระดับความเจริญต่ำทั้งการเปรียบเทียบ ตามเกณฑ์วัดระดับความเจริญ และการพิจารณาเปรียบเทียบกับ อบต.หนองแสง

2.5. สรุป

จากการใช้เกณฑ์การวัดระดับความเจริญสูง-ต่ำ ที่ได้คัดเลือกจากเกณฑ์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) มาใช้ในการพิจารณาสภาพความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษา คือ พื้นที่ อบต.หนองแสง และพื้นที่ อบต.ดงบัง ทำให้สามารถสรุปลักษณะพื้นที่ทำการศึกษาว่ามีความเจริญมากน้อยต่างกันได้ โดย อบต.หนองแสงผ่านเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพ โดยผ่านเกณฑ์ตามดัชนีชี้วัดทั้ง 7 ตัวแปร (คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเกิน ร้อยละ 70) คือ ขนาดของประชากร, ความหนาแน่นของประชากร, การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน, จำนวนกิจการการค้า, รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล, การบริการด้านสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อบต.หนองแสงมีระดับความเจริญอยู่ในระดับสูง ซึ่งแตกต่างจาก อบต.ดงบังที่ผ่านเกณฑ์ตามดัชนีชี้วัดเพียง 1 ตัวแปร (คิดเป็นร้อยละ 14.28 ซึ่งไม่ถึงร้อยละ 70) คือ รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐของ อบต. ส่วนอีก 6 ตัวแปรไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ขนาดของประชากร, ความหนาแน่นของประชากร, การประกอบอาชีพการเกษตรของประชาชน, จำนวนกิจการการค้า, การบริการด้านสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อบต.ดงบังมีระดับความเจริญที่อยู่ในระดับต่ำ

ในหัวข้อที่ 2.4 แสดงให้เห็นว่านอกจากการเปรียบเทียบตามเกณฑ์วัดระดับความเจริญจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านความเจริญระหว่างพื้นที่ทั้ง 2 แล้ว หากพิจารณาเปรียบเทียบพื้นที่ทั้ง 2 จากข้อมูลทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านกายภาพแล้ว จะพบที่มีความแตกต่างของข้อมูลระหว่าง อบต.ทั้ง 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อบต.หนองแสงมีระดับความเจริญที่สูงกว่า อบต.ดงบัง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบ การกระจุกตัว และการแข่งขันของกลุ่มทุนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการตรวจสอบโดยละเอียดในบทต่อไป

บทที่ 3

การกระจุกตัวของกลุ่มทุนในพื้นที่เจริญสูง

ในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงสภาพความเจริญของพื้นที่ทำการศึกษา 2 แห่ง โดยพิจารณา และคัดเลือกเกณฑ์ในการวัดระดับความเจริญตามเกณฑ์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) ซึ่งจากการพิจารณาพื้นที่ตามเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าพื้นที่ อบต.หนองแสง ได้ผ่านเกณฑ์วัดความเจริญที่กำหนดไว้ตามตัวชี้วัดทั้ง 7 ตัวแปรหรือร้อยละ 100 ส่วน อบต.ดงบังผ่านเกณฑ์ดังกล่าวเพียง 1 ตัวแปร หรือร้อยละ 14.28 เท่านั้น ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า พื้นที่ อบต.หนองแสง ถือเป็นตัวแทนของพื้นที่ความเจริญสูง ส่วนพื้นที่ อบต.ดงบังถือเป็นตัวแทนของพื้นที่ความเจริญต่ำที่ผู้วิจัยจะได้นำมาพิจารณาความแตกต่างของลักษณะ และเครือข่ายของกลุ่มทุนในพื้นที่เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

บทนี้จะเป็นการพิจารณาพื้นที่เจริญสูง คือ อบต.หนองแสงเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง การกระจายอำนาจการปกครองจะส่งผลต่อการเข้าไปเสริมการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มทุนเพิ่มมากขึ้น โดยในการที่จะพิสูจน์สมมุติฐานดังกล่าวผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนแรก จะกล่าวถึงการสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงลักษณะ และรูปแบบของการสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชน ส่วนที่สองจะเป็นการพิจารณาถึงการขยายตัว และการแข่งขันของนายทุนในชุมชนเพื่อให้เห็นการขยายตัวทางการค้า และการแข่งขันระหว่างนายทุน ส่วนที่สาม จะเป็นการพิจารณาถึงการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการกระจุกตัวทางการเมืองในส่วนที่สี่ และส่วนสุดท้ายจะเป็นการสรุปผลการศึกษา

3.1. การสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชน

หน่อของทุนในชุมชนเริ่มต้นจากการเป็นนายทุนการค้า ซึ่งนายทุนการค้ายุคแรกเป็นกลุ่มพ่อค้าชาวจีน และพ่อค้าชาวเมืองนครราชสีมา (หรือที่ชาวบ้านรู้จักในนาม "ไทยโคราช") ที่อพยพมาทำการค้าขายในชุมชนจากการเชิญของเจ้าเมืองวาปีปทุมในช่วงปี พ.ศ. 2428 ดังที่บันทึกไว้ในประวัติของการตั้งเมืองวาปีปทุมว่า:

“เมื่อพระพิทักษ์นรากร (อุ้น ภวภูตานนท์) ลงไปส่งส่วย และถือน้ำพิพัฒน์สัตยาที่ กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2428 เจ้าเมืองเห็นว่าพี่น้องชาวเมืองไม่สันตติการซื้อขาย ไม่เหมือนคนจีนที่ฉลาดค้าขายเป็นปึกแผ่น จึงได้ไปติดต่อจีนแต่ใจเมืองนครราชสีมา มาตั้งตลาดค้าขายในเมืองวาปีปทุมรวม 4 ครอบครัว คือ เจ๊กเด็กเอี้ย แซ่เอ็ง, เจ๊กพระคลัง แซ่ต่าง, เจ๊กยูลาย แซ่ฮุน และเจ๊กหุย แซ่เอ็ง นอกจากนั้นยังมีครอบครัวคนไทยโคราชอพยพมาด้วย 2 ครอบครัว คือ ไทยใช้ ศัพพันธ์ และญาติเข้ามาทำการค้าขายในตัวเมืองวาปีปทุม” (จรัรัตน์ จันทระจาง และคณะ, ม.ป.ป.: 24) หลังจากนั้นก็มีชาวเวียตนามอพยพจากร้อยเอ็ดเข้ามาค้าขายในชุมชน คือ อดาย ถือ (นึม แซ่เหวียน, สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2549)(ดูรายละเอียดสายตระกูลพ่อค้ายุคแรกในภาคผนวก ข)

การค้ายุคแรกของชุมชนพ่อค้าได้ทำการค้าขายโดยตรงกับเมืองนครราชสีมา โดยพ่อค้ามีบทบาทเป็นผู้นำสินค้าทางการเกษตรจากชุมชนไปแลกเปลี่ยนสินค้าอื่นที่ไม่มีในชุมชนเข้ามาค้าขาย พ่อค้าจะตั้งคาราวานเกวียนสินค้าที่เป็นผลผลิตในชุมชน เช่น ครั่ง หมากแห้ง(ผลเร็ว) ลงไปขายที่เมืองนครราชสีมา พ่อค้าจะจ้างเกวียน และคนขับซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชน ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 15 วัน การนำสินค้าลงไปขายในแต่ละเที่ยวจะมีเกวียนร่วมขบวนเกือบ 30 เล่ม และหลังจากขายสินค้าแล้ว ขากลับพ่อค้าจะซื้อสินค้าที่ชุมชนไม่สามารถผลิตได้กลับมาขาย เช่น ตะเกียง จอบ เสียม ไร่ ไม้ขีดไฟ เป็นต้น (ดูเพิ่มเติมใน เสาวนถ ศิริพรทุม, 2544) ซึ่งการค้าขายของพ่อค้าในช่วงแรกตั้งชุมชนโดยส่วนมากจะเป็นการซื้อขายของป่า และการจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด ดังจะเห็นได้จากข้อมูลในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงการค้าในอดีตของพ่อค้าในช่วงแรกตั้งชุมชน

พ่อค้า	ต้นตระกูล	การค้าในอดีต
เจ๊กเด็กเอี้ย แซ่เอ็ง	ทองสมบุรณ์	ซื้อ-ขายของป่า, จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด, โรงฝิ่น
เจ๊กหุย แซ่เอ็ง	อันตระกูล	ซื้อ-ขายของป่า
เจ๊กพระคลัง แซ่ต่าง	ตันนิกร	ซื้อ-ขายของป่า, จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด
เจ๊กยูลาย แซ่ฮุน	อุ้นพิกุล	จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด
อดาย ถือ	ประทุมชาติพัฒน์	ฆ่า-จำหน่ายเนื้อสัตว์, ขายขนม

ที่มา : มาลัย แซ่เอ็ง(สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549), พัชร อันตระกูล(สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2549) และนึม แซ่เหวียน(สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2549)

ในทศวรรษที่ 2480 การค้าที่ขยายขอบเขตอย่างกว้างขวางมีผลให้พ่อค้านายทุน โดยเฉพาะพ่อค้าชาวจีนปรับตัวเองให้เป็นพ่อค้าคนกลางอยู่ในวงจรเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างเหมาะสม พัฒนาการของการสะสมทุนเริ่มจากบทบาทการเป็นพ่อค้าคนกลาง โดยเริ่มจาก กิจการการค้าเล็กๆ จนกระทั่งมีพ่อค้าบางกลุ่มสามารถพัฒนาเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากรัฐ และพ่อค้าใหญ่ตามชุมทางการค้าได้ (วรุณศิริ วัฒนอาภรณ์ชัย, 2534: 35) การสร้างถนนทำให้ การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้าเพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของเมืองขยายตัว และเพิ่มโอกาสการ ลงทุน ลักษณะทางกายภาพที่เห็นชัดเจนที่สุดเมื่อมีการสร้างเส้นทางคมนาคมคือการสร้างชุมชน ตามแนวถนน (Road Linear Settlement) เพื่อประโยชน์แก่การขนส่ง และติดต่อกับโลกภายนอก ทำให้เกิดการกระจุกตัวของย่านชุมชน (Cluster Settlement) (วิลาวัลย์ เอื้อวงศ์กุล, 2542: 12) ซึ่ง แสดงให้เห็นได้อย่างเด่นชัดในกรณีการสร้างถนนตัดผ่านรอบนอกเขตชุมชนสุขาภิบาลหนองแสง ซึ่งแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2512 ทำให้บริเวณที่ถนนตัดผ่านได้เริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย และกลายเป็น ชุมชนแห่งใหม่ซึ่งเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญของ อบต.หนองแสงในปัจจุบันซึ่งกลุ่มทุนที่มีบทบาท ทางการค้าในพื้นที่ อบต.นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ กลุ่มตระกูลทองสมบูรณ์

ตระกูลทองสมบูรณ์ เป็นกลุ่มที่เป็นผู้นำทางธุรกิจที่หลากหลายทั้งในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลหนองแสง และพื้นที่ อบต.หนองแสง เช่นโรงสี ประกันภัย รับเหมาก่อสร้าง บิมน้ำมัน และตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยตระกูลทองสมบูรณ์มีเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทางเครือญาติ และทางธุรกิจกับนายทุนอื่นที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และการค้าในพื้นที่ เช่น ตระกูลตันติกุลวัฒนกิจ(กิจการรับเหมาก่อสร้าง จำหน่ายแก๊ส จำหน่ายอาหาร สัตว์ และร้านถ่ายภาพ), ตระกูลวงศ์วิเศษฐ์(กิจการรับเหมาก่อสร้าง รถโดยสารประจำทาง และร้านค้าส่ง) และตระกูลปวงปะชัน(กิจการร้านอาหาร และร้านรับซื้อของเก่า) ซึ่งรายละเอียดการ สะสมทุน และความเชื่อมโยงของนายทุนแต่ละรายมีดังนี้

ตระกูลทองสมบูรณ์ เป็นตระกูลที่มีความเชื่อมโยงกับพ่อค้าชาวจีนยุคแรก ของชุมชน โดยเป็นลูกหลานที่สืบเชื้อสายมาจาก แจ็กเต็กเฮีย แซ่เอ็ง ซึ่งหลังจากการชักชวนของ พระพิทักษ์นรากร เจ้าเมืองวาปีปทุม แจ็กเต็กเฮีย ก็ได้พาครอบครัวอพยพมาตั้งบ้านเรือนค้าขายใน ชุมชน โดยได้เปิดร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด และรับซื้อของป่าจำพวกครั้ง หนังสัตว์ จากชาวบ้าน บริเวณถนนพิทักษ์นรากร และยังสามารถสัมปทานในการทำโรงฝิ่นจากรัฐ (มาลัย แซ่เฮง, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549)

แจ็กเต็กเฮีย มีภรรยาเป็นชาวเมืองนครราชสีมา และมีบุตร คือ นายทองดี และ นางชำ ซึ่งในภายหลังนายทองดีได้อพยพไปทำการค้าที่เมืองมหาสารคาม (โดยนายทองดีได้

แต่งงานกับนางแก้ว ภวภูตานนท์ ซึ่งเป็นบุตรสาวของพระพิทักษ์นรากร(อุน ภวภูตานนท์)เจ้าเมืองวาปีปทุม(ใน ปี พ.ศ. 2446 พระพิทักษ์นรากร(อุน ภวภูตานนท์)ได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นพระเจริญราชเดช เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3) และภายหลังจากนายทองดีได้เปลี่ยนนามสกุลเป็น "อิตถากร") ส่วนนางขำได้แต่งงานกับจันทะเลแฮ่ต่าง มีลูก คือ นายลิ่มคิม, นายลิ่มเชย, นายลิ่มเชย และนายหวนเฮียง ซึ่งต่อมานายลิ่มเชย(ในภายหลังได้เปลี่ยนชื่อ-สกุลเป็นนายบุญเชื้อ ทองสมบุญ)ได้ทำกิจการการค้าต่อจากบิดา และเปิดร้านค้าชื่อ "เชยฮะ" เพื่อซื้อขายของป่า นอกจากนั้นเขายังเป็นผู้ได้รับสัมปทานจากรัฐในการจำหน่ายสุรา (เหล้าขาว) ในเขตอำเภอวาปีปทุม และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งกิจการการค้าต่างๆ ของร้านเชยฮะประสบความสำเร็จจนทำให้นายลิ่มเชยเป็นพ่อค้าที่มีฐานะร่ำรวยที่สุดในชุมชน โดยนายลิ่มเชย หรือ นายบุญเชื้อ ทองสมบุญ มีความเชื่อมโยงทางเครือญาติจากการแต่งงาน 2 สาย คือ สายตระกูลแซ่ฮุน (ตระกูลฮุนพิกุล ที่สืบเชื้อสายมาจากเจ๊กยูลาย แซ่ฮุน พ่อค้าชาวจีนยุคแรกที่เข้ามาค้าขายในชุมชนพร้อมกันกับเจ๊กเด็กเฮีย บิดาของนายบุญเชื้อ) โดยได้แต่งงานกับ นางต่วนซึ่งเป็นหลานสาวของเจ๊กยูลาย โดยลูกหลานสายนี้มีนายผดุง ทองสมบุญเป็นผู้สืบทอดกิจการการค้า และลูกหลานที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของชุมชนในปัจจุบัน คือ นายวันชาติ ทองสมบุญ (ตัวแทนบริษัทมิตรสัมพันธ์ ประกันภัย และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแสง) และนายวิศิษฐ์ ทองสมบุญ(นายอำเภอวาปีปทุมคนปัจจุบัน)

ความเชื่อมโยงทางการแต่งงานของนายบุญเชื้ออีกสาย คือ ตระกูลศรีบุญแสง โดยลูกหลานสายนี้มีนายขวลิต ทองสมบุญเป็นผู้สืบทอดกิจการการค้า และลูกหลานที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ และการเมืองของชุมชนในปัจจุบัน คือ นายประวัต ทองสมบุญ(เจ้าของร้านประเสริฐก่อสร้าง และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคามหลายสมัย), นางพัชนี ลิ้มวิไลกุล (ตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ Honda และ Suzuki), นายศิริวัฒน์ ทองสมบุญ (เจ้าของกิจการโรงสีสหบุญรัมย์ข้าวไทย และโรงสีขวลิตข้าวไทย), นางชูจิตร์ ศรีวงษ์ (เจ้าของปั๊มน้ำมันบางจาก และภรรยาผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรจังหวัดมหาสารคาม) และนายวีระศักดิ์ ทองสมบุญ (เจ้าของ หจก.ทองสมบุญก่อสร้าง และนายกฯ อบต.หนองแสงคนปัจจุบัน)

กิจการของนายบุญเชื้อ ทองสมบุญได้รับการสานต่อจากนายขวลิต บุตรชาย ซึ่งนอกจากกิจการซื้อขายของป่าแล้ว นายขวลิตยังได้เปิดร้าน "สหบุญก่อสร้าง" เพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ก่อสร้าง โดยกิจการดังกล่าวเป็นกิจการที่เป็นผลพลอยได้จากการซื้อขายของป่า กล่าวคือ หลังจากการรวบรวมของป่าที่รับซื้อจากนายฮ้อยตามหมู่บ้านต่างๆ ได้เพียงพอแล้ว ก็จะจ้างเกวียนของชาวบ้านเพื่อบรรทุกสินค้าไปขายที่อำเภอบ้านไผ่ (ร้านเกษตรสิน) ตอนขากลับเขาก็

จะนำสินค้าต่างๆ ที่ไม่มีในชุมชน เช่น อาหาร เสื้อผ้า และอุปกรณ์ก่อสร้างจำพวกไม้แปรรูป สังกะสี ตะปู เข้ามาขายในชุมชน (ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2549)

กิจการจำหน่ายอุปกรณ์ก่อสร้างของนายชวลิตขยายใหญ่โตขึ้นในภายหลังจากได้ซื้อรถยนต์มาใช้ในกิจการซื้อขายของป่า และรับจ้างขนส่งสินค้าในปี พ.ศ. 2507 ซึ่งการบรรทุกสินค้าโดยรถยนต์ได้เพิ่มปริมาณ และลดระยะเวลาในการขนส่งให้สั้นลงเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เกวียน ประกอบกับชาวบ้านในหมู่บ้านต่างๆ เริ่มที่จะมีเงินเพิ่มมากขึ้นจากการขายสินค้าทางการเกษตรที่รัฐบาลในสมัยนั้นให้การส่งเสริม คือ ปอ และข้าว ส่งผลให้กิจการขายอุปกรณ์ก่อสร้างได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และในปี พ.ศ. 2515 นายชวลิตได้เริ่มกิจการรับเหมาก่อสร้าง โดยเน้นการประมูลงานก่อสร้างจากทางราชการในเขตจังหวัดมหาสารคาม เช่น การสร้างสถานีอนามัย อาคารเรียน และบ้านพักครู กิจการรับเหมาก่อสร้างขบเซาหลง เพราะเริ่มมีคู่แข่งเข้ามาแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ในช่วงปี 2525 นายชวลิตจึงเริ่มหันมาทำธุรกิจเกี่ยวกับการรับซื้อสินค้าทางการเกษตรซึ่งมีความชำนาญจากธุรกิจการรับซื้อของป่าอยู่ก่อนแล้ว โดยเขาได้ออกมาซื้อที่ดินบริเวณตลาดนอกจำนวน 10 ไร่เพื่อทำกิจการโรงสี และรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวบ้าน ใช้เงินลงทุนประมาณ 6 ล้านบาท

หลังจากนายชวลิตได้เสียชีวิตลงธุรกิจของตระกูลทองสมบูรณ์ได้รับการสานต่อจากลูกๆ ของนายชวลิตในหลายสาขาการผลิตทั้งใน และนอกชุมชน โดยธุรกิจที่สำคัญของตระกูลทองสมบูรณ์ในปัจจุบันประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลทองสมบูรณ์

การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
- ซื้อ-ขายของป่า	รับเหมาก่อสร้าง	นจก.ประเสริฐก่อสร้าง*	ประวัติ ทองสมบูรณ์
- โรงฝึน		นจก.ทองสมบูรณ์ก่อสร้าง**	วีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์
- จำหน่ายสุรา	โรงสี	โรงสีสหกรณ์ข้าวไทย	ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์
- จำหน่ายไม้แปรรูป		โรงสีชวลิตข้าวไทย	ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์
- รถโดยสาร และขนส่งสินค้า	ตัวแทนจำหน่าย	ลัมเจียบฮง Honda	พัชนี ลัมวิไลกุล
- จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	รถจักรยานยนต์	ลัมเจียบฮง Suzuki	พัชนี ลัมวิไลกุล
- รับเหมาก่อสร้าง	ปั้มน้ำมัน	ที เอช บี บริการ	ทูจิตร ศรีวนิชย์

ตารางที่ 3.2 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลทองสมบูรณ์(ต่อ)

การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
-โรงสี	มินิมาร์ท	ดาวเงินมินิมาร์ท	ชูจิตร ศรีวณิชย์

ที่มา : ชูจิตร ศรีวณิชย์ (สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2549)

* เป็นกิจการที่อยู่นอกพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

** หจก.ทองสมบูรณ์ก่อสร้างเป็นกิจการรับเหมาที่เน้นการรับเหมาโครงการขนาดใหญ่ในระดับจังหวัด และภูมิภาค (มูลค่าโครงการ 30 ล้านบาทขึ้นไป) ส่วนงานขนาดเล็กในพื้นที่จะมีบริษัทที่เป็นเครือข่ายของ หจก.ทองสมบูรณ์ ก่อสร้างเป็นผู้ดำเนินการซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

ตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจ เป็นนายทุนที่ทำกิจการในเขตเทศบาลตำบลหนองแสง และมีความเชื่อมโยงกับนายทุนในชุมชนโดยการแต่งงาน เช่น ตระกูลทองสมบูรณ์ ตระกูลวงษ์วิศิษฐ์ และติณรัตน์

การสะสมทุนแรกเริ่มของตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจเริ่มต้นจากแจ็กแจ็กลิ้ม แซ่ต่างซึ่งได้อพยพจากเมืองนครราชสีมาเข้ามาเปิดร้านตัดเย็บเสื้อผ้าในชุมชน

กิจการตัดเย็บเสื้อผ้าของครอบครัวได้รับการสืบทอดกิจการโดยแจ็กทองอยู่ (นายพินิจ ตันติกุลวัฒน์กิจ) โดยในช่วงแรกนายพินิจได้ดำเนินการรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า และทำขนมขายจนสามารถสะสมทุนได้จำนวนหนึ่ง จึงนำเงินไปลงทุนซื้อตึกแถวจำนวน 4 คูหาบริเวณถนนพิทักษ์รากรเพื่อเปิดร้านซื้อขายของป่าในปี พ.ศ. 2488 มีชื่อร้านว่า "ร้านไทยพีชผล" (นายพิน ตันติกุลวัฒน์กิจ, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2549)

ร้านไทยพีชผลดำเนินการค้าขายของป่าเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2510 จึงเปลี่ยนมาทำกิจการขายสินค้าเบ็ดเตล็ด โดยเปลี่ยนชื่อร้านใหม่ว่า "ร้านธงชัยพาณิชย์" ซึ่งในอดีตถือว่าเป็นร้านค้าส่งที่ใหญ่ที่สุดในชุมชน และยังเป็นตัวแทนจำหน่ายบุหรี่ ตราวงษ์ทิพย์ และตราพระจันทร์เพียงเจ้าเดียวของอำเภอวาปีปทุม โดยกิจการของนายพินิจได้ดำเนินการเรื่อยมาจนเขาเสียชีวิตในปี พ.ศ. 2539 และลูกหลานได้สืบทอดกิจการต่างๆ ต่อจากนายพินิจจนถึงปัจจุบัน (พรทิพย์ ตันติกุลวัฒน์กิจ, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549) ซึ่งกิจการต่างๆ ของตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจ แสดงไว้ในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลต้นตฤกุลวัฒน์กิจ

การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
- ตัดเย็บเสื้อผ้า	จำหน่ายอาหารสัตว์	ต็อก*	พินัย ต้นตฤกุลวัฒน์กิจ
- ขายขนมข้าวพอง	กิจการรถโดยสาร	วาปีขนส่ง เบอร์ 1	สุวิทย์ ต้นตฤกุลวัฒน์กิจ
- ชื่อ-ขายของป่า	จำหน่ายแก๊ส	ธงชัยพาณิชย์*	ประยุทธ ต้นตฤกุลวัฒน์กิจ
- จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด	ร้านถ่ายภาพ	โฟกัส*	พรทิพย์ ต้นตฤกุลวัฒน์กิจ
- ตัวแทนจำหน่ายปูนซีเมนต์	รับเหมาก่อสร้าง	ปรียาภรณ์คอนกรีต**	ธราตล ต้นตฤกุลวัฒน์กิจ
		ชนวิทย์วัสดุก่อสร้าง**	นุชนาฏ ทองสมบูรณ์

ที่มา : นุชนาฏ ทองสมบูรณ์(สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549)

* เป็นกิจการที่ทำธุรกิจในเขตเทศบาลตำบลหนองแสง

** ร้านชนวิทย์วัสดุก่อสร้าง และร้านปรียาภรณ์คอนกรีตเป็นกิจการที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาล แต่ได้เข้าไปมีบทบาททางด้านงานรับเหมาก่อสร้างในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง โดยกิจการทั้ง 2 แห่งใช้เครื่องมือเครื่องจักร และคนงานร่วมกัน

ตระกูลวงศ์วิศิษฐ์ ตระกูลวงศ์วิศิษฐ์เป็นนายทุนที่ทำกิจการทั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลหนองแสง ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับรถโดยสาร ร้านค้าส่งร้านซ่อม-ตักแต่งรถจักรยานยนต์ โดยเฉพาะกิจการรับเหมาก่อสร้างที่กิจการในตระกูลวงศ์วิศิษฐ์ได้เข้ามาผูกขาดงานก่อสร้างในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง คือ หจก. KTB คอนสตรัคชั่น ที่ดำเนินงานโดยนายบรรยง วงศ์วิศิษฐ์ นอกจากนั้นตระกูลวงศ์วิศิษฐ์ยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในเทศบาลตำบลหนองแสง คือ นายบรรยง วงศ์วิศิษฐ์(เจ้าของร้านค้าของส่ง และเจ้าของรถโดยสารสายวาปี-ขอนแก่น หมายเลข 7) ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแสง

การสะสมทุนแรกเริ่มของตระกูลวงศ์วิศิษฐ์เริ่มต้นจากแจ็กเส็ง แซ่เอี้ย ที่อพยพโยกย้ายจาก อ.บรบือ จ.มหาสารคาม เข้ามาแต่งงานกับนางกิมไล้ แซ่ต่าง และทำการค้าในชุมชนในปี พ.ศ. 2482 โดยเปิดร้านรับซื้อของป่า และขายของเบ็ดเตล็ด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2502 แจ็กเส็ง

จึงได้ซื้อรถยนต์ยี่ห้อ Nissan Junior ราคา 40,000 บาท เพื่อวิ่งโดยสารประจำทาง และรับจ้างขนส่งสินค้าระหว่างอำเภอวาปีปทุม – มหาสารคาม ควบคู่ไปกับกิจการร้านขายของเบ็ดเตล็ด และหลังจากเขาเสียชีวิตในปี 2536 ลูกหลานจึงได้สืบทอดกิจการต่อกับบิดา (ธำรง วงศ์วิศิษฐ์, สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งกิจการในปัจจุบันประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลวงศ์วิศิษฐ์

การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
- ชื่อ-ชายของป่า	กิจการรถโดยสาร	วาปีขนส่ง เบอร์ 10	ธำรง วงศ์วิศิษฐ์
- จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด		วาปีขนส่ง เบอร์ 7	บรรเลง วงศ์วิศิษฐ์
- กิจการรถโดยสาร	จำหน่ายสินค้าส่ง	พัฒนกิจ*	บรรเลง วงศ์วิศิษฐ์
	รับเหมาก่อสร้าง	KTB คอนสตรัคชั่น	บรรยง วงศ์วิศิษฐ์
	ซ่อม-ตักแต่งรถจักรยานยนต์	ราชามอเตอร์ไซด์*	บรรยง วงศ์วิศิษฐ์

ที่มา : ธำรง วงศ์วิศิษฐ์ (สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2549)

* เป็นกิจการที่ทำธุรกิจในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองแสง

ตระกูลปวงปะชัน เป็นนายทุนที่ทำกิจการร้านอาหาร ชื่อ ร้านตะวันยอแสง และกิจการรับซื้อของเก่า นายทุนเจ้าของกิจการ คือ นายสมมติ ปวงปะชัน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านหนองคูไชย หมู่ที่ 18 ตำบลหนองแสง มีอาชีพเริ่มแรก คือ การเป็นช่างไม้ โดยเป็นลูกมือรับจ้างทำบ้าน ทำตู้ และเตียงนอน หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2511 ก็ได้ออกมาดำเนินธุรกิจของตัวเอง คือ การต่อตู้ขาย และหลังจากแต่งงานเขาก็ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างก่อสร้าง จนในที่สุดได้เป็นหัวหน้าช่างให้กับนายชวลิต ทองสมบูรณ์ เจ้าของกิจการสมบูรณ์ก่อสร้างจนถึง ปี พ.ศ. 2518 เขาได้ใช้เงินที่เก็บรวบรวมไว้มาซื้อที่ดินจากนายชวลิตบริเวณหน้าโรงพยาบาลวาปีปทุม เพื่อเปิดร้านขายอาหาร และของเบ็ดเตล็ด โดยร้านอาหารในช่วงแรกจะขายส้มตำ ไก่ย่าง ต่อมาเมื่อคนเยอะขึ้นก็เริ่มขายก๋วยเตี๋ยว อาหารอีสาน และอาหารตามสั่ง โดยกิจการร้านอาหารได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

กิจการรับซื้อของเก่าของนายสมมติเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยการชักชวนของญาติที่มีประสบการณ์ในการเปิดร้านรับซื้อของเก่ามานาน และเห็นช่องทางในการประกอบการใน

พื้นที่ จึงได้ตัดสินใจลงทุนในกิจการธุรกิจค้าของเก่า โดยในเบื้องต้นใช้เงินลงทุน 5,000 บาท และรถกระบะของครอบครัว 1 คัน เพื่อใช้ในการออกรับซื้อของเก่า จำพวก กระจาด ขวด พลาสติก เหล็ก ทองแดง ทองเหลือง ตามหมู่บ้านต่างๆ มาเก็บไว้ในโกดัง และหลังจากนั้นประมาณ 6 เดือน จึงได้เปิดร้านรับซื้อของเก่าชื่อ "ร้านตะวันยอแสง" โดยมีกลุ่มลูกค้า 2 แหล่ง คือ จากรถตระเวนรับซื้อของเก่า หรือซาเล้งที่ออกรับซื้อของเก่าตามหมู่บ้าน และจากร้านค้าต่างๆ ทั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลหนองแสง โดยของเก่าที่ซื้อมาจะนำไปส่งต่อให้โรงงานรีไซเคิลตามจังหวัดต่างๆ เช่น

พลาสติก	ส่งที่ จังหวัดบุรีรัมย์ และนครราชสีมา
กระจาด	ส่งที่ จังหวัดขอนแก่น
ขวดแก้ว	มีรถมารับไปส่งต่อที่จังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพฯ
เหล็ก	ส่งที่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
ทองแดง	ส่งที่ จังหวัดนครราชสีมา

หลังการดำเนินงานที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 5 ปี ร้านรับซื้อของเก่าของนายสมมติเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาเป็นลำดับ โดยในปัจจุบัน ร้านตะวันยอแสงมีลูกจ้าง จำนวน 18 คน และมีเครื่องจักรที่ใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

เครื่องจักร	จำนวน(เครื่อง/คัน)	ปีที่ซื้อ(พ.ศ.)	ราคา(บาท)
เครื่องบดพลาสติก	2	2547	80,000
		2548	90,000
รถสิบล้อ	3	2545	150,000
		2546	200,000
รถหกล้อ	1	2548	450,000
		2546	140,000
รถปิกอัพ	2	2544	180,000
		2549	800,000

ที่มา : สมมติ ปวงปะชัน(สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2549)

กิจการการค้าของตระกูลปวงปะชันประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลปวงปะชัน

การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
- ช่างไม้	ร้านอาหาร	ตะวันยอแสง	สมดี ปวงปะชัน
- ช่างก่อสร้าง	ร้านรับซื้อของเก่า	ตะวันยอแสง	สมดี ปวงปะชัน
- ร้านอาหาร			

ที่มา : สมดี ปวงปะชัน(สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2549)

กล่าวโดยสรุป กลุ่มทุนที่มีบทบาททางการค้าที่สำคัญในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ตระกูลทองสมบูรณ์ ตระกูลตันติกุลวัฒนกิจ ตระกูลวงศ์วิศิษฐ์ และตระกูลปวงปะชัน ซึ่งการสะสมทุนของนายทุนแต่ละตระกูลมีความแตกต่างกันไปทั้งรูปแบบธุรกิจการค้า และช่วงระยะเวลาของการสะสมทุน โดยรูปแบบของการสะสมทุนจนสามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการค้าในพื้นที่ได้เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ การบุกเบิกธุรกิจใหม่ที่ไม่อยู่ในชุมชน เช่น กิจการค้าซื้อขายของป่า(ตระกูลทองสมบูรณ์, ตระกูลตันติกุลวัฒนกิจ, ตระกูลวงศ์วิศิษฐ์) , กิจการรับเหมาก่อสร้าง(ตระกูลทองสมบูรณ์) , กิจการรถโดยสาร และการขนส่ง(ตระกูลทองสมบูรณ์, ตระกูลวงศ์วิศิษฐ์) , กิจการโรงสี(ตระกูลทองสมบูรณ์) , กิจการรับซื้อของเก่า (ตระกูลปวงปะชัน) และธุรกิจที่เป็นการผูกขาดจากการสัมปทาน หรือการเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า เช่น การตั้งโรงฝึน(ตระกูลทองสมบูรณ์) , การสัมปทานจำหน่ายสุรา(ตระกูลทองสมบูรณ์) และการเป็นตัวแทนจำหน่ายบุหรี่ (ตระกูลตันติกุลวัฒนกิจ)

3.2. การขยายตัว และการแข่งขันของนายทุน

การเข้ามาของพ่อค้าจากเมืองนครราชสีมาในช่วงแรกตั้งชุมชนของพ่อค้าชาวจีนที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 3.1 ได้ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากกิจการการค้าในอดีตพ่อค้าในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 แสดงกิจการการค้าในอดีต และปัจจุบันของตระกูลพ่อค้ายุคแรกเริ่ม

ของชุมชน

ต้นตระกูล	ตระกูล	การค้าในอดีต	การค้าในปัจจุบัน	ชื่อร้าน
เจ๊กหุย แซ่เอ็ง	อันตระกูล	ชื่อ-ชายของป่า, จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	โทฮวด*
เจ๊กพระคลัง แซ่ต่าง	ตันนิกร	ชื่อ-ชายของป่า, จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด	ปัมน้ำมัน	เสกสรรอนันต์
			จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	เสกสรรก่อสร้าง
			จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด	สันติภัณฑ์*
			ขายส่ง	วิโรจน์เภสัช*
เจ๊กยู่ล่าย แซ่ฮุน	ฮุ่นทิกุล	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า, จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด, เดินรถโดยสาร, รับจ้างขนส่งสินค้า, จำหน่ายไม้แปรรูป	โต๊ะสนีกเกอร์*	
องค้าย ถือ	ประทุมชาติพัฒน์	ฆ่า-จำหน่ายเนื้อสัตว์, ขายขนม	ฆ่า-จำหน่ายเนื้อสัตว์	ลิปโป้*
			รับเหมา-จำหน่าย	นาคินก่อสร้าง
			จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	จักรภพ*
			ร้านค้าส่ง	ดวงใจ*
			ร้านค้าส่ง	วิไล*
			ร้านค้าส่ง	ส.เด่นศิลป์*
			ร้านอาหาร	สดชื่นโอชา*

ที่มา : มาลัย แซ่เอ็ง(สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549), พัชรี อันตระกูล(สัมภาษณ์,
24 สิงหาคม 2549) และน้อม แซ่เหวียน(สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2549)

* เป็นกิจการที่อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองแสง

หลังจากนายทุนการค้ากลุ่มแรกได้เข้ามาทำการค้าขายในชุมชน ในภายหลังได้มีการอพยพของพ่อค้ารุ่นต่อมา ซึ่งส่วนมากจะมีการอพยพของพ่อค้าจากเมืองใหญ่ในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงทำให้มีพ่อค้าคนจีนอพยพเข้ามาทำการค้าขายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น(มงคล ธรานนท์, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2549) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรุณศิริ วัฒนอาภรณ์ชัย(2534: 35) ที่พบว่าในทศวรรษที่ 2480 การค้าที่ขยายขอบเขตอย่างกว้างขวางมีผลให้พ่อค้านายทุน โดยเฉพาะพ่อค้าชาวจีนปรับตัวเองให้เป็นพ่อค้าคนกลางอยู่ในวงจรเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม พัฒนาการของการสะสมทุนเริ่มจากบทบาทการเป็นพ่อค้าคนกลาง โดยเริ่มจากกิจการการค้าเล็กๆ จนกระทั่งมีพ่อค้าบางกลุ่มสามารถพัฒนาเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากรัฐ และพ่อค้าใหญ่ตามชุมทางการค้าได้

กลุ่มพ่อค้าที่เข้ามาทำการค้าขายในชุมชนโดยภาพรวมจะเข้ามาทำการค้าขายเป็นหลัก โดยอาชีพแรกเริ่มของนายทุนที่เข้ามาในช่วงหลังได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.17

ตารางที่ 3.7 แสดงธุรกิจการค้าแรกเริ่ม และธุรกิจในปัจจุบันของตระกูลที่เข้ามา

ทำการค้าในชุมชน

ตระกูล	ต้นตระกูล*	เข้ามา ในชุมชน (พ.ศ.)	กิจการแรกเริ่ม	กิจการในปัจจุบัน	ชื่อร้าน
-โชครัตนตระกูล -แซโซว	เอียงบัก แซโซว	2494	จำหน่ายเครื่องบวช, ทำขนมขาย, จำหน่ายสุรา, จำหน่ายแบบเรียน, จำหน่ายอุปกรณ์ไฟฟ้า, จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง, จำหน่ายปุ๋ย	รับซื้อข้าวเปลือก	ย่งเฮงค้าข้าว
				จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	ย่งเฮง **
				จำหน่ายปุ๋ย	ย่งเฮง 1**
				จำหน่ายอาหารสัตว์	มิตรวาปี**
				ร้านอาหาร	ครัววิมน้ำ**
-ชัชวาลมงคล -แซเตีย	ชอ แซเตีย	2495	จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด, ซื้อ-ขายของป่า, ขายวัสดุก่อสร้าง	รับซื้อข้าว	ชองง**
					ช. พิษผล
				จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	ชรินรัตน์
				ซ่อม-ตกแต่ง รถจักรยานยนต์	ช.การช่าง**

ตารางที่ 3.7 แสดงธุรกิจการค้าแรกเริ่ม และธุรกิจในปัจจุบันของตระกูลที่เข้ามา

ทำการค้าในชุมชน(ต่อ)

ตระกูล	ต้นตระกูล*	ปีที่เข้ามาในชุมชน(พ.ศ.)	กิจการแรกเริ่ม	กิจการในปัจจุบัน	ชื่อร้าน
				ซื้อสินค้าการเกษตร	ชรินรัตน์
				ร้านเสริมสวย	สุวิทย์
-สิริพานิชยกิจ	เตี้ย แซ่เตี้ย	2517	จำหน่ายของเบ็ดเตล็ด, จำหน่ายอะไหล่โรงสี, จำหน่ายปุ๋ย, จำหน่ายอุปกรณ์เกษตร	จำหน่ายอุปกรณ์การเกษตร	เรืองชัย**
				จำหน่ายรถไถนา-เทคเตอร์	เรืองชัยมอเตอร์
				จำหน่ายรถจักรยานยนต์	เรืองชัย
-โชควิริยจิตต์	เส็ง แซ่โชว	ไม่มีข้อมูล	โรงแรม, ตัวแทนจำหน่ายจักรเย็บผ้า(Singer)	จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	วีระก่อสร้าง วิษณุก่อสร้าง

ที่มา : มาลัย แซ่เฮ็ง(สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549), พัชรี อันตระกูล(สัมภาษณ์,

24 สิงหาคม 2549) และนันทิมา แซ่เหวียน(สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2549)

* ต้นตระกูลของแต่ละตระกูลนับจากบรรพบุรุษที่เข้ามาอาศัย และทำการค้าในชุมชน

** เป็นกิจการที่อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองแสง

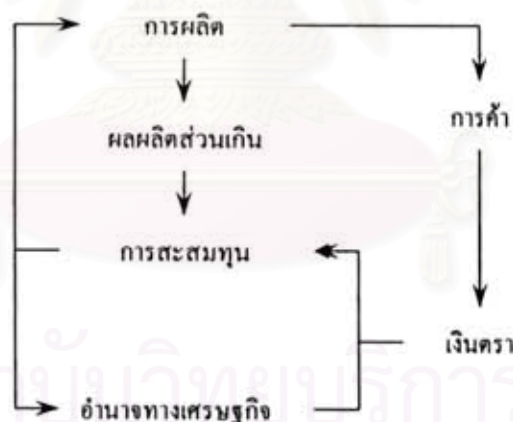
จากตารางที่ 3.7 จะพบว่าพ่อค้ารายใหม่ที่เข้ามาแข่งขันได้เริ่มเข้ามาทำธุรกิจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งแต่เดิมการค้าของนายทุนในพื้นที่จะเน้นไปที่การซื้อขายของป่า และการจำหน่ายของเบ็ดเตล็ด แต่ในช่วงหลังจากการเข้ามาของพ่อค้ากลุ่มใหม่ เช่น ในปี พ.ศ. 2494 ได้เกิดการแข่งขันในธุรกิจเดิม และเกิดธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในสังคมขึ้น เช่น กิจการโรงแรม, ร้านจำหน่ายเครื่องบวช, การจำหน่ายสุรา เป็นต้น ซึ่งนายทุนกลุ่มเดิมก็ได้มีการแข่งขัน และปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการค้าจากเดิม เช่น นายทุนในตระกูลอุ้นพิกุล และตระกูลทองสมบูรณ์ได้เริ่มเข้าสู่ธุรกิจเดินรถโดยสาร/รับจ้างขนส่งสินค้า และการจำหน่ายไม้แปรรูป เป็นต้น

3.3. การผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุน

หัวข้อที่ 3.1 และ 3.2 ได้แสดงให้เห็นการสะสมทุนในชุมชน นายทุนได้ใช้ระยะเวลาช่วงระยะเวลาหนึ่งในการสะสมทุน และเกิดการต่อสู้ แข่งขันของนายทุนที่เข้ามาทำการค้าในชุมชนจนในปัจจุบัน ซึ่งแม้ในปัจจุบันการต่อสู้ในบางธุรกิจชุมชนยังปรากฏให้เห็นอยู่ แต่การค้าส่วนใหญ่ของชุมชนมีการกระจุกตัวอยู่กับนายทุนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

บังอร ทับทิมทอง (2515: 45) ได้กล่าวถึง การกระจุกตัวทางด้านเศรษฐกิจไว้ว่า การกระจุกตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปในลักษณะที่ธุรกิจจำนวนน้อยรายสามารถที่จะมีส่วนแบ่งในสินทรัพย์ หรือมีส่วนแบ่งของตลาด การว่าจ้างงานหรือมูลค่าเพิ่มเมื่อรวมกันแล้วเป็นจำนวนมากกว่าส่วนแบ่งของธุรกิจอื่นๆ ในอุตสาหกรรมนั้นหรือในสาขาการผลิตสาขาใดสาขาหนึ่ง ดังนั้น การพิจารณาการกระจุกตัว หรือการผูกขาดของกลุ่มทุนในหัวข้อที่ 3.3 จะมุ่งพิจารณากลุ่มทุนที่ทำการผลิต และทำการค้าในแต่ละสาขาการผลิตที่มีเพียงไม่กี่ราย ซึ่งนายทุน หรือกลุ่มทุนดังกล่าวสามารถผูกขาดการตัดสินใจทางการผลิต และการค้าในสาขานั้นๆ ได้

แผนภาพที่ 3.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การค้า และการสะสมทุน กับอำนาจทางเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึงการค้าที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำเนิด และพัฒนาการของระบบทุนนิยม เพราะการค้าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้นายทุนสามารถสะสมทุน อันเนื่องมาจากการขูดรีดมูลค่าส่วนเกินจากแรงงานที่ถูกขูดรีดจากการผลิตของนายทุน อุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่อำนาจทางเศรษฐกิจ และนำไปสู่การผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองของทุนเพียงบางกลุ่มในที่สุด

การผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจในพื้นที่

การผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากิจการที่มีความสำคัญในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงซึ่งถูกผูกขาดโดยกลุ่มเครือข่ายของตระกูลทองสมบูรณ์ซึ่งประกอบไปด้วยกิจการโรงสี รับเหมาก่อสร้าง ปั่นน้ำมัน และร้านรับซื้อของเก่า ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 แสดงกิจการ และเจ้าของกิจการที่สำคัญใน อบต.หนองแสง

กิจการ	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกิจการ	เจ้าของ
โรงสี	2	สหบูรณ์ข้าวไทย	ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์
		ชวลิตข้าวไทย	ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์
รับเหมาก่อสร้าง	4	KTB คอนสตรัคชั่น*	บรรยง วงศ์วิศิษฐ์
		ทรัพย์บริบูรณ์ก่อสร้าง	บุญทัน ยางแดง
		ปรียาภรณ์คอนกรีต*	ธราดล ตันติกุลวัฒน์กิจ
		นาคินก่อสร้าง	เอกรินทร์ ประทุมชาติพัฒน์
ร้านรับซื้อของเก่า	1	ตะวันยอแสง	สมดี ปวงประชัน

ที่มา : สํารวจชุมชนโดยนายปริญญา วิเศษรินทอง

* เป็นกิจการที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลแต่เข้ามาดำเนินงานในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

โรงสีข้าว กิจการโรงสีข้าวในชุมชนประกอบไปด้วยโรงสีขนาดใหญ่อยู่ 2 แห่ง ซึ่งเป็นของตระกูลทองสมบูรณ์ คือ โรงสีสหบูรณ์ข้าวไทย และโรงสีชวลิตข้าวไทย โดยมีรายละเอียดของโรงสีแต่ละแห่ง ดังนี้

โรงสีสหบูรณ์ข้าวไทย ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ของ อบต.หนองแสง เป็นกิจการของนายศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์ โดยเริ่มกิจการจากสมัยรุ่นพ่อ คือ นายชวลิต ทองสมบูรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ใช้เงินลงทุนในการซื้อที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และเครื่องจักรประมาณ 6 ล้านบาท ในช่วงแรกกำลังการผลิตของโรงสีอยู่ที่ 80 เกวียน/วัน โดยเครื่องสีข้าวเป็นเครื่องจักรที่ใช้หมอน้ำ

และหลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2539 มีการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรมาใช้ระบบมอเตอร์ไฟฟ้า และเพิ่มกำลังการผลิตเป็น 200 เกวียน/วัน ใช้เงินลงทุนเพิ่มเติมไปเป็นเงิน 10 ล้านบาท (ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2549)

กระบวนการผลิต และการค้าของโรงสีสหบูรณ์ข้าวไทยจะเริ่มจากการแปรรูปข้าวเปลือกที่ซื้อจากเกษตรกรให้กลายเป็นข้าวสาร และนำไปจำหน่ายแก่ผู้ค้าข้าวทั้งในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนั้นยังส่งข้าวให้แก่บริษัทส่งออกข้าวในกรุงเทพฯ ซึ่งมีนายหน้า หรือ หยง มาติดต่อซื้อ โดยในปัจจุบันโรงสีสหบูรณ์ข้าวไทยมีคณงาน และเครื่องจักรในการดำเนินกิจการ ดังนี้

เครื่องจักร	จำนวน (เครื่อง/คัน)	คณงาน(คน)	หมายเหตุ
เครื่องสีข้าว	1	15	
รถตักข้าว	1	1	
รถยกของ	1	1	
รถสิบล้อพ่วง	10	10	
-	-	3	ฝ่ายการเงิน
รวม	13	30	

ที่มา : ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์(สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2549)

หลังจากประสบความสำเร็จในการโรงสีสหบูรณ์ข้าวไทย นายศิริวัฒน์ได้เริ่มขยายกิจการโรงสีข้าวโดยเปิดโรงสีแห่งใหม่โดยใช้ชื่อโรงสีว่า "โรงสีขวลิขิตข้าวไทย" ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 12 ของตำบลหนองแสงในปี 2547 มีกำลังการผลิตที่ 500 เกวียน/วัน ใช้เงินลงทุนประมาณ 100 ล้านบาท ซึ่งโรงสีขวลิขิตข้าวไทยมีคณงาน และเครื่องจักรในการดำเนินกิจการ ดังนี้

เครื่องจักร	จำนวน (เครื่อง/คัน)	คณงาน(คน)	หมายเหตุ
เครื่องสีข้าว	1	20	
รถตักข้าว	2	2	
รถยกของ	2	2	

เครื่องจักร	จำนวน (เครื่อง/คัน)	คนงาน(คน)	หมายเหตุ
-	-	5	ฝ่ายการเงิน
รวม	5	29	

ที่มา : ศิริวัฒน์ ทองสมบูรณ์(สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2549)

*โรงสีขบวนการชาวไทยมีนโยบายที่จ้างรถในการขนส่ง และใช้รถขนส่งร่วมกับโรงสีสหกรณ์ชาวไทย ดังนั้นในรายการเครื่องจักรจึงไม่มีรถสิบล้อพ่วงในรายการเครื่องจักร

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมโรงสีในชุมชนได้ถูกผูกขาดการซื้อ และสีข้าวจากตระกูลทองสมบูรณ์ ซึ่งได้ดำเนินกิจการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 และมีการขยายการลงทุน (Extended Accumulation) ออกไปในปี พ.ศ. 2547 โดยการสร้างโรงงานใหม่ซึ่งลงทุนไปถึง 100 ล้านบาท

กิจการรับเหมาก่อสร้าง และขายอุปกรณ์ก่อสร้าง พื้นที่ อบต.หนองแสง มีกิจการรับเหมาก่อสร้างที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 6 แห่ง คือ หจก.นาคินก่อสร้าง, หจก.เสกสรรค์อนันต์, หจก.ชรินทร์, หจก.วีระก่อสร้าง และร้านมนชั้นก่อสร้าง (ดูรายละเอียดเจ้าของกิจการได้ในตารางที่ 3.6 และ 3.7) แต่ในภายหลังการเข้ามาสู่การเมืองของนายทุนก่อสร้างในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มผู้รับเหมาที่เป็นเครือข่ายของผู้มีอำนาจทางการเมืองใน อบต. ก็ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในโครงการก่อสร้างของ อบต. ซึ่งบริษัทดังกล่าว ได้แก่ หจก.KTB คอนสตรัคชั่น, ร้านทรัพย์บริบูรณ์, และหจก. ปรียาภรณ์

โครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย โครงการปรับปรุงถนนภายในหมู่บ้าน, โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.), โครงการวางท่อระบายน้ำในหมู่บ้าน, โครงการขุดลอกลำห้วย และโครงการก่อสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งในปีงบประมาณ 2548 อบต.หนองแสงมีโครงการก่อสร้างทั้งสิ้น 49 งาน (จากสัญญาจ้างทั้งหมด 89 สัญญา) ใช้งบประมาณก่อสร้างจำนวน 9,470,184 บาท โดยผู้ที่ได้งานก่อสร้างตามโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงประกอบไปด้วยบริษัทต่างๆ ดังนี้

ชื่อบริษัท	จำนวนสัญญา	มูลค่า(บาท)	ร้อยละ
หจก. KTB คอนสตรัคชั่น	31	6,880,742	72.66
หจก. ปรียาภรณ์	8	1,225,442	12.94
ร้านทรัพย์บริบูรณ์	6	937,500	9.90
หจก. นาคินก่อสร้าง	1	256,800	2.71
อื่นๆ	3	169,700	1.79
รวม	49	9,470,184	100.00

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ข(2549)

จากข้อมูล พบว่าโครงการก่อสร้างของ อบต.หนองแสงมีผู้รับเหมาที่เป็นเครือข่ายของตระกูลทองสมบูรณ์ และเข้ามามีบทบาทในงานก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 3 ราย คือ หจก. KTB คอนสตรัคชั่น, หจก. ปรียาภรณ์ และร้านทรัพย์บริบูรณ์ ซึ่งรายละเอียดและความสัมพันธ์กับตระกูลทองสมบูรณ์ของผู้รับเหมาแต่ละรายสามารถอธิบายได้ ดังนี้

หจก. KTB คอนสตรัคชั่น เป็นกิจการของนายบรรยง วงศ์วิศิษฐ์ ตั้งอยู่เลขที่ 1-2 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม (ในเขตเทศบาลตำบลหนองแสง) มีความสัมพันธ์กับตระกูลทองสมบูรณ์ในทางสายตระกูล โดยนางกิมไล้ภรรยาของนายเส็งซึ่งเป็นบิดาของนายบรรยง วงศ์วิศิษฐ์ มาจากแซ่ต่าง ซึ่งเป็นแซ่เดียวกันกับตระกูลทองสมบูรณ์ นอกจากนั้นนายบรรยง วงศ์วิศิษฐ์ และนายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ ยังมีความเชื่อมโยงกันผ่านทางตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจ โดยทั้ง 2 เป็นคู่เขยของตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจอีกด้วย โดยนายบรรยงได้แต่งงานกับนางพวงเพ็ญ วงศ์วิศิษฐ์(ตันติกุลวัฒน์กิจ) พี่สาวของนางนุชนาฎ ทองสมบูรณ์(ตันติกุลวัฒน์กิจ) ภรรยาของนายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ ซึ่งหจก. KTB คอนสตรัคชั่นมีที่ทำการ เครื่องมือ เครื่องจักร และพนักงานร่วมกันกับร้านชนวิทย์เคหะภัณฑ์ ของตระกูลตันติกุลวัฒน์กิจ โดยร้านชนวิทย์มีเครื่องมือ เครื่องจักรในกิจการรับเหมาก่อสร้าง ดังนี้

เครื่องจักร	จำนวน(คัน)
รถตัดดิน(เบคโค)	5
รถผสมปูน	3
รถสิบล้อ	5
รถหกล้อ	2
รถเกรดถนน	1
รถแทรกเตอร์	1
รถบดอัดดิน	3
รถฉีบน้ำ	2

ที่มา : นุชนาฏ ทองสมบุรณ์(สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549)

หจก.КТВ คอนสตรัคชั่น ถือเป็นผู้รับเหมาในเครือข่ายของตระกูลทองสมบุรณ์ โดยงานก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงในปีงบประมาณ 2548 หจก.КТВ คอนสตรัคชั่นได้รับการทำสัญญาว่าจ้างจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 สัญญา มูลค่า 6,880,742 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 72.66 ของมูลค่าโครงการก่อสร้างทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ซึ่งหากพิจารณาเงินงบประมาณในโครงการก่อสร้างทั้งหมดในปีงบประมาณ 2548 ขององค์การบริหารส่วนตำบล จะพบว่า หจก.КТВ คอนสตรัคชั่น ได้เข้ามาผูกขาดงานรับเหมาก่อสร้างในองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงเจ้าเดียว

หจก. ปรียาภรณ์คอนกรีต ดำเนินงานโดยนายธราดล ตันติกุลวัฒน์กิจ มีทุนจดทะเบียน 2 ล้านบาท ตั้งอยู่เลขที่ 240 หมู่ที่ 1 ต.หนองแสง อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม โดยมีที่ทำการ เครื่องมือเครื่องจักร พนักงาน และผู้บริหารทางเทคนิคียุคเดียวกันกับร้านขวัญวิทย์เคหะภัณฑ์ ของนางนุชนาฏ ทองสมบุรณ์ภรรยา นายกษ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า หจก. ปรียาภรณ์คอนกรีตเป็นผู้รับเหมาในเครือข่ายของตระกูลทองสมบุรณ์ โดยงานก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงในปีงบประมาณ 2548 หจก. ปรียาภรณ์คอนกรีตได้รับการทำสัญญาว่าจ้างจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 สัญญา มูลค่า 1,225,442 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 12.94

ของมูลค่าโครงการก่อสร้างทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งอยู่อันดับ 2 ของมูลค่างานก่อสร้างทั้งหมด

ร้านทรัพย์บริบูรณ์เป็นกิจการของนายบุญทัน ยางแดง ตั้งอยู่เลขที่ 34/2 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจากการสอบถามข้อมูลในพื้นที่จากผู้นำในชุมชนพบว่า ไม่มีคนชื่อ บุญทัน ในชุมชน ส่วนที่ตั้งของบริษัทในข้อมูลการจดทะเบียนการค้าคือ บ้านเลขที่ 34/2 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นของนายบริบูรณ์ ประจิตตั้งโช ส.อบต.หมู่ที่ 4 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนายกฯ ในฐานะเป็นเพื่อนสนิท(เสี่ยว) และเพื่อนร่วมรุ่น ปี 2504 ซึ่งถือเป็นผู้รับเหมาในเครือข่ายของตระกูลทองสมบูรณ์ โดยงานก่อสร้างของ อบต.หนองแสงในปีงบประมาณ 2548 ร้านทรัพย์บริบูรณ์ ได้รับการทำสัญญาว่าจ้างจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 สัญญา มูลค่า 937,500 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.90 ของมูลค่าโครงการก่อสร้างทั้งหมดใน อบต.ซึ่งอยู่อันดับ 3 ของมูลค่างานก่อสร้างทั้งหมด

หจก. นาคินก่อสร้าง เป็นกิจการของนายนาคิน ประทุมชาติพัฒน์ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม(สจ.) โดยมีนายเอกรินทร์ ประทุมชาติพัฒน์บุตรชาย เป็นผู้ดูแลกิจการ ตั้งอยู่เลขที่ 289 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามมีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 6 ล้านบาท ซึ่งจากเดิมบริษัทรับเหมาก่อสร้างของนายนาคินได้เข้ามามีส่วนสำคัญในโครงการก่อสร้างต่างๆ ของสภาตำบล แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการบริหารมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีนายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์เป็นนายกฯ นับจากปี พ.ศ. 2540 งานก่อสร้างของนายนาคินในองค์การบริหารส่วนตำบลก็ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด (สิงห์ สุทธิเกท, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2549) เห็นได้ตารางที่ 3.14 ซึ่งในปีงบประมาณ 2548 หจก.นาคินฯ ได้รับการทำสัญญาว่าจ้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงเพียง 1 สัญญา มูลค่า 256,800 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.71 ของมูลค่าโครงการก่อสร้างทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบล

กล่าวโดยสรุปจะพบว่า กิจการรับเหมาก่อสร้างในเครือข่ายของตระกูลทองสมบูรณ์ที่มีบทบาทใน อบต.หนองแสงประกอบไปด้วย 3 บริษัท คือ หจก.KTB คอนสตรัคชั่น, หจก.ปริยาภรณ์คอนกรีต และร้านทรัพย์บริบูรณ์ ซึ่งแต่ละบริษัทมีความสัมพันธ์กับนายกฯ ทั้งทางเครือญาติ และเพื่อนฝูง โดยบริษัทในเครือข่ายสามารถชนะการยื่นซองประกวดราคา และทำสัญญาก่อสร้างกับองค์การบริหารส่วนตำบลถึง 45 โครงการในจำนวนโครงการทั้งหมด 49 โครงการ รวมเป็นเงินทำสัญญา 9,043,684 บาทจากทั้งหมด 9,470,184 หรือคิดเป็นร้อยละ 95.5 ของโครงการก่อสร้างของ อบต.หนองแสงในปีงบประมาณ 2548 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการผูกขาดของเครือข่ายนายทุนตระกูลทองสมบูรณ์ในงานรับเหมาก่อสร้างในพื้นที่

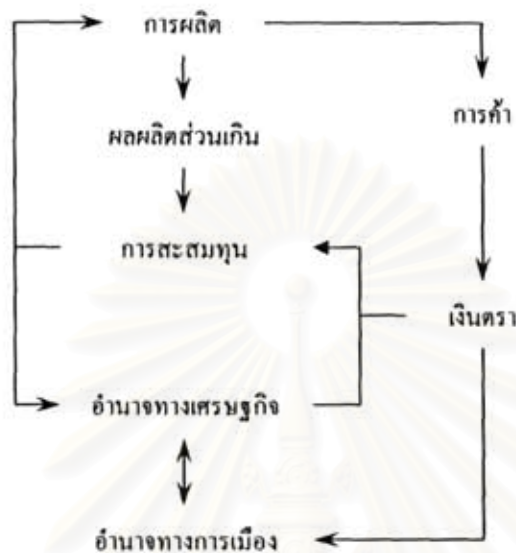
ร้านรับซื้อของเก่า ร้านรับซื้อของเก่าในเขตพื้นที่ของ อบต.หนองแสงมีเพียงแห่งเดียว คือ ร้านแก้วทองแสง ของนายสมดี ปวงปะชัน ซึ่งเริ่มต้นกิจการในปี 2544 โดยความสัมพันธ์ระหว่างนายสมดี ปวงปะชัน และตระกูลทองสมบูรณ์เป็นไปในรูปแบบของความสนิทสนมกันในอดีต กล่าวคือ นายสมดีเคยเป็นหัวหน้าคนงานก่อสร้างให้แก่บริษัทสมบูรณ์ก่อสร้างของนายชวลิต บิดานายวีระศักดิ์ ซึ่งในปัจจุบันนายวีระศักดิ์ยังคงรักษาความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้โดยการเป็นลูกค้ารายใหญ่ของร้านอาหารของนายสมดีเมื่อมีการจัดเลี้ยงต่างๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4. การผูกขาดอำนาจทางการเมือง

ทุน (capital) เกิดจากการสะสมความมั่งคั่งในรูปของ ผลผลิตส่วนเกิน จากกลุ่มคนที่ทำงานอันเป็นส่วนใหญ่ของสังคมไปอยู่ในมือของกลุ่มคนส่วนน้อย ซึ่งลักษณะของเศรษฐกิจและการเมืองชี้ให้เห็นถึงเครื่องมือในการผลิต และวิธีแก้ปัญหาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งปันส่วนเกินทางเศรษฐกิจ (Economic Surplus) (ปีเตอร์ เบลล์ , 2532: 85) โดยทิศทางของทุนนิยมจะมีลักษณะ เป็นการแข่งขันของที่ก่อให้เกิดการกระจุกตัว และการรวมศูนย์ สิ่งที่เข้ามาแทนที่การแข่งขัน คือ การผูกขาดซึ่งเป็นแหล่งของกำไรอันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม โดยการผูกขาดมี 2 ประเภท คือ 1. ผูกขาดตลาด คือ การหาช่องทาง และใช้กลไกเครื่องมือ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ 2. ผูกขาดการบริหารรัฐบาล คือ การใช้อำนาจรัฐบาลในการควบคุมตลาด (ปีทมา อ่างรังสิริภาคย์, 2547: 1-1 ถึง 1-3) ซึ่งการผูกขาดตลาด หรืออำนาจทางเศรษฐกิจย่อมเป็นที่มาของการผูกขาดอำนาจทางการเมือง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การค้า และการสะสมทุน
กับอำนาจทางเศรษฐกิจ-การเมือง

ที่มา : ปรับปรุงจากแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.2 แสดงให้เห็นว่าการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของนายทุนได้ส่งผลถึงการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองด้วย กล่าวคือ เมื่อนายทุนสามารถที่จะผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของสังคมไว้ได้ จะนำไปสู่การขยายการผลิต และสะสมความมั่งคั่งเพิ่มมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการสะสมทุน และใช้ฐานทางเศรษฐกิจทำการครอบงำรัฐบาล หรือกลไกของรัฐ ทำให้นโยบายของรัฐที่ออกมาเป็นไปในทางที่นายทุนต้องการ

การรวบอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือการรวบอำนาจทางการเมืองอาจเกิดจากความสัมพันธ์ทางครอบครัวหรือความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชนกลุ่มต่างๆ ภายในสังคม โดยการคบค้าสมาคมที่มักเกิดขึ้นจากการมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือสถานะภาพทางสังคมที่ทัดเทียมกัน และความสัมพันธ์ทางครอบครัว อันเกิดจากการแต่งงานและความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่เกิดจากการแต่งงานดังกล่าว ซึ่งลักษณะการคบค้าสมาคม และความสัมพันธ์ทางครอบครัวมักเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีลักษณะสถานะภาพทางสังคมที่ทัดเทียมกัน และการมีผลประโยชน์ร่วมกันเป็นหลัก (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2524)

ในอดีตนายทุนท้องถิ่นที่สร้างข่ายอาณาจักรทางเศรษฐกิจ และอิทธิพลของตน มักจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร หรือสนับสนุนนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง โดยอาศัยการโยงโยทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น และจังหวัดต่างๆ ที่ตนกุมอำนาจอยู่เป็นเครื่องช่วยเหลือ ซึ่งการมี

อำนาจทางการเมืองหรือการเป็นนักการเมืองก็อาจทำให้ข้าราชการเกิดความเกรงใจ หรือมีช่องทางที่จะประกอบธุรกิจของตนได้มากขึ้น (ตระกูล มีชัย, 2526: 102) และเมื่อกลุ่มทุนเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้โดยตรง จะก่อให้เกิดปัญหาการทับซ้อนทางผลประโยชน์ได้ เพราะหากผู้กำหนดนโยบาย กับกลุ่มธุรกิจที่ให้การสนับสนุนเป็นคนละกลุ่มกันจะเกิดช่องว่างระหว่างคนที่ดำเนินนโยบายกับคนที่ทำธุรกิจ กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบายมีความอิสระในการกำหนดนโยบาย และกลุ่มอื่นนอกจากกลุ่มธุรกิจสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายได้บ้าง แต่หากนักการเมืองกับกลุ่มธุรกิจเป็นกลุ่มเดียวกันการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่ออกมาจะทำเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจเป็นสำคัญ ซึ่งช่องว่างของการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง และการกำหนดนโยบายของกลุ่มอื่นก็จะหายไป และความมีอิสระในการตัดสินใจก็จะหายไปด้วย (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2549 :85)

กลุ่มที่มีความโดดเด่น และมีการผูกขาดทั้งอำนาจทางเศรษฐกิจ และอำนาจทางการเมืองในพื้นที่นับตั้งแต่เริ่มมีการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2540 มีเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มตระกูลทองสมบูรณ์ กล่าวคือ กลุ่มตระกูลทองสมบูรณ์นอกจากจะผูกขาดกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจดังที่ได้แสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.3 แล้ว ภายหลังจากเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตระกูลทองสมบูรณ์ ยังได้สร้างเครือข่ายทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองให้กระจุกตัวไว้ในกลุ่มตนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการกระจุกตัวดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นนับครั้งแรกของการเลือกตั้งนายกฯ ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยมีผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงผู้เดียว คือ นายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์

การนำเสนอประเด็นการผูกขาดทางการเมือง ผู้วิจัยจะเริ่มจากการพิจารณาการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนายทุน จนกระทั่งนายทุนสามารถสร้างเครือข่ายจนเกิดการกระจุกตัวทางการเมืองในช่วงระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี คือ จากปี พ.ศ. 2540-2548 โดยงานศึกษาจะแบ่งพิจารณาพัฒนาการของกลุ่มทุนในการกุมอำนาจทางการเมืองไว้ในมือของกลุ่มออกเป็น 3 ช่วง คือ อบต. ชุด 2540-2544, อบต. ชุด 2544-2548 และอบต. ชุด 2548-ปัจจุบัน โดยลำดับ ดังนี้

3.4.1. อบต. ชุด 2540-2544 การแข่งขัน และการสร้างเครือข่ายของกลุ่มทุน

แม้ว่าประเทศไทยจะมีโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะการกระจายอำนาจมาเป็นเวลานาน แต่ในทางปฏิบัติการบริหารราชการมีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่หน่วย

ราชการส่วนกลาง เช่น กระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้บริหารส่วนภูมิภาค และผู้บริหารส่วนภูมิภาคมักจะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้ท้องถิ่นขาดอิสระอย่างแท้จริงในการบริหาร และการใช้จ่ายงบประมาณ เพราะผู้บริหารท้องถิ่นมักจะต้องทำตามนโยบายที่กำหนดมาจากส่วนกลาง แทนที่จะทำตามนโยบายที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการอย่างแท้จริง (เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ, 2545: 35) โดยก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารในตำบลจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มที่มีอำนาจ และมีอิทธิพลในการตัดสินใจในชุมชน ซึ่งก็คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง อันได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งพื้นที่ของสภาตำบลก่อนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในอดีตมิได้รับความสนใจในการเข้ามาแสดงบทบาททางการเมืองโดยตรงจากกลุ่มทุนเท่าที่ควร กล่าวคือ ตำแหน่งสำคัญทางการเมืองในสภาตำบล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะตกอยู่ในมือของกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มข้าราชการ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ลูกหลาน และเครือญาติของเจ้าเมือง ดังกรณีของ กำนันเส็ง ภวภูตานนท์, กำนันสิงห์ ภวภูตานนท์, กำนันปรีดา ปะกัระสา, และกำนันวิรัตน์ บุบผโชติ ก็ล้วนเป็นลูกหลานที่สืบเชื้อสาย หรือมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับเจ้าเมืองวาปีปทุม (สุภารักษ์ บุบผโชติ, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2549) ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 แสดงรายนาม อาชีพ และวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันตำบล

หนองแสง

ที่	ชื่อ - สกุล	อาชีพ	วาระการดำรงตำแหน่ง	สาเหตุการออกจากตำแหน่ง
1	นายเส็ง ภวภูตานนท์	การเกษตร	2463-2486	เสียชีวิต
2	นายสิงห์ ภวภูตานนท์	การเกษตร	2486-2508	เกษียณอายุ
3	นายปรีดา ปะกัระสา	การเกษตร	2508-2527	เกษียณอายุ
4	นายวิรัตน์ บุบผโชติ	การเกษตร	2527-2540	เกษียณอายุ
5	นายวีระศักดิ์ ทองสมบุญ	ค้าขาย, รับเหมา	2540-2544	ลาออก
6	นายสิงห์ สุทธิภท	การเกษตร	2544-2548	เกษียณอายุ
7	นายบุญสงค์ ปะกัสังข์	การเกษตร	2548-ปัจจุบัน	-

ที่มา : ประกิจ จันทร์เขตต์(สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2549)

เมื่อพิจารณากิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกำนันของตำบลหนองแสงจากตารางที่ 3.9 จะพบว่าผู้ที่เข้ามาเป็นกำนันของตำบลหนองแสงมีอาชีพทางการเกษตรทั้งสิ้น ยกเว้นอันดับที่ 5 คือ นายวิระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ ที่มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

บริบททางการเมือง และการรวมกลุ่มผลประโยชน์ในตำบลได้เปลี่ยนแปลงไปนับจากมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านงบประมาณ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอันเกิดจากพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งผลของพระราชบัญญัติฉบับนี้ส่งผลทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลกลายเป็นแหล่งรวบรวมอำนาจ และผลประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเมือง กล่าวคือ เงินงบประมาณของตำบลเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยงบประมาณในช่วงที่ยังเป็นสภาตำบลจะถูกแจกจ่ายไปในกระทรวงต่างๆ ซึ่งมีงบที่ให้สภาตำบลบริหารจัดการเองไม่มากนัก แต่หลังจากเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณที่ได้รับเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก (สิงห์ สุทธิเกท, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งกระตุ้นให้นายทุนเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทโดยตรงทางการเมืองในตำบลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนายทุนในกลุ่มรับเหมาก่อสร้างดังเช่นกรณีของตำบลหนองแสง เป็นต้น

ตามบทเฉพาะกาลตามมาตรา 95 วรรคสุดท้ายบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่าในวาระแรกเริ่มเป็นเวลา 4 ปี นับแต่วันที่ พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ใช้บังคับมิให้นำความในมาตรา 58 วรรคสองมาใช้บังคับ กล่าวคือ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร แต่ให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539 : 50) ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการผู้บริหารคนแรกขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ในปี พ.ศ. 2540 คือ นายวิรัตน์ บุปผโชติ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 และกำนันตำบลหนองแสง ซึ่งสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลชุดปี พ.ศ. 2540 ประกอบไปด้วยสมาชิก ดังนี้

ฝ่ายนิติบัญญัติ มีจำนวน 84 คน ประกอบไปด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 ที่เป็นโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 28 คน และสมาชิกประเภทที่ 2 ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในหมู่บ้านๆ ละ 2 คน จาก 28 หมู่บ้าน จำนวน 56 คน โดยฝ่ายนิติบัญญัติของ อบต.ชุดปี พ.ศ. 2540 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายประภิต จันทรเขตต์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1
<u>รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายสิงห์ สุทธิภาท	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13
<u>เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายสิทธิชัย บุพผารัตน์	ส.อบต. หมู่ที่ 26

ที่มา : ประภิต จันทรเขตต์(สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2549)

ส่วนฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริหารประกอบมีกำหนดตำแหน่งประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง และมีกรรมการบริหารที่มาจากคัดเลือกกันเองของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอีก จำนวน 6 คน ซึ่งมีที่มาดังนี้

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน
2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจากการเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่างๆ ไม่เกิน 4 คน

แต่ในทางปฏิบัติการคัดเลือกกรรมการบริหารทั้ง 2 ประเภท เป็นสิทธิขาดของกำนันว่าจะเลือกใครเข้ามาร่วมงานเพราะถือว่ากำนันมีอำนาจบริหารสูงสุดในตำบล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากรรมการบริหารเป็นคนสนิท หรือผู้ที่เคยร่วมงานกันมาก่อนกับกำนันแทบทั้งสิ้น โดยตำแหน่งฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงชุดปี พ.ศ. 2540 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร</u>	นายวิรัตน์ บุบผโชติ	กำนัน
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายทองดี ปะกัระคะ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสวัสดิ์ วิเศษศรี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 20
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายจักรพงษ์ สุทธิประภา	ส.อบต. หมู่ที่ 1
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายพวง ดียิ่ง	ส.อบต. หมู่ที่ 20
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายประสงค์ บัดดาปะตัง	ส.อบต. หมู่ที่ 23
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายอ่อนสา ชัยล้นฟ้า	ส.อบต. หมู่ที่ 21

ที่มา : ดนตรี อินทร์ไชย (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550)

ในปี พ.ศ. 2540 การดำรงตำแหน่งกำนัน และประธานคณะกรรมการบริหารของ นายวิรัตน์ บุบพโชติ ลื่นสุดลง เนื่องจากนายวิรัตน์เกษียณอายุจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 (วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540) จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองท้องถิ่นของ นายทุนจากตระกูลทองสมบูรณ์ คือ นายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ เจ้าของกิจการรับเหมาก่อสร้าง

การเข้าสู่การเมือง และการแข่งขันทางการเมืองของนายทุน

นายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ ได้ก้าวเข้ามาสู่เวทีทางการเมืองท้องถิ่นเป็นครั้งแรก โดยการสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 แทนตำแหน่งของนายวิรัตน์ บุบพโชติ ที่ว่างลง โดยมีผู้สมัครแข่งขันผู้ใหญ่บ้านในครั้งนั้น คือ นายสุนิน เหล่าป้อมวาปี ซึ่งนายวีระศักดิ์ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 โดยไม่ยากเย็น และมีคะแนนห่างคู่แข่งอย่างขาดลอยถึง 5:1 หลังจากนั้นนายวีระศักดิ์จึงได้ลงสมัครชิงตำแหน่งกำนันตำบลหนองแสงที่ว่างลง โดยมีผู้สมัครแข่งขันเลือกตั้งกำนันในครั้งนั้น จำนวน 2 คน คือ นายสิงห์ สุทธิภท ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 และนายสมมติ บัวรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 22 (วีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2549)

ฐานเสียงในการเลือกตั้งกำนันในปี พ.ศ. 2540 ของผู้สมัครแต่ละฝ่ายอยู่คนละพื้นที่กัน กล่าวคือ นายวีระศักดิ์ มีฐานคะแนนในเขตสุขาภิบาล (สุขาภิบาลตำบลหนองแสงได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลในปี พ.ศ. 2542) ซึ่งเป็นเขตของพ่อค้าที่มีความสนิทสนม และมีผลประโยชน์ร่วมกันกับตระกูลทองสมบูรณ์ ส่วนนายสิงห์ และนายสมมติ มีฐานเสียงในพื้นที่รอบนอกโดยเฉพาะในหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่

การหาเสียงของแต่ละฝ่ายจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ การกล่าวปราศรัย การใช้รถวิ่งประกาศหาเสียงตามหมู่บ้านต่างๆ และการอาศัยหัวคะแนน ซึ่งจากการสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งกำนันในปี พ.ศ. 2540 พบว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้ได้รับเลือกตั้งในครั้งนั้นขึ้นอยู่กับหัวคะแนน และการแจกเงิน กล่าว คือ ในการเลือกตั้งนอกจากจะต้องมีการขึ้นป้ายหาเสียง การแจกใบปลิว การใช้รถยนต์ตระเวนหาเสียง และการตระเวนพบปะเยี่ยมเยียนชาวบ้านตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อให้ชาวบ้านได้รู้จักชื่อ และนโยบายของผู้สมัครแล้ว ยังต้องมีการติดต่อคนที่สนิทสนมคุ้นเคยตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อเป็นหัวคะแนนในการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งกำนันในปี พ.ศ. 2540 ปรากฏว่านายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์ชนะคู่แข่งทั้งสองอย่างขาดลอย โดยผู้สมัครผู้หนึ่งให้เหตุผลถึงความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งครั้งนั้นว่า เกิดจากความบกพร่องในเรื่องหัวคะแนน และเงินงบประมาณที่จำกัด โดยคู่แข่งใช้เงินในการหา

เสียงมากกว่าเป็นจำนวนเท่าตัว กล่าวคือ ตัวผู้ให้ข้อมูลแจกเงินให้ชาวบ้านในอัตราครอบครัวละ 50 บาท ขณะที่คู่แข่งแจกเงินให้ชาวบ้านเป็นรายหัวๆ ละหลายร้อยบาท และยังมีกลวิธีที่สำคัญ คือ การอุปถัมภ์แจกเงินในวันเลือกตั้ง โดยการให้หวัคะแนนไปแจกเงินเพิ่มเติมหน้าคูหาเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ทำให้เสียงที่เคยสูสีในช่วงแรกของการเลือกตั้ง กลายเป็นรองในช่วงท้ายๆ และแพ้การเลือกตั้งในที่สุด ซึ่งหากนับเงินที่ใช้ไปในการเลือกตั้งในครั้งนั้นผู้ให้ข้อมูลใช้เงินในการหาเสียงประมาณ 500,000 บาท ส่วนคู่แข่งจากข่าวที่ทราบมาหมดไปล้านกว่าบาท

หลังการเข้ามาดำรงตำแหน่งกำนัน และประธานคณะกรรมการบริหาร ของ นายวีระศักดิ์ ทองสมบุรณ์โครงสร้างการบริหารยังคงเป็นชุดเดิมจากสมัยที่ผ่านมา ซึ่งคณะกรรมการบริหาร อบต.ชุดปี พ.ศ. 2540 สมัยที่ 2 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร</u>	นายวีระศักดิ์ ทองสมบุรณ์	กำนัน
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายทองดี ปะกัระคะ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสวัสดิ์ วิเศษศรี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 20
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายจักรพงษ์ สุทธิประภา	ส.อบต. หมู่ที่ 1
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายพวง ดิยง	ส.อบต. หมู่ที่ 20
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายประสงค์ บัณฑิตาปะดัง	ส.อบต. หมู่ที่ 23
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายอ่อนสา ชัยล้นฟ้า	ส.อบต. หมู่ที่ 21
<u>เลขานุการฯ</u>	นายดนตรี อินทร์ไชย	ปลัด อบต.

ที่มา : จักรพงษ์ สุทธิประภา (สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549)

เหตุของคณะกรรมการชุดใหม่ที่ยังเป็นกรรมการชุดเดิมอยู่อาจเกิดมาจากการที่กำนันที่เข้ามาใหม่ถึงแม้จะมีเครือข่ายที่รู้จักในคณะกรรมการบริหาร เช่น นายทองดี ปะกัระคะ ที่เคยเป็นหวัคะแนนให้นายประวัตติ ทองสมบุรณ์ที่ชายนายวีระศักดิ์ในการเลือกตั้ง สส. และเคยเป็นลูกน้อง/ผู้ร่วมงานกับนายชวลิต ทองสมบุรณ์ บิดานายวีระศักดิ์มาก่อน เช่น นายสวัสดิ์ วิเศษศรี แต่โดยส่วนรวมแล้วนายวีระศักดิ์ยังไม่มีความสัมพันธ์สนมกับคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้ามาใหม่ ดังนั้น จึงยังไม่ปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่สำคัญๆ เพราะอาจเกิดผลเสียต่อการสนับสนุน และกระทบต่อการบริหารงานได้

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองใน อบต. ชุด พ.ศ. 2540-2544

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองในระยะแรกของการเข้ามาบริหารงานของ อบต. ชุด พ.ศ. 2540-2544 เป็นการรวบรวมเครือข่ายของคนรู้จัก และสนิทสนมเป็นการส่วนตัว เช่น เพื่อนร่วมรุ่นสมัยเรียน และหัวหน้าของพี่ชายในช่วงที่เคยดำรงตำแหน่ง ส.ส. จังหวัดมหาสารคาม และผู้ที่เคยร่วมงานทางการเมือง หรือมีผลประโยชน์ร่วมกับครอบครัว เช่น ลูกน้อง หรือคนรู้จักของบิดา เป็นต้น ส่วนสมาชิกคนอื่นที่ไม่เคยรู้จัก และสนิทสนมกันมาก่อน นายวีระศักดิ์จะสร้างสายสัมพันธ์แบบส่วนตัวกับคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการจัดเลี้ยงอาหาร และสุรารายอย่างไม่อันหลังการประชุมสภาทุกครั้ง ทำให้สมาชิกสภาที่เข้าร่วมการจัดเลี้ยงเกิดความสนิทสนม และสำนึกในบุญคุณ ส่งผลให้เวลาเกิดปัญหาในการบริหารงานสมาชิกสภาโดยส่วนมากจะไม่กล้าโต้แย้งออกมา (สิงห์ สุทธิเมท, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2549)

การสร้างเครือข่ายของนายวีระศักดิ์ในช่วงของการเข้ามาดำรงตำแหน่งกำนัน และประธานคณะกรรมการบริหาร อบต. แสดงไว้ในแผนภาพที่ 3.3

แผนภาพที่ 3.3 แสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายภฯ ใน อบต. ชุดปี พ.ศ.2540-2544

3.4.2 อบต. ชุด 2544-2548 การรวบรวมอำนาจทางการเมือง และการสร้างเครือข่ายของนายทุน

หลังจากที่นายวีระศักดิ์ดำรงตำแหน่งกำนัน และประธานคณะกรรมการผู้บริหาร/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลครบวาระในปี พ.ศ. 2544 นายวีระศักดิ์ก็ได้ลาออกจากการเป็น

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 และกำนันตำบลหนองแสงซึ่งเหลือระยะเวลาดำรงตำแหน่งถึงปี พ.ศ. 2545 เพื่อลงสมัคร ส.อบต. ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้ผ่านพ้นการบังคับใช้กฎหมายตามบทเฉพาะกาลมาตรา 95 วรรคสุดท้ายแล้ว ส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านถูกตัดขาดจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารโดยตรง ดังนั้นเพื่อที่จะสามารถเข้ามามีอำนาจในการบริหาร อบต.ได้ นายวีระศักดิ์ จึงได้ตัดสินใจลงสมัครสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของหมู่ที่ 4 ซึ่งเขาก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2544

สภา อบต.หนองแสงชุดปี พ.ศ. 2544 เป็นสภาที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในหมู่บ้านทั้งหมด โดยสภา จะทำการคัดเลือกประธานสภา รองประธานสภา และเลขานุการสภา จากสมาชิก ซึ่งสภาชุดปี พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายวิวัฒน์ สวาศรี	ส.อบต. หมู่ที่ 28
<u>รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายวิทยา กิจจินดาโอภาส	ส.อบต. หมู่ที่ 25
<u>เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายสิทธิชัย นุพผารัตน์	ส.อบต. หมู่ที่ 26

ที่มา : จักรพงษ์ สุทธิประภา (สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549)

การคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร และประธานคณะกรรมการบริหารจะมีความแตกต่างกับช่วงแรก ซึ่งตามกฎหมายเดิมกำนันจะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง แต่ อบต.ชุดปี พ.ศ. 2544 ในการคัดเลือกประธานคณะกรรมการบริหารจะใช้วิธีการลงคะแนนเสียงจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจะมีแกนนำซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้เคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารจากสมัยที่แล้วมาตกลงกันว่าใครมีความเหมาะสมที่จะเสนอชื่อเข้าเป็น คณะกรรมการบริหารและประธานคณะกรรมการบริหารซึ่งหากการตกลงระหว่างกลุ่มดังกล่าวสามารถตกลงกันได้ก็จะไม่มีปัญหาเกิดขึ้น แต่หากตกลงกันไม่ได้ก็จะให้สภาตัดสินใจว่าใครจะได้รับการคัดเลือกจากสภา ซึ่งในกรณีของการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารในช่วงปี 2544 การเสนอชื่อประธานคณะกรรมการบริหารไม่มีปัญหาเกิดขึ้น เพราะทุกคนเห็นพ้องกันว่า นายวีระศักดิ์มีความเหมาะสมประธานคณะกรรมการบริหารจึงได้รับการเสนอชื่อแต่เพียงผู้เดียว ส่วนในตำแหน่งคณะกรรมการบริหารมีการตกลงกันว่า จะเสนอชื่อคณะกรรมการบริหารชุดเดิม (จักรพงษ์ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549)ซึ่งคณะกรรมการบริหารในปี พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร/นายกฯ*</u>	นายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์	ส.อบต. หมู่ที่ 4
<u>คณะกรรมการบริหาร/รองนายกฯ</u>	นายจักรพงษ์ สุทธิประภา	ส.อบต. หมู่ที่ 1
<u>คณะกรรมการบริหาร/รองนายกฯ</u>	นายพวง ดียิ่ง	ส.อบต. หมู่ที่ 20
<u>เลขานุการคณะกรรมการบริหาร</u>	นายดนตรี อินทร์ไชย	ปลัด อบต.

ที่มา : จักรพงษ์ สุทธิประภา (สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549)

*ในปี พ.ศ. 2546ได้มีการเปลี่ยนชื่อฝ่ายบริหารจากประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม ถึงพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

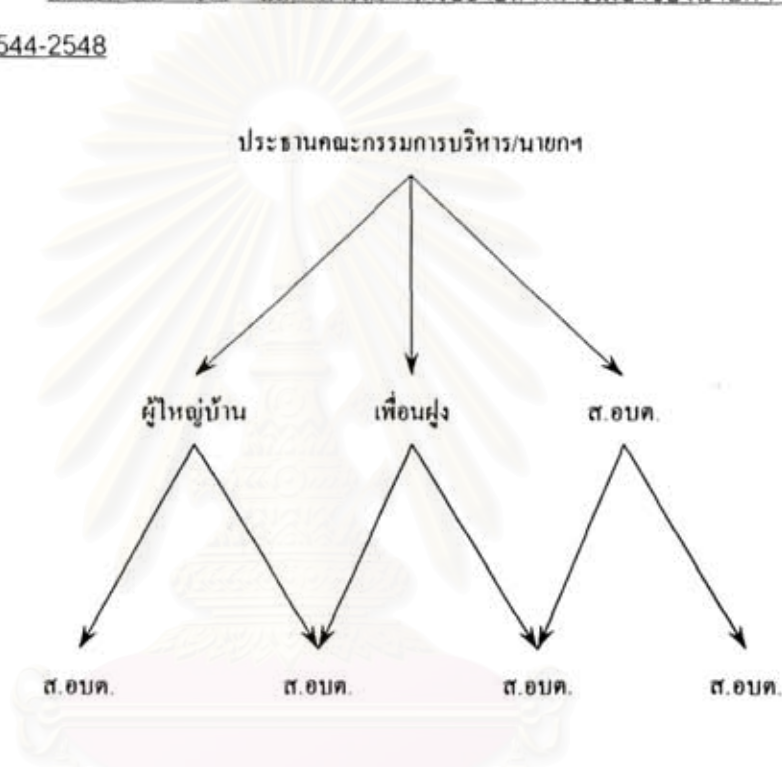
การสร้างเครือข่ายทางการเมืองใน อบต. ชุต พ.ศ. 2544-2548

อบต. ชุต พ.ศ. 2544-2548 เป็น อบต. ที่ฝ่ายบริหารมาจากการคัดเลือกกันเองของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การสร้างฐานอำนาจของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะนายกฯ จึงจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับ ส.อบต. ซึ่งจากการพิจารณาการสร้างเครือข่ายพบว่า ใน อบต. ชุต พ.ศ. 2544-2548 นายกฯ ได้เน้นการใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การความสัมพันธ์กับ ส.อบต. โดยใช้เพื่อนฝูง และคนรู้จักเป็นผู้ชักจูงสมาชิกคนอื่นให้เข้ามาทำความรู้จัก และสนิทสนมกับนายกฯ ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายต่อเนื่องจากช่วงแรกของการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองจากชุต พ.ศ. 2540-2544

การเลือกตั้งชุตพ.ศ. 2544-2548 เพื่อนร่วมรุ่นในปี 2504 โรงเรียนวาปีปทุมของนายวีระศักดิ์ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยการชักชวน และช่วยเหลือด้านการเงินจากนายวีระศักดิ์ในการเลือกตั้ง ส.อบต. ตามหมู่บ้านต่างๆ ถึง 17 คน และในจำนวนนั้นมีเพื่อนสนิท หรือ เสี่ยวของเขาจำนวน 3 คน คือ นายสุทิน ทองทวี ส.อบต.หมู่ที่ 2 นายสัญญา ปาสาจิง ส.อบต.หมู่ที่ 3 และนายบริบูรณ์ ปะกิตังโซ ส.อบต.หมู่ที่ 4 โดยกลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดความรู้จัก และสนิทสนมกันระหว่างนายกฯ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มาจากหมู่บ้านต่างๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบล (ชัยศรี ปะนัดไล , สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2549)

รูปแบบการสร้างเครือข่ายของนายวีระศักดิ์ ใน อบต.ชุด พ.ศ. 2544-2548 จะเป็นไปในลักษณะของการสร้างสายสัมพันธ์แบบเป็นเครือข่ายที่พัฒนาจากการสร้างสายสัมพันธ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในสมัยแรก ที่ประกอบไปด้วยเพื่อนฝูง ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจากหมู่บ้านต่างๆ ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยจะเน้นการสร้างสายสัมพันธ์กับสมาชิกที่เข้ามาใหม่ ดังแผนภาพที่ 3.4

แผนภาพที่ 3.4 แสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายกฯ ใน อบต.ชุดปี พ.ศ. 2544-2548

3.4.3 อบต. ชุด พ.ศ. 2548 การกระจุกตัวทางการเมืองของกลุ่มทุน

สภา อบต.หนองแสงชุดปี พ.ศ. 2548 เป็นสภาที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จำนวน 56 คน โดยสภาฯ จะทำการคัดเลือกประธานสภาฯ รองประธานสภาฯ และเลขานุการสภาฯ จากสมาชิกฯ ซึ่งประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายวิวัฒน์ สวาศรี	ส.อบต. หมู่ที่ 28
<u>รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายไชยุด ไชยธานี	ส.อบต. หมู่ที่ 6
<u>เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล</u>	นายสุชาติ ปะมาคะเต	ส.อบต. หมู่ที่ 19

การกระจุกตัวทางการเมืองซึ่งนำโดยนายวีระศักดิ์ได้เริ่มปรากฏให้เห็นในช่วงแรกของการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองใน อบต. ปี พ.ศ. 2540-2544 และได้แสดงให้เห็นถึงการกระจุกตัวของอำนาจ และการสร้างเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ของ อบต. อย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2544-2548 และยังแสดงให้เห็นถึงการกระจุกตัวของอำนาจทางการเมืองอย่างเด่นชัดในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชนในปี 2548 โดยในการหาเสียงเลือกตั้ง นายวีระศักดิ์ได้ตั้งทีมในการบริหารงาน ดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล
นายกฯ	นายวีระศักดิ์ ทองสมบูรณ์
รองนายกฯ	นายจักรพงษ์ สุทธิประภา
รองนายกฯ	นายพวง ดียิ่ง
เลขานุการนายกฯ	นายวิทยา กิจจินดาโอภาส

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

ภายหลังจากการเลือกตั้ง นายกฯ ได้ตั้งทีมที่ปรึกษาขึ้น โดยประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	หมายเหตุ
ที่ปรึกษานายกฯ	นายทองดี ปะกัระคะ	อดีต ส.อบต. หมู่ที่ 16
ที่ปรึกษานายกฯ	นายประเสริฐ แคนสังข์	อดีต ส.อบต. หมู่ที่ 18
ที่ปรึกษานายกฯ	นายกิตติชัย สุวรรณพันธ์	อดีต ส.อบต. หมู่ที่ 25
ที่ปรึกษานายกฯ	นายสิทธิชัย นุบผรัตน์	อดีต ส.อบต. หมู่ที่ 26

ที่มา : ดนตรี อินทรีไชย (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550)

การควบคุมสภาโดยนายกฯ

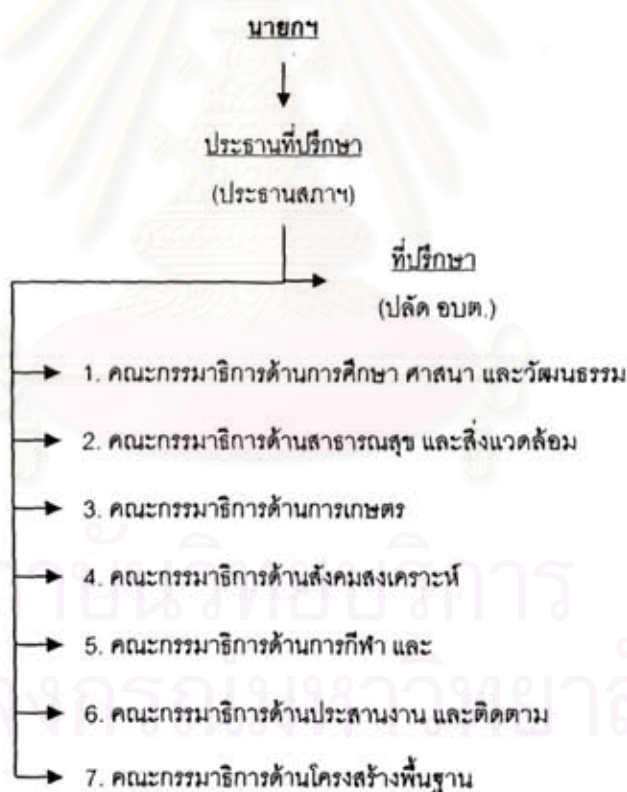
การควบคุมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นในภายหลังการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2548 จากการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานในองค์การ

บริหารส่วนตำบลเป็น โดยแบ่งออกเป็น 7 คณะกรรมาธิการ ตามคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลที่ 177/2549 โดยหน้าที่หลักของคณะกรรมาธิการแต่ละด้านประกอบไปด้วย

1. ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการจัดหาพัสดุ
2. สรุป รวบรวมปัญหา แนวทางการดำเนินงานแก้ไขภาระงานด้านที่รับผิดชอบ
3. ติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมรายงานให้ผู้บริหารทราบ
4. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะประกอบการตัดสินใจแก่ผู้บริหารในงานด้านที่รับผิดชอบ

คณะกรรมาธิการทั้งหมดมีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานที่ปรึกษา และมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่ปรึกษาขึ้นตรงต่อนายกฯ ซึ่งคณะกรรมาธิการแต่ละชุดมีโครงสร้าง และตำแหน่งต่างๆ ดังที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 3.5

แผนภาพที่ 3.5 แสดงโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมาธิการ อบต.

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

การตั้งคณะกรรมาธิการด้านต่างๆ เป็นการสร้างความชอบธรรมในการบริหารงานของนายกฯ กล่าวคือ ในการดำเนินการตัดสินใจบางอย่างที่เสี่ยงต่อการตัดสินใจ นายกฯก็จะมอบหมายให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องไปร่วมกันพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจของนายกฯ

ซึ่งจะเป็นการสร้างความชอบธรรมในการบริหาร และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นทางฝ่ายสภาจะไม่สามารถกล่าวโทษได้เพราะสมาชิกสภาที่เป็นกรรมการก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดังกล่าว ส่งผลให้สมาชิกสภาอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากนายกทางอ้อม ซึ่งหากมองในแง่ของการด่วงตุลกันระหว่างฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัตินายกจะไม่สามารถบังคับฝ่ายนิติบัญญัติได้โดยตรง แต่ในทางปฏิบัตินายกสามารถสั่งการฝ่ายนิติบัญญัติได้จากคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาโดยการส่งคนสนิท หรือคนที่นายกไว้วางใจไปดำรงตำแหน่งที่สำคัญในคณะกรรมการ เช่น ตำแหน่งประธาน และที่ปรึกษา เป็นต้น (ดนตรี อินทริไชย, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550)

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองใน อบต. ชุด พ.ศ. 2548

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองในช่วง อบต. ชุด 2548 จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชนเพื่อเป็นฐานคะแนนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยต่อไป ใน พ.ศ. 2552 ซึ่งการสร้างเครือข่ายในช่วง อบต. ชุด 2548 ประกอบไปด้วยเครือข่ายทางสังคม เครือข่ายทางผลประโยชน์การค้า และเครือข่ายทางองค์กร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. เครือข่ายทางสังคม

- เพื่อนฝูง และคนรู้จัก การสร้างเครือข่ายทางสังคม โดยเฉพาะเพื่อนฝูงได้มีความสำคัญมาตั้งแต่การเข้าสู่การเมืองในสมัยแรก ซึ่งในการหาเสียงเลือกตั้ง คนรู้จักญาติมิตร และเพื่อนฝูงโดยเฉพาะเสียงที่อยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้ได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ ยิ่งกฎหมายใหม่ที่ออกมาให้มีการเลือกตั้งนายกโดยตรงจากประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งต้องให้ความสำคัญกับเพื่อนฝูงที่อยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เพราะถือเป็นฐานเสียงที่สำคัญในแต่ละหมู่บ้านที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้ง(จักรพงษ์ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549)นอกจากนั้น การบริหารงานใน อบต. เพื่อนฝูง หรือ เครือข่ายที่สร้างขึ้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นคนช่วยสนับสนุน และเป็นหัวหน้าในการเลือกตั้งแล้ว ยังเป็นหูเป็นตาในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านว่าใครทำอะไรให้แก่นายก ทราบ (ดนตรี อินทริไชย, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550)

การสร้างเครือข่ายผ่านความสัมพันธ์ทางสังคมของนายฯ มีลักษณะของการส่งเพื่อนสนิทของนายกเข้าไปติดต่อ และกระชับความสัมพันธ์กับ ส.อบต.จากหมู่บ้านต่างๆ โดยกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีบทบาทในการสร้างเครือข่ายประกอบไปด้วย นายสุทิน ทองทวี ส.อบต.หมู่ที่ 2 นายสัญญา ปาสาจัง ส.อบต.หมู่ที่ 3 และนายบริบูรณ์ ปะกิตังไซ ส.อบต.หมู่ที่ 4 ซึ่งผู้ที่ถูกดึงเข้าเครือข่ายด้วยวิธีดังกล่าวที่เห็นได้ชัดเจน คือ นายพรมมา จันทะพรม ส.อบต.หมู่ที่ 9, นายสมบุญ

ก้ามหวางษ์ ส.อบต.หมู่ที่ 13, นายนรินทร์ สุดภักดี ส.อบต.หมู่ที่ 13, นายทองดี สืบสุนทร ส.อบต.หมู่ที่ 20 และนายสุภา มะลาศรี ส.อบต.หมู่ที่ 22 เป็นต้น (อนุชิต โพธิมาตย์, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2549)

2. เครือข่ายความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์ และการค้า

- ธุรกิจ และการค้า หากพิจารณากิจกรรมทางการค้าของกลุ่มตระกูลทองสมบูรณ์ ทั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง และเทศบาลตำบลหนองแสงในหัวข้อที่ 3.1 จะพบว่ากิจการในกลุ่มมีเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ นอกจากกิจการในเครือตระกูลทองสมบูรณ์เอง ซึ่งประกอบไปด้วย โรงสี ค้าวัสดุ-รับเหมาก่อสร้าง ตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ ปั่นน้ำมัน และมีมินิมาร์ทแล้ว ยังมีธุรกิจของตระกูลอื่นภายในกลุ่ม ได้แก่ กิจการรถโดยสาร ค้าวัสดุ-รับเหมาก่อสร้าง จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด (ขายส่ง) จำหน่ายแก๊ส จำหน่ายอาหารสัตว์ ร้านอาหาร ร้านรับซื้อของเก่า ฆ่า-จำหน่ายเนื้อสัตว์ และร้านซ่อม-ตกแต่งรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากกิจการต่างๆ จะเป็นฐานทางการเงินที่มั่นคงแล้ว กิจการดังกล่าวยังมีส่วนสร้างสายสัมพันธ์อันเกิดจากเครือข่ายทางธุรกิจทั้งในระดับเจ้าของกิจการ และลูกค้าได้อย่างกว้างขวางทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องที่อยู่ภายในและภายนอกชุมชน

- พนักงาน/ลูกจ้าง นอกจากเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการติดต่อทางการค้าระหว่างหน่วยธุรกิจ และกลุ่มลูกค้าแล้ว กลุ่มทุนยังมีฐานทางการเงินที่เกิดจากการจ้างงานทั้งในรูปแบบลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว เป็นจำนวนมาก ซึ่งคนงานดังกล่าวเป็นคนในพื้นที่ และมีส่วนสำคัญในการเป็นหัวคะแนน และฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งจำนวนคนงานเฉพาะในธุรกิจของตระกูลทองสมบูรณ์มีจำนวนถึง 95 คน หรือ 95 ครอบครัว ดังนี้

กิจการ	ชื่อกิจการ	จำนวน(คน)
ป้อน้ำมัน	ที เอช บี บริการ	7
ร้านมินิมาร์ท	ดาวเงินมินิมาร์ท	2
โรงสี	โรงสีสหบูรณ์ข้าวไทย	30
	โรงสีขลิตข้าวไทย	29
ตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์	ลิ้มเจียบฮง Honda	15
ตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์	ลิ้มเจียบฮง Suzuki	12

นอกจากนั้นสมาชิกในตระกูลทองสมบูรณ์ยังเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ในระดับจังหวัด คือ ในปี พ.ศ. 2549 คนในตระกูลทองสมบูรณ์ ได้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกอ้อยจังหวัดมหาสารคาม และยังเป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้เน้นย้ำถึงการสร้างเครือข่ายผลประโยชน์โยงใยถึงกลุ่มผลประโยชน์ในระดับจังหวัด และการเมืองระดับชาติของกลุ่มทุนได้เป็นอย่างดี

3. เครือข่ายความสัมพันธ์ทางด้านองค์กร

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการสร้างความสัมพันธ์กับ ส.อบต. ถือเป็นเป้าหมายหลักทางการเมืองในการสร้าง และรักษาฐานคะแนนเสียงในพื้นที่ของนายกฯ เพราะสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาได้นั้นถือว่าเป็นผู้กว้างขวาง และมีบทบาททางการเมืองในหมู่บ้าน ซึ่งหากสามารถดึงสมาชิกดังกล่าวเข้ามาอยู่ในกลุ่มได้มากเท่าไรยิ่งเป็นการสร้างฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้มากขึ้น ส่วนผู้ที่ลงแข่งขัน ส.อบต. แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามายังถือเป็นฐานเสียงที่สำคัญ ซึ่งกลวิธีในการการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางการเมืองกับกลุ่มดังกล่าว จากการสอบถามนายจักรพงษ์ สุทธิประภา (สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549) แก่นำในการวางกลยุทธ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2548 พบว่าวิธีการสร้างฐานเสียงของนายวีระศักดิ์คือการแจกไม้ขีดที่ใช้ในการหาเสียง โดย ผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนสามารถมาขอไม้ขีด และอุปกรณ์ในการทำแผ่นป้ายหาเสียงจากนายกฯ ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่มีข้อแม้ว่า คนที่มาขอป้ายต้องเขียนข้อความสนับสนุนนายกฯ และเชิญชวนให้ชาวบ้านไปเลือกตั้ง (เพราะผู้สมัครเพียงคนเดียว ดังนั้นผู้สมัครจึงต้องเชิญชวนประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด)

การสร้างเครือข่ายกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลภายหลังการเลือกตั้งของนายวีระศักดิ์ ได้มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ผ่านแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนอกจากจุดประสงค์ทางการบริหารดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่งของการตั้งคณะกรรมการบริหารด้านต่างๆ ก็เพื่อที่จะให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจากหมู่บ้านต่างๆ ได้มาร่วมกิจกรรม และมีความรู้สึกว่านายกฯ ให้ความสำคัญกับตนในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างนายก กับสมาชิกสภาให้แนบแน่นมากยิ่งขึ้น

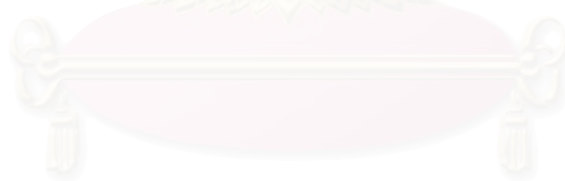
นอกจากการสร้างเครือข่ายกับ อบต. และผู้สมัครแล้ว หากเครือข่ายเดิมที่มีความสนิทสนมกันจาก อบต. ชุดที่ผ่านมาไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจากประชาชนในหมู่บ้าน นายกฯ ก็จะต้องตัวเข้ามาดำรงตำแหน่งต่างๆ ใน อบต. เช่นกรณีการตั้งที่

ปริญญานายกฯ ล้วนเป็นอดีต ส.อบต.ในสมัยที่แล้วที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งการตั้งที่ปริญญานายกฯ นอกจากจะเป็นการรักษาความสัมพันธ์กับอดีต ส.อบต.ในเครือข่าย ซึ่งถือเป็นหัวคะแนนในหมู่บ้านมิให้ความสัมพันธ์ขาดช่วงไปแล้ว ยังเป็นการสร้างตัวแทนในการสอดคล้องความเป็นไป และปัญหาที่เกิดขึ้นใน อบต.อีกด้วย

- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นหน่วยอาสาสมัครของ อบต. ที่ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2549 มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกัน-บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคนในหมู่บ้านต่างๆ เพื่อเข้ามาอบรมเพื่อเป็น อปพร. โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงได้เริ่มฝึกอบรม อปพร. แล้ว 1 รุ่น คือ อปพร.รุ่น 1/2549 จำนวน 70 คน มีนาย นรินทร์ สุกภักดี (คนสนิทในเครือข่ายนายกฯ) เป็นประธานสมาชิก อปพร.รุ่นที่ 1/2549 นาย เทวราช ชัยบุรีเป็นรองประธานสมาชิก อปพร.รุ่นที่ 1/2549 และนายสวัสดิ์ ไกรพล เป็นรองประธาน และเลขานุการสมาชิก อปพร.รุ่นที่ 1/2549 ซึ่งแบ่งการบริหารเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายป้องกัน และบรรเทาภัย ประกอบไปด้วย อปพร. จำนวน 22 คน
2. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบไปด้วย อปพร. จำนวน 22 คน
3. ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ประกอบไปด้วย อปพร. จำนวน 22 คน
4. ฝ่ายวิเคราะห์ และพัฒนา ประกอบไปด้วย อปพร. จำนวน 3 คน

โครงสร้างองค์กรของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงแสดงไว้ในแผนภาพที่ 3.6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3.6 แสดงโครงสร้างองค์กร ของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของ อบต.หนองแสง

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ก(2549)

จากสายการบังคับบัญชาของ อปพร. ที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 3.6 จะพบว่าอปพร. อยู่ภายใต้การสั่งการของฝ่ายบริหาร คือ นายกฯ และรองนายกฯ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายระหว่างนายกฯ กับสมาชิก อปพร. และจากการสอบถามผู้รู้ในชุมชนพบว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในสายการบังคับบัญชา เช่น ประธานรุ่น รองประธานรุ่น เลขานุการรุ่น และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ล้วนเป็นคนรู้จัก เคยช่วยเหลือกันมาก่อน เช่น นายนรินทร์ สุดภักดี และนายเทวราช ชัยบุรีหรือเป็นผู้นำรุ่นใหม่ที่ต้องการตั้งเข้ามาเป็นแนวร่วมเครือข่าย เช่น นายสวัสดิ์ ไกรพล และคนอื่นๆ เป็นต้น

สมาชิก อปพร. เป็นคนที่ชุมชน หรือหมู่บ้านคัดเลือกเข้ามาทำหน้าที่เพื่อสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำรุ่นใหม่ของหมู่บ้านที่อาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของหมู่บ้าน และตำบลในอนาคต เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อนุชิต โพธิ์มาตย์, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2549) ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับสมาชิก อปพร. จึงมีความสำคัญกับการสร้างฐานเสียงทางการเมืองของนายกฯ ซึ่งจากการสอบถามสมาชิก อปพร. ที่

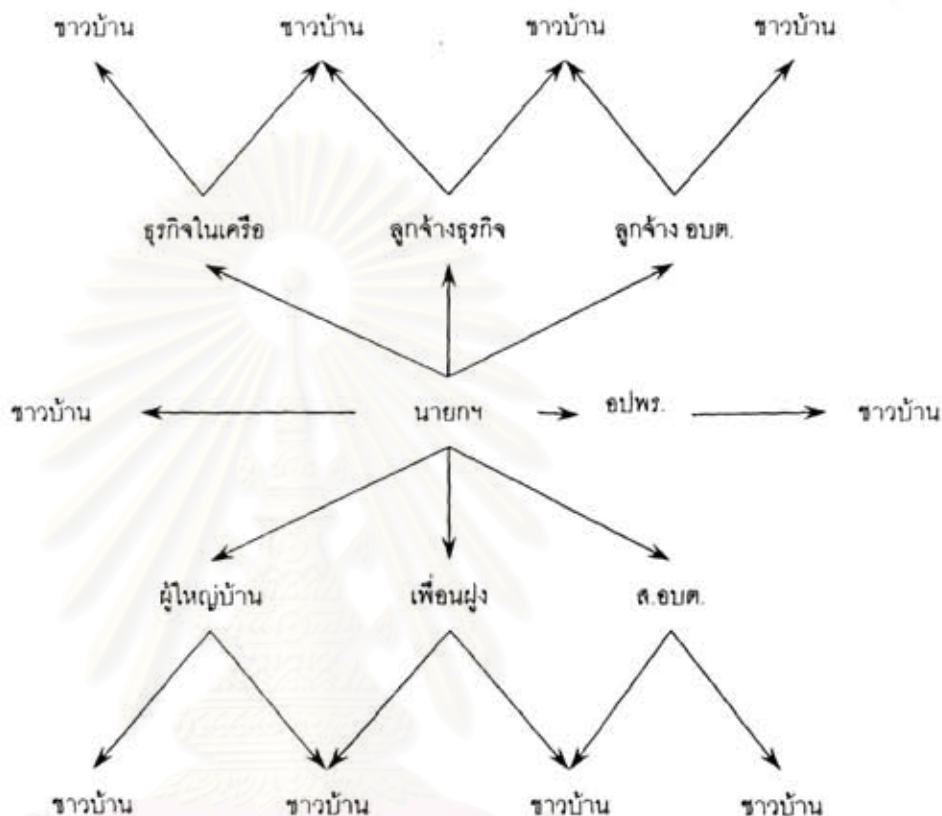
เข้ามาทำกิจกรรมในสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้พบว่า นอกจากคนของนายกฯ ที่ส่งเข้าไปเป็นแกนนำระดับประธาน รองประธาน และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ แล้ว สมาชิก อปพร. ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันกับ อบต. และหลังจากการฝึกอบรม อปพร. แล้วสมาชิกทุกคนที่ให้ข้อมูลต่างมีทัศนคติที่ดีต่อตัวนายกฯ และพร้อมที่จะสนับสนุนนายกฯ ในการเลือกตั้งครั้งหน้า ดังกรณีของนายสุทิน รากแสง (สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2549) สมาชิกอปพร. จากหมู่ที่ 13 ได้กล่าวถึงประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต. โดยการเป็นสมาชิกอปพร. ไว้ว่า

“แต่ก่อนไม่มีความรู้เกี่ยวกับงานของ อบต. เลย แต่หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทาง อบต. ก็ได้รู้ว่างานพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของ อบต. โดยท่านนายกฯ เป็นผู้จัดสรรงบประมาณต่างๆ ไปให้หมู่บ้าน ซึ่งแต่ก่อนไม่รู้จักกับท่านนายกเลย เคยได้ยินพวกชาวบ้านเขาร่ำลือว่าท่านเป็นคนกว้างขวาง ใจดี และไม่เป็นคนฮักพิง(ฮักพิง คือ การเลือกคบ หรือให้ความสนิทสนมกับคนกลุ่มต่างๆ ไม่เท่าเทียมกันโดยการให้ฐานะมาเป็นเครื่องวัด-ผู้วิจัย) แต่เมื่อได้เข้ามาทำกิจกรรมกับทาง อบต. ก็ได้พบว่าท่านนายกเป็นคนดี เอื้อเฟื้อ และมีความเป็นกันเอง เห็นได้จากท่านดูแลเอาใจใส่ตั้งแต่เข้ามาอบรมครั้งแรก โดยการไปเยี่ยมเยียน และซื้อสิ่งของไปฝากถึงค่ายฝึก หากวันไหนท่านไม่ว่างก็จะให้รองนายกฯ ไปแทน จนกระทั่งอบรมเสร็จเมื่อมาเข้าเวรที่ อบต. ท่านยังจำเราได้ และชวนเราทานข้าวร่วมกับท่านโดยไม่แบ่งแยก ซึ่งความดีของท่านแต่ก่อนเคยได้ยินคนอื่นฯ เขาพูดกันก็เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้างแต่เมื่อได้มาสัมผัสเองถึงได้รู้ว่าท่านเป็นคนดีจริงๆ เมื่อกลับไปบ้านก็เคยไปพูดเผยแพร่ความดีของท่านกับญาติพี่น้อง ซึ่งการเลือกตั้งครั้งหน้าจะชักชวนญาติพี่น้องลงคะแนนเสียงให้ท่านแน่นอน”

นอกจากนั้นนายกฯ ยังมีการสร้างความนิยมไปสู่ชาวบ้านโดยตรงจากการใช้นโยบายของรัฐ เช่น การให้เบี้ยเลี้ยงคนชราแก่ชาวบ้านที่มีอายุเกิน 60 ปี (เบี้ยเลี้ยงจำนวน 500 บาท/คน/เดือน) ซึ่งส่งผลต่อความนิยมชมชอบของชาวบ้านในตัวนายกฯ มากยิ่งขึ้นไปอีก

ภาพที่ 3.5 แสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายกฯ ใน อบต. ชุดปี พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความแตกต่างจากการสร้างเครือข่ายทางการเมืองจาก อบต. ชุดก่อน ซึ่งจุดมุ่งหมายของการสร้างเครือข่าย คือ คะแนนเสียงของประชาชนในพื้นที่โดยใช้เครือข่ายทางสังคม เศรษฐกิจ และองค์กรในการสร้างเครือข่ายทางการเมือง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการสร้างสายสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นจาก อบต. ชุด 2540-2544 และ อบต. ชุด 2544-2548 ที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 3.5 แสดงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายกในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองช่วง พ.ศ.2548-ปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป การกระจุยตัวทางการเมืองซึ่งนำโดยนายวีระศักดิ์ได้เริ่มปรากฏให้เห็นในช่วงแรกของการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลปี พ.ศ. 2540-2544 และได้แสดงให้เห็นถึงการกระจุยตัวของอำนาจ และการสร้างเครือข่ายทางการเมืองทั้งในพื้นที่ของ อบต.อย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2544-2548 และยังแสดงให้เห็นถึงการกระจุยตัวของอำนาจทางการเมืองอย่างเด่นชัดในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชนในปี 2548

3.5. สรุป

จุดมุ่งหมายการศึกษาพื้นที่ที่มีความเจริญสูง คือ อบต.หนองแสงในบทนี้ เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงการกระจายอำนาจปกครองจะส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปเสริมการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

จากข้อมูลในหัวข้อที่ 3.1-3.4 ผู้วิจัยพบว่าในพื้นที่ที่มีความเจริญสูงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ การสะสมทุนเบื้องต้นที่เกิดขึ้นในชุมชนเกิดจากการสะสมทุนทางการค้าของพ่อค้าซึ่งผ่านกระบวนการต่อสู้ และแข่งขันในการสะสมทุนมาเป็นระยะเวลายาวนานนับจากการก่อตั้งชุมชนในปี พ.ศ. 2428 ที่ได้นำเสนอในหัวข้อที่ 3.1 และ 3.2 จนกระทั่งเกิดการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ ในหัวข้อที่ 3.3 ซึ่งจะพบว่ากลุ่มทุน และเครือข่ายได้ครอบงำธุรกิจส่วนใหญ่ในพื้นที่ทำการศึกษา เช่น โรงสีข้าว กิจการรับเหมาก่อสร้าง โรงงานน้ำแข็ง บิมน้ำมัน และธุรกิจค้าของ จนทุนเริ่มเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่นในภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลมาสู่การบริหารรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้กลายเป็นแหล่งรวบรวมผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะธุรกิจรับเหมาก่อสร้างซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเข้ามามีอิทธิพลในองค์การบริหารส่วนตำบล และเกิดการกระจุกตัวทางการเมืองโดยใช้การสร้างเครือข่ายทางการเมืองจากคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองส่วนท้องถิ่นของนายทุนในพื้นที่ ได้ปรับเปลี่ยนเป้าหมายการสร้างเครือข่ายตามบริบทของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่นในปัจจุบันพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ จึงส่งผลต่อบริบทของการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจากเดิมการสร้างเครือข่ายของประธานกรรมการบริหารใน อบต. ชุด 2540-2544 จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ดังอธิบายไว้ในหัวข้อที่ 3.4.1 ส่วนการสร้างเครือข่ายของประธานกรรมการบริหาร/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน อบต. ชุด 2544-2548 จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผ่านเพื่อนฝูง ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เคยมีความสัมพันธ์กันทั้งจากความสัมพันธ์โดยส่วนตัว และจากการร่วมงานใน อบต. ชุดก่อน ดังอธิบายไว้ในหัวข้อที่ 3.4.2 ส่วนอบต. ชุด 2548-ปัจจุบันเป็นการสร้างเครือข่ายที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างฐานอำนาจทาง

การเมืองกับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้เครือข่ายที่สร้างขึ้นนับตั้งแต่การเข้ามาครองอำนาจในปี พ.ศ. 2540 คือ การสร้างเครือข่ายโดยอาศัยความสัมพันธ์ทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางธุรกิจการค้า และความสัมพันธ์ทางองค์กรกับเพื่อนร่วมรุ่น พันธมิตรทางธุรกิจ กรรมการ/ลูกจ้างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อขยายฐานอำนาจทางการเมืองไปสู่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งเห็นได้ชัดเจนใน อบต. ชุดปี พ.ศ. 2548-ปัจจุบันดังแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.4.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 การแข่งขันในพื้นที่เจริญต่ำ

ในบทที่ 3 พบว่าในพื้นที่เจริญสูงได้เกิดการกระจุกตัวของกลุ่มทุนในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ กลุ่มทุนในพื้นที่ อบต.หนองแสงซึ่งเป็นตัวแทนของพื้นที่เจริญสูงได้มีการสะสมทุนมาอย่างยาวนานจนในปัจจุบันธุรกิจการค้า และปัจจัยการผลิตที่สำคัญในชุมชนได้กระจุกตัวอยู่กับนายทุนเพียงไม่กี่กลุ่ม จนกระทั่งนายทุนได้เข้ามาอิทธิพลทางการเมืองในท้องถิ่นภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยเข้ามากุมอำนาจทางการเมืองจากการลงแข่งขันผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน เพื่อเข้าดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งภายหลังจากการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองนายทุนก็ได้ขยายฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองโดยอาศัยการสร้างเครือข่ายจนสามารถสร้างฐานอำนาจ และเครือข่ายทางการเมืองให้แก่กลุ่มทุนได้ใน อบต. ชุดปี พ.ศ. 2544 จนกระจุกตัวเข้าสู่กลุ่มทุนเพียงกลุ่มเดียวใน อบต. ชุดปี พ.ศ. 2548

บทนี้จะได้กล่าวถึงพื้นที่ที่มีความเจริญต่ำเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ หรือพื้นที่ที่มีความเป็นชนบท การกระจายอำนาจการปกครองจะส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปส่งเสริมการแข่งขันของกลุ่มต่างๆ เพิ่มขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

โดยในการที่จะพิสูจน์สมมุติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นการกล่าวถึงการสะสมทุนในชุมชน ส่วนที่สองจะเป็นการพิจารณาการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ส่วนที่สามเป็นการพิจารณาการแข่งขันทางการเมือง และส่วนสุดท้ายจะเป็นการสรุปผลการศึกษา

4.1. การสะสมทุนเบื้องต้นในชุมชน

แหล่งการค้าที่สำคัญที่สุดในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังที่ชาวบ้านมักเรียกกันว่า "ตลาด" คือ พื้นที่ของหมู่ที่ 2 ซึ่งจากการสอบถามจากผู้รู้ในชุมชน พบว่า ได้มีการอพยพของชาวบ้านจากบ้านหนองปลิง (หมู่ที่ 1) และบ้านดงบัง (หมู่ที่ 5 และ 8) ออกมาอาศัยอยู่บริเวณสามแยกปากทางเข้าหมู่บ้านในช่วงปี พ.ศ. 2510 ซึ่งกลุ่มพ่อค้าจากภายนอกกลุ่มแรกที่เข้ามา และเอื้อให้เกิดพ่อค้าในชุมชน คือ พ่อค้าที่มาจับซื้อสินค้าทางการเกษตร หรือ พ่อค้าของป่า ซึ่งพ่อค้าโดยมากจะเป็นพ่อค้าชาวจีนที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง เช่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

อำเภอวาปีปทุม อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอพล เป็นต้น สินค้าที่เป็นที่ต้องการของพ่อค้าช่วงแรกคือ ครั่ง หนังสั้ว ฝักรวมเปือก หลังจากนั้นสินค้าที่สำคัญที่พ่อค้าต้องการมากคือ ข้าว โดยพ่อค้าชาวจีน ที่มีบทบาทในการรับซื้อสินค้าเกษตรในชุมชน คือ เจ๊กชอจากอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

การรับซื้อสินค้าทางการเกษตรของพ่อค้าจากต่างถิ่นจะติดต่อกับนายหน้าที่เป็นคนในชุมชนเพื่อทำหน้าที่ติดต่อ และจัดหาสินค้าที่ต้องการในท้องถิ่นไว้ก่อนแล้วค่อยมารับเอาสินค้าเมื่อนายหน้าซื้อ และรวบรวมไว้ได้ตามต้องการแล้ว ซึ่งนายหน้ารับซื้อของป่าของชุมชนที่สำคัญคือ นายเส็ง ล่องดงบัง โดยนายเส็งเป็นนายหน้ารับซื้อของป่า เช่น คลั่ง โหม จากชาวบ้านให้แก่เจ๊กชอ จนสามารถสะสมทุนได้จำนวนหนึ่ง นายเส็งก็สามารถซื้อรถยนต์ในการบรรทุกสินค้าจำพวกของป่า และข้าวไปขายเองได้ รวมทั้งในช่วงนี้ก็ได้ดำเนินกิจการรถโดยสารไปพร้อมกันด้วย หลังจากนั้นนายเส็งก็ริเริ่มเปิดโรงสีขนาดเล็ก โดยได้รับความช่วยเหลือจากนายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์ ลูกเขยซึ่งในตอนนั้นกำลังทำกิจการร้านค้าเบ็ดเตล็ด (ร้านแก้วพาณิชย์) และรถยนต์โดยสารระหว่างดงบัง - วาปีปทุม และต่อมาภายหลังจากนายเส็งเสียชีวิตนายบุญหนาได้เป็นผู้ดำเนินการสืบทอดกิจการต่างๆ ของครอบครัวเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2530 เขาก็ได้เลิกกิจการโรงสี และหันมาตั้งปั้มน้ำมันขนาด 2 หัวจ่ายโดยการชักชวนของเจ้าของปั้มน้ำมันที่ติดต่อกับขายกันเป็นประจำในปี พ.ศ. 2535 และหลังจากการดำเนินธุรกิจปั้มน้ำมันมาได้ระยะเวลาหนึ่งเขาจึงได้ลงทุนซื้อหัวจ่ายน้ำมันเพิ่มเป็น 4 หัวจ่ายในปี พ.ศ. 2540 ส่วนกิจการร้านค้าเบ็ดเตล็ดเขาได้ยกให้ลูกสาวคนโตเป็นผู้ดูแลกิจการ โดยในปัจจุบันร้านแก้วพาณิชย์ถือเป็นร้านขายส่งขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจำนวนร้านส่งที่มีอยู่ 2 แห่งในตำบลดงบัง (บุญหนา โพธิ์พยัคฆ์, 11 ธันวาคม 2549)

กิจการในกลุ่มของตระกูลล่องดงบังที่สำคัญอีกอย่างคือ ร้านซ่อมมอเตอร์ไซค์ ของนายธนวัฒน์ ล่องดงบัง ซึ่งเป็นหลานของนายเส็ง โดยในปี พ.ศ. 2529 หลังจากที่นายธนวัฒน์เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในตัวอำเภอนาดูน นายธนวัฒน์ได้ไปเป็นลูกมือร้านซ่อมรถที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ซึ่งเป็นอำเภอใกล้เคียงกับชุมชน และหลังจากฝึกงานได้ประมาณ 2 ปี นายธนวัฒน์ก็กลับมาช่วยนายหนูพันธ์ที่เป็นบิดาทำกิจการโรงสีของนายเส็งผู้เป็นปู่ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2536 ก็ได้เดินทางไปขายแรงงานที่ประเทศไต้หวัน ตำแหน่งพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานย้อมผ้า โดยเสียค่านายหน้าในการเข้าทำงานจำนวน 80,000 บาท มีอายุสัญญา 2 ปี ได้รับเงินประมาณ 28,000 - 35,000 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นรายได้จำนวนมากในสมัยนั้น โดยภายหลังหมดสัญญาการทำงานนายธนวัฒน์ก็ได้กลับมาในชุมชน และได้ตัดสินใจเดินทางไปทำงานที่ไต้หวันอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งการไปทำงานครั้งนี้เขาต้องเสียค่านายหน้าเป็นเงินจำนวน 100,000 บาท โดยได้รับเงินเดือนเท่ากับสัญญาครั้งที่แล้ว คือ ประมาณ 28,000 - 35,000 บาท

ต่อเดือน ซึ่งหลังหมดสัญญาทำงานเขาได้นำเงินที่สะสมไว้มาเปิดร้านซ่อมมอเตอร์ไซค์ในชุมชนในปี พ.ศ. 2541 โดยใช้เงินลงทุน 200,000 บาท และหลังจากนั้นกิจการก็ดำเนินงานไปได้ดี มีลูกค้าเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2545 เขาจึงได้ตัดสินใจลงทุนซื้อเครื่องคว้านเส้นูบมอเตอร์ไซค์มาใช้ในกิจการเป็นจำนวนเงิน 400,000 บาท (ธนวัฒน์ ล่องดบัง, สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2549) ซึ่งในปัจจุบันกิจการของกลุ่มล่องดบังประกอบไปด้วย

กิจการ	ชื่อกิจการ	เจ้าของกิจการ
ปั้มน้ำมัน	ยางสะอาดบริการ	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์
ขายของเบ็ดเตล็ด(ขายส่ง)	แก้วพาณิชย์	โสภา ยอดสะเทิน
ซ่อมมอเตอร์ไซค์	ธนวัฒน์ยานยนต์	นายธนวัฒน์ ล่องดบัง
รับเหมา/ขายวัสดุก่อสร้าง	อภิชาติเสาปูน	นายหนูพันธ์ ล่องดบัง
ขาย-ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	สวัสดิ์การไฟฟ้า	นายไสว ล่องดบัง

ภายหลังจากการตัดสินใจหมายเลข 2045 (พยัคภูมิพิสัย-วาปีปทุม) ผ่านหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2510 ก็ได้เกิดการอพยพของผู้คนจากที่ต่างๆ เข้ามาอาศัยบริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านดังที่ได้กล่าวโดยคร่าวๆ ไว้แล้วในบทที่ 2 ซึ่งในปัจจุบันกิจการต่างๆ ในพื้นที่ของ อบต.ดงบังประกอบไปด้วยกิจการต่างๆ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงกิจการที่สำคัญ ปีที่เริ่มกิจการ และเงินลงทุนแรกเริ่มของกิจการในพื้นที่ อบต.ดงบังในปี พ.ศ. 2549

ประเภทการผลิต/บริการ	จำนวน (แห่ง)	เจ้าของ	ปีที่เริ่มกิจการ (พ.ศ.)	เงินลงทุน
-อู่ซ่อม/ ประมูลยนต์ /โรงกลึง	3	ไกรวุฒิ โยทัยเที่ยง	2540	500,000
		พรชัย วงสีสา	2548	250,000
		บริบูรณ์ จันทร์แดง	2549	100,000
-ปั้มน้ำมัน	1	บุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	2538	409,000
-ร้านขายของชำ(ขายส่ง)	2	โสภา ยอดสะเทิน	2534	500,000
		สร้างสรรค์ ศรีทรรษ	2546	2,000,000
-ร้านขายอาหารสัตว์	2	กฤษดา ศรีพา	2546	100,000
		พันธุ์ แสงสว่าง	2549	170,000
-ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	3	ไสว ล่องดบัง	2529	7,000
		สมหวัง พารตุ้มเหลา	2537	50,000

ตารางที่ 4.1 แสดงกิจการที่สำคัญ ปีที่เริ่มกิจการ และเงินลงทุนแรกเริ่มของ
กิจการในพื้นที่ อบต.ดงบังในปี พ.ศ. 2549(ต่อ)

ประเภทการผลิต/บริการ	จำนวน (แห่ง)	เจ้าของ	ปีที่เริ่มกิจการ (พ.ศ.)	เงินลงทุน
		ขวัญชัย อรรคแก้ว	2545	100,000
-รับเหมา/ขายวัสดุก่อสร้าง	4	จำไพ พะยังเฆ	2539	300,000
		ศรี โพธิ์พัคฆ์	2543	400,000
		เหมิก แน่นขารี	2540	1,00,000
		ทวี ภูมิภักดิ์	2548	200,000
-รถเกี่ยวข้าว	2	สมดี จันตาคำวงศ์	2540	1,600,000
		สุข แป่มจำนงค์	2549	1,700,000
-ทนายความ	1	สุรศักดิ์ ยอดสะเทิน	2545	100,000
-ร้านถ่ายรูป/ถ่ายเอกสาร/	1	ยงยุทธ โนมะยา	2546	900,000
-ร้านเสริมสวย /ให้เช่าชุด วิวาห์	2	เกตุนแก้ว จันทรเจริญ	2544	60,000
		ประคอง เสนาโนฤทธิ์	2547	30,000

ที่มา : การสำรวจชุมชนโดย นายปริญญา วิเศษรินทอง

จากตารางที่ 4.1 จะพบว่ามีการกิจการบางประเภทที่มีลักษณะของการแข่งขัน และ
ผูกขาดในชุมชน โดยในการพิจารณาถึงสภาพการผลิต และการค้าในชุมชนในครั้งนี้ผู้วิจัยจะแยก
พิจารณากิจการที่มีการแข่งขัน และกิจการที่มีการผูกขาด ซึ่งกิจการที่มีการแข่งขันจะต้องมีการ
อย่างน้อย 2 แห่งขึ้นไป และหลังจากนั้นจะทำการพิจารณา และวิเคราะห์กิจการที่มีลักษณะของ
การผูกขาดซึ่งไม่มีผู้แข่งขันว่ามีความพิเศษในรูปแบบ หรือลักษณะของกิจการเช่นไร

4.2 การแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงการผลิต และการค้าที่มีคู่แข่งในประเภทเดียวกัน
ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ซึ่งสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงประเภทการผลิต และการค้า และเครือข่ายการแข่งขันใน

อบต.ดงบัง

ประเภทการผลิต และการค้า	(ร้อยละ)				รวม (แห่ง)
	วงษ์นอก	จันตาค้าง	ล่องดงบัง	อิสระ	
อู่ซ่อม/ ปะมุดยนต์ /โรงกลึง	33.33	33.33	33.33	-	3
ร้านขายของชำ(ขายส่ง)	50	-	50	-	2
ร้านขายอาหารสัตว์	-	-	50	50	2
ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า	33.33	-	33.33	33.33	3
รถเกี่ยวข้าว	50	50		-	2
ร้านเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์	-	50	50	-	2

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางที่ 4.1

การผลิต และการค้าที่มีคู่แข่ง 2 ราย มีจำนวน 4 ประเภท คือ ร้านขายของชำ (ขายส่ง), ร้านขายอาหารสัตว์ และร้านเสริมสวย/ตัดผม/ให้เช่าชุดวิวาห์ โดย

ร้านขายของส่ง กิจการร้านขายของส่งในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังมี 2 แห่ง คือ ร้านแก้วพาณิชย์ ของนางโสภา ยอดสะเทิน บุตรสาวนายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์ และร้าน OK ของนายสร้างสรรค์ ศรีทรราช โดยร้านแก้วพาณิชย์เป็นร้านค้าเก่าแก่ของหมู่บ้านซึ่งเป็นร้านส่งเพียงแห่งเดียวในองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ซึ่งเป็นกิจการของนายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์ และยกให้บุตรสาวดูแลแทนในปี 2534 จนกระทั่ง ปี 2539 นายสร้างสรรค์ ศรีทรราช จากหมู่ที่ 1 ได้มาเปิดร้านประเภทเดียวกันแข่งขัน ในปี 2539 โดยในครั้งแรกนายสร้างสรรค์เข้าที่เพื่อขายเพียงห้องเดียว และขยายออกเป็น 4 ห้องในปี 2542 และใน ปี 2546 เขาก็สามารถขยายกิจการโดยการซื้อที่ และสร้างตึกของตนเองขึ้น โดยจากการบอกเล่าของนายสร้างสรรค์เกี่ยวกับการค้าในปัจจุบันของร้าน OK. ทำให้ทราบว่าตอนนี้ร้าน OK ที่ถือว่าเป็นผู้ค้ารายใหม่สามารถแข่งขัน และครองตลาดเดิมที่เป็นของร้านแก้วพาณิชย์ได้บางส่วนแล้ว

"ผมเริ่มทำธุรกิจค้าส่งในปี 2539 ตลาดช่วงนั้นเราต้องรอให้ลูกค้ามาเข้าร้านเราเอง ซึ่งเราเสียเปรียบผู้ค้ารายเดิม เพราะร้านเรายังเป็นร้านใหม่ลูกค้ายังไม่กล้าเข้า แต่หลังจากนั้นพอเปิดร้านนานเข้าลูกค้าก็เริ่มเข้ามาซื้อของที่ร้าน ปัจจุบันลูกค้าไม่ต้องมาที่ร้านเองเพียงแต่โทรศัพท์มาว่าต้องการอะไร เราก็จะไปส่งให้ถึงที่" (สร้างสรรค์ ศรีทรราช, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2550)

ร้านขายอาหารสัตว์ กิจกรรมร้านขายอาหารสัตว์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้มี 2 ร้าน คือ ร้านของนายกฤษดา ศรีพา เริ่มขายในปี พ.ศ. 2546 และร้านของนางพันธุ์ แสงสว่างที่เริ่มขายในปี พ.ศ. 2549 โดยนางพันธุ์ได้ให้เหตุผลของการเปิดร้านขายอาหารสัตว์ไว้ว่า

“ที่ร้านเปิดร้านค้าปลีกอยู่ก่อนแล้ว แต่เวลาขายของลูกค้ามาถามหาอาหารสัตว์ เช่น หัวอาหารปลา หัวอาหารหมู ซึ่งตอนนั้นยังไม่ได้ขาย ทำให้เราเกิดความคิดว่าน่าจะเอามาขายพร้อมกันเลยคงจะดีเหมือนกัน ก็เลยเอารดไปซื้อมาจากตลาดพัยค์ม์ และคิดว่าของเที่ยวนี้ก็ไม่นานคงขายหมด” (พันธุ์ แสงสว่าง, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2550)

รถเกี่ยวข้าว กิจกรรมรถเกี่ยวข้าวในองค์การบริหารส่วนตำบลเริ่มเกิดการแข่งขันขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งแต่เดิมรถเกี่ยวข้าวของเจ้าของกิจการเดิมเป็นรายเดียวในพื้นที่ คือ นายสมมติ จันดาหัวดง แต่ต่อมาได้เกิดการท้าทายจากเจ้าของกิจการรายใหม่ที่เข้ามาแข่งขัน ซึ่งมีข้อได้เปรียบในด้านเทคโนโลยี ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงการแข่งขันได้ชัดเจนจากคำบอกเล่าของสมมติ จันดาหัวดง (สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2550) ในเรื่องการแข่งขันในกิจการรถเกี่ยวข้าวว่า

“รถเกี่ยวของผมกำลังการผลิตต่อวันอยู่ที่ประมาณ 30 ไร่ ซึ่งถือว่าเกี่ยวได้ไม่มาก เพราะเป็นรุ่นเก่า ซื้อมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 และไม่ได้ออกไปเกี่ยวทุกวันเพราะมีปัญหาในเรื่องเครื่องยนต์ ถ้าวันไหนเครื่องมันรวนก็ต้องหาช่างมาตรวจเช็คเสียเวลาเป็นวัน ซึ่งไม่เหมือนกับรถเกี่ยวรุ่นใหม่ที่ทั้งเกี่ยวได้เร็วกว่า และไม่มีปัญหาในเรื่องของเครื่องยนต์ ปีที่ผ่านมาคนในหมู่ 6 ซื้อรถเกี่ยวใหม่มา ผมไปดูมาแล้วของเขาดีจริงๆ”

ร้านเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์ กิจกรรมเสริมสวย/ให้เช่าชุดวิวาห์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้มี 2 แห่ง คือ ของนางเกตุแก้ว จันเจริญ และของนางประคอง เสนาโนฤทธิ โดยนางประคอง ได้กล่าวถึง การแข่งขันในเรื่องการเสริมสวย ไว้ว่า

“ตอนที่มาตั้งร้านเริ่มแรกก็หาลูกค้าได้น้อย เราต้องมาปรับปรุงสถานที่เราให้ร้านมันน่าเข้าใช้บริการไว้ก่อน และหลังจากนั้นพอลูกค้ารู้ว่าเราเปิดร้านใหม่ บางคนก็ลองมาใช้บริการก็ติดใจร้านเรา เพราะนอกจากฝีมือจะใช้ได้แล้ว ราคาก็ยังคิดไม่แพงอีกต่างหาก” (ประคอง เสนาโนฤทธิ, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2550)

จากคำบอกเล่าดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่ากิจการร้านเสริมสวย ตัดผม และให้เช่าชุดวิวาห์ยังเป็นกิจการที่ยังมีการแข่งขันกันอยู่ในชุมชน

ส่วนการผลิต และการค้าที่มีคู่แข่ง 3 รายขึ้นไป มีจำนวน 3 ประเภท คือ ชูซ่อม/ปะมุดยนต์ /โรงกลึง, ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า และกิจการรับเหมาก่อสร้าง โดย

ชูซ่อม ปะมุดยนต์ และโรงกลึง กิจการชูซ่อม ปะมุดยนต์ และโรงกลึงในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงมี 3 แห่ง คือ ชู K. เซอร์วิซ ของนายไกรวุฒิ โยทัยเที่ยง เปิดในปี พ.ศ. 2540 ชูพรชัยยนต์ ของนายพรชัย วงสีสา เปิดในปี พ.ศ. 2548 และ ชูเรตมุน ของนายบริบูรณ์ จันทร์แดง เปิดในปี พ.ศ. 2549 โดยเจ้าของกิจการทั้งสามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการชูซ่อมรถยนต์ของตนไว้ว่า

“หลังจากที่ผมออกจากงานที่กรุงเทพฯ ในปี 2540 ผมก็กลับมาเปิดร้านซ่อมรถยนต์ที่บ้าน กิจการก็พอไปได้เรื่อยๆ ลูกค้าส่วนมากจะเป็นรถของพวกข้าราชการ ตอนนี้มีลูกจ้าง 2 คน และเด็กฝึกงาน 1 คน” (ไกรวุฒิ โยทัยเที่ยง, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549) และ

“ลูกค้าส่วนมากเป็นชาจร ส่วนมากจะซ่อมพวกยาง หรือไม่กี่ซ่อมเครื่องนิดๆ หน่อยๆ ให้ไปถึงบ้านก็พอ ถ้าเป็นงานหนักประเภทผ่าเครื่องก็มีเข้ามาเรื่อยๆ ส่วนมากลูกค้าจะเป็นคนในพื้นที่” (พรชัย วงสีสา, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2550) และ

“ผมเพิ่งย้ายร้านมาอยู่ที่นี่ได้ไม่กี่เดือน แต่ก่อนเปิดอยู่ที่อื่น พอมาเห็นทำเลที่นี่ก็ชอบเลย ตลาดมันกว้างกว่าที่เดิม ตอนนี่ผมเริ่มมีลูกค้าประจำบ้างแล้ว” (บริบูรณ์ จันทร์แดง, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2549)

ซึ่งจากคำบอกเล่าของเจ้าของกิจการทั้ง 3 แห่ง ทำให้เราเห็นภาพตลาดของกิจการชูซ่อมว่ายังเปิดกว้างต่อการเข้ามาแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่อยู่

ร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า กิจการร้านขาย/ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงมี 3 แห่ง คือ ร้านสวัสดิ์การค้าไฟฟ้า ของนายไสว ล้อดงบัง เปิดร้านในปี พ.ศ. 2529, ร้านสมหวังนาฬิกา ของนายสมหวัง พารตุ้มเหลา เปิดร้านในปี พ.ศ. 2537 และร้านขวัญชัย อิเลคทรอนิคส์ ของนายขวัญชัย อรรคแก้ว เปิดร้านในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งจากการบอกเล่าถึงการแข่งขันของร้านอุปกรณ์ไฟฟ้ารายใหม่ๆ ของไสว ทำให้เราได้ทราบว่าเป็นปัจจุบันการแข่งขันของร้านอุปกรณ์ไฟฟ้ายังมีปรากฏให้เห็นอยู่

“แต่ก่อนร้านผมเป็นร้านแรกที่ขาย และซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในเขตดงบัง ผมเริ่มต้นจากร้านเล็กๆ มีเงินลงทุน 7,000 บาท หลังจากนั้นก็เก็บเงินซื้อของใส่ร้านจนเต็ม ตอนนี่ร้านผมมี

ของเยอะกว่าร้านอื่นๆ แต่ช่วงหลังๆ มีร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้ามาเปิดแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ทำให้ลูกค้าหายไปบ้าง แต่ก็พออยู่ได้” (ไสว ล่อคงบัง, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

จากคำบอกเล่าของการเปลี่ยนรูปแบบทางการค้าที่แต่ก่อนคนที่เปิดร้านได้ต้องมีความชำนาญในเรื่องการซ่อม แต่ในปัจจุบันรูปแบบได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ

“เดี๋ยวนี้ลูกค้าส่วนมากไม่ค่อยนิยมนำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เสียมาซ่อม เพราะค่าซ่อมกับซื้อใหม่บางทีราคามันใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้นในร้านเราต้องมีของรุ่นใหม่ๆ ตั้งโชว์อยู่ตลอด ไม่เหมือนสมัยก่อนที่ต้องอาศัยความชำนาญในการซ่อมถึงจะเปิดร้านได้ ทำให้คนคิดที่จะเปิดร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างเดี๋ยวก็สามารถทำได้” (ขวัญชัย อรรคแก้ว, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2549)

การผูกขาดกิจการบางประเภทในชุมชน

ในปัจจุบันกิจการการค้าในชุมชนถึงแม้จะมีการแข่งขันในหลายธุรกิจ แต่ภาพของการผูกขาดในบางธุรกิจที่ดำเนินมาจากในอดีตยังคงมีอยู่ ซึ่งกิจการที่มีการผูกขาดมีลักษณะเป็นกิจการที่จำเป็นต้องใช้ทุนจำนวนมาก หรือต้องใช้ความสามารถพิเศษในการประกอบอาชีพ ซึ่งกิจการที่เกิดการผูกขาดในชุมชน โดยกิจการที่มีการผูกขาดในชุมชนแสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงกิจการที่มีการผูกขาดในพื้นที่ อบต.ดงบัง

ประเภทการผลิต และการค้า	(ร้อยละ)				รวม (แห่ง)
	วงษ์นอก	จันตาทัดวง	ล่อคงบัง	อิสระ	
ปั้มน้ำมัน	-	-	100	-	1
ทนายความ	-	-	100	-	1
ร้านถ่ายรูป/ถ่ายเอกสาร/กรอกรูป	-	-	100	-	1
รับเหมาก่อสร้าง	75	-	-	25	4

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางที่ 4.1

จากตารางที่ 4.3 เห็นได้ว่าในชุมชนมีบางกิจการที่มีการผูกขาดซึ่งได้แก่ กิจการปั้มน้ำมัน ทนายความ และกิจการร้านถ่ายรูป/ถ่ายเอกสาร/กรอกรูป ล้วนเป็นกิจการที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากหากเปรียบเทียบกับความสามารถของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนที่มีอาชีพทำการเกษตร กล่าวคือ ในทุกกิจการที่มีการผูกขาดเงินลงทุนในขั้นต้นมีจำนวนมาก คือ ต้องใช้เงินลงทุนตั้งแต่ 100,000 – 900,00 บาท ซึ่งหากมองในแง่ศักยภาพของคนในชุมชนในการลงทุนดังกล่าวแล้ว ถือว่าเป็นเงินจำนวนมาก จึงไม่มีใครในชุมชนสามารถสะสมทุน และแข่งขันในกิจการดังกล่าวได้ และนอกจากการให้เงินลงทุนที่สูงแล้วในบางกิจการยังต้องใช้ความชำนาญเฉพาะด้าน

เช่น ทุนายความ ซึ่งในการดำเนินกิจการยังต้องใช้ความชำนาญเฉพาะด้าน คือ ต้องได้รับการฝึกฝนในเรื่องความรู้ทางกฎหมาย และต้องได้รับการรับรองจากสภาทนายความซึ่งประชาชนในชุมชนไม่สามารถที่จะเข้าถึงกิจการประเภทนี้ได้โดยง่าย ส่วนกิจการรับเหมาก่อสร้างถึงแม้จะมีจำนวนกิจการในพื้นที่ถึง 4 แห่ง แต่กิจการรับเหมาก่อสร้างจำนวน 3 แห่ง หรือร้อยละ 75 อยู่ในมือของเครือข่ายเพียงเครือข่ายเดียว คือ กลุ่มวงษ์นอก ซึ่งประกอบไปด้วยร้านดงบังก่อสร้างของนายรำไพ พะยังเม, ร้านธวัชชัยก่อสร้างของนายศรี โภธพิทักษ์, ร้าน ม.ชัยเจริญ ของนายเหมิก แน่นซารี ส่วนร้านรับเหมาก่อสร้างที่เหลือ คือ ร้านทิดโบ้ของนายทวี ภูมิภักดิ์ เป็นกิจการอิสระที่ย้ายเข้ามาเปิดกิจการใหม่ในปี พ.ศ. 2548

4.3 การแข่งขันทางการเมือง

บริบททางเศรษฐกิจ และการเมืองในชุมชนช่วงก่อนที่จะมีการกระจายอำนาจการปกครองตามพระราชบัญญัติสภาพาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ถูกผูกขาดโดยกำนัน และผู้ใหญ่บ้านภายใต้ระบบรัฐรวมศูนย์ จากกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2434) ที่มีเนื้อหาการจัดการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยได้กำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ให้ส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้การดูแลของส่วนภูมิภาค และส่วนภูมิภาคบริหารราชการตามที่ส่วนกลางมอบหมายหรือตามที่คณะผู้บริหารประเทศสั่งการ และกฎหมายฉบับที่สอง คือ พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535) ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ และอำนาจในทางปกครองโดยอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ซึ่งถูกรวมเข้าเป็นอีกส่วนหนึ่งของระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ในอดีตก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประเทศไทยยังคงมีลักษณะของรัฐรวมศูนย์ซึ่งเห็นได้จากโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจการเมืองการปกครองที่มีการรวบอำนาจการบริหาร การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ การสั่งการให้ดำเนินตามนโยบาย รวมไปถึงการติดตามตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ที่ส่วนกลาง โดยผ่านการปกครองส่วนภูมิภาคที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งจากส่วนกลางให้เป็นตัวแทนของส่วนกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในท้องที่จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งกระบวนการของการรวมศูนย์อำนาจมีระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานนับตั้งแต่การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินสมัย

รัชกาลที่ 5 ส่งผลให้อำนาจรัฐ/อำนาจทางการเมือง และความมั่งคั่งของอำนาจทางเศรษฐกิจมารวมศูนย์กระจุกตัวที่ส่วนกลาง คือ กษัตริย์ จนกระทั่งอำนาจรัฐได้เปลี่ยนมือมาอยู่มาอยู่ในมือของข้าราชการระดับสูงในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งทำให้ระบบราชการสมัยใหม่ได้กลายมาเป็นผู้เถลิงอำนาจในโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่รวมศูนย์อำนาจ กล่าวคือ กลุ่มผู้นำในระบบราชการมีทั้งอำนาจรัฐอำนาจทางการเมือง อำนาจทางการเมืองการปกครอง อำนาจในการบริหาร อำนาจตามกฎหมายซึ่งเรียกรวมๆ กันไปว่า "อำนาจหน้าที่" (สุชาย ตริรัตน์, 2541:152-154)

การควบคุมเขตการปกครองท้องถิ่นในระดับตำบล และหมู่บ้านเกิดจากพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ซึ่งเป็นการยึดโยงหมู่บ้าน-ตำบล ทั้งประเทศให้อยู่ภายใต้การควบคุมบัญชาของราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งถึงแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง แต่การแก้ไขดังกล่าวล้วนเป็นเรื่องปลีกย่อยซึ่งไม่ทำให้เนื้อหาสำคัญของพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เปลี่ยนแปลงไป คือ ทั้งตำแหน่ง และการปฏิบัติงานของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านยังขึ้นอยู่กับอำนาจของราชการส่วนกลาง ยังถูกควบคุมโดยส่วนกลาง และยังคงกระทำตามคำสั่งและคำวินิจฉัยของส่วนกลาง โดยผ่านสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้นของระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค (สุชาย: 161-163)

จากการศึกษาของนวนน้อย ตริรัตน์ และคณะ(2546) ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนของ ในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2546 พบว่ากลุ่มผู้นำท้องถิ่นในโครงสร้างเดิม ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้รับความเชื่อถือ และยังมีบทบาทสูงในพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ตำบลดงบังก่อนที่จะมีการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งอำนาจการตัดสินใจต่างๆ ในตำบลตกอยู่ภายใต้การตัดสินใจของคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากหมู่บ้านเข้ามาร่วมปรึกษาหารือกัน โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีกำนันเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว อำนาจการตัดสินใจของสภาตำบล เช่นงานรับเหมาก่อสร้าง และงานพัฒนาต่างๆ จะเป็นอำนาจการตัดสินใจของประธานกรรมการสภาตำบล คือ กำนัน เป็นหลัก (ประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550)

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงบังชุดแรก ปี พ.ศ. 2540-2544 มีสมาชิกมาจาก 2 ประเภท คือ สมาชิกสภาโดยตำแหน่ง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 9 คน และสมาชิก

ที่มาจากการเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่างๆ หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 18 คน โดยตำแหน่งสำคัญของสภาชุดแรกมีดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภา</u>	นายสำราญ คุณโน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1
<u>รองประธานสภา</u>	นายสมมติ จันตาหัวตง	ส.อบต.หมู่ที่ 2
<u>เลขานุการสภา</u>	นายสุภาพ บัจจัยโกถา	ส.อบต.หมู่ที่ 2

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ก(2549)

ฝ่ายบริหาร หรือคณะกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบังชุดแรก คือ ชุด 2540-2543 เป็นฝ่ายบริหารชุดแรกขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยฝ่ายบริหารมีกำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง และมีกรรมการบริหารอื่นที่มาจากคัดเลือกกันเองของ ส.อบต.จำนวน 6 คน ซึ่งประกอบไปด้วย กรรมการบริหารที่มาจากตำแหน่งจำนวน 2 คน และกรรมการบริหารที่มาจากสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่างๆ จำนวน 4 คน ซึ่งคณะกรรมการบริหารของ อบต.ชุดปี พ.ศ. 2540 มีดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร</u>	นายประเสริฐศิลป์ พวงศรีเคน	กำนัน
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสุวิทย์ รุ่งรัตน์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายทวี กรโธรงค์	ส.อบต.หมู่ที่ 1
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสุนทร เม็งจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 9
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสมร เม็งจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 7
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายอิสรา เคียงโสม	ส.อบต.หมู่ที่ 8
<u>เลขานุการกรรมการบริหาร</u>	นายชัยยา ช่างสากร	ปลัด อบต.

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ก(2549)

การถูกท้าทายอำนาจของกลุ่มอำนาจเก่าใน อบต.

การบริหารงานของตำบลในอดีตเมื่อยังเป็นสภาตำบล รวมไปถึงช่วงปีแรกๆ ของการบริหารงานในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ตัวแสดงหลักที่มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจ และการเมือง รวมไปถึงอำนาจในการตัดสินใจต่างๆ ในพื้นที่เป็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักเกิดความร่วมมือในการแบ่งปันผลประโยชน์ในชุมชนระหว่างกลุ่มพ่อค้า โดยเฉพาะผู้รับเหมาก่อสร้าง และผู้ครอบครองอำนาจการตัดสินใจ โดยจะเห็นความสัมพันธ์ของได้จากจากประเสริฐศิลป์ พวงศรีเคน(2550) อดีตกำนัน และประธานคณะกรรมการบริหาร คนแรก

ของ อบต.ตงบังซึ่งได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า “งบประมาณของของสภาพตำบล หรือในช่วงแรกของการบริหารงานของแบบ อบต.มีจำนวนจำกัด ซึ่งงานโครงการก่อสร้างต่างๆ งบประมาณของแต่ละโครงการส่วนมากจะไม่เกิน 100,00 บาทต่อโครงการ โดยจะทำในรูปของการจ้างเหมาแบบตกลงราคาซึ่งเป็นอำนาจของกำนันที่จะว่าจ้างผู้รับเหมารายใดก็ได้ โดยในช่วงแรกงานก่อสร้างของ อบต.ตงบังผู้รับเหมาที่ได้อำนาจส่วนมากจะเป็นร้านนาตุนก่อสร้าง และร้านคศิริ เพราะเห็นว่าเจ้าของกิจการดังกล่าวเป็นคนในพื้นที่ และรู้จักกันเป็นการส่วนตัว”

ในปี พ.ศ. 2542 ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างฝ่ายบริหาร และสมาชิกฯ จากสาเหตุของความไม่พอใจของ ส.อบต. ในเรื่องความโปร่งใสในเรื่องการบริหารงาน และคุณภาพของโครงการก่อสร้างต่างๆ ของ อบต. ที่บริหารงานโดยฝ่ายบริหาร และได้มีความพยายามสร้างกลุ่มทางการเมืองขึ้นมาต่อต้านฝ่ายบริหาร จนเกิดความพยายามรวบรวม ส.อบต. เพื่อตรวจสอบและกดดันคณะกรรมการบริหารโดยเฉพาะประธานบริหารให้ลาออกจากตำแหน่งจนทำให้คณะกรรมการบริหารชุด พ.ศ. 2540 ลาออกจากตำแหน่งในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของ แกนนำนาคณบดีในการกดดันให้คณะกรรมการบริหารลาออกให้เหตุผลว่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก เกี่ยวกับการบริหารงานที่ไม่โปร่งใสของฝ่ายบริหาร (กำนัน) ซึ่งฝ่ายบริหารพยายามยกยอกเงินค่าคอมมิชชั่นจากผู้รับเหมา และไม่แจกจ่ายให้กับสมาชิก ประการที่สอง คือ เรื่องปัญหาคุณภาพของงานที่ผู้รับเหมาทำ ซึ่งไม่มีคุณภาพแต่คณะกรรมการบริหารกลับอนุมัติให้ผ่าน และเมื่อไปตรวจสอบงานก่อสร้างก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการตรวจสอบจากฝ่ายบริหาร และกรรมการบริหารบางคน ทำตัวเป็นลูกน้องผู้รับเหมารายหนึ่งที่เข้ามาผูกขาดงานก่อสร้าง และเอื้อผลประโยชน์ระหว่างกัน โดยมีการข่มขู่ผู้รับเหมารายอื่นไม่ให้เข้าร่วมประมูลงานก่อสร้างของ อบต. ซึ่งทำให้สมาชิกรวมตัวกันเพื่อกดดัน และตรวจสอบงานโครงการต่างๆ ที่ถูกอนุมัติโดยฝ่ายบริหารเพิ่มมากขึ้น

ทวี กรโสดงค์ (สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2550) คณะกรรมการบริหารชุด 2540 ได้กล่าวถึงเหตุผลของความขัดแย้งจนเกิดการตัดสินใจลาออกของกรรมการบริหารว่าเกิดจากในช่วงปีงบประมาณ 2543 ได้มีความพยายามปลุกระดมคณะกรรมการบริหาร และส.อบต.ให้ขึ้นมาต่อต้าน และจับผิดงานโครงการต่างๆ เพื่อเล่นงานประธานกรรมการบริหารจากผู้ที่ต้องการเข้ามาดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร และผู้ที่เสียผลประโยชน์ในการประมูลโครงการก่อสร้างของ อบต. โดยงานที่มีปัญหามากที่สุด คือ โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตในหมู่ที่ 1 ที่มีปัญหาเรื่องปริมาณคอนกรีต จึงได้เกิดการฟ้องร้องกันขึ้นใน อบต. และสมาชิกรวมตัวกันเพื่อที่จะเอาเรื่องไปฟ้องร้องถึงอำเภอ ทำให้กรรมการบริหารส่วนมากตัดสินใจลาออกเพื่อยุติปัญหา

แกนนำคนสำคัญในการดำเนินการ คือ นายชาติ แสนมี ส.อบต.หมู่ที่ 4, นายผัด คุ่มไพฑูรย์ ส.อบต./ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7, และนายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์ ส.อบต./ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ซึ่งหลังจากคณะกรรมการบริหารชุดเดิมได้ลาออก จึงได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ คือ ชุด พ.ศ. 2543-2544 ซึ่งแกนนำคนสำคัญในการดำเนินการ คือ นายชาติ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกรรมการบริหาร โดยคณะกรรมการบริหารชุด พ.ศ. 2443 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร</u>	นายชาติ แสนมี	ส.อบต.หมู่ที่ 4
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน	กำนัน
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสุวิทย์ รุ่งรัตน์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายปริญญา วงษ์นอก	ส.อบต.หมู่ที่ 5
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายบุญเลี้ยง จันเต	ส.อบต.หมู่ที่ 6
<u>กรรมการบริหาร</u>	นายสมร เมืองจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 7
<u>เลขานุการกรรมการบริหาร</u>	นายชัยยา ช่างสากร	ปลัด อบต.

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง ก(2549)

อบต.ชุด 2544-2548 ความพยายามเข้ามามีบทบาทใน อบต. ของผู้รับเหมา

ภายหลังจากการเลือกตั้ง ส.อบต. ในปี พ.ศ. 2544 แล้วเสร็จ ได้มีการพยายามรวบรวมกลุ่ม ส.อบต. เพื่อที่จะครอบงำการบริหารงานของ อบต. โดยมีแกนนำ คือ ผู้รับเหมากลุ่ม วงษ์นอกที่มีความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร อบต.ชุดที่ผ่านมา โดยการตระเวนเรียกตัว ส.อบต.ใหม่ ที่คาดว่าจะควบคุมได้จำนวนหนึ่งขึ้นรถไปที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อตกลงคัดเลือกคนที่จะดำรงตำแหน่งสำคัญของฝ่ายบริหาร โดยมีการจ่ายเงินมือถึงคนละ 3,000-4,000 บาท และพากลับมาก่อนวันลงคะแนน โดยก่อนหน้านั้นจะต้องไปสาบานกับพระธาตุนาตุนที่เป็นที่เคารพของคนทั้งอำเภอว่าจะลงคะแนนเลือกตัวบุคคลตามที่ได้ตกลงกันไว้จึงจะสามารถกลับบ้านได้ โดยข้อตกลงของกลุ่มจะสนับสนุนนายสมดี จันดาหัวดวง ส.อบต.หมู่ที่ 2 และเพื่อนสนิทของผู้รับเหมา กลุ่มวงษ์นอก (สำราณ คุณโน, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550) ซึ่งการประชุมคัดเลือกของสภาฯ ปรากฏว่าตำแหน่งต่างๆ ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภาฯ</u>	นายชาติ แสนมี	ส.อบต.หมู่ที่ 4
<u>รองประธานสภาฯ</u>	นายอิศรา เคียงโสม	ส.อบต.หมู่ที่ 8
<u>เลขานุการสภาฯ</u>	นายสุนทร เมืองจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 9

ในภายหลังจากการเปิดประชุมสภาเพื่อคัดเลือกฝ่ายสภาฯ แล้ว จึงได้มีการประชุมเพื่อคัดเลือกฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการบริหารของ อบต.ดงบัง ชุดปี พ.ศ. 2544-2548 ประกอบไปด้วย

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	ที่มา
<u>ประธานกรรมการบริหาร/นายกฯ</u>	นายสมดี จันดาหัวดวง	ส.อบต.หมู่ที่ 2
<u>คณะกรรมการบริหาร/รองนายกฯ</u>	นายสมร เม็งจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 7
<u>คณะกรรมการบริหาร/รองนายกฯ</u>	นายพิมพ์า สอนสีดา	ส.อบต.หมู่ที่ 3
<u>เลขานุการคณะกรรมการบริหาร</u>	นายบุญเลี้ยง จันเต	ส.อบต.หมู่ที่ 6

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ก(2549)

การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารชุด ปี พ.ศ. 2544 ได้เกิดความขัดแย้งในการบริหารงานระหว่างฝ่ายบริหาร และส.อบต. ขึ้นเนื่องมาจากความขัดแย้งในเรื่องเงินค่าคอมมิชชั่น และได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปี พ.ศ. 2546 เนื่องจากปัญหาการมีผู้รับเหมาผูกขาดเพียงกลุ่มเดียว คือ ร้านนาตุนก่อสร้าง, ร้านคมศิริ, ร้าน ม.เจริญก่อสร้าง และร้านเคคอนสตรัคชั่น ซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาของกลุ่มวงษ์นอกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายบริหารได้กีดกันผู้รับเหมารายอื่นในการเข้าร่วมประมูลโครงการก่อสร้าง และไม่ยอมจ่ายเงินค่าคอมมิชชั่นแก่ทาง อบต. ซึ่งแต่เดิมทาง อบต. จะต้องได้เงินจากโครงการก่อสร้างจำนวนร้อยละ 10-25 ของแต่ละโครงการ ซึ่งการผูกขาด และการไม่จ่ายเงินค่าคอมมิชชั่นของนายทุนก่อสร้างดังกล่าวสร้างความไม่พอใจแก่ ส.อบต. เป็นอย่างยิ่ง(ผัด คุ่มไพฑูรย์, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550)

เหตุผลอีกประการที่ทำให้ ส.อบต.ไม่พอใจฝ่ายบริหาร คือ การอนุมัติโครงการก่อสร้างให้ผ่านโดยที่ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพ ดังเช่นกรณีโครงการการลงหินคลุกในหมู่ที่ 1 และโครงการวางท่อระบายน้ำในหมู่ที่ 7 ในปีงบประมาณ 2545 เป็นต้น จึงทำให้ฝ่าย ส.อบต. ที่เคยรวมกลุ่มกับฝ่ายที่สนับสนุนฝ่ายบริหาร หันกลับมาเข้าข้างกับฝ่ายที่มีความขัดแย้งกับฝ่ายบริหารที่ประกอบไปด้วย

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
1	นายทวี ทรโรตงค์	ส.อบต.หมู่ที่ 1
2	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	ส.อบต.หมู่ที่ 2
3	นายเจริญ บุญถม	ส.อบต.หมู่ที่ 5
4	นายสมพงษ์ เหมมถน	ส.อบต.หมู่ที่ 5
5	นายผัด คุ่มไพฑูรย์	ส.อบต.หมู่ที่ 7
6	นายสุนา พิมพ์รัมย์	ส.อบต.หมู่ที่ 8

โดยในช่วงปี 2546 กลุ่มที่คัดค้านได้เพิ่มขึ้นมาอีก 3 คน คือ นายสุวิทย์ รุ่งรัตน์ ส.อบต. หมู่ที่ 3, นายพิมพ์ สอนสีดา ส.อบต. หมู่ที่ 3 และนายพรมมา กาลิโก ส.อบต. หมู่ที่ 5 รวมเป็น 9 คน ซึ่งทำให้สภานะนั้นปั่นป่วนอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีการอภิปรายในเรื่องคุณภาพของโครงการก่อสร้างต่างๆ ของสมาชิกกลุ่มคัดค้านอย่างดุเดือด (ทวี กรโธสงค์, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2550)

ภายหลังจากการถูกกดดันจากฝ่าย ส.อบต. ทำให้นายกฯ ก็ได้เริ่มที่จะเปิดโอกาสให้ผู้รับเหมารายอื่นเข้ามาแข่งขัน ซึ่งในช่วงหลังจากการเปลี่ยนผู้รับเหมาเข้ามาใหม่ทางสภาฯ ก็ได้รับเงินค่าคอมมิชชั่นเหมือนเดิมหลังจากที่ไม่ได้รับมาตั้งแต่การเข้ามาครอบงำฝ่ายบริหาร อบต. ของผู้รับเหมาในกลุ่มวงษ์นอก

หลังจากการเปิดโอกาสให้ผู้รับเหมารายอื่นเข้ามาแข่งขันของนายกฯ ก็ได้มีผู้รับเหมาจากที่ต่างๆ เข้าร่วมประมูลงานก่อสร้างของ อบต. เป็นจำนวนมากถึง 47 ราย (ดูรายชื่อผู้รับเหมาที่เข้ามาร่วมยื่นซองประมูลงานโครงการก่อสร้างกับ อบต. ดงบังในปีงบประมาณ 2546-2547 ได้ในภาคผนวก ง.) โดยผู้รับเหมาที่เข้ามารับงานโครงการก่อสร้างจาก อบต. ในปีงบประมาณ 2546 ประกอบไปด้วย

ร้าน/หยก.	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน(บาท)	ร้อยละ
ชายชาญก่อสร้าง	1	99,500	6.00
นาขำมิตรสัมพันธ์ก่อสร้าง	1	56,500	3.41
ไพรมณีก่อสร้าง	1	45,500	2.74
ภูมิสิทธิ์ก่อสร้าง	4	1,038,600	62.66
ม.ชัยเจริญก่อสร้าง	2	298,000	17.98
ส.ยิ่งเจริญก่อสร้าง	1	119,500	7.2
รวม	10	1,657,600	100

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ข(2549)

จากการพิจารณาข้อมูลโครงการก่อสร้างของ อบต. ดงบัง แสดงให้เห็นว่ามีผู้รับเหมาเข้ามารับงานก่อสร้างจาก อบต. ดงบังมีจำนวน 6 ราย จากโครงการทั้งหมด 10 โครงการ จำนวนเงิน 1,657,600 บาท โดยผู้รับเหมาที่ได้โครงการรับเหมามากที่สุด คือ ร้านภูมิสิทธิ์ก่อสร้าง 4 โครงการ จำนวนเงิน 1,038,600 บาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 62.66 ของยอดเงินโครงการก่อสร้างทั้งหมดของ อบต. แต่ผู้รับเหมาที่เคยผูกขาดในช่วงก่อนหน้าการเปลี่ยนนโยบายของนายกฯ คือ ร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้างได้โครงการรับเหมาเพียง 2 โครงการ จำนวนเงิน 298,000 บาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.98 ของโครงการก่อสร้างของ อบต.

การแข่งขันในการประมูลงานก่อสร้างของผู้รับเหมาของ อบต.ดงบังเห็นได้ชัดเจน ในปีงบประมาณ 2547 ซึ่ง อบต. ดงบังมีโครงการก่อสร้างจำนวน 23 โครงการ งบประมาณ 1,786,370 บาท โดยมีบริษัทรับเหมาที่ได้รับงานโครงการก่อสร้างดังกล่าว จำนวนถึง 14 แห่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ร้าน/หจก.	จำนวนโครงการ	จำนวนเงินเงิน(บาท)	ร้อยละ
ช.สิทธิโชคพานิชย์	2	138,500	7.75
ชัยมงคลก่อสร้าง	2	195,500	10.94
โชคชายก่อสร้าง	1	96,600	5.41
โชคอนันต์การค้า	1	98,000	5.49
ดงบังก่อสร้าง	1	96,100	5.38
ทองสภัทร์การโยธา	2	27,500	1.53
พานเงินก่อสร้าง	1	99,500	5.57
ภูมิสิทธิ์ก่อสร้าง	3	167,000	9.35
ม.ชัยเจริญก่อสร้าง	5	470,500	26.34
ยางดินเหลือง	1	45,000	2.52
รุ่งตะวันพานิชย์	1	98,000	5.49
วดีศรีสุราษฎร์ก่อสร้าง	1	95,000	5.32
ส.สุพรรณ	1	59,670	3.34
อาณาจักรก่อสร้าง	1	99,500	5.57
รวม	23	1,786,370	100

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ข(2549)

จากข้อมูลจะพบว่า โครงการก่อสร้างของ อบต. มีผู้รับเหมาที่ได้รับงานก่อสร้างจาก อบต. จำนวนมากขึ้น จาก 6 รายในปีงบประมาณ 2546 เป็น 14 รายในปีงบประมาณ 2547 ซึ่งมีโครงการก่อสร้างทั้งหมด จำนวน 23 โครงการ และเป็นที่น่าสนใจว่า ผู้รับเหมาที่เคยได้รับงานก่อสร้างมากที่สุดในปีงบประมาณ 2546 คือ ร้านภูมิสิทธิ์ กลับได้งานน้อยลงอย่างชัดเจน คือได้ทำงานเพียง 3 โครงการ จำนวนเงิน 167,000 หรือคิดเป็นร้อยละ 9.35 ของยอดเงินโครงการก่อสร้างทั้งหมด ส่วนผู้รับเหมาในกลุ่มของนายสังคม(ร้านดงบังก่อสร้าง และร้านม.ชัยเจริญก่อสร้าง) ได้รับงานจำนวน 6 โครงการ ในวงเงิน 566,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.72 ซึ่งถือว่างานก่อสร้างที่ได้เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2546 เล็กน้อย แต่โดยภาพรวมของงบประมาณโครงการก่อสร้างทั้งหมด ถือได้ว่ามีการแข่งขันจากผู้รับเหมารายอื่นเพิ่มมากขึ้นในปีงบประมาณ 2547

อบต.ชูด 2548-ปัจจุบัน การเข้าสู่การเมืองโดยตรงของผู้รับเหมาก่อสร้าง

หลังจากที่การบริหารงานที่นำโดยนายสมดี จันดาหัวดวง หมตวาระลงในปี พ.ศ. 2548 ทำให้มีการการเลือกตั้งนายกฯ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการเลือกตั้งโดยประชาชน ทั้งตำบลตาม พรบ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยมีผู้สมัครแข่งขันในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 3 คน คือ หมายเลข 1 นายสังคม วงษ์นอก, หมายเลข 2 นายสมดี จันดาหัวดวง และ หมายเลข 3 นายสุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน

การแข่งขันในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละหมายเลขได้มีการตั้งทีมงานในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยทีมงานของของผู้สมัครแต่ละหมายเลขมี ดังนี้

หมายเลข 1 นายสังคม วงษ์นอก ได้วางทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	จุดเด่น	ฐานคะแนน	หมายเหตุ
<u>นายกฯ</u>	นายสังคม วงษ์นอก	ผู้กว้างขวาง	หมู่ที่ 1,5,8	อดีตข้าราชการครู/ศจ./ผู้รับเหมา
<u>รองนายกฯ</u>	นายสมร เฝิงจันดา	ญาติเยอะ, คนรู้จักเยอะ	หมู่ที่ 7	อดีต ส.อบต. หมู่ที่
<u>รองนายกฯ</u>	นายมีโชค บุญมาพิลา	ญาติเยอะ,	หมู่ที่ 4	อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ และผู้จัดรายการวิทยุ คลื่นFM100.25
<u>เลขาอนุกรนายกฯ</u>	นางพรรณรวิณี บุญล้ำ	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 2	พ่อเป็นอดีตข้าราชการ ครูที่ชาวบ้านเคารพ
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายโฮม สุริยา	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 9	ผู้รู้ในชุมชน
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายกัญญา โพธิ์พยัคฆ์	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 2	ผู้รู้ในชุมชน

ที่มา : มีโชค บุญมาพิลา(สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550)

หมายเลข 2 นายสมดี จันดาห้วง ได้วางทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	จุดเด่น	ฐานคะแนน	หมายเหตุ
<u>นายกฯ</u>	นายสมดี จันดาห้วง	ชื่อสื่อยุค	หมู่ที่ 2	อดีตนายกฯ
<u>รองนายกฯ</u>	นายประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 5,8	อดีตกำนัน
<u>รองนายกฯ</u>	นายสมหวัง โคตาโม	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 6	อดีต ส.อบต. หมู่ที่ 6
<u>เลขานุการนายกฯ</u>	นายสุวิทย์ โยทัยเที่ยง	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 5	ทำงานเก่ง, มีความรู้
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายจักริม หงส์หิน	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 5	ผู้รู้ในชุมชน
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายเพ็ง ศรีสุข	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 9	ผู้รู้ในชุมชน

ที่มา : ประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน(สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550)

หมายเลข 3 นายสุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน ได้วางทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	จุดเด่น	ฐานคะแนน	หมายเหตุ
<u>นายกฯ</u>	นายสุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน	คนหนุ่มไฟแรง	หมู่ที่ 2,5,8	ทนายความ
<u>รองนายกฯ</u>	นางสุพล วิชานนท์	ทำงานเก่ง	หมู่ที่ 2	อดีตข้าราชการ สาธารณสุข
<u>รองนายกฯ</u>	นายณัฐสิทธิ์ สิงห์มาตา	คนรู้จักเยอะ	หมู่ที่ 2	มัคทายก
<u>เลขานุการนายกฯ</u>	นายปรีชา คุณโน	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 1,5,8	ตัวแทนของ นายสำราญ คุณโน
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายสงกา พิมพ์รัมย์	ญาติเยอะ	หมู่ที่ 5,8	ผู้รู้ในชุมชน
<u>ที่ปรึกษานายกฯ</u>	นายวันชัย ศิริปรีชากุล	ที่ปรึกษา	-	ทนายความ

ด้านกฎหมาย

ที่มา : สุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน(สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2550)

การศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งของตระกูล มีชัย (2548, 58-59) พบว่า ในการเลือกตั้งนายกฯ มีการรวมกลุ่มทางการเมืองของผู้สมัครนายกฯ และผู้สมัคร ส.อบต. ในการลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบเปิดเผย และไม่เปิดเผย ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งยังไม่มีกานำเสนอ นโยบายในการเลือกตั้ง ไม่มีการเสนอทางเลือกในการพัฒนาตำบลเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาตัดสินใจเลือก ส่งผลให้การเลือกตั้งยังผูกพันกับกลุ่มเครือญาติ คนรู้จัก และอิทธิพลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งสอดคล้องกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ซึ่งมีการใช้กลุ่มเครือญาติ คนรู้จัก และอิทธิพลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยมีการจัดตั้งหัวคะแนนขึ้นตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือในการเลือกตั้ง

จุดมุ่งหมายหลักของการตั้งที่ปรึกษานายกฯ คือ การเป็นหัวคะแนนในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งที่ปรึกษานายกฯ ของผู้สมัครแต่ละหมายเลขมักจะเป็นผู้มีอาวุโสตามหมู่บ้านต่างๆ ที่สมาชิกในทีมที่ตั้งขึ้นมีฐานเสียงที่ไม่เข้มแข็งมากนัก ซึ่ง การตั้งที่ปรึกษานายกฯตามวัตถุประสงค์นี้เห็นได้ชัดเจนในกรณีของที่ปรึกษานายกฯหมายเลข 1 (นายจักริม หงส์หิน) และ 2 (นายเห็ง ศรีสุข) ซึ่งทั้งสองคนเป็นผู้อาวุโส และมีญาติพี่น้องเป็นจำนวนมากในหมู่ที่ 9 และจุดประสงค์หลักในการเลือกบุคคลดังกล่าวมาเป็นที่ปรึกษานายกฯ คือ การพยายามช่วงชิงคะแนนกันระหว่างผู้สมัครหมายเลข 1 และหมายเลข 2(ประณี ศรีดาวร, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

หัวคะแนนของผู้สมัครแต่ละหมายเลขกระจายไปในหมู่บ้านต่างๆโดยผู้สมัครจะไปติดต่อญาติมิตรในแต่ละหมู่บ้านเป็นหัวคะแนนช่วยหาเสียง โดยหัวคะแนนของผู้สมัครแต่ละคนในการหาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงหัวคะแนนในการเลือกตั้งของผู้สมัครหมายเลขต่างๆ

หมู่ที่	หัวคะแนนของผู้สมัคร		
	หมายเลข 1	หมายเลข 2	หมายเลข 3
1	ซารี, เตียง, อุดม, อาจ,	กั้น, ทวี	แก่น, สมบัติ, ไต
2	ศรี, สมชาย, ห้า, กัญหา, คำศูนย์, พรรณรินทร์	สมดี, คำศูนย์, เสถียร	ประชัน, ซารี, สถิตย์, ใบ, พรมมา, สุพล
3	อำนวย	ทิมพา	คมขำ, เเดิน
4	มีโชค, จันดา	พรมมา	เจิง, รวย

ตารางที่ 4.4 แสดงหัวข้อแนบในการเลือกตั้งของผู้สมัครหมายเลขต่างๆ (ต่อ)

หมู่ที่	หัวข้อแนบของผู้สมัคร		
	หมายเลข 1	หมายเลข 2	หมายเลข 3
5	สกล, สมหวัง, โพธิ์, น้อย, เส็ง, ปริญา, ลำลี, สังคม	สมหมาย	ประสิทธิ์, ปรีชา, บุญเลิศ
6	สุข, สี, บุญเลี้ยง	สมหวัง	ปฏิวัติ, ชำนาญ
7	สมร, สินธุ์	ตา	ผัด, อภิวัฒน์, สร้อย
8	ทองมา, มีด, ทอง, พันธุ์	สมาน, ประเสริฐศิลป์	สมร, ชาย, สุพจน์, นิยม
9	อำพร, สุนทร, โยม, สวัสดิ์, บุญช่วง	สมหวัง, ทราย	สมดี, นิยม, เตียง

ที่มา : สุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน(สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2550), ประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน(สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550), ทวี กรโธรงค์(สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2550)

หน้าที่หลักของหัวข้อแนบที่สร้างขึ้น คือ การหาเสียงให้แก่ผู้สมัคร และเป็นตัวแทนของผู้สมัครในการแจกเงินในการหาเสียง ซึ่งจากการสอบถามผู้รู้ และหัวข้อแนบของผู้สมัครหมายเลขต่างๆ พบว่า การแจกเงินเป็นสิ่งจำเป็นในการเลือกตั้งทุกระดับ โดยในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 การแจกเงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นการแจกเงินหาเสียงตามปกติ ซึ่งจะให้เป็นครอบครัว หรือให้ตามจำนวนเสียงที่มีอยู่ในครอบครัว (รายหัว) แล้วแต่เงินทุนของผู้สมัคร ซึ่งในเบื้องต้นผู้สมัครหมายเลขต่างๆ จะแจกเงินครอบครัวละ 200-300 บาท แต่มีผู้สมัครบางคนที่มีทุนจำนวนมากจะแจกเป็นรายหัวๆ ละ 200 บาท และขั้นตอนต่อมา เป็นการแจกเงินหลังจากการคาดการณ์ว่าฐานเสียงในบางจุดมีแนวโน้มที่จะสู้คู่แข่งไม่ได้ หรือเป็นพื้นที่ที่เป็นฐานคะแนนสำคัญของคู่แข่ง ซึ่งจะมีการแจกเงินแบบเกทับมากกว่าคู่แข่งถึง 2-5 เท่า

ในปัจจุบันความใกล้ชิดทางเครือญาติเริ่มลดความสำคัญในฐานะการเป็นตัวแปรหลักในการเลือกตั้งลง โดยเงินที่ผู้สมัครแจกในการหาเสียงเริ่มเป็นตัวแปรที่สำคัญในการตัดสินใจมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความเห็นของทวี กรโธรงค์(2550) ในเรื่องการเลือกตั้งว่า "ญาติที่น้องยุคสมัยนี้เห็นแก่เงินกันทุกคน ในการเลือกตั้งถ้าไม่ให้เงินแม้จะเป็นญาติที่น้องใกล้ชิด หรือสนิทสนมกันเพียงใดเขาก็ไม่เลือก ถึงเลือกก็เลือกไม่เต็มเสียงที่มีทั้งหมดในครอบครัว" ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน(2550) ว่า "ในการเลือกตั้งเงินเป็นตัวแปรหลักที่จะทำให้ชนะหรือ พ่ายแพ้ การเลือกตั้ง ซึ่งก่อนการเลือกตั้งมีชาวบ้านหลายคนมาบ่นว่าคนนั้นคนนี้ทำงานไม่ดี

ไม่ได้เรื่อง แต่พอเอาเข้าจริงๆ เขาเอาเงินมาให้เยอะก็เลือกเขาเหมือนเดิม ซึ่งความสำคัญของเงินในการเลือกตั้งเห็นได้ชัดเจนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง โดยเฉพาะครั้งที่ผ่านมาก็ใครจ่ายเงินมากก็จะได้รับการเลือกตั้ง"

ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่าผู้สมัครหมายเลข 1 ได้รับการเลือกตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกฯ โดยคะแนนของผู้สมัครแต่ละหมายเลขมีดังนี้

หมายเลข	ชื่อ-สกุล	คะแนน	ร้อยละ
1	นายสังคม วงษ์นอก	825	42.97
2	นายสมดี จันดาหัวตง	471	24.53
3	นายสุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน	624	32.50
	รวม	1,920	100.00

ที่มา : คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม (2549)

โดยฝ่ายบริหารขององค์การบริหาร อบต.ชุดปี พ.ศ. 2548 ประกอบไปด้วยตำแหน่งต่างๆ ตามที่ได้จัดตั้งไว้ในช่วงของการหาเสียง คือ

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล
นายกฯ	นายสังคม วงษ์นอก
รองนายกฯ	นายสมร เมีงจันดา
รองนายกฯ	นายมีโชค บุญมาพิลา
เลขานุการนายกฯ	นางพรรณรวิรินทร์ บุญล้ำ

ในภายหลังกการเลือกตั้ง วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ได้เกิดความเข้าใจผิดของ ส.อบต. ที่เข้าใจว่าอำนาจในการจัดสรรตำแหน่งต่างๆ ของฝ่ายสภาตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 เป็นอำนาจการตัดสินใจของนายกฯ จึงได้มี ส.อบต.จำนวนหนึ่งได้ตกลงในเรื่องตำแหน่งในสภา และได้รวบรวมเงินไปให้นายกฯเพื่อใช้ในการจัดสรรตำแหน่งดังกล่าว และหลังจากนั้นนายกฯก็ได้มีการนำตัว ส.อบต. ที่คาดว่าจะสามารถควบคุมได้ ซึ่งส่วนมากจะเป็นพรรคพวกนายกฯ และ ส.อบต. ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่จากหมู่บ้านต่างๆ ไปจัดเลี้ยงที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อจัดสรร

ตำแหน่งต่างๆ ของฝ่ายสภาฯ โดยจากการสอบถามจากผู้รู้ในเรื่องดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าผู้ที่ต้องการดำรงตำแหน่งในสภาฯต้องเสียเงินให้นายกฯ ตามตำแหน่งในอัตราที่แตกต่างกัน คือ ประธานสภาฯ เสียเงินจำนวน 50,000 บาท รองประธานสภาฯ เสียเงินจำนวน 30,000 บาท และ เลขานุการสภาฯ เสียเงินจำนวน 10,000 บาท (ผัด คุ่มโพธิ์ชัย, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550)

การเสนอชื่อประธานสภาฯมีผู้ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการคัดเลือกเพียงคนเดียว คือ นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์ ส่วนตำแหน่งอื่นๆ ของฝ่ายสภาฯประกอบไปด้วยตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ- สกุล	ที่มา
<u>ประธานสภาฯ</u>	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	ส.อบต.หมู่ที่ 2
<u>รองประธานสภาฯ</u>	นายสุนทร เม็งจันดา	ส.อบต.หมู่ที่ 9
<u>เลขานุการสภาฯ</u>	นายปริญญา วงษ์นอก	ส.อบต.หมู่ที่ 5

ในภายหลังการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกฯของนายสังคมซึ่งถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่นายทุนรับเหมาเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองใน อบต. โดยตรง และในภายหลังการเข้ามา นายทุนก็ได้เริ่มผูกขาดงานโครงการก่อสร้างของ อบต.เข้ามาในกลุ่มของตนเอง โดยในปี 2548 ซึ่งเป็นปีแรกของการเข้ามาดำรงตำแหน่งของนายทุนรับเหมา งานก่อสร้างที่มีทั้งหมดจำนวน 12 งาน เงินงบประมาณทั้งสิ้น 4,100,349 บาท ได้ตกอยู่ในบริษัทของเครือข่ายของนายกฯทั้ง 12 งาน ซึ่งประกอบไปด้วย

ผู้รับเหมา	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน(บาท)	ร้อยละ
ซารีก่อสร้าง	2	350,000	8.54
ม.ชัยเจริญก่อสร้าง	9	2,375,349	57.93
สุพจน์การค้า	1	1,375,000	33.53
รวม	12	4,100,349	100.00

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ข(2549)

*โครงการตามสัญญาเลขที่ 4/2549 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบังเป็นโครงการที่ได้มาจากเงินงบประมาณตามโครงการ CEO ของจังหวัดมหาสารคาม

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าผู้รับเหมาโครงการก่อสร้างของอบต.ดงบังในปีงบประมาณ 2548 มี 3 ราย คือ ร้านซารีก่อสร้าง ร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้าง และร้านสุพจน์การค้า ซึ่งผู้รับเหมาแต่ละรายมีความเชื่อมโยงกับนายกฯ ดังนี้

ร้านซารีก่อสร้าง ตั้งอยู่เลขที่ 42 หมู่ 11 ต.นาสีนวน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคามมีนายซารี คำทอง เป็นเจ้าของกิจการ แต่ในความเป็นจริงร้านซารีก่อสร้างมีนายศรีโพธิ์พยัคฆ์ที่เขยนายกฯ เป็นผู้บริหารจัดการ เพียงแต่ใช้ชื่อนายซารีซึ่งเป็นคนรู้จักมาเปิดร้านเท่านั้น โดยอุปกรณ์ และเครื่องมือในการก่อสร้างใช้ร่วมกันกับร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้าง (นายเสถียร พาราศรี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550)

ร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้าง ตั้งอยู่เลขที่ 9 หมู่ 1 ต.ดงบัง อ.นาคนู จ.มหาสารคาม มีนายเหมิก แน่นซารี เป็นเจ้าของกิจการ แต่ในความเป็นนายเหมิกเป็นลูกน้องคนสนิทของนายกฯ และความเป็นจริงร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้างเป็นร้านของนายกฯสมัยที่ยังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดในการรับเหมาก่อสร้างทั่วไปทั้งจาก อบต. และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ประเสริฐศิลป์ พวงศรีเคน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้าง และนายกฯ สามารถเห็นได้จากหนังสือร้องเรียนที่กลุ่ม ส.อบต. ดงบังยื่นเรื่องร้องเรียนนายกฯ ต่อนายอำเภอ ในปี พ.ศ. 2549 (ดูเรื่องร้องเรียนนายกฯ ต่อนายอำเภอเพิ่มเติมในภาคผนวก จ.) โดยมีข้อความที่น่าสนใจว่า "นายกฯคนนี้ก็เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามได้มีการรับเหมางานในตำบล หรือในระดับอำเภอ และในระดับจังหวัด ซึ่งมีพรรคพวกเป็นจำนวนมาก มีการตั้งคนของตนเอง คือ นายเหมิก แน่นซารี เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วน ซึ่งบุคคลที่เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วนนี้เป็นคนงานประจำของนายกฯ ซึ่งในความเป็นจริงนายกฯเองเป็นผู้บริหารแต่เป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายจึงตั้งคนของตนเข้ามาบริหาร หากมีงานที่มีการประมูลหรือมีการยื่นประมูลงานมักจะผ่านอยู่เสมอ"

ร้านสุพจน์การค้า ตั้งอยู่เลขที่ 6/4 ต.โนนราษี อ.บรบือ จ.มหาสารคาม มีนายสุพจน์ จำปามูล เป็นเจ้าของกิจการ โดยนายสุพจน์เป็นเพื่อนสนิทกับนายกฯ (ประณี ศรีถาวร, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของร้านสุพจน์การค้ากับนายกฯเห็นได้จากหนังสือร้องเรียนที่กลุ่ม ส.อบต. ดงบังที่ยื่นเรื่องร้องเรียนนายกฯ ต่อนายอำเภอ ในปี พ.ศ. 2549 ในกรณีโครงการขุดลอกหนองเขื่อนช้าง หมู่ที่ 2 ซึ่งเป็นโครงการที่ร้านสุพจน์ชนะการประมูลของ อบต. มูลค่า 1,375,000 บาท ว่า "ร้านสุพจน์การค้าผู้รับจ้างโครงการเป็นการให้ผู้รับจ้างแห่งอื่นจริง แต่ผู้ประกอบการจริงเป็นคนของนายกฯ และควบคุมงานโดยนายกฯ"

ความขัดแย้งในการบริหารงานของ อบต.

ส.อบต.ในปัจจุบัน มีกลุ่มทางการเมืองที่มีความขัดแย้งกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็น ส.อบต. ที่สนับสนุนฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายที่สนับสนุนฝ่ายบริหารส่วนมากเป็นเครือญาติสนิท เป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ หรือเคยร่วมงานกับฝ่ายบริหารมาก่อน ซึ่งแกนนำในการรวมกลุ่ม นอกจากรองนายกฯทั้งสองคน คือ นายสมร เมืองจันดา และนายมิโชค บุญมาพิลา จะเป็นแกนนำในการเชื่อมความสัมพันธ์แล้ว สมาชิกที่มีบทบาท คือ นางสมหวัง ปฏิเวศวัดนางกูร ส.อบต.หมู่ที่ 5 ซึ่งเป็นน้องสาวของนายกฯ, นายปริญญา วงษ์นอก ส.อบต.หมู่ที่ 5 ลูกพี่ลูกน้องกับนายกฯ และนายสุนทร เมืองจันดา หมู่ที่ 9 น้องชายนายสมร เมืองจันดา รองนายกฯ (เสถียร พาราศรี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550) ซึ่งฝ่ายที่สนับสนุนฝ่ายบริหารประกอบไปด้วย

ที่	ชื่อ-สกุล	ส.อบต.หมู่ที่	ความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร
1	นางทองศรี วงศรีชา	1	สนิทสนมกับนางสมหวัง
2	นายปิยณัฐ โพธิ์มาตย์	1	ลูกน้องนายกฯ
3	นายอำนาจ ประระทั่ง	3	เพื่อนสนิทกับเลขาฯ นายกฯ
4	นายปริญญา วงษ์นอก	5	ลูกพี่ลูกน้องนายกฯ
5	นางสมหวัง ปฏิเวศวัดนางกูร	5	น้องสาวนายก
6	นายสินธุ์ ภูคำศักดิ์	7	ลูกน้องนายกฯ
7	นายสุนท บังสี	9	ลูกน้องนายกฯ
8	นายสุนทร เมืองจันดา	9	คนสนิทนายกฯ

ที่มา : เสถียร พาราศรี(สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550), สำราญ คุณโน(สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550), มิโชค บุญมาพิลา(สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550)

ฝ่ายที่ต่อต้านฝ่ายบริหารมีความไม่พอใจการการบริหารงาน และการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใสของฝ่ายบริหาร โดยมีการผูกขาดการรับเหมาของบริษัทนายกฯ และกีดกันผู้รับเหมารายอื่นไม่ให้เข้าร่วมการประมูลงานของ อบต. และผลงานที่ออกมาที่ออกมาคุณภาพไม่คุ้มกับ

งบประมาณที่ลงทุนไป รวมถึงมีการกีดกันหรือไม่ให้ความสะดวกกับสมาชิกในการเข้าไปตรวจสอบงานก่อสร้างภายใน อบต. ซึ่งฝ่ายที่มีความขัดแย้งกับฝ่ายบริหารประกอบไปด้วย

ที่	ชื่อ-สกุล	ส.อบต.หมู่ที่	ความขัดแย้งกับฝ่ายบริหาร
1	นายบุญหนา โพธิ์พัยค์	2	ไม่พอใจการบริหารงานของฝ่ายบริหารที่ปล่อยให้ผู้รับเหมากลุ่มเดียว
2	นายเสถียร พาราศรี	2	คือ กลุ่มของนายกฯเข้ามาผูกขาด
3	นายพิมพ์ สอนสีดา	3	งานรับเหมาของ อบต. และมีการกีดกันสมาชิกในการตรวจสอบ
4	นายชำนาญ แก้ววิเศษ	6	คุณภาพงานที่ผ่านการอนุมัติงานจากฝ่ายบริหาร
5	นายสมบูรณ์ กุลหาสิงห์	6	
6	นายผัด คุ่มไพฑูรย์	7	
7	นายนิยม เชียงโลม	8	
8	นายประณี ศรีถาวร	8	

ที่มา : เสถียร พาราศรี(สัมภาษณ์,3 กุมภาพันธ์ 2550),ผัด คุ่มไพฑูรย์(สัมภาษณ์,17 มกราคม 2550),ประณี ศรีถาวร(สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ ยังมี ส.อบต.ที่ไม่ยึดฝ่ายใดเป็นพิเศษจะประกอบไปด้วยนางจันดา แสนมี ส.อบต.หมู่ที่ 1 และนายอ่อนสา สิงห์มาตา ส.อบต.หมู่ที่ 4 ซึ่งกลุ่มนี้โดยภาพรวมจะไม่เห็นด้วยกับการบริหารงานของฝ่ายบริหาร แต่ก็ไม่กล้าที่จะขึ้นมาคัดค้านโดยตรง และหากมีกรณีที่ต้องให้สภาตัดสินใจกลุ่มนี้มีโอกาสเอนเอียงไปได้กับทั้งสองฝ่าย

จากการสอบถามข้อมูลความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย ผู้วิจัยได้พบว่าความขัดแย้งต่างๆ ระหว่างนายกฯ และ ส.อบต. นับวันยิ่งทวีความรุนแรง ซึ่งเห็นได้จากการอภิปรายเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่ช่วงแรกของการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกฯ ของนายสังคม และความขัดแย้งปรากฏให้เห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งได้มีความพยายามดึงฝ่ายที่สนับสนุนนายกฯเข้ามาเป็นพรรคพวก และการสร้างกระแสของกลุ่มต่อต้านในการตรวจสอบนายกฯ หรือ ถอดถอนคนสนิทนายกฯออกจากจากตำแหน่งที่สำคัญในสภาฯ ดังเช่นกรณีการยื่นหนังสือร้องเรียนการปฏิบัติงานที่ไม่โปร่งใสของนายกฯต่อนายอำเภอ หรือ การผลักดันให้สภามีมติถอดถอนเลขานุการสภาฯ ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับนายกฯ ซึ่งมีรายละเอียดของเหตุการณ์ ดังนี้

การยื่นหนังสือร้องเรียนการปฏิบัติงานที่ไม่โปร่งใสของนายกฯ ต่อนายอำเภอ เกิดจากความไม่พอใจของ ส.อบต. กลุ่มหนึ่งที่น่าโดยนายผัด คุ่มไพฑูรย์ ส.อบต. หมู่ที่ 7 และ ส.อบต. อีกจำนวน 6 คน ได้ส่งเรื่องถึงอำเภอในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2549 เกี่ยวกับความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะนายกฯ และมีการกลั่นแกล้งสมาชิกที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายบริหาร ซึ่งเรื่องร้องเรียนมี 4 ประการ (ดูเพิ่มเติมจากหนังสือร้องเรียนนายกฯต่อนายอำเภอได้ในภาคผนวก จ.) คือ

1. งานรับเหมาโครงการก่อสร้างต่างๆ ของ อบต.กระจุกตัวอยู่ในบริษัทเครือขายของนายกฯ
2. การดำเนินงานของผู้รับเหมาไม่เป็นไปตามแบบแผน และไม่ได้มาตรฐานแต่ได้รับการอนุมัติจากฝ่ายบริหาร และฝ่ายบริหารเพิกเฉยต่อการทักท้วงของ ส.อบต. เช่น โครงการก่อสร้างถนนคันดิน หมู่ที่ 2, โครงการท่อเหลี่ยม คสล. หมู่ที่ 3, โครงการลงหินคลุกถนนทางเข้าหมู่บ้านหมู่ที่ 4, โครงการก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 7 และโครงการขุดลอกหนองเขื่อนช้าง หมู่ที่ 2
3. การปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างต่างๆ ของ อบต.ต่อ ส.อบต.
4. มีการเลือกปฏิบัติ และไม่ใส่ใจกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตหมู่บ้านที่ ส.อบต. มีความขัดแย้งกับนายกฯ เช่น กรณีฝ่ายหินก่อ หมู่ที่ 8

การผลักดันให้สภามีมติถอดถอนเลขานุการสภาฯ โดยกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับนายกฯให้เหตุผลของการปลุกระดมในครั้งนี้ว่ามี 2 ประการ(เสถียร พาราศรี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550) คือ

1. ความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการสภาฯ กล่าวคือ ในการบันทึกการประชุมของเลขานุการสภาฯ หากมีการกล่าวพาดพิงของสมาชิกถึงฝ่ายบริหารในเรื่องการปฏิบัติงาน และโครงการก่อสร้างที่อยู่ในการดูแลของฝ่ายบริหาร หรือกล่าวถึงฝ่ายบริหารในทางเสียหายเลขาฯ ก็จะไม่บันทึกลงในบันทึกการประชุม หรือหากมีการจดบันทึกเลขาฯจะส่งบันทึกการประชุมไปให้นายกฯเพื่อตรวจสอบแก้ไข
2. ความล่าช้าในการทำงานของเลขานุการสภาฯ โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมที่ล่าช้า

4.4. สรุป

จุดมุ่งหมายการศึกษาพื้นที่ที่มีความเจริญต่ำเพื่อพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำการกระจายอำนาจการปกครอง จะส่งผลกระทบต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปเสริมการแข่งขันของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ

ในอดีตก่อนมีการยกฐานะการปกครองของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในปี พ.ศ. 2540 การรวมศูนย์อำนาจการปกครองจากส่วนกลางยังคงมีอิทธิพลในชุมชน กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานปกครองตามกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาของราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งได้ผูกขาดอำนาจทั้งเศรษฐกิจและการเมืองไว้เพียงกลุ่มเดียว แต่ในภายหลังจากการประกาศใช้ พรบ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดความเสื่อมคลายทางอำนาจของกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยในสมัยแรกของการบริหารรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และกำนันได้เป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง ซึ่งหลังจากการบริหารเป็นเพียงไม่กี่ปี คณะกรรมการบริหารที่นำโดยกำนัน ก็ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการบริหารงานจากสมาชิก จนเหตุการณ์มาถึงขั้นแตกหักในปี พ.ศ. 2543 โดยมีสาเหตุ จากความโปร่งใสในเรื่องการบริหารงาน และคุณภาพของโครงการก่อสร้างต่างๆ ของ อบต. จนเกิดความพยายามรวบรวมสมาชิก ส.อบต. เพื่อตรวจสอบ และกดดันคณะกรรมการบริหารโดยเฉพาะประธานบริหารให้ลาออกจากตำแหน่ง จนทำให้คณะกรรมการบริหารชุด พ.ศ. 2540 ลาออกจากตำแหน่งในปี พ.ศ. 2543

ภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 ผู้รับเหมาก่อสร้างได้มีความพยายามที่จะเข้ามามีบทบาทใน อบต. โดยการให้ความช่วยเหลือ และสร้างสายสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารของ อบต. เพื่อแลกกับผลประโยชน์ในงานโครงการก่อสร้างของ อบต. ซึ่งความขัดแย้งใน อบต. ในช่วงนี้เป็นไปในลักษณะของการตรวจสอบความโปร่งใสของฝ่ายบริหาร นำสู่การเปิดโอกาสให้ผู้รับเหมารายอื่นเข้ามาแข่งขันในการประมูลงานก่อสร้างใน อบต. จนเกิดความขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายบริหาร และกลุ่มผู้รับเหมา

เนื่องจากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นของ อบต. เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมดยวาระลงในปี พ.ศ. 2548 ทำให้ผู้รับเหมาลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครที่มาจากกลุ่มรับเหมาก่อสร้าง ที่มีฐานทางการเงินที่เข้มแข็งได้ใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้งมากกว่าคู่แข่งคนอื่นจนได้รับการเลือกตั้งในที่สุด และการบริหารงานภายหลังการเข้ารับตำแหน่ง พบว่าบริษัทในกลุ่มของนายกฯ ได้เข้ามาผูกขาดโครงการก่อสร้างใน อบต. และได้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น ระหว่าง ส.อบต. กับฝ่ายบริหารในเรื่องการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร จนทำให้ ส.อบต. แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สนับสนุนนายกฯ และกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับนายกฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อสรุป และข้อเสนอแนะ

ข้อสรุป

การศึกษาเรื่อง "การกระจายอำนาจกับเครือข่ายทุนในชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม" ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญที่แตกต่างกัน โดยวัตถุประสงค์ในการศึกษามี 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาลักษณะการรวมตัวเป็นเครือข่ายของทุนภายหลังจากการนำรูปแบบการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาใช้ว่ามีลักษณะอย่างไร และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะ และทิศทางของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีความเจริญแตกต่างกันภายหลังจากการนำรูปแบบการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาใช้ ว่ามีลักษณะ และทิศทางของการร่วมมือ การแข่งขัน และการแย่งชิงเพื่อเข้าถึงศูนย์อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในชุมชนผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดทุนนิยมของมาร์กซในเรื่องการสะสมทุน(Capital Accumulation) และการกระจุกตัวของทุน(Capital Concentration) มาเป็นกรอบหลักในการศึกษาร่วมกับแนวความคิดเรื่องผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ของเวเบอร์ และแนวความคิดในเรื่องการพัฒนานวัตกรรม(Innovation) ของชุมปีเตอร์ โดยการศึกษาได้สมมุติฐานของการศึกษาว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง การกระจายอำนาจจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ส่วนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ การกระจายอำนาจส่งผลกระทบต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม คือ เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันของกลุ่มทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการรวมตัวเป็นเครือข่ายของทุนภายหลังจากการนำรูปแบบการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาใช้ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญสูงมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสะสมทุน และการกระจุกตัวของทุนของมาร์กซ โดยนายทุนในชุมชนได้ผ่านกระบวนการสะสมทุน และการต่อสู้แข่งขันระหว่างนายทุนเป็นระยะเวลายาวนานนับจากการก่อตั้งชุมชน ดังที่ได้แสดงให้เห็นถึงภาพของการค้าในยุคแรกเริ่มของชุมชนในบทที่ 3 จนกระทั่งเกิดการกระจุกตัว และการรวมศูนย์ของทุนในมือนายทุนเพียงบางกลุ่ม โดยกระบวนการ

แข่งขันดังกล่าว นายทุนผู้ที่มีการปรับเปลี่ยนเทคนิค และวิธีการผลิต เช่น การใช้นวัตกรรมใหม่ทางการขนส่ง การใช้เครื่องจักรชนิดใหม่ ตามแนวคิดของซุมปีเตอร์ได้ส่งผลให้นายทุนที่เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่สามารถเอาชนะนายทุนคนอื่น และครอบอำนาจทางเศรษฐกิจไว้ได้ หลังจากนั้นทุนเริ่มเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่นผ่านการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในภายหลังจากการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจากสภาตำบลมาสู่การบริหารรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ. 2540 และเกิดการกระจุกตัวทางการเมืองขึ้น โดยนายทุนได้สร้างเครือข่ายทางการเมืองจากคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนซึ่งสามารถอธิบายได้จากแนวคิดของเวเบอร์ว่าผู้ประกอบการหรือนายทุนเท่านั้นที่จะเป็นผู้ครอบงำ และเป็นผู้นำสังคมโดยใช้ความชอบธรรมที่มาจากอำนาจทางกฎหมาย ซึ่งเห็นได้จากการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของนายทุนที่มีความสัมพันธ์กับบริบทของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ จากเดิมการสร้างเครือข่ายใน อบต. ชุด 2540-2544 จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากกาเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่างๆ โดยการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก และการสร้างเครือข่าย ใน อบต. ชุด 2544-2548 จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผ่านเพื่อนฝูง ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เคยมีความสัมพันธ์กันใน อบต. ชุดที่ผ่านมา ส่วนอบต. ชุด 2548 ถึงปัจจุบันเป็นการสร้างเครือข่ายที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองกับประชาชนในพื้นที่โดยใช้เครือข่ายที่สร้างขึ้นนับตั้งแต่การเข้ามาครองอำนาจในปี พ.ศ. 2540 โดยได้ขยายเครือข่ายความสัมพันธ์สู่พันธมิตรทางธุรกิจ ลูกจ้าง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อขยายฐานอำนาจทางการเมืองไปสู่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่าในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง การกระจายอำนาจจะส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการกระจุกตัวของอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของกลุ่มผู้มีอำนาจเพิ่มมากขึ้น

ส่วนผลการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเจริญต่ำ พบว่า ในอดีตการบริหารราชการส่วนภูมิภาคได้มีอิทธิพลต่อชุมชนผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนเกิดการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้น โดยมีสภาตำบลเป็นศูนย์รวมอำนาจในชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบทางราชการของเวเบอร์ โดยนายทุนหรือผู้ประกอบการในชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือ นายทุนที่เป็นเครือข่ายผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ภายหลังจากการยกฐานะสภาตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลของชุมชนตาม พรบ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดความเสื่อมคลายทางอำนาจของกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และได้เกิดการแข่งขัน แย่งชิงอำนาจการบริหารในองค์การ

บริหารส่วนตำบลจากกลุ่มอำนาจเก่า(กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จากผู้มีอำนาจกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนายทุนผู้รับเหมา ซึ่งในอดีตนายทุนกลุ่มนี้ได้เคยตกเป็นเบี้ยล่างของกลุ่มอำนาจเก่า แต่เมื่อระบบได้เปิดโอกาสให้คนกลุ่มต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลนายทุนผู้รับเหมา ก็เริ่มเข้ามาแข่งขัน และสร้างเครือข่ายเพื่อต่อต้านกลุ่มอำนาจเดิม เห็นได้จากการบริหารในสมัยแรกขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง โดยมีกำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง ซึ่งหลังจากการบริหารเพียงไม่กี่ปี คณะกรรมการบริหารที่นำโดยกำนันก็ได้ถูกตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการบริหารงานจากสมาชิก และเกิดความขัดแย้งขึ้นจนทำให้คณะกรรมการบริหารลาออกจากตำแหน่งในปี พ.ศ. 2543 โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารใหม่จากสมาชิกซึ่งวาระของสภาเหลือเพียง 1 ปี ซึ่งผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร คือ แกนนนำของกลุ่มที่ขัดแย้งกับฝ่ายบริหารชุดก่อนนั่นเอง และภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 ผู้รับเหมา ก่อสร้าง ได้มีความพยายามที่จะ เข้ามามีบทบาทใน อบต. โดยการให้ความช่วยเหลือ และสร้างสายสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารของ อบต. เพื่อแลกกับผลประโยชน์ในโครงการก่อสร้างของ อบต. ซึ่งความขัดแย้งใน อบต. ในช่วงนี้เป็นไปในลักษณะของการตรวจสอบความโปร่งใสของฝ่ายบริหารที่มีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้รับเหมา ก่อสร้าง และฝ่ายบริหาร และเนื่องจากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นของ อบต. เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมดวาระลงในปี พ.ศ. 2548 จึงทำให้ผู้รับเหมา ก่อสร้าง เข้าสู่การเมืองในองค์การบริหารโดยตรง จากการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชน ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในที่สุด ซึ่งการบริหารงานภายหลังการเข้ารับตำแหน่งนายกฯ ของผู้รับเหมา พบว่าบริษัทในกลุ่มของนายยกฯ ได้เข้ามาผูกขาดโครงการก่อสร้างใน อบต. และได้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างฝ่ายบริหารกับ ส.อบต. โดยประเด็นของความขัดแย้งเป็นเรื่องการผูกขาดโครงการก่อสร้างใน อบต. ของผู้รับเหมาในเครือข่ายนายกฯ และเรื่องคุณภาพของงานก่อสร้างต่างๆที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่าในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำ การกระจายอำนาจส่งผลต่อรูปแบบของกลุ่มผู้มีอำนาจไปในทิศทางที่เข้าไปกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันของกลุ่มผู้มีอำนาจทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

กล่าวโดยสรุป จากการนำแนวความคิดในเรื่องทุนนิยมของนักคิดทั้ง 3 ท่านมาใช้ศึกษาเครือข่ายทุนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าแนวความคิดในเรื่องการสะสมทุน และการกระจุกตัวของทุนของมาร์กซ์มีพลังในการอธิบายสภาพพื้นที่ทั้งเขตพื้นที่เจริญสูง และพื้นที่เจริญต่ำ ส่วนแนวความคิดเรื่องผู้ประกอบการของเวเบอร์ และชุมปีเตอร์สามารถทำให้เห็นภาพการเข้ามาครอบงำ และการเข้าเป็นผู้นำของผู้ประกอบการได้ชัดเจนในพื้นที่เจริญสูง แต่ใน

พื้นที่เจริญต่ำยังมีภาพของการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มอำนาจเก่าซึ่งเป็นซากเดนของวิธีการผลิตรูปแบบเก่าผ่านการปกครองส่วนภูมิภาค ส่วนแนวคิดเรื่องความมีเหตุผลของปัจเจกของเวเบอร์ ผู้วิจัยพบว่าในไม่สามารถใช้อธิบายสภาพชุมชนในพื้นที่ทั้งสองแห่งได้ เนื่องจากประชาชนส่วนมากมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความรู้ และยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของแนวความคิดแบบศักดินาที่ยังหลงเหลืออยู่ เช่น ความเชื่อในบุญวาสนาของผู้ปกครอง เป็นต้น และหากมองการกระจุกตัวของกลุ่มทุนในพื้นที่เจริญสูงเปรียบเทียบกับพื้นที่เจริญต่ำจะพบว่าการแข่งขัน และการทำลายกันเองของคนในชุมชนจนกระทั่งเกิดการผูกขาดทั้งอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองดังที่เป็นอยู่ในพื้นที่เจริญสูงเป็นสิ่งที่พื้นที่เจริญต่ำกำลังเผชิญ และหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการผูกขาด และการแข่งขันอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นรูปแบบ และลักษณะของการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองของกลุ่มทุนในองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่งซึ่งมีความเจริญแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อควรพิจารณา และเสนอแนะ ดังนี้

1. การแข่งขันในระบบทุนนิยมแม้จะมีผลดี คือ การสร้างนวัตกรรมของเหล่าผู้ประกอบการตามแนวคิดของซุมปีเตอร์ แต่การแข่งขันดังกล่าวมักจะเป็นการทำลายกันเองของคนในสังคม ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาในพื้นที่ได้ชี้ให้เห็นว่าการแข่งขันระหว่างนายทุนในระบบทุนนิยมจะทำให้เกิดการกระจุกตัวของทุนในพื้นที่ซึ่งได้ก่อให้เกิดความสูญเสีย และความยากลำบากแก่นายทุนอื่นที่พ่ายแพ้ในพื้นที่เจริญสูง และเป็นภาพสะท้อนอย่างแจ่มชัดให้แก่พื้นที่ที่มีความเจริญต่ำเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากเสนอทางออกของปัญหาโดยการส่งเสริมความร่วมมือ และการแบ่งปันระหว่างคนในชุมชนในรูปของการจัดตั้งระบบสหกรณ์เพื่อความร่วมมือของคนในสังคมแทนที่การแข่งขัน และทำลายเหมือนดังที่ระบบทุนนิยมกำลังดำเนินอยู่

2. ประเด็นที่น่าสนใจ และน่าศึกษาต่อไปในอนาคตซึ่งไม่อยู่ในขอบข่ายของการวิจัยในครั้งนี้ คือ การศึกษาโดยใช้แนวการวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์เพื่อศึกษาความขัดแย้งทางชนชั้นในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างจริงจัง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองกับการรวบอำนาจทางเศรษฐกิจโดยเอกชนในประเทศไทย. ใน สมภพ มานะรังสรรค์ (บรรณาธิการ), การขยายตัวของระบบทุนนิยมในประเทศไทย (พ.ศ. 2488-ปัจจุบัน). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2524.
- ไกรวุฒิ โยทัยเที่ยง. สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549.
- ขวัญชัย อรรถแก้ว. สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2549.
- คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคาม. ผลการนับคะแนนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง. มหาสารคาม, 2549. (เอกสารเย็บเล่ม)
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือกผู้บริหารและค่านิยม กรณีของประเทศไทย[Online]. 2550. แหล่งที่มา: <http://www.goodpracticemodel.com>[10 เมษายน 2550]
- จรัส สุวรรณมาลา. ศักยภาพทางการคลังของ อบต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา, 2542.
- จักรพงษ์ สุทธิประภา. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2549.
- จรัรัตน์ จันทร์จำนง และคณะ. วาปีปทุม. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
- จู ปะกัระนะ. สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2549.
- ชัยศรี ปะนัดโส. สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2549.
- ชูจิตร ศรีวินิชย์. สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2549.
- ชูชีพ พงษ์ไชย. บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตาม พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 กับตาม พ.ร.บ. สถาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย. ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- เชษฐา โมสิกรัตน์. องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ในฐานะการปกครองท้องถิ่นขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย. ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- เชาวนะ ไตรมาศ. เจ้าพ่อกับการเมือง : การเชื่อมโยงของชายเฒ่าอำนาจในระบบการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย. ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.

- ดงบัง ก. องค์การบริหารส่วนตำบล. องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง. มหาสารคาม, 2549.
(เอกสารเย็บเล่ม)
- ดงบัง ข. องค์การบริหารส่วนตำบล. โครงการก่อสร้าง อบต.ดงบัง ประจำปีงบประมาณ 2544-2550. มหาสารคาม, 2549. (เอกสารเย็บเล่ม)
- ดนตรี อินทรีไชย. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550.
- ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2549.
- ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. ชาวจีนในอำเภอสองแห่งของจังหวัดยโสธร : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532.
- ดำรงราชานุภาพ, สถาบัน. รายงานการวิจัย เรื่อง การเป็นชุมชนเมืองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบ.ต.). กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯอภิปี แอนด์สเตชันเนอร์, 2539.
- เดชะ สิทธิสุทธิ์. การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่ม "สันติธรรม" ในเทศบาลเมืองนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- ตระกูล มีชัย. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจเอกชน และข้าราชการกับการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2526.
- "_____". สภาตำบล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา, 2537.
- "_____". การเมืองท้องถิ่น: การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2548.
- ทวี กรโสดงค์. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2550.
- ทองบัววัน ภูมิสันติ. สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2549.
- ธวัชมน ล่องดงบัง. สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2549.
- ธำรง วงศ์วิเศษชัย. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2549.
- นวลน้อย ตวีรัตน์ และคณะ. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นและการคอร์รัปชัน การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระบบการเมืองและวงราชการไทย. รายงานผลการสัมมนา ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัลริเวอร์, กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2546.
- นันทภพ เชื้ออารี. ความสามารถในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- น้อม แซ่เหวียน. สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2549.

- นุชญา ทองสมบุญ. สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549.
- บริบูรณ์ จันทร์แดง. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2549.
- บึงอร ทับทิมทอง. Concentration ของอุตสาหกรรมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- บุญหนา โพธิ์พยัคฆ์. สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2549.
- ประกิต จันทร์เขตต์. สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2549.
- ประคอง เสนาโนฤทธิ์. สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2550.
- ประณี ศรีดาว. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550.
- ประเสริฐศิลป์ พวงสีเคน. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550.
- ปัทมา อ่างศิริภาคย์. การเปลี่ยนแปลงของทุน กับบทบาทรัฐ ในบริบทเศรษฐกิจการเมือง. ใน
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5
(พ.ศ. 2547), หน้า 1-1 ถึง 1-14. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อปปี้, 2547.
- ปีเตอร์ เอฟ เบลล์. ความเรียงว่าด้วยเศรษฐกิจการเมืองไทย พ.ศ. 2503-2528. กนกศักดิ์ แก้วเทพ,
บรรณาธิการแปล, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ผัด คุ่มไพฑูริย์. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. ทักษะในมิถิลจะอยู่กับเราอย่างน้อย 10-20 ปี. นิตยสารฟ้าเดียวกัน 4(ตุลาคม -
ธันวาคม 2549): 78-93.
- พรชัย วงสีลา. สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2550.
- พรทิพย์ ตันติกุลวัฒน์กิจ. สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549.
- พัชรี อันตรระกุล. สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2549.
- พันธุ์ แสงสว่าง. สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2550.
- พันธ์ ศัพพันธ์. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2549
- พินิจ ราชวัฒน์. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจังหวัดระยองที่มีต่อพระราชบัญญัติสภา
ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- มงคล ธรานนท์. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2549.
- มนตรี เจนวิทย์การ. กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทย: ข้อคิดบางประการในแง่
กฎหมาย นโยบายสาธารณะ และกระบวนการเมือง. วารสารธรรมศาสตร์ 3 (กุมภาพันธ์
2517): 41-74.

- มหาดไทย กระทรวง. หนังสือแสดงงบประมาณประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2547. สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม, 2548. (เอกสารเย็บเล่ม)
- มหาดไทย ก. กระทรวง. จำนวนประชากร[Online]. สถานที่ผลิต: กรมการปกครอง. สำนักงานทะเบียนอำเภอวาปีปทุม, 2549.
- มหาดไทย ข. กระทรวง. จำนวนประชากร[Online]. สถานที่ผลิต: กรมการปกครอง. สำนักงานทะเบียนอำเภอดงบัง, 2549.
- มาลัย แซ่เอ็ง. สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2549.
- มีโชค บุญมาพิลา. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550.
- เมธี เขียมวรา. เศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา, 2542.
- ราชการส่วนตำบล, กอง. ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, 2544.
- วรุดมิ จำลองนาค. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับกลุ่มทุนผูกขาดในบริบทเศรษฐกิจการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- วรุดศิริ วัฒนอาภรณ์ชัย. การสะสมทุนของชาวจีนในมลายู ค.ศ. 1819-1900. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534.
- วิลาวัดย์ เอื้อวงศ์กุล. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาเมืองเรณูนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, แผนกวิชาการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.
- วิมลรัตน์ สุขเจริญ. การปรับตัวของกระบวนการสะสมทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ พ.ศ. 2503-2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- วิชณ บุญมาร์ตัน และวุฒิชัย พรรณเชษฐ์. แนวความคิดว่าด้วยการควบคุมแรงงานกับการสะสมทุน, รัฐสภาสาร 7 (กรกฎาคม-กันยายน 2546): 78-117.
- วีระศักดิ์ ทองสมบุญ. สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2549.
- วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์. แนวคิดและนโยบายการพัฒนาประเทศไทย[Online]. สถานที่ผลิต: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549. แหล่งที่มา: <http://www.phanom.ru.ac.th> [20 เมษายน 2550]

- วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: เอเชียกราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์, 2546.
- ศิริวัฒน์ ทองสมบุญ. สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2549.
- สมดี จันดาห้วง. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2550.
- สมดี ปวงประชัน. สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2549.
- สร้างสรรค์ ศรีทรราช. สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2550.
- สิงห์ สุทธิภท. สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2549.
- สุคิด ล้นชัย. บทบาทของข้าราชการปกครองส่วนภูมิภาคในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2527.
- สุชาย ตีร์รัตน์. โลกาภิวัตน์กับปัญหารัฐธรรมนูญ. ใน รัฐศาสตร์ 50 ปี. กรุงเทพมหานคร: สุรพิมพ์, 2541.
- สุทธิศักดิ์ ยอดสะเทิน. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2550.
- สุทิน รากแสง. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2549.
- สุภาวิทย์ บุบผโชติ. สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2549.
- สุเมธ ชีร์นิตติ. ความเข้าใจบทบาทของกรมการปกครองต่อการบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.
- ลำราญ คุณโน. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2550.
- เสถียร พาราศรี. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550.
- เสาวนิต ศิริพรหม. พัฒนาการชุมชนเมืองวาปีปทุม จ.มหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาไทยคดีศึกษา กลุ่มสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2544.
- ไฉว ล้อดงบัง. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550.
- หนองแสง ก. องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง. มหาสารคาม, 2549. (เอกสารเย็บเล่ม)
- หนองแสง ข. องค์การบริหารส่วนตำบล โครงการก่อสร้าง อบต.หนองแสง ประจำปีงบประมาณ 2544-2550. มหาสารคาม, 2549. (เอกสารเย็บเล่ม)
- หนูพิน ตันติกุลวัฒนกิจ. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2549.
- อนุชิต โพธิ์มาตย์. สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2549.

- อรรถัย กักผล, ผลประโยชน์ทับซ้อนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5 (พ.ศ. 2547) กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ ก๊อปปี้, 2547.
- อรรถัย เลิศจิตติสุทธิ, การศึกษาตัวชี้วัดการเจริญเติบโตของเมืองจากพัฒนาอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา จังหวัดชลบุรี และระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, แผนกการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.
- อัครพันธ์ พูลศิริ, วัฒนธรรมทางการเมือง กับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเปรียบเทียบ อบต.บ้านมะเกลือ อ.เมือง และ อบต.หนองโพ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- อังกูร สุนกุล, ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชน: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.
- อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา: อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ 1991, 2545.
- อุดม ทุมโฆสิต, การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น: กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์, 2545.
- เอกนิตี นิติกันท์ประกาศ, ความท้าทายของการกระจายอำนาจของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในประเทศไทย, วารสารการเงินการคลัง 17, 51 (กรกฎาคม 2545): 34-43.

ภาษาอังกฤษ

- Bottommore, T. A dictionary of Marxist thought. Oxford: Blackwell Reference, 1983.
- "_____". Theories of Modern Capitalism. UK: George Allen & Unwin Ltd, 1985.
- Kay, Geoffrey. Development and underdevelopment: A Marxist Analysis. Hong Kong: The Macmillan Press LTD, 1982.
- Marx, Karl. The Capital. Moscow: Progress publication, 1967.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. การคัดเลือก อบต.ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

ตารางแสดงการคัดเลือก อบต.ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

(ร้อยละ 25 ของ อบต. ทั้งหมด 131 แห่ง)

ชุมชนที่มีความเจริญสูง

รายได้ (สูงสุดร้อยละ 25 ของทั้งหมด 131 แห่ง)		
ที่	อบต.	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณ 2547
1	หนองแสง	13,983,223.00
2	เขวา	11,618,867.52
3	ท่าสองคอน	10,495,528.00
4	บ่อใหญ่	10,176,432.26
5	ท่าขอนยาง	9,550,425.25
6	เขวาไร่	8,859,620.00
7	เสือโก้ก	8,507,400.41
8	ดงใหญ่	8,488,229.50
9	ขามเรียง	8,372,410.00
10	เขวาใหญ่	8,297,585.00
11	นาโพธิ์	8,266,747.52
12	หัวเรือ	8,238,468.42
13	กู่ทอง	8,118,225.82
14	นาสีนวน	7,836,567.82
15	เสือเต่า	7,825,868.00
16	บรบือ	7,600,913.75
17	แก่งเลิงจาน	7,552,902.00
18	นาข่า	7,531,133.46
19	แคน	7,379,639.67

ความหนาแน่นของประชากร (สูงสุดร้อยละ 25 ของทั้งหมด 131 แห่ง)				
ที่	อบต.	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร	ประชากร/พื้นที่
1	ขามเต่า	15.00	7,195	479.67
2	มะค่า	13.68	5,423	396.42
3	เวียงนาง	20.90	7,722	369.47
4	แก้ง	19.17	7,009	365.62
5	หนองไฮ	26.00	8,138	313.00
6	ดอนจัว	13.69	4,203	307.01
7	คันธารราษฎร์	15.52	4,642	299.10
8	เวียงชัย	13.10	3,856	294.35
9	หนองปิง	18.65	5,413	290.24
10	เขวา	52.40	15,195	289.98
11	บ้านหวาย	25.82	7,443	288.26
12	กำพี้	23.03	6,520	283.11
13	กุดไล่จ้อ	16.72	4,578	273.80
14	ประชาพัฒนา	19.00	5,149	271.00
15	ท่าตูม	20.15	5,383	267.15
16	กู่ทอง	38.10	10,167	266.85
17	ท่าขอนยาง	28.82	7,624	264.54
18	หนองแสง	58.87	15,560	264.31
19	ขามเรียง	40.50	10,565	260.86

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย (2548)

ชุมชนที่มีความเจริญต่ำ

รายได้ (ต่ำสุดร้อยละ 25 ของทั้งหมด 131 แห่ง)		
ที่	อบต.	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณ 2547
1	มิตรภาพ	1,427,080.30
2	หนองกุยสวรรค์	1,520,500.00
3	โพนงาม	1,956,460.36
4	โนนภิบาล	2,082,742.00
5	ขามเรียน	2,119,466.94
6	ดงบัง	2,661,419.00
7	สันป่าตอง	2,816,248.82
8	กุดไล่จ้อ	2,867,947.13
9	ดงเมือง	2,908,610.32
10	หนองไผ่	2,940,930.00
11	เหล่า	2,989,591.84
12	หนองทุ่ม	3,010,010.35
13	เขื่อน	3,104,901.05
14	หนองบอน	3,150,753.13
15	พระธาตุ	3,190,071.69
16	เมืองเสือ	3,247,233.79
17	แกดำ	3,354,496.36
18	บัวมาศ	3,415,525.88
19	หนองกุง	3,434,374.20

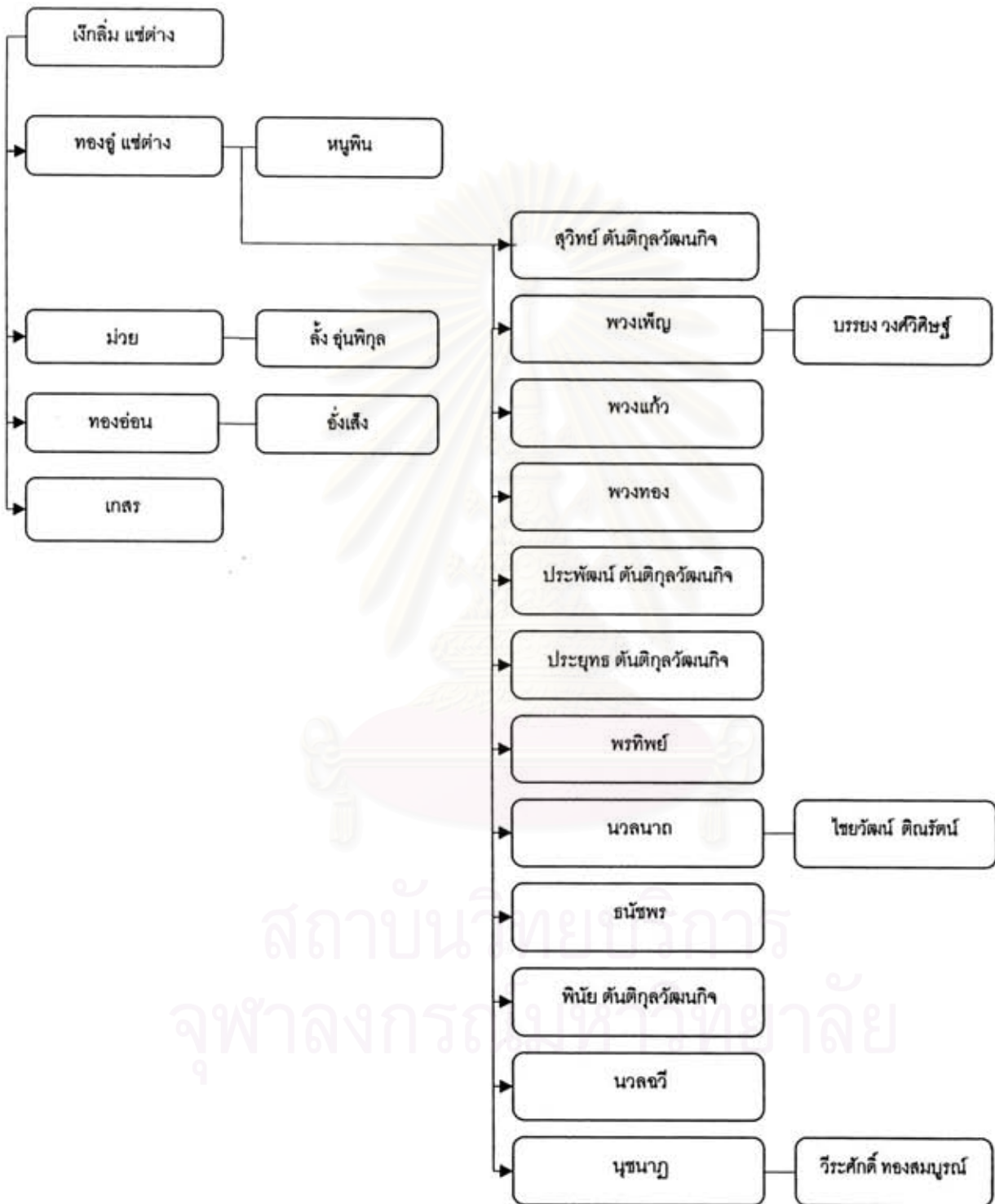
ที่มา : กระทรวงมหาดไทย (2548)

ความหนาแน่นของประชากร (ต่ำสุดร้อยละ 25 ของทั้งหมด 131 แห่ง)				
ที่	อบต.	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร	ประชากร/ พื้นที่
1	ห้วยแอ่ง	77.79	3,569	45.88
2	ดงบัง	29.00	2,125	73.28
3	นาเชือก	70.50	5,311	75.33
4	หนองเรือ	58.70	5,161	87.92
5	ดอนกลาง	64.00	5,722	89.41
6	เขวาไร่	118.62	10,814	91.17
7	นาโพธิ์	108.26	10,023	92.58
8	หนองเหล็ก	95.00	9,537	100.39
9	เมืองเตา	76.00	7,655	100.72
10	หนองโพธิ์	51.54	5,198	100.85
11	ราษฎร์เจริญ	50.00	5,045	100.90
12	แก้งแก	38.96	3,937	101.05
13	เหล่า	39.26	4,185	106.60
14	หนองเม็ก	62.17	6,767	108.85
15	หนองแวง	52.00	5,673	109.10
16	เสือโก้ก	94.97	10,376	109.26
17	เขวาไร่	66.47	7,292	109.70
18	สันป่าตอง	39.67	4,367	110.08
19	วังใหม่	42.00	4,817	114.69

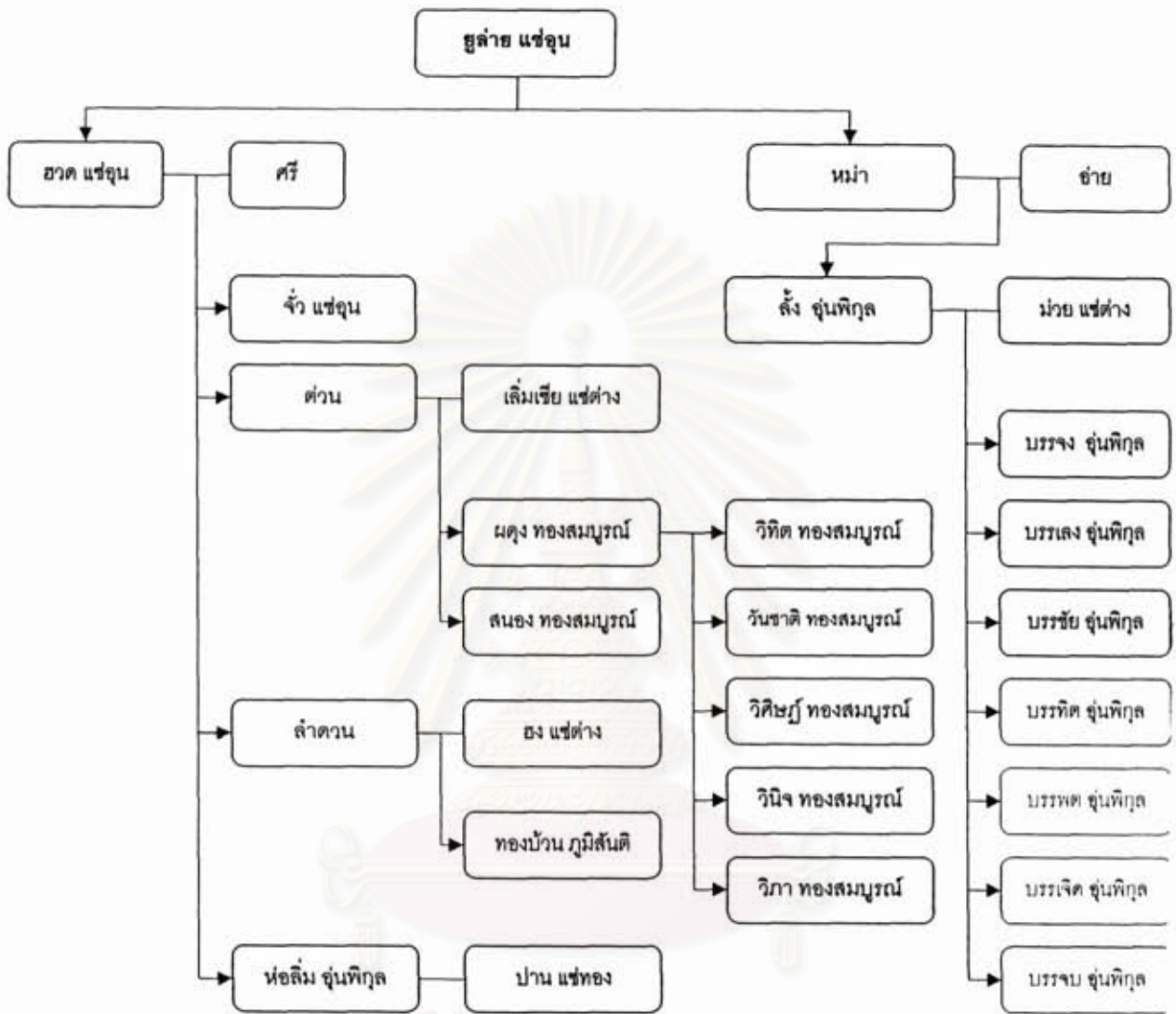
ภาคผนวก ข. สายตระกูลของพ่อค้ายุคแรกของชุมชนหนองแสง
ตระกูลทองสมบูรณ์

ตระกูลต้นตฤกุลวัฒนธรรม

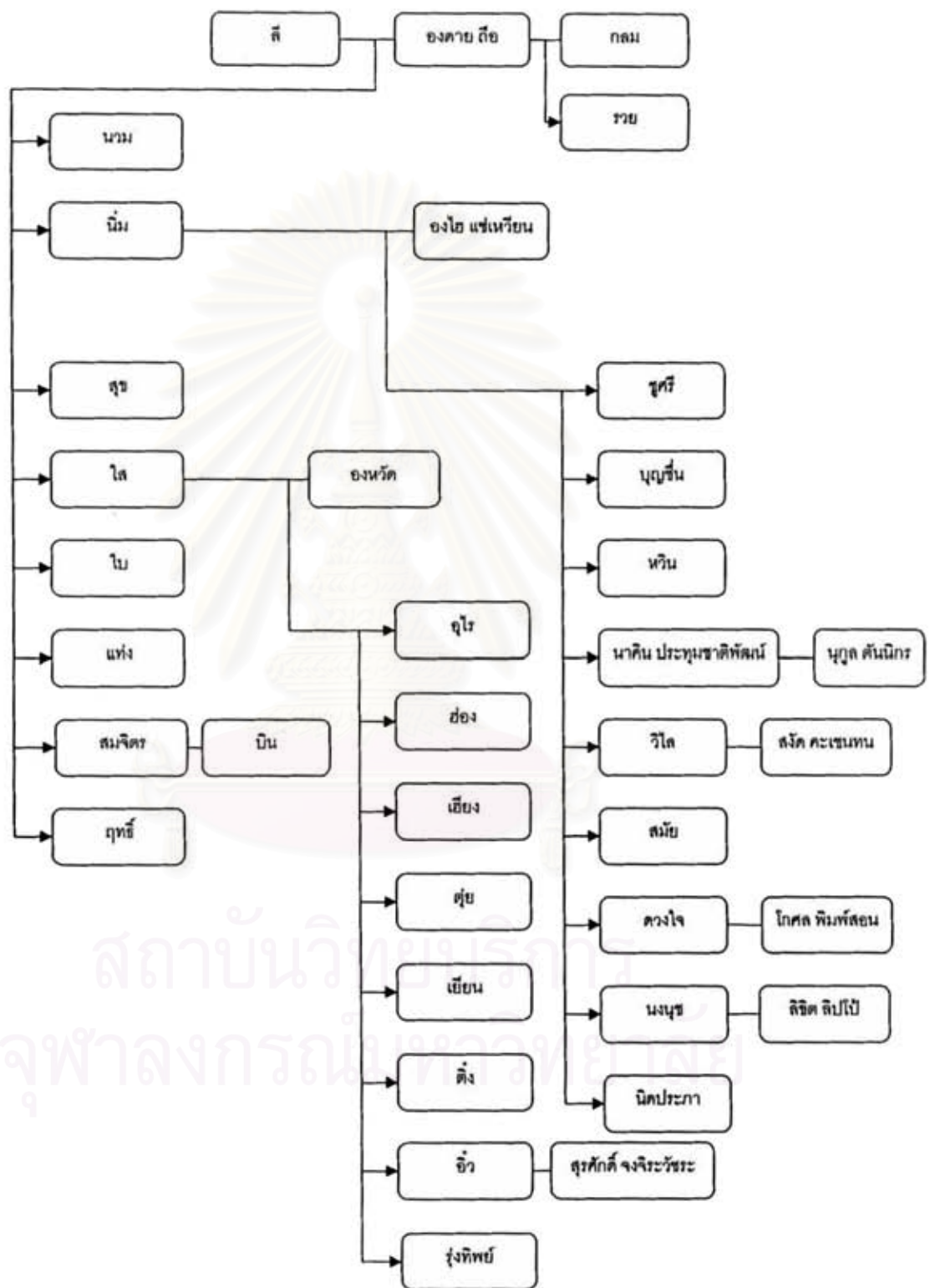

ตระกูลชุ่นพิกุล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประทุมชาติพัฒน์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ภาคผนวก ค. รายชื่อฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติของ อบต. หนองแสง และ
อบต. ดงบัง ชุดปี พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน**

**รายชื่อฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงชุดปี พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน**

ฝ่ายบริหาร

นายวีรศักดิ์ ทองสมบุรณ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายจักรพงษ์ สุทธิประภา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายพวง ดียิ่ง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายวิทยา กิจจินดาโอภาส	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ฝ่ายนิติบัญญัติ

นายวิฑูรย์ สวาศรี	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายไชยุต ไชยธานี	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายสุชาติ ปะมาคะเต	เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
1	นายไพโรจน์ ชีवालมงคล	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 1
2	นายบัณฑิต ทองภูวงศ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 1
3	นายสุทิน ทองทวี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 2
4	นายสุนิน เล่าป้อมวาปี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 2
5	นายสัญญา ปาสาจัง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 3
6	นายศุภวัฒน์ ประภูษะเนย์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 3
7	นายบริบูรณ์ ประจิตตั้งโช	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 4
8	นายอรรถพล ประทุมขำ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 4
9	นายสุริยงค์ พุทไชยสงค์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 5
10	นายวรจิต ไวมงคล	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 5
11	นายสมุน จันทอุตสาห์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 6
12	นายไชยุต ไชยธานี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 6 และ รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
13	นายจรูณ พูลชัย	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 7
14	นายชัยทอง สุปะทัง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 7
15	นายสุพรม แสงวาโท	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 8
16	นางสาวศุภาพร ดียิ่ง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 8
17	นายพรมมา จันทะพรม	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 9
18	นายอนันต์ บั้วรัตน์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 9
19	กัมปนาท คำนา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 10
20	นายธนากร แก้วธานี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 10
21	นายสายยันต์ ปองไป	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 11
22	นายชาย ทองพา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 11
23	นายประนม อำพันธ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 12
24	นายศรี อินทะชัย	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 12
25	นายสมบุรณ์ กำมหวงษ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 13
26	นายนรินทร์ สุตภักดี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 13
27	นายบุญศรี โคตรปลานู	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 14
28	สอน บุญโรจน์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 14
29	นายทองอินทร์ ทาอามาตย์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 15
30	นายประทวน ประมูลจะนัง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 15
31	นายแดง เกตุดี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 16
32	นายไพฑูรย์ ศรีโอง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 16
33	นายวิรัตน์ ไวมงคุณ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 17
34	นายเด่น ปะกิโ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 17
35	นายบุญเรือง มังมี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 18
36	นางสาวอุบล ปะนัคตะเก	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 18
37	นายชัยยง ชินหงษ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 19
38	นายสุชาติ ปะมาคะเต	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 19 และ เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
39	นายสวัสดิ์ วิเศษศรี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 20
40	นายทองดี สืบสุนทร	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 20

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
41	นายอ่อนสา ชัยลีนฟ้า	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 21
42	นายทองอินทร์ ปาปะโพ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 21
43	นายไพฑูรย์ บั้วรัตน์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 22
44	นายสุภา มะลาศรี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 22
45	นายหนูกัน ปะไสติยง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 23
46	นางสาวบุญจันทร์ ปะสังติโย	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 23
47	นายสมเกียรติ แผงบุญดา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 24
48	นายสุข แสงทอง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 24
49	นายอภิชาติ โพธิ์ชัย	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 25
50	นางวาสนา วิแสง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 25
51	นายเทวราช ชัยบุรี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 26
52	นางธิดาภรณ์ ปัดไธยันท์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 26
53	นายสุรพล บุญโต	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 27
54	นายบุญแสง โลหา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 27
55	นางเพลินทิพย์ สิงห์แก้ว	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 28
56	นายวิฑูรย์ สวาศรี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 28 และ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**รายชื่อฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบังชุดปี พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน**

ฝ่ายบริหาร

นายสังคม วงนอก	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายสมร เฝิงจันดา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายมีโชค บุญมาพิลา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นางพรรณรวิวิท บุญล้ำ	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ฝ่ายนิติบัญญัติ

นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายสุนทร เฝิงจันดา	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายปริญญา วงษ์นอก	เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
1	นางทองศรี วงศรีษา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 1
2	นายปิยณัฐ โพธิ์มาตย์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 1
3	นายเสถียร พาราศรี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 2
4	นายบุญหนา โพธิ์พยัคฆ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 2 และ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
5	นายทิมพา สอนสีดา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 3
6	นายอำนาจ ประระทั่ง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 3
7	นางจันดา แสนมี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 4
8	นายอ่อนสา สิงมาดา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 4
9	นางสมหวัง ปฎิเวชวัฒนางกูร	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 5
10	นายปริญญา วงษ์นอก	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 5 และ เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
11	นายชำนาญ แก้ววิเศษ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 6
12	นายสมบุญ กุลหาสิงห์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 6

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่มา
13	นายสินธุ์ ภูคำศักดิ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 7
14	นายผัด คุ่มไพฑูรย์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 7
15	นายนิยม เชียงโสม	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 8
16	นายประณี ศรีถาวร	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 8
17	นายสุทนต์ บังสี	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 9
18	นายสุนทร เฝิงจันดา	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 9 และ รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง. รายชื่อผู้รับเหมาที่ร่วมประมูลงานก่อสร้างของ อบต.ดงบัง ในปีงบประมาณ

2546-2547

รายชื่อผู้รับเหมาที่ร่วมประมูลงานก่อสร้างของ อบต.ดงบัง ในปีงบประมาณ 2546-2547

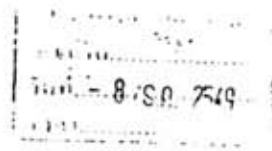
ที่	ร้าน	เจ้าของ	ที่อยู่
1	ร้านซารีก่อสร้าง	นายซารี คำทอง	42 หมู่ 11 ต.นาสีนวล อ.พยุหะภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม
2	ร้านธวัชชัยก่อสร้าง	นายศรี โพธิ์พยอม	64/2 ต.ดงบัง อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
3	ร้าน ม.ชัยเจริญก่อสร้าง	นายเหมิก แน่นซารี	9/1 ต.ดงบัง อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
4	ร้านนุกูลชั้นคอนสตรัคชั่น	นายนุกูลชัย สุปะโค	40/6 ต.หนองทุ่ม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
5	หจก.กมลสารก่อสร้าง	นายทองพูน สุปะโค	40/6 ต.หนองทุ่ม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
6	ร้านสุพจน์การค้า	นายสุพจน์ จำปามูล	6/4 ต.โนนราช อ.บรบือ จ.มหาสารคาม
7	ร้านธนกฤชก่อสร้าง	นายธนกฤช ลิโทสง	716/1 ต.บรบือ อ.บรบือ จ.มหาสารคาม
8	ร้านชายชาญก่อสร้าง	ชาญณรงค์ บุญทา	71/5 ต.หนองคู อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
9	หจก.สหพลังงาน	นางศิริรัตน์ แทนหลาบ	193/1 ต.นาตุณ อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
10	ร้านเจริญพานิชย์	นายเจริญ แทนหลาบ	37/1 ต.พระธาตุ อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
11	ร้านนาขามีตรสัมพันธ์ก่อสร้าง	นายนิยม ปะหุปะไพ	112/2 ต.นาข่า อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
12	หจก.นาดินก่อสร้าง	นายเอกรินทร์ ประทุมชาติพัฒน์	289/2 ต.หนองแสง อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
13	ร้านวรวิมลวิศกรรม	นายวรวิมล ปะติตั้ง	69/6 ต.ยางสีสุราช อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม
14	หจก.ส.ยิ่งเจริญก่อสร้าง	นายสุวรรณ บุญทา	71/5 ต.หนองคู อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
15	หจก.ทองสมุทรการโยธา	วรพจน์ มูลดี	128/1 ต.โพนสูง อ.ปทุมรัตน์ จ.มหาสารคาม
16	ร้านทรัพย์ประศาสตร์ก่อสร้าง	นายวีระยุทธ ตันทประศาสน์	176/7 ต.หนองบัวสันตุ อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์
17	ร้านอาณาจักรก่อสร้าง	นายสมศักดิ์ ไชยปะปา	57/19 ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
18	ร้านดวงฤดีการโยธา	บุญขึ้น วงษ์บ้านตุ๋	66/8 ต.ดงดอน อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
19	ร้านวัลลภวิศดุภัณฑ์	นายวัลลภ บัสสาโก	15 หมู่ 6 ต.หนองคู อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
20	ร้านภูมิสิทธิ์ก่อสร้าง	นายภูมิสิทธิ์ ทุมทุมมา	40/1 ต.พระธาตุ อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
21	ร้านเทพนภากรไพนทราย ก่อสร้าง	วีรัชย์ ศิริผลหลาย	44/9 ต.ไพนทราย อ.ไพนทราย จ.ร้อยเอ็ด
22	ร้านไพรมณีก่อสร้าง	นายไพรมณี วุฒิโชติ	6/4 ต.ดงยาง อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
23	ร้านดงบังก่อสร้าง	จำไพ พะยังเม	20/8 ต.ดงบัง อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม
24	หจก.ภัทราทรัพย์ก่อสร้าง	นางสุนีย์ งามสพรั่ง	36/7 ต.หนองบัวแก้ว อ.พยุหะภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม

ที่	ร้าน	เจ้าของ	ที่อยู่
25	ร้านหนูทิพย์การค้า	นายหนู คงแสนคำ	4/1 ต.หนองไผ่ อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
26	หจก.รุ่งอรุณพณิชย์	นายคำคุณ อรุณโน	119/1 ต.นาสีนวน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม
27	ร้านพานเงินก่อสร้าง	นายวิชิต ผิวขาว	58/1 ต.เขวาใหญ่ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
28	ร้านสมยศการค้า	นายสมยศ บัวแสง	58/21ต.เขวาใหญ่ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
29	ร้านทองคำฟาร์มก่อสร้าง	นายอุดร นามรัตน์ศรี	118/8 ต.โพนเพ็ก อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
30	ร้านรุ่งตะวันพานิชย์	เข็มชาติ วรรณศรี	55/9 ต.นาตุ้ม อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
31	ร้าน ช.สิทธิโชคพานิชย์	นายชัยสิทธิ์ ศุภวัฒน์	86/1ต.นาตุ้ม อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
32	ร้านยางดินเหลืองก่อสร้าง	นายกงแก้ว ปักกาโล	10/4 ต.ดงยาง อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
33	ร้านชัยมงคลก่อสร้าง	นายหมาย ตะชา	32/2 ต.หัวเรือ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
34	ร้านวดีสีสุราษฎร์ก่อสร้าง	นายด้วง สีหานาม	96/1 ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม
35	ร้านก้าวหน้าก่อสร้าง	นางพัชรินทร์ สินธุสิริ	120/5 ต.นาตุ้ม อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
36	หจก. อมรการโยธา	นายเอกพงษ์ ศรีโคตร	194/10 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
37	ร้าน ส.สุพจน์	นายแสงจันทร์ พูมนิจ	291/1 ต.บัวแดง อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด
38	ร้านหนูจอมค้าไม้	นายหนูจอม ปะติตัง	48/1 ต.หนองไผ่ อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
39	ร้านโชคชายก่อสร้าง	นายอรัญ ตะชา	32/2 ต.หัวเรือ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
40	ร้านมิตรสัมพันธ์ก่อสร้าง	นายบุญหงษ์ นุตตะกะ	21/2 ต.หัวเรือ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
41	ร้านโชคอนันต์การค้า	นายอนันต์ นนทะชัย	59/2 ต.นาตุ้ม อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
42	ร้านพนมการค้า	นายพนม หอมทอง	36/6 ต.นาตุ้ม อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
43	ร้านโชคทวีค้าวัสดุก่อสร้าง	นายทวี ฤทธิราช	9/13 ต.หัวดง อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
44	ร้านจตุพรการค้า	นายวรรณิ ฤทธิราช	19/5 ต.หัวดง อ.นาตุ้ม จ.มหาสารคาม
45	ร้านชาญชัยการค้า	นายชาญชัย ชำขันมะวี	26/5 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม
46	ร้านไพโรจน์ก่อสร้าง	นายไพโรจน์ โพธิเกตุ	99/2 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม
47	ร้านรุ่งเรืองก่อสร้าง	นายสิงห์ สาลี	30/1ต.หนองเม็ก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ช(2549)

ภาคผนวก จ. หนังสือร้องเรียนการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง

ที่ พิเศษ/2549

องค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง
ตำบลคงบึง อําเภอนาดูน
จังหวัดมหาสารคาม 44180

10 ตุลาคม 2549

เรื่อง การร้องเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึงและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน

เรียน นายอําเภอนาดูน

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. โครงการที่เกิดปัญหาในการดำเนินการและภาพถ่ายประกอบ	จำนวน	๑๐๐
	2. บัญชีรายชื่อสมาชิกที่ลงลายมือชื่อร้องเรียน	จำนวน	1

เนื่องด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง แห่งนี้เกิดปัญหาทางปฏิบัติและการบริหารงานไม่โปร่งใส และเกิดความไม่เป็นธรรมต่อสมาชิกเป็นการเล่นพรรคเล่นพวก ข้าพเจ้ากลุ่มผู้ร้องเรียนจึงขอชี้แจงรายละเอียดค่อน นายอําเภอนาดูน เป็นประเด็นๆ ดังนี้

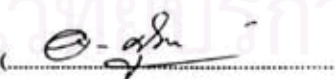
๑. อ.บ.ค. แห่งนี้ได้เริ่มใช้งบประมาณใช้จ่ายประเภทสิ่งก่อสร้างตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกชุดนี้เข้ามา ปฏิบัติงาน มีการจัดประมูลงานสิ่งก่อสร้างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง ส่วนใหญ่จะมีผู้รับเหมาเพียง 5 ราย เท่านั้นขึ้นประกวดราคา ซึ่งจะเป็นผู้รับเหมาที่อยู่ในเครือข่ายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง และ ส่วนมากจะผ่านการอื่นประกวดราคา
๒. ในการดำเนินงานของผู้รับเหมาจะไม่ได้เป็นไปตามแบบแผน และไม่ได้มาตรฐานหลายแห่ง โครงการต่างๆที่เป็นโครงการใหญ่ๆที่ราคารวมการจัดทำเงินงบประมาณมากๆ นายกองค์การบริหารจะใช้ชื่อ ห.จ.ก. อื่นๆ แต่ที่จริงแล้วจะเป็นส่วนที่นายกดำเนินการเองทั้งหมด
๓. การปฏิบัติงานของผู้รับเหมาในเนื้องานจะไม่ทำตามแบบแปลนที่จ้าง ไซธาคับลอกแบบไว้ แม้จะมีการหวังคิงหรือการทบทวนโครงการในที่ประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึงก็ไม่มีมารับฟัง จะผ่านวาระไปโดยสมาชิกที่อยู่ฝ่ายของนายกฯ ฝ่ายเลขวสมาชิกสภาฯก็จะไม่มีการบันทึกการประชุม โดยมีการให้เหตุผลต่อสมาชิกว่าจะเป็นการสร้างความเสียหายให้กับ อ.บ.ค. ของเรา ซึ่งเป็นการปกปิดความผิดพลาดของการปฏิบัติหน้าที่ของนายกฯ
๔. โครงการในข้อบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 /2549 ทางฝ่ายบริหารได้จัดทำแล้วนำเสนอต่อประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคงบึง จะได้รับทราบหรือรับโครงการเฉพาะสมาชิกที่อยู่ฝ่ายของฝ่ายบริหารเท่านั้น ส่วนสมาชิกอื่นๆจะไม่ได้รับทราบเมื่อมีการสอบถามในที่ประชุมสมาชิกสภาฯจะได้รับคำตอบจากนายกฯ ว่าไม่มีโครงการหรือยังไม่ได้คิดทำโครงการใดๆ

5. ในการดำเนินงานโครงการเร่งด่วน ฝ่ายหินก้อ หมู่ที่ 8 ตำบลคงบัง เกิดพึงเสียหายมาก ประชาชนที่อยู่รอบๆเกิดความเดือดร้อน เพราะลำห้วยแห่งนี้แหล่งน้ำใกล้หมู่บ้านที่ใช้สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวและใช้เป็นที่ใช้สำหรับสัตว์เลี้ยงไว้ดื่มกิน ทางสมาชิกในหมู่บ้านได้ทำเรื่องเสนอโครงการเข้ามาเพื่อดำเนินการซ่อมแซม สมาชิกฝ่ายบริหารก็ปิดเรื่องเงียบและเมินเฉย จึงมีการเสนอเปิดประชุมสภาสมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 /2549 เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2549 เพื่อขออนุมัติขยายเวลาเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สมาชิกสภาฯ ได้สอบถามถึงเรื่องงบประมาณที่ฝ่ายบริหาร ได้จัดทำเรื่องไฟฟ้าทั้งตำบล ได้รับคำตอบที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับคนในระดับนายกฯ งบประมาณจะได้รับการอนุมัติเฉพาะหมู่บ้านที่มีสมาชิกทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารและมีความรักสามัคคีกันกับฝ่ายคน ส่วนสมาชิกที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามจะไม่ได้รับการอนุมัติ อันเป็นการเลือกปฏิบัติเลือกพรรคเลือกพวกเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกในองค์กรมากขึ้น

6. พฤติกรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง อังมีความเห็นแก่ได้และเห็นแก่พรรคพวกมากเกินไปโดยไม่ให้ความสำคัญ กับสมาชิกหรือชุมชน ไม่รับฟังแนวความคิดของบุคคลอื่นจะทำตามแนวคิดของตนเองมากเกินไป นายกกษณนี้ก่อนเคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ได้มีการรับเหมางานในตำบลหรือในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดมีพรรคมีพวกมาก มีการดึงคนของตนเอง คือนายเหมิก แน่นขารี เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วน ซึ่งบุคคลที่เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วนนี้เป็นคนงานประจำของนายกฯ ความเป็นจริงนายกฯเองเป็นผู้บริหารงานแต่เป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายจึงดึงคนของคนเข้ามาบริหาร หากงานที่มีการประมูลหรือมีการอื่นประมูลงานมักจะทำอยู่เสมอ เป็นการทำงานเป็นทีมดังนั้นพวกข้าพเจ้า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบังจำนวน 8 คน ที่เห็นการกระทำและพฤติกรรมของนายกฯและสมาชิกบางตัวที่มีเสียงข้างมาก อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคงบังและประชาชนในหมู่บ้านในสังกัดการบริหารของตำบลคงบัง จึงเข้าชื่อร้องเรียนมายังนายอภอนาคัน ได้ออกมาตรวจสอบ หรือส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบสืบหาข้อเท็จจริงต่อไป และพร้อมนี้ พวกข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อเป็นหลักฐานในการร้องเรียนครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณาดำเนินการ

-ขอแสดงความนับถือ

หัวหน้ากลุ่มผู้ร้องเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดของโครงการประกวดในการร้องเรียน

1.โครงการก่อสร้างถนนคันดิน บ้านยางสะอาด หมู่ที่ 2 ตำบลคงบัง อำเภอนาตุบ
จังหวัดมหาสารคาม

ปริมาณงาน กว้าง 7 เมตร ยาว 1,300 เมตร ถนนสูงโดยเฉลี่ย 1.00 เมตร
งบประมาณการดำเนินการ 325,000 บาท

วันเริ่มทำสัญญา 15 ก.พ. 2549 ถึงสิ้นสุดสัญญา 16 มี.ค. 2549

ผู้รับจ้าง ร้าน น.เจริญชัยก่อสร้าง

ลักษณะปัญหา ผู้รับจ้าง ร้าน น.เจริญชัยก่อสร้าง ได้ดำเนินการจนเสร็จความสัญญา แต่การ
ก่อสร้างไม่ตรงตามแบบแปลนตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงบังกำหนด
คือ ความกว้างไม่ถึง 7 เมตร ความสูงโดยเฉลี่ยไม่ถึง 1.00 เมตร และ
ขณะผู้บริหารเขาป้ายชื่อ การสร้างถนนไปปิดไว้ตอนช่วงท้ายของถนน
แทนที่จะปิดไว้ตอนคันทางที่ใกล้กับชุมชนและมีคนผ่านตลอดเวลาซึ่ง
หากถ่ายเทไปปิดอะไรบางอย่างไว้

2.โครงการท่อเหลี่ยม ค.ศ.อ. บ้านวังคู หมู่ที่ 3 ตำบลคงบัง อำเภอนาตุบ จังหวัดมหาสารคาม

ปริมาณงาน กว้าง 4 เมตร ชนิด 9 ช่องทาง

งบประมาณ 554,439 บาท

เริ่มสัญญา 28 มี.ค. 2549 ถึงสิ้นสุดสัญญา 23 เม.ย. 2549

ผู้รับจ้าง ร้าน น.เจริญชัยก่อสร้าง

เพื่อสร้างท่อสี่เหลี่ยม ค.ศ.อ. บริเวณหัววังกะสูง (ลำเคา) บ้านวังคู หมู่ที่ 3 ขนาด กว้าง

1.80 X 1.80 เมตร (ชนิด 9 ช่องทาง) ตามแบบมาตรฐาน กสข.ท. เลขที่ ทลค. 020305/6-

020304/6 พร้อมป้ายแสดงโครงการ ท่อสี่เหลี่ยม 9 ช่องทาง คิดรวมทั้งผ่านนั่งกันแต่ละช่องจะ

เป็น 18.20 เมตร แต่เมื่อดำเนินการแล้ว สร้างเพียง 16.20 เมตร ซึ่งขาดตามแบบไป 2.00 เมตร

การปิดประกาศป้ายดำเนินการ ก็ไม่ลงรายละเอียดให้ครบ บอกแต่ความกว้าง 4 เมตร ไม่ได้บอก
ความยาว บอกแค่ชนิด 9 ช่องทางเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดของโครงการประกอบในการร้องเรียน

3. โครงการรื้อหินคูกอนนทางเข้าหมู่บ้านก้าน้อย หมู่ที่ 4 ตำบลคงบึง อำเภอนาตุ้ม
จังหวัดมหาสารคาม

ปริมาณงาน ผิวจราจรกว้าง 4 เมตร ยาว 780 เมตร ความหนาเฉลี่ย 0.10 เมตร

ปริมาณรถหินคูก 390 ลูกบาศก์เมตร เกรดปรับพื้นที่ ลงหินคูกบดอัดแน่น พร้อมป้ายแสดง
โครงการ

สภาพของปัญหา สร้างผิดแบบแปลน คือไม่เกรดปรับพื้นผิวถนนก่อน แต่ผู้รับจ้างลงหินคูก
ก่อนแล้วค่อยปรับเกรดพื้นผิวถนน และก่อนที่จะเทหินคูกผู้รับจ้างจะใช้
ทรายมาคูกกับหินก่อนแล้วค่อยค่อยเหย้าคบบด ความกว้างก็ไม่ได้ตามแบบ
ก็ทำได้เพียง 5.00 เมตร ความหนาโดยเฉลี่ยก็ไม่ถึง 0.10 เมตร

4. โครงการก่อสร้างถนน ค.ศ.๑. หมู่ที่ 7 บ้านหนองพอก ตำบลคงบึง อำเภอนาตุ้ม
จังหวัดมหาสารคาม

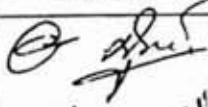
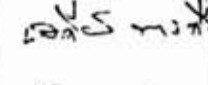
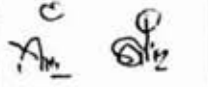

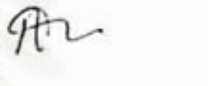

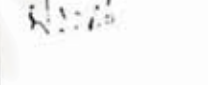
ปริมาณงาน ผิวจราจรขนาดกว้าง 4.00 เมตร ยาว 145.00 เมตร หนา 0.15 เมตร พร้อมลง
ลูกรังใหญ่ทางข้างละ 0.50 เมตร และปักป้ายแสดงโครงการ

ปัญหาคือ มีบางช่วง สร้างไม่ตรงตามแบบแปลน ความหนาเฉลี่ยไม่ได้ 0.15 เมตร

5. โครงการขุดลอกหนองเขื่อนช้าง หมู่ที่ 2 ปริมาณงาน กว้าง 82.00 เมตร ยาว 143.00 เมตร
ลึก 3.50 เมตร งบประมาณ 1,875,000 บาท ทำสัญญา 28 ธ.ค. 2548 สิ้นสุดสัญญา 26 เม.ย.
2549 รับผิดชอบการ ค่า ผู้รับจ้าง โครงการนี้เป็นการใช้ผู้รับจ้างงานแห่งอื่นจริงแต่ผู้ประกอบการ
จริงเป็นคนของนายกฯ และควบคุมงานโดยนายกฯเอง การดำเนินงานก็ไม่ถูกตามแบบแปลน ความ
ลึกก็ไม่ถึง 3.50 เมตร ดินขุดลอกก็ไม่ลากไปทิ้งแต่กลับนำไปทำเป็นคูรอบสระน้ำซึ่งไม่ตรงตาม
ข้อตกลงในสัญญาจ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัญชีรายชื่อกลุ่มผู้ร้องเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง อ.นาคนุ่น จ.มหาสารคาม

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
1	นายหัตถ์ คุ้มไพฑูรย์	ศ.อบค. ม.7		หัวหน้ากลุ่ม
2	นายเสถียร พาราณี	ศ.อบค. ม.2		
3	นายพิมพ์ สอนสีดา	ศ.อบค. ม.3		
4	นายชำนาญ แก้ววิเศษ	ศ.อบค. ม.6		
5	นายสมบูรณ์ กุลหาสิงห์	ศ.อบค. ม.6		
6	นายนิยม เชิงโสม	ศ.อบค. ม.8		
7	นายประณี ศรีถาวร	ศ.อบค. ม.8		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปริญญา วิเศษรินทอง เกิดวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2522 ณ จังหวัดร้อยเอ็ด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2540 โดยสำเร็จการศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตในปี พ.ศ. 2544 และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย